A Központi Antikvárium 164. aukciója

Az árverést vezeti:

Mélykuti Beatrix

Kiállítás / On view:
2023. november 21–december 7.
hétköznap 10.00–18.00 óráig
1053 Budapest, Múzeum körút 13–15.

Árverés / Sale:
2023. december 8-án, pénteken, 17.00 órától.

Helyszín / Place:
Festetics Palota
(Andrássy Egyetem)
1088 Budapest, Pollack Mihály tér 3.

H-1053 Budapest, Múzeum körút 13-15.
Telefon: (36-1) 317-3514
e-mail: aukcio@kozpontiantikvarium.hu
https://konyv.kozpontiantikvarium.hu/

Árverési feltételek

Jelen árverési feltételek azokra a személyekre vonatkoznak, akik az árverésen személyesen vagy telefonos licitálással, vagy vételi megbízással vesznek részt. Azokra a személyekre, akik valamely online felületen keresztül vesznek részt az árverésen, mindig az adott felületen megadott árverési feltételek érvényesek.

1. A Központi Antikvárium mint Aukciósház az árverést a tételek tulajdonosainak megbízásából mint kereskedelmi megbízott szervezi, rendezi és vezeti.

2. A tételek a katalógus sorrendjében kerülnek kikiáltásra úgy, hogy az árverésvezető a sorra kerülő tétel katalógusszámát, valamint kikiáltási árát élőszóban kihirdeti, amire a venni szándékozók tárcsájuk felemelésével teszik meg ajánlatukat. A tétel vételi jogát leütéssel az a vevő szerzi meg, aki a legmagasabb árajánlatot teszi, kivéve ha a tétellel kapcsolatban valamely illetékes közgyűjtemény bejelenti elővásárlási jogát.

3. A vételár a tárgy leütési ára plusz 18.5 % árverési jutalék. Az online szolgáltatást igénybe vevők felé ezen felül az adott oldal szolgáltatási díját is felszámítjuk. Ennek mértéke az adott oldalon van feltüntetve. A vevők a vételárat 15 munkanapon belül kötelesek kifizetni.

4. A leütött tételt visszavenni és újra árverésre bocsátani tilos. Amennyiben a már leütött tétel vevőjének személye pontosan nem állapítható meg, az árverésvezető jogosult a tételt újra árverésre bocsátani.

5. Az árverés előtti kiállításon minden tétel megtekinthető. A katalógusban szereplő leírások és illusztrációk kizárólag azonosításul és tájékoztatásul szolgálnak, így a vevőknek saját maguknak kell az árverést megelőzően meggyőződniük az árverési tételek állapotáról és arról, hogy az megfelel-e a katalógusban leírtaknak. A tételek szavatosság nélkül, minden hibájukkal és hiányosságukkal együtt, abban az állapotban kerülnek eladásra, amelyben az árverés idején vannak.

6. Az eladásra kerülő tételek a kikiáltási ár alatt nem vásárolhatók meg. A vevő által tett árajánlatért, a kifizetett árverési árért az Aukciósház semmiféle felelősséget nem vállal, és nem kötelezhető, hogy nevezett tételt ugyanezen áron egy későbbi időpontban újra árverésre ajánlja vagy forgalomba hozza.

7. A védett tételeket – ezek sorszámát legkésőbb az aukció megkezdéséig kihirdetjük – Magyarországról kivinni nem lehet, valamint a mindenkori tulajdonosi adatokat nyilvántartásba veszik. A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény vonatkozó rendelkezései alapján az Aukciósház közölni tartozik a tételek tulajdonosainak adatait az illetékes hatósággal. A megvásárolt tételek exportjához kiviteli engedély szükséges. Ennek beszerzését az Antikvárium vállalja.

8. Amennyiben a vevő személyesen nem kíván részt venni az árverésen, az általa adott vételi megbízás alapján helyette az Aukciósház – a megbízásnak megfelelően – hivatalból licitálhat. Vételi megbízást adni a kiállítás ideje alatt személyesen vagy írásban az alábbi címen lehet: 1053 Budapest, Múzeum krt. 13-15. vagy e-mailben az aukcio@kozpontiantikvarium.hu címen. Közgyűjtemények megbízásait hivatalos formában, előleg nélkül elfogadjuk, magánszemélyek vételi megbízásának elfogadásához a vételi megbízás összege 20%-ának mint előlegnek a befizetése szükséges. Sikertelen megbízás esetén az árverés után az előleget levonás nélkül visszakapja a megbízó. Amennyiben a megbízás sikeres, az előleg foglalónak tekintendő.

9. Az árverés végén az el nem kelt tételek újraárverezését lehet kérni.

10. Jelen megállapodásban nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezései az irányadók, valamint vitás kérdés esetén a felek az Aukciósház székhelye szerinti általános hatáskörű bíróságok kizárólagos illetékességét kötik ki.

Budapest, 2023.
Központi Antikvárium

Magyar Antikváriusok Egyesülete

ILAB
INTERNATIONAL LEAGUE OF ANTIQUARIAN BOOKSELLERS

Conditions of sale

Present terms and conditions apply only for those who participate in the auction in person or by agent, written bid, or telephone. Those who bid through one of our online partners, find the respective conditions of sale on the website of the partner.

1. Központi Antikvárium as Auction House organises, handles and conducts the auction on behalf of the vendors, and acts as a commercial agent.

2. The lots called up are presented in succession as in the catalogue. The auctioneer announces the catalogue number and the starting price of the lot and buyers indicate their wish to bid by raising their card. The buyer offering the highest bid shall win the lot at the hammer price, except for protected lots, when Hungarian authorities have a priority to purchase the lot at the hammer price.

3. The purchase price includes the hammer price and 18.5 % auction fee. Those who bid online through one of our online partners also pay the service fee of that partner. Buyer shall pay the price within 15 working days.

4. The bid item may not be reauctioned unless the identity of the buyer is impossible to establish.

5. All lots are exhibited for inspection prior to the auction. The descriptions and illustrations in the catalogue are only for identification. Each bidder is responsible for inspecting the condition of the lots prior to the auction, and for deciding if it is in accordance with the description in the catalogue. All the lots are sold without warranty with all the imperfections they may have at the time of the auction.

6. The items auctioned may not be sold below the starting price in the catalogue. The Auction House will not bear any liability in respect of the bid or the purchase price paid, and may not be compelled to reoffer the same item or market it at any time at the same price.

7. According to the Hungarian law no protected item – their number shall be made public by the beginning of the auction – may be taken abroad, and their owners will be registered. Owners are expected to report any change of ownership. The Auction House is liable to report the data of the owners of protected items to the Hungarian authorities. To take the purchased items abroad the buyer must have an export license (facilitated by the Auction House).

8. For absentee bids the auctioneer may be commissioned by the buyer to bid on his/her behalf. You may submit your bid in Központi Antikvárium (H-1053 Budapest, Múzeum krt. 13-15.), or send an e-mail (aukcio@kozpontiantikvarium.hu). Museums and libraries may submit their bids officially without an advance payment, which (20 % of the bid) is required of all other buyers. In case of an unsuccessful bid, the advance payment will be returned to the buyer in full after the auction. In case of a successful bid, the amount will be regarded as a deposit.

9. Unsold items may be reauctioned after the auction upon request.

10. The Civil Code (V./2013) shall govern any matter unregulated in the present Conditions of sale. Should any dispute arise, the parties accept the competence of district court, determined by the location of the Auction House.

Budapest, 2023.
Központi Antikvárium

Magyar Antikváriusok Egyesülete

ILAB
International League of Antiquarian Booksellers

TARTALOMJEGYZÉK

MAGYAR IRODALOM ..... 1–42. TÉTEL
KÉZIRATOK, OKLEVELEK ..... 43–85. TÉTEL
1848-49-ES SZABADSÁGHARC ..... 86–96. TÉTEL
RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR ..... 97–121. TÉTEL
A HÁRMASKÖNYV KIADÁSAI ..... 122–126. TÉTEL
BIBLIA-KIADÁSOK ..... 127–131. TÉTEL
HUNGARICA ..... 132–142. TÉTEL
FELVILÁGOSODÁS-KORI IRODALOM ..... 143–160. TÉTEL
SZÉCHENYI ISTVÁN ÉS KORA ..... 161–167. TÉTEL
VARIA ..... 168–193. TÉTEL
PONYVAIRODALOM ..... 194–198. TÉTEL
KÖNYVKÖTÉSEK ..... 199–215. TÉTEL
METSZETEK, TÉRKÉPEK ..... 216–233. TÉTEL

Magyar irodalom

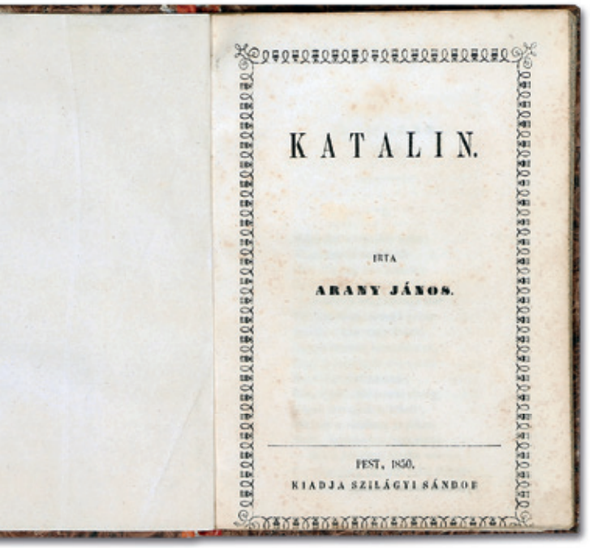
KATALIN.

IRTA

ARANY JÁNOS.

PEST, 1850.

KIADJA SZILÁGYI SÁNDOR

1. ARANY JÁNOS
Katalin
Pest, 1850. Szilágyi Sándor [Kozma Vazul Ny.]
[2] + 47p. Első kiadás.
Arany a szabadságharc bukása után Szalontára húzódott vissza, ahol kilátástalan hangulatban és anyagi helyzetben hónapokon át letartóztatását várta. A kiadó, Szilágyi Sándor szinte egyedül folytatta szélmalomharcát, hogy a bénult, szétszóródott írókat felrázza. Több folyóiratot indított (Magyar Emléklapok, Magyar Írók Füzetei, Pesti Röpívek), amelyekben Arany írásai is megtalálhatók, de ezeket a cenzúra hosszabb-rövidebb idő után betiltotta. Szilágyi arra kérte Aranyt, küldjön neki olyan művet, ami nem a jelennel foglalkozik. A nehéz körülmények között szinte biztosra vehető, hogy a kis – szinte ponyvaszerű – füzet alacsony példányszámban láthatott napvilágot. Ez talán megmagyarázza, hogy e darab – a költő egyéb első kiadású munkáival ellentétben – meglehetősen ritka. Szüry Dénes gyűjteményéből is hiányzott.
Szüry: 0
Korabeli papírkötésben.

100 000.-

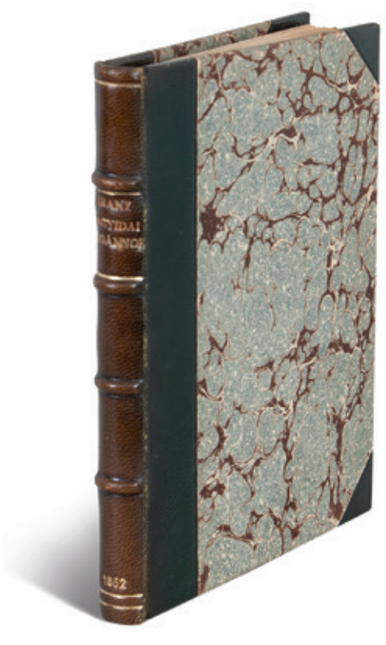

2. ARANY JÁNOS
Nagyidai czigányok. Hősköltemény négy énekben
Pest, 1852. Müller Gyula.
120p. Első kiadás.
A költő negyedik, nyomtatásban megjelent munkája.
„A közismert történeti anekdota szerint a XVI. században Perényi [...] cigányokkal védelmeztette várát, Nagyidát a Habsburg király, Ferdinánd serege ellen. A cigányok diadalmaskodtak volna, ha nem kiabálják a visszavonuló németek után: szerencséjük, hogy elfogyott a puskapor, különben... Ezt hallva a német vezér, Pucheim visszafordult, elfoglalta a várat és lenyakaztatta a cigányokat. A Nagyidát bohózatba illő módon feladó cigányhad hajdani históriája [...] Arany művében [...] terjedelmes hősköltemény magaslatára emelkedik: szerzője az 1848–49-es magyar szabadságharc allegorikus torzképének szánta. A kortársak még könnyen érthették az allegorikus célzásokat: a semmivé vált kincs a Kossuth-bankó; a győzni nem képes, így dühödten bosszút álló Puk vezér: Haynau; Csóri vajda pedig – »a nagy álmodó, / Ki maga alszik egy nemzet nevébe, / Álmában újabb, szebb hont alkotó« – maga Kossuth.”
Forrás: https://magyar-irodalom.elte.hu
Szüry: 169
Zöld színű, bibliofil félbőr-kötésben, a gerinc bordázott, aranyozott címfelirattal. Jó példány.

80 000.-

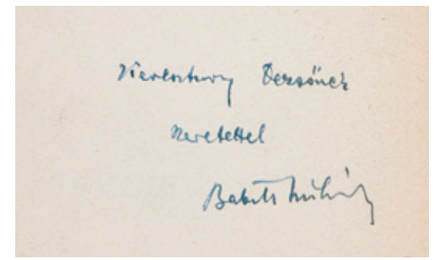
Nagyszentmiklósy Dezsőnek
szeretettel
Babits Mihály

Ez a példány
a
13
számú
Babits Mihály
Szabó Lőrinc
Tóth Árpád

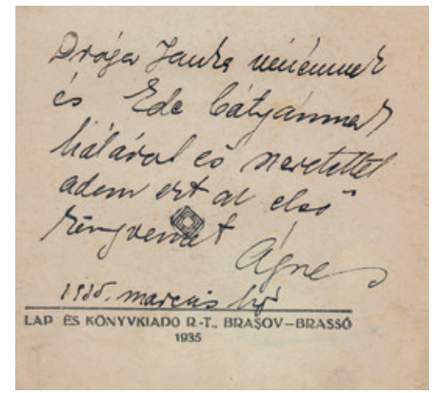
Drága Janka néénemnek
és Ede bátyámnak
hálával és szeretettel
adom ezt az első
könyvemet
Ágnes
1935. március hó
LAP ÉS KÖNYVKIADÓ R.-T., BRAŞOV–BRASSÓ
1935

3. ARANY JÁNOS
Őszikék. [Versek]
Budapest, 1894. Ráth Mór.
[2] + X + 124p. + 1 kihajt. mell. (Arany János Jókai Mórhoz intézett levelének hasonmása). Első kiadás.
Prov: „Portia Nina hercegné tulajdona könyvtári száma 1.”, az ÁKV XXIX/89-es aukciójának matricája.
Kiadói, díszesen aranyozott gerincű félbőr-kötésben, felül aranyozott lapszélekkel. Felvágatlan példány. A gerincén kopásnyomokkal.
Szüry: 174; Botka: 213

40 000.-

4. BABITS MIHÁLY
Keresztülkasul az életemen
Budapest, [1939]. Nyugat.
199p. Első kiadás.
A szerző soraival: „Keresztury Dezsőnek szeretettel Babits Mihály.”
Kiadói egészvászon-kötésben. A kötéstáblákon kisebb foltokkal.

70 000.-

5. BAUDELAIRE, CHARLES
Romlás virágai
[Budapest, 1923]. Genius.
1t. + IX + [2] + 307p.
Fordították: Babits Mihály, Szabó Lőrinc, Tóth Árpád.
Második kiadás.
Számozott (13/20), a fordítók által aláírt luxuspéldány.
Ajándékozási sorok, [Paulay] Erzsébet Somlyó [Zoltán]nak.
Díszesen aranyozott, vörösre festett kiadói egészbőr-kötésben.

80 000.-

6. ERDÉLYI ÁGNES
Kovácsék. Regény
Brassó, 1935. Lap és Könyvkiadó R.-T. 159 + [1]p.
A szerző Glatter (írói nevén Erdélyi) Ágnes (1914–1944) Radnóti Miklós féltestvére volt. Anyagi okokból félbehagyta tanulmányait, de írói-költői terveiről munkavállalóként sem mondott le, életében két kötete jelent meg.
A címlapon a szerző ajánlása: „Drága Janka néénemnek és Ede bátyámnak hálával és szeretettel adom ezt az első könyvemet[.] Ágnes 1935. március hó”. A kötet dedikációja Erdélyi Ágnes anyai nagybátyjának, Molnár Eduárdnak (1873–1938) és feleségének, Fischl Jankának szól. Kiskamaszként valószínűleg náluk élt Radnóti Miklós, akinek *Gyermekkori emlék* című verse Molnár Eduárdról szól. Molnár Eduárd a költő *Ikrek hava* című kötetének fontos szereplője, és többször említi Radnóti Miklósné Gyarmati Fanni naplója is.
A Kovácsék e példányában található Erdélyi Ágnes egyetlen ma ismert dedikációja.
Újrakötött modern egészvászon-kötésben, az eredeti borító bekötve. Számos lap javítva van.

15 000.-

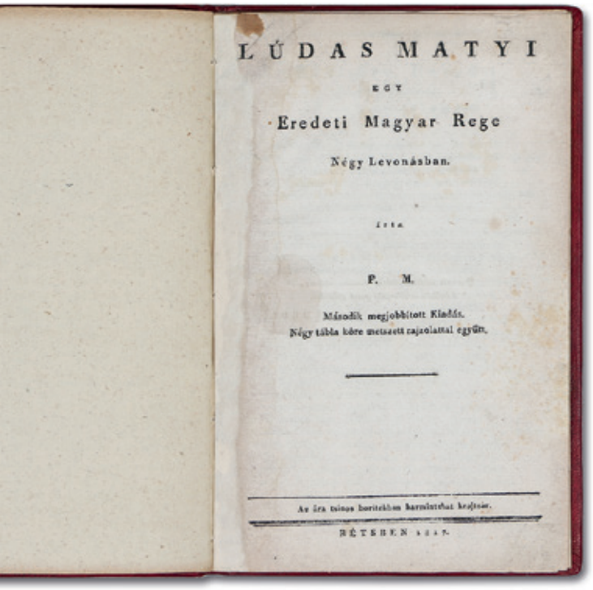
LÚDAS MATYI
EGY
Eredeti Magyar Rege
Négy Levonásban.
Írta
P. M.
Második megjobbított Kiadás.
Négy tábla kőre metszett rajzolattal együtt.
Az írta tsinos borítékban kaphatóthat kraftsner.
BÉTSBEN 1817.

7. [FAZEKAS MIHÁLY]

Lúdas Matyi. Egy eredeti magyar rege négy levonásban. Írta F. M. Második megjobbított kiadás. Négy tábla kőre metszett rajzolatokkal együtt.
Bétsben, 1817. [Pichler Antal].
16p. + 4t. (rézm.)
Fazekas Mihály Ludas Matyi történetét 1804-ben írta meg, de félretette a kéziratot. A mű azonban kéziratos másolatokban így is terjedni kezdett. Így jutott el a kézirat Bécsbe, az ott tanuló debreceni Kerekes Ferenchez, aki (állítólag) nem is sejtette a szerző kilétét, és névtelenül kiadta 1815-ben. Fazekas természetesen tiltakozott a neve nélkül megjelent kiadás ellen, és az alaposan javított és bővített szöveg megjelentetését követelte. Jelen kiadást Márton József, Csokonai Vitéz Mihály műveinek kiadója rendezte sajtó alá és jelentette meg 1817-ben Bécsben. A négy rézmetszetű tábla F. S. Göbwart munkája. A kiadásból Borda 7684. két szövegváltozatot ismertet. Példányunk a „B" variáns (a másik változat címlapján fametszetű könyvdísz található).
XX. századi, korhű, aranyozott vörös egészbőr-kötésben (Sasvári Dezső, 1971). Restaurált példány.

450 000.-

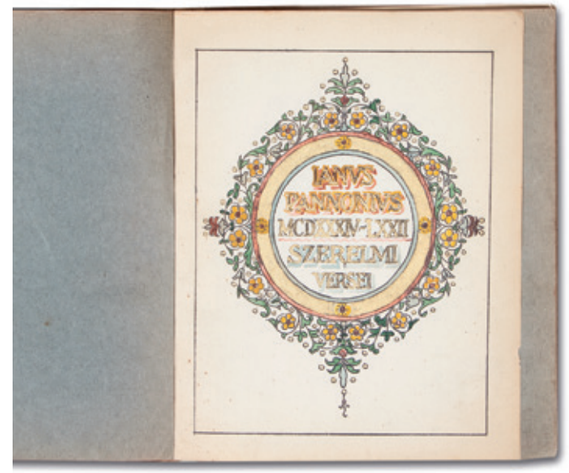

8. JANUS PANNONIUS

Janus Pannonius szerelmi versei [Az 1784-iki utrechti latin kiadás után fordított és eredeti díszítésekkel ellátott magyar kiadás.]
H. n., 1918. Ny. n.
[2] + 17 + [1]p. Egyetlen kiadás. Bibliofil kiadás, kőnyomatos eljárással sokszorosított, egyedi, kézi színezésű oldalakkal.
Kolofon: „Megjelent 1918-ban [...] egyszeri 25 kézzel számozott példányban. Az első 5 szám finom kartonpapiroson és kézzel színezett kötésben készült, a többi példány egyszerűbb kiállításban. Ezen példány száma: 3." Tehát példányunk a legritkább és legbecsesebb kötésű.
Kiadói, javított gerincű keménytáblás papírkötésben. Rendkívül ritka.

80 000.-

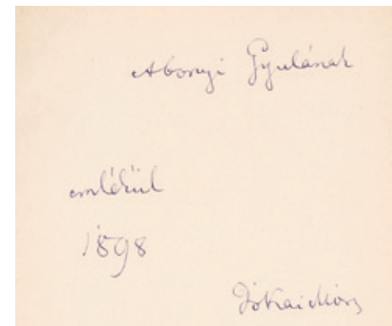

9. JÓKAI MÓR

Levente
Budapest, 1898. Révai Testvérek.
[1] + 191p.
A szennylapon a szerző soraival: „Abonyi Gyulának emlékül 1898 Jókai Mór". Abonyi Gyula (Kása László) (1850 – ?) a Nemzeti Színház színésze volt.
Poss.: „Abonyi Gyula nemzeti színház tagja", „Berente István" bélyegzők. Továbbá egy ismeretlen kéz által: „Emlékül Pistikének bácsi 1935 feb. 27." Kiadói, aranyozott vászonkötésben.

300 000.-

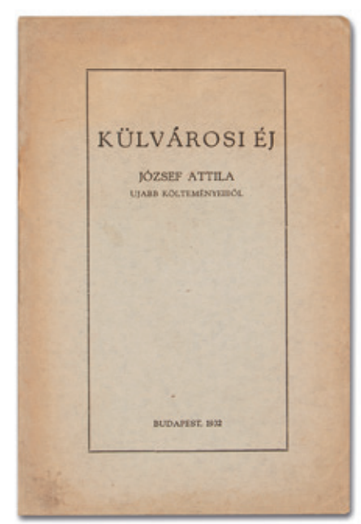

10. JÓZSEF ATTILA

Külvárosi éj
Budapest, 1932. Szerző.
32p. Első kiadás!
A dr. Kellner és Kiss Törekvés nyomdájából kikerült kötet az impresszum szerint „a költő kiadása". A kortárs visszaemlékezések szerint az egyre népszerűbb József Attila az idő tájt már igen nehezen viselte, hogy nem talált állandó, rendes kiadót. A versek elé választott mottó: „Aki dudás akar lenni, annak pokolra kell menni" többek között arra is utal, hogy a költő Balla Frigyes Szigfridtől, a Kereskedelmi és Iparcsarnok főtitkárától, és Krausz Simon bankházvezértől volt kénytelen a megjelenéshez szükséges pénzt beszerezni. Nem kellett sokáig ily módon publikálnia József Attilának, ugyanis következő kötetét, a Medvetáncot már a nagy tekintélyű Révai adta ki. Azt az irodalomtörténeti kutatások még a mai napig nem tudták kideríteni, hogy a Külvárosi éjnek hány példányban jelent meg, a jelenlegi antikvár forgalmából következtethetően azonban aligha érhette el az ezret.
A 31. oldalon József Attila saját kezű javításával.
Fűzve, kiadói papírborítóban, körülvágatlan példány.

75 000.-

11. JÓZSEF ATTILA

Medvetánc (Válogatott költemények 1922-1934)
[Budapest, 1934]. 108 + [4]p.
A Medvetánc József Attila egyik legjelentősebb kötete, a szerző bevezetőjét idézve: „Ez a kötet 1922-34 esztendőkben írt verseim válogatott gyűjteménye; elkallódott füzetekben javarészt már megjelentek. A régi szövegen itt-ott változtattam, kimondott gondolatuk és képzeletük így találóbb forma érzéseimhez. Az első versek kora ifjuságom kisérletei." A kötet a XX. század magyar lírájának egyik legjelentősebb darabja, rendkívül jelentős és ismert versek követik itt egymást, melyek közül jónéhány ebben a kötetben jelent meg először, így a Reménytelenül, az Óda (1933), az Elégia (1933), az Eszmélet (1934) és a kötetzáró Mama (1934) című vers. Ez az első és utolsó verseskönyve, amellyel még életében átütő sikert aratott. Már a kortársak közül is sokan felismerték, hogy e kötetével József Attila a magyar költészet élvonalába emelkedett.
A címlapon két ajándékozási bejegyzéssel: „Pityu bátyámnak születésnapjára! 1936. december 13. Imre", „Barátsággal Aszódi Anna XII. 20. 1935".
Javított, eredeti, kiadói papír-kötésben, igényes védőmappában és kartontokban.

75 000.-

12. JÓZSEF ATTILA

Medvetánc
[Budapest, 1946]. Cserépfalvi. [20]p.
Cserépfalvi Imre könyvkiadó koncepciójaként létrejött rendkívül ritka kiadvány, tulajdonképpen egy gyermekkönyv, mely József Attila verseskötetének címadó versét tartalmazza. Domjánné rajzai díszítik, a borító is az ő munkája. A gyakran egészoldalas illusztrációk a gyermekkönyvekre és a korra jellemző, népies-naív stílusban készültek. Rendkívül ritka, a kötetből közgyűjteményben is alig található, illetve Cserépfalvi hagyatékában sem szerepelt belőle példány.
Kiadói, festett karton-kötésben. Négy levél kijár. Kiváló állapotban.

45 000.-

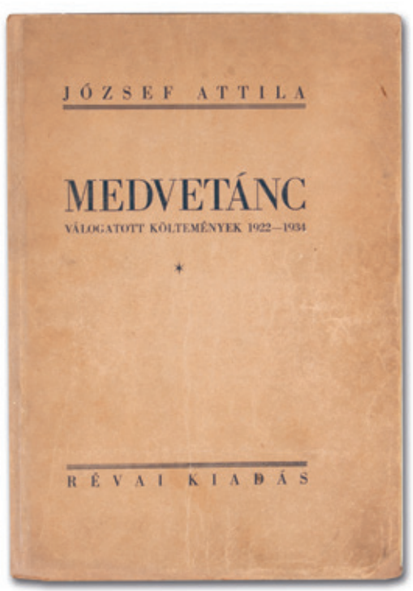

13. JÓZSEF ATTILA

Nem én kiáltok
Szeged, 1925.
110 + [1]p. Első kiadás.
Első kiadás. A költő második megjelent kötete. 1924 októberének végén József Attila egy kötet kiadását tervezte, melynek *A villámok szeretője* címet adta. A költő 1924. október 29-én levelet írt a Génius Kiadónak, melyben fölajánlotta verseit kiadásra, de a kiadó visszautasította ajánlatát, így a Koroknay nyomda vállalta el elkészítését. A költő egy ideig Koroknay József barátjánál lakott a Templom tér 3. sz. alatti lakásban, és ugyanitt volt a nyomda is. A kötet verseit Makón, Galamb Ödönnel válogatta össze a halottak napja körüli tanítási szünetben. Nekifogott a baráti támogatások összegyűjtéséhez, melyek a kötet kiadásának költségeit fedezni tudják. Az előfizetési ív (melynek szövegét maga a költő írta) tanúsága szerint háromféle kiadást terveztek: „I.–XXV. számozott és aláírt példány piros címnyomással, elegáns félbőr kötésben...K 200.000. 26–100. számozott és aláírt példány piros címnyomással, díszes vászonkötésben....K 130.000. Rendes példány ... K 50.000. Megjegyezzük, hogy a számozott példányok könyvárusi forgalomba nem kerülnek." 1925. február 2-án az ügyészség vádjavaslatot készített a gyűjtemény egyes versei ellen, ám bírósági eljárás végül nem indult.
Példányunk piros címnyomásos ugyan, de számozatlan.
Restaurált, kiadói papírborítóban. Védőpapírban és védőtokban.

75 000.-

14. JÓZSEF ATTILA

Nincsen apám, se anyám
Budapest, 1929. Genius. 61 + [2]p. Első kiadás.
A kötet hivatalos megjelenési dátuma 1929. február 17. volt, de ismertek korábbi dátummal alájegyzett példányok is, hiszen a legkorábbi ajánlásokat József Attila már február 7-én keltezte. A kötetet nyomtatta a Koroknay Nyomda Szegeden.
Számozott példány: 51-900/399. A sorszám alatt nem a költő kezevonásával írt József Attila aláírás.
Poss.: Merkly-Belus József (1886-1966) nagykanizsai gyógyszerész ex libris bélyegzője a bekötött savmentes papíron.
Kiadói papírkötésben. Restaurált példány, a borítók és a könyvtest közé elöl-hátul savmentes átlátszó levelet kötöttek a könyvbe.

75 000.-

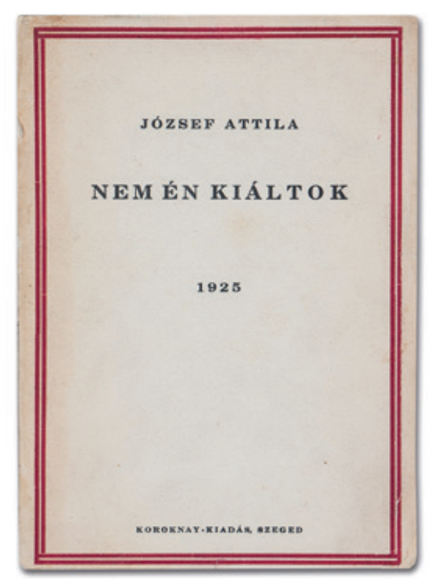

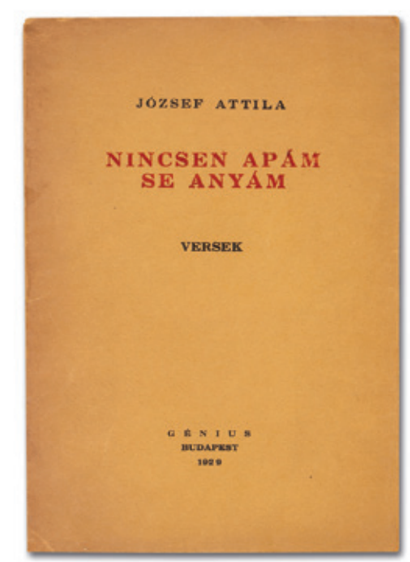

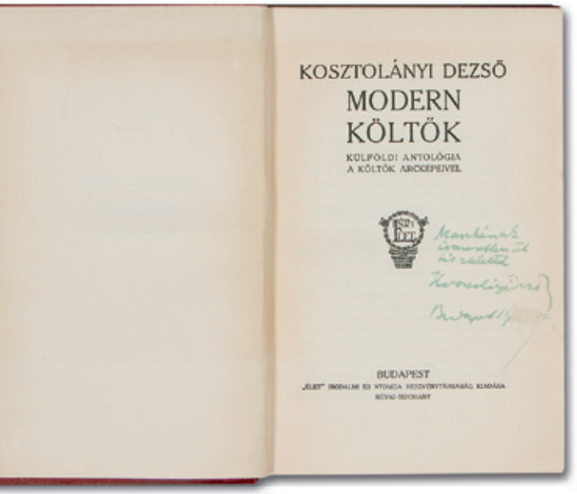

15. KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
Modern költők. Külföldi antológia a költők arcképeivel
Budapest, [1913]. Élet Irod. és Ny. Rt.
IV + 487p. + 20t. Első kiadás.
A szerző soraival: „Marikának ismeretlenül tisztelettel Kosztolányi Dezső Budapest 19...” (A dátum vége nem olvasható). A címlapon található possessori bejegyzés szerint „Seiber Mariká”-é a kötet, tehát a dedikáció Keresztury Dezső feleségének szól.
Aranyozott kiadói egészvászon-kötésben. Sérült, a gerincén kisebb szakadás.
Díszesen aranyozott, vaknyomással díszített kiadói egészvászon-kötésben.

85 000.-

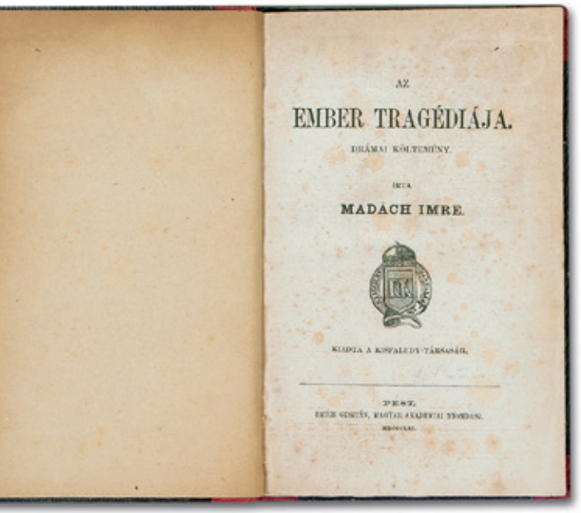

16. MADÁCH IMRE
Az ember tragédiája
Pest, 1861 [1862]. Emich Gusztáv.
[2] + 218p. Első kiadás.
A Tragédia kiadását a Kisfaludy Társaság támogatta, a közölt évszámmal szemben 1862. január 16-án hagyta el Emich nyomdáját. Néhány nappal később Madáchot a Kisfaludy Társaság tagjává választották. A kötet nem került könyvesbolti forgalomba, a Társaság tagjai tagilletményként kapták. A kinyomtatott példányszám ismeretlen.
Poss.: Jasloviczky Sándor.
Aranyozott gerincű, korabeli piros félvászon-kötésben, a gerinc restaurálva. Cimlapja barnult, helyenként a könyvtestben is foxing nyomok.
Szűry 2872

200 000.-

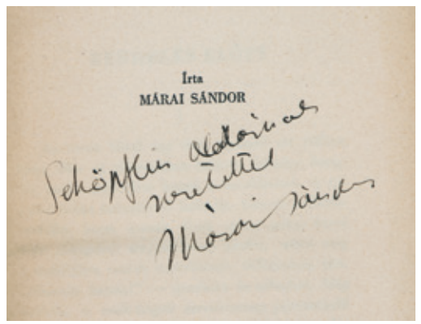

17. MÁRAI SÁNDOR
Mágia
[Budapest, 1941]. Révai.
430p. Első kiadás.
A szerző soraival: „Schöpflin Aladárnak szeretettel Márai Sándor”. Schöpflin Aladár (1872 - 1950) Kossuth-díjas magyar műkritikus, irodalomtörténész, író, műfordító, a korszak irodalmi életének egyik legelismertebb és legbefolyásosabb személyisége volt.
Kopottas, kiadói vászonkötésben.

80 000.-

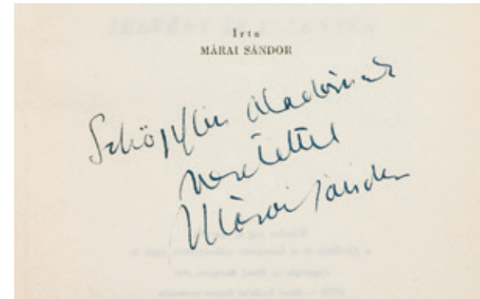

18. MÁRAI SÁNDOR
Sértődöttek. (Második rész). Jelvény és jelentés. Regény
[Budapest, 1947]. Révai.
279 + [1]p. Első kiadás.
A trilógia második része.
A szerző soraival: „Schöpflin Aladárnak szeretettel Márai Sándor”.
Kiadói kopott félvászon-kötésben, borító nélkül.

80 000.-

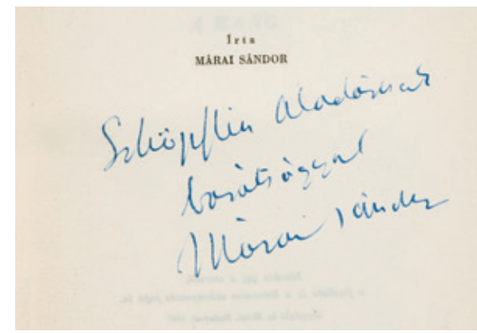

19. MÁRAI SÁNDOR
Sértődöttek. A hang
[Budapest, 1947]. Révai.
296 + [2]p. Első kiadás.
A szerző soraival: „Schöpflin Aladárnak barátsággal Márai Sándor”.
Kiadói félvászon-kötésben, borító nélkül, gerincén kis sérüléssel.

80 000.-

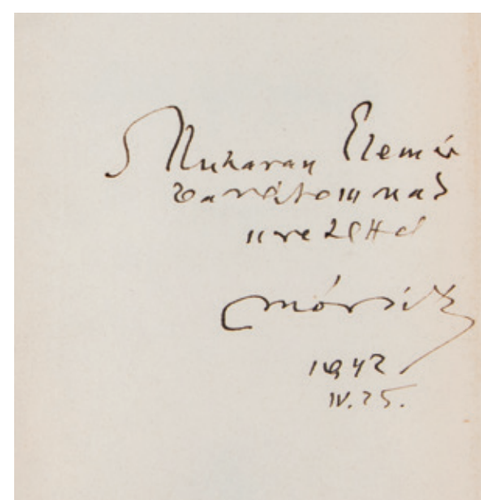

20. MÓRICZ ZSIGMOND
Árvácska
Budapest, 1941. Athenaeum.
152p. Első kiadás.
A szennycímlapon a szerző soraival: „Muharay Elemér barátomnak szeretettel Móricz 1942. IV. 25.”, és Csapó István possessori bejegyzésével 1952-ből.
Muharay Elemér, Vendel (1901 - 1960) egy szegény munkáscsaládból származó színész, rendező, dramaturg, a magyar munkás és paraszti játékszín, tánc és kultúra egyik legfontosabb XX. századi alakja. Móriczcal való barátsága feltehetően a népi mozgalomban való közös aktív részvételükben gyökeredzett. Muharay 1935-37 között a Kelet Népe folyóirat szerkesztője volt, amelynek 1939-től Móricz Zsigmond lett a főszerkesztője. Muharay ezután is a lap munkatársa maradt, rendszeresen publikálta itt esszéit és tanulmányait. Közös projektnek tekinthető az 1939. november 25-ei fóti bemutató, ahol 140 paraszt és munkásszereplő közreműködésével Muharay sikeresen élesztette fel a népi színjátszást, mielőtt a hatóságok betiltották volna. A Faluszínpad Szövetségében, és egyben a fóti bemutató védnökei között is megtalálható Móricz Zsigmond.
Félvászon-kötésben.

60 000.-

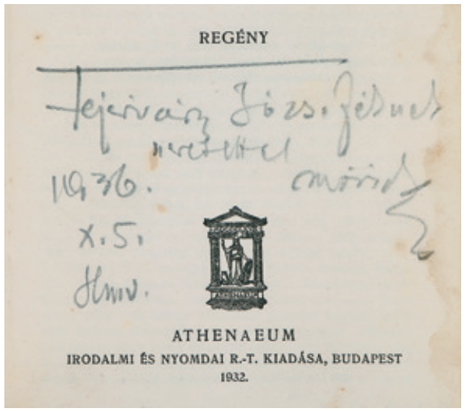

21. MÓRICZ ZSIGMOND
Rokonok. Regény
Budapest, 1932. Athenaeum.
323 + [1]p. Első kiadás.
Ceruzával dedikált példány: „Fejérváry Józseféknek szeretettel Móricz Zs, 1936. X. 5. H[ód]m[ező]v[ásárhely].” Fejérváry József (1874 -1960) újságíró, író, Hódmezővásárhellyel foglalkozó helytörténész volt.
Kiadói egészvászon-kötésben. Ázásfoltokkal.

35 000.-

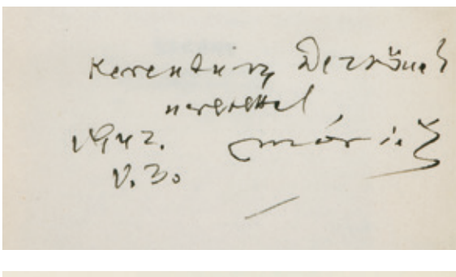

22. MÓRICZ ZSIGMOND
Rózsa Sándor összevonja a szemöldökét. Regény
Budapest, 1942. Athenaeum.
1t. (Rózsa Sándor portréja) + 378 + [1]p.
A szerző által dedikált példány: „Keresztury Dezsőnek szeretettel Móricz Zsigmond 1942. V. 3.”
Poss.: A hátsó szennylapon Keresztury Mária vignettája.
Kiadói, aranyozott gerincű, egészvászon-kötésben. Enyhén kopottas.

45 000.-

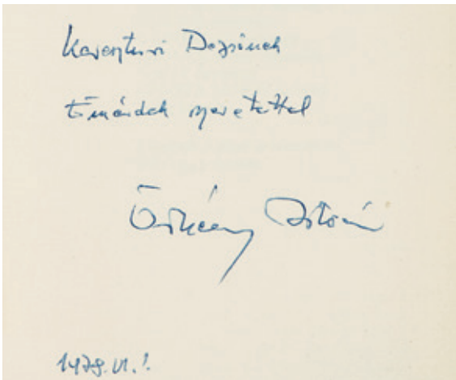

23. ÖRKÉNY ISTVÁN
Előszóval. Drámák
Budapest, 1978. Magvető.
722 + [5]p. Első kiadás.
A címlapon a szerző dedikációja: „Keresztury Dezsőnek temérdek szeretettel Örkény István 1978. VI. 1.”
Kiadói egészvászon-kötésben, eredeti védőborítóval.

30 000.-

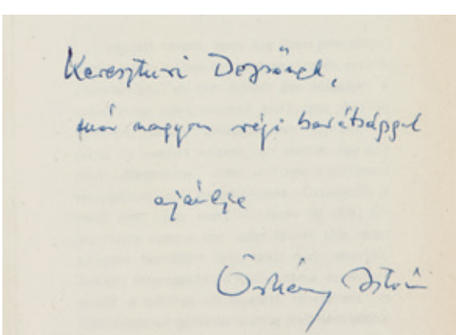

24. ÖRKÉNY ISTVÁN
Rózsakiállítás
Budapest, [1977]. Szépirodalmi.
118 + [2]p. Első kiadás.
A címlapon a szerző soraival: „Keresztury Dezsőnek, már nagyon régi barátsággal ajánlja Örkény István”.
Kiadói kartonált papírkötésben, eredeti védőborítóval.

20 000.-

25. PETŐFI SÁNDOR
Felhők
[Pest], 1846. [Emich Gusztáv].
70p. Első kiadás.
A kötetben szereplő versek többségét Petőfi 1846 tavaszán Szalkszentmártonban írta, ahová szerelmi csalódásai után vonult vissza. A János vitéz által hozott elismerést, a kezdeti sikereket követően ez Petőfi költői útkeresésének időszaka.
Széchenyi István a Felhők című versciklust olvasva így ír Tasner Antalnak 1851. március 14-én: „Mint a látnok, aki az utóbbi időben támadt, mint például Petőfi - aki az én fiam [...]- pontosan eltalálta az én arcképemet a »Felhők«-ben.” Pedig nem sokan értékelték akkor a Szalkszentmártonban 1845 novembere és 1846 márciusa között keletkezett 66 rövid költeményből álló Petőfi-verseket; a megszokottól eltérő tematikájú és hangvételű ciklus zavarba ejtette a korabeli kritikusokat és olvasókat, poétikai értékét később kezdték csak felfedezni. A kiábrándulás, útkeresés korszakának legjellemzőbb és legszínvonalasabb verseit tartalmazza a Felhők, mely megújítja Petőfi költészetét, s hangot ad intellektuális gondolati lírájának. A romantika korára jellemző a világ és az én szembenállása a Felhő-versek Petőfijénél sokoldalúan és mégis géniuszi egyszerűséggel mutatkozik meg.
(Forrás: Spira György: Széchenyiről. Logod BT, Budapest, 2005. 186-187. oldal)
XIX. századi félbőr-kötésben, restaurálva. Szép és ritka példány.
Szüry 3608

600 000.-

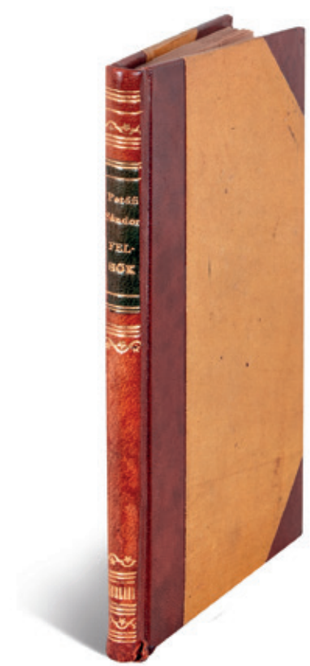

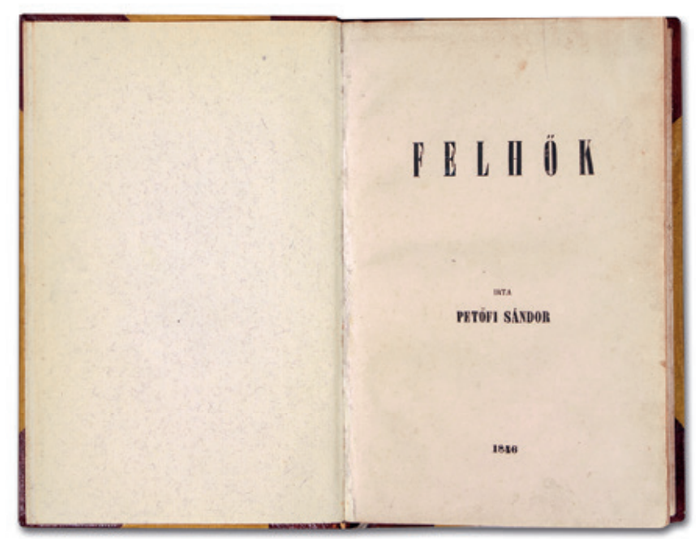

26. PETŐFI SÁNDOR

A hóhér kötele
Pest, 1846. Hartleben Konrád Adolf.
155p. Első kiadás.
A mű a szerző egyetlen – kritikusok szerint nem túl jól sikerült – regénye. Petőfi 1846 folyamán Szalkszentmártonban írta a művet, ahol szülei fogadót és mészárszéket béreltek. Ezt az időszakot nevezi az irodalomtörténet-írás a költő válságkorszakának. A Pesti Divatlap azonban 1846 februárjában adta hírül, hogy „Petőfi regényt írt A hóhér kötele cím alatt". A romantika összes tematikáját és eszköztárát felvonultató művet kemény kritikával illették a kortársak, ahogy a többség mindmáig egy lírai költő sikerületlen epikai kísérletének tekinti, amire mentségül Petőfi akkori égető anyagi szükségleteit hozták fel. A kudarcok és csalódások lenyomatát viselő, a lét értelmét boncolgató Felhő-ciklusban született regénynek azonban egyre több méltatója akad, jogosan. „A hóhér kötete – úgy gondolom – remekmű. ... Mindenféle érzelmet kivált az olvasóban, olykor dacos vihogást is akar, csak „tiszteletet" nem. Van itt párbaj az akasztófánál, éjjel sírjából kiásott s feltámadni látszó hulla, gyilkosság, öngyilkosság, rágalom és hetedízigleni vérbosszú. Mindez kellék, háttér, díszlet. Van azután egy élően erős, növényként, élőlényként lélegző hús-vér nyelvezet. Ez a könyv valódi tartalma. Aki nyelvteremtő, világteremtő is."
(Forrás: Bikácsy Gergely: Fiatal író 1846-ban. A Hóhér kötele. Magyar Napló, 1990. 1. szám)
Bibliofil igényű zöld félbőr-kötésben, bordázott és gazdagon aranyozott gerinccel, vörös bőr címvignettával, márványozott lapszéllel. A lapok némileg foxingosak, összességében pompás példány.
Félbőr-kötésben, bordázott és aranyozott gerinccel.
Szüry 3610

360 000.-

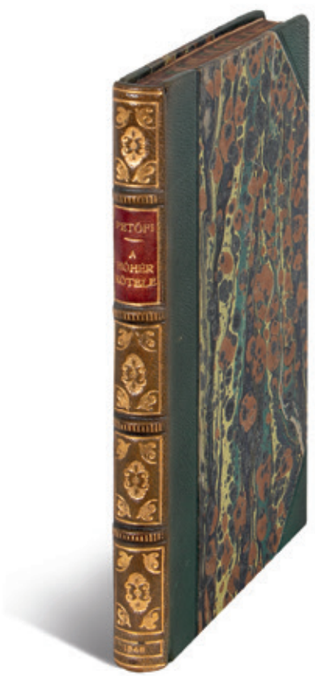

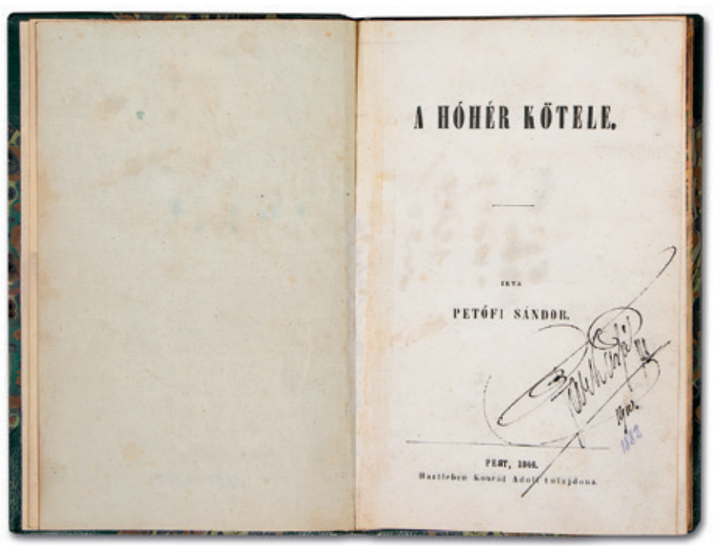
A HÓHÉR KÖTELE.

IRTA

PETŐFI SÁNDOR.

PEST, 1846.
Hartleben Konrád Adolf tulajdona.

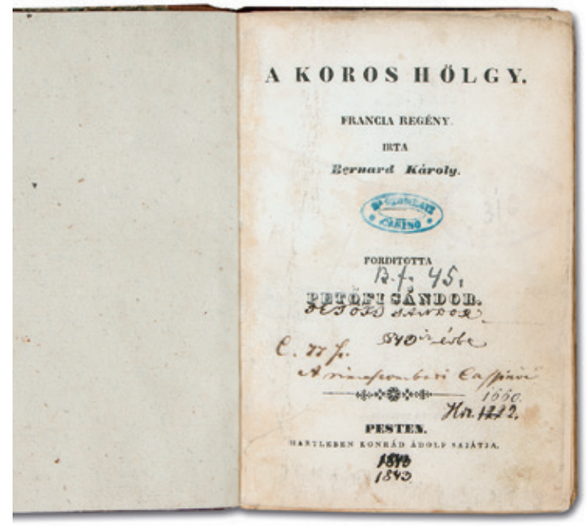
A KOROS HÖLGY.

FRANCIA REGÉNY.

IRTA

Bernard Károly.

FORDÍTOTTA

PETŐFI SÁNDOR.

PESTEN.

HARTLEBEN KONRÁD ÁDOLF SAJÁTJA.

1843

27. BERNÁT KÁROLY [BERNARD, CHARLES DE] – PETŐFI SÁNDOR [FORD.]

A koros hölgy. Francia regény
Pest, 1843. Hartleben Konrád Adolf.
[2] + 106p.
Petőfi Sándor első, önálló kötetben megjelent műve (fordítása)! Charles de Bernard (1804-1850) francia író barátja, Balzac ösztönzésére írta a „La femme de quarante ans" c. regényét.
A Párizsban 1836-ban megjelent művet 1840-ben adták ki németül, ebből fordította az akkor franciául még nem tudó Petőfi. Az első változatban, az eredetihez hűen „Negyvenéves hölgy" címet a cenzor kívánságára kellett megváltoztatni.
Petőfi 1843. július elején érkezett Pestre, ahol fordítási munkákból igyekezett fenntartani magát. Mivel a beígért 400 forintból 200-at egy hónap alatt hitelbe elvert barátaival, Gödöllőre ment, ahol augusztus végére befejezte a fordításokat. A mű 1843. október elején jelent meg a „Külföldi Regénytár 16. kötete"-ként. A regény első kiadása után csak a Petőfi kritikai kiadás 6. kötetében jelent meg 1956-ban. Árverésen ritkán szerepel.
Poss.: Egykorú tulajdonosi névbejegyzéssel és a „Rimaszombati Casino" possessori bélyegzőjével.
Korabeli aranyozott gerincű félbőr-kötésben, A címlap és a következő levél restaurált, előzéklapok cserélve, a lapok foxingosak, néhol bélyegzőkkel.

100 000.-

SZERELEM

GYÖNGYEI.

IRTA

PETŐFI SÁNDOR.

PEST, 1845.
KIADJA EMICH GUSZTÁV.

28. PETŐFI SÁNDOR

Szerelem gyöngyei
Pest, 1845. Emich Gusztáv.
70p.
Az első önálló, Emichnél megjelent Petőfi-kötet. Emich Gusztáv, akit legendásan jó író-kiadói és baráti viszony fűzött Petőfihez, még haszon reménye nélkül vállalkozott a mű kiadására. Ekkor még csak könyvkereskedőként és kiadóként működött, saját nyomdaüzeme nem volt. Később ő adta ki elsőként Petőfi összes műveit. A versek ihletője Mednyánszky Berta, a költő akkori szerelme volt, akit 1845. augusztus-szeptemberében többször meglátogatott Gödöllőn, de a lány apja visszautasította a leánykérést. A ritka kötetből ilyen kifogástalan és eredeti állapotú borítóval bíró példány szinte fellelhetetlen.
Kiadói keretdísszel díszített papírborítóban, a lapok foxingosak.
Szüry 3629

1 200 000.-

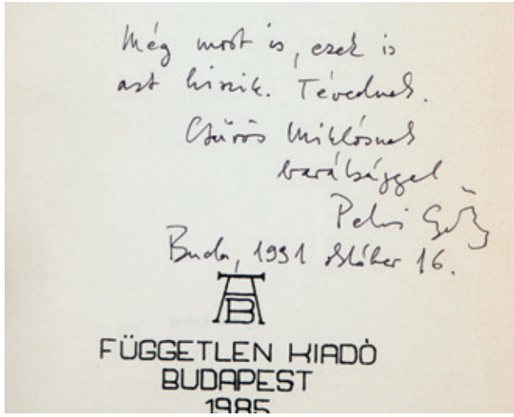

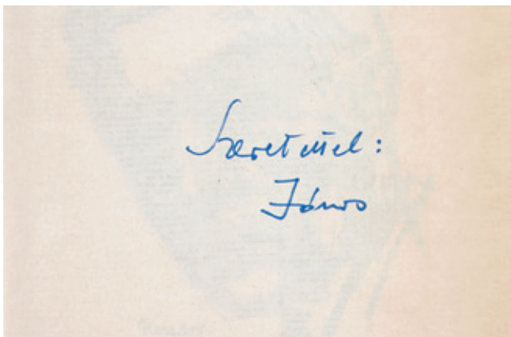

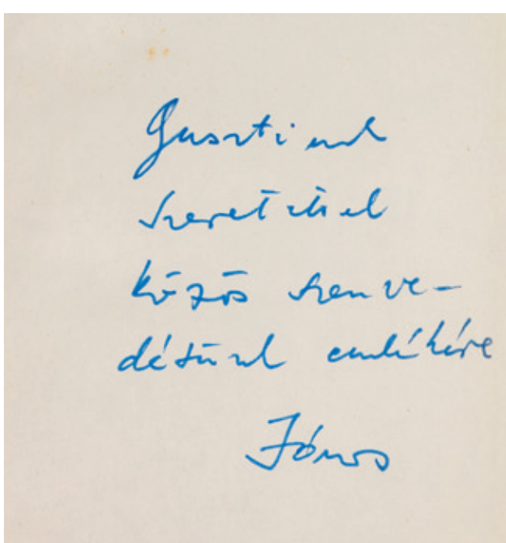

29. PETRI GYÖRGY

Azt hiszik
Budapest, 1985. AB Független Kiadó.
66p. Szamizdat kiadás.
Készült szitanyomással Budapesten, 1500 példányban. Petri György (1943–2000) – későbbi Kossuth- és József Attila-díjas költő – 1975–1988 között publikálási tilalom alatt állt, versei szamizdatként és külföldön jelentek meg. 1981–1989 között a Beszélő című szamizdat lap szerkesztője volt és fontos figurája a magyar demokratikus ellenzéknek.
Csűrös Miklós (1944–2015) irodalomtörténésznek, kritikusnak, egyetemi tanárnak dedikált példány: „Még most is, ezek is azt hiszik. Tévednek. Csűrös Miklósnak barátsággal Petri György. Buda, 1991 október 16.”
Fűzve, illusztrált kiadói borítékban. jobb felső sarkán ázásnyom, egyébként kitűnő állapotban.

40 000.-

30. PILINSZKY JÁNOS

Nagyvárosi ikonok
Budapest, 1970. Szépirodalmi.
1t. (a költő portréja, amely Kondor Béla rajza), 171 + [5]p.
Első kiadás, a kötet egy év múlva újra megjelent.
A címlapon dedikáció: „Szeretettel János.” A kötet tulajdonosa szóbeli közlése alapján a címzett Horváth Gusztáv. Horváth Gusztávról megemlékezik: Tasi József beszélgetése Rubin Szilárddal (Vigilia, Pilinszky emlékszám, 2011/11).
Kiadói karton-kötésben, eredeti védőborítóval.

30 000.-

31. PILINSZKY JÁNOS

Rekviem
Budapest, 1964. Magvető. 117 + [3]p.
Első kiadás.
A röpülő előzéklapon dedikált: „Gusztinak szeretettel közös szenvedésünk emlékére”
Lásd.: Tasi József beszélgetése Rubin Szilárddal (Vigilia, Pilinszky emlékszám, 2011/11): „Pilinszky 1971-ben hosszabb ideig dr. Sárkány Endre pasaréti villájának vendége volt. Itt születtek a „Szálkák”. A költő napközben írt, majd esténként, hosszú beszélgetések közben olvasta fel új verseit, ill. azok első változatát. Ezeknek a beszélgetéseknek lehetett állandó résztvevője az akkor végzős egyetemei hallgató, H. Gusztáv, a házigazda idősebb lányának „udvarlója”.
A dedikáció címzettje, és a kötet tulajdonosa a fent említett Horváth Gusztáv.
Kiadói vászonkötésben, eredeti, kissé szakadt védőborítóval.

100 000.-

32. BECK JUDIT PORTRÉJA RADNÓTI MIKLÓSRÓL

1941-42
Vegyes technika, [tus?]. 94 x 104 mm. Rendkívüli irodalomtörténeti értékkel is bíró műalkotás.
A költő 1941 tavaszán lett szerelmes Beck Juditba. Az apa, Beck Ö. Fülöp szobrász, és a testvérek, András és Márta is Radnótiék baráti köréhez tartoztak. Utóbbi Radnóti felesége, Gyarmati Fanni gimnáziumi osztálytársa volt. Szerelmük idején Beck Judit Gombosi György művészettörténész felesége volt, akivel Párizsban éltek. A világháború kitörésekor tértek haza. Radnótival először egy könyvkötőműhelyben találkoztak 1941 januárjának végén, ettől kezdve a költő naplójában egyre gyakrabban bukkan fel az asszony neve. Májusban már biztosan tartott a viszony, amely a következő év elején ért véget. Radnóti 1942 februárjában kelt, feleségének írt levelében már múlt időben szól róla: „Helytelenül látod a J.-ügyet. Igen, ez van, inkább volt, de nem úgy, ahogy gondolod”. Gyarmati Fanni naplójából is kitűnik, hogy végig tudott a kapcsolatról. Bár egyértelműen nem lehet megállapítani, valójában mikor ért véget a „J.-ügy”, az tény, hogy amikor 1942. július 11-én – a költő második munkaszolgálata idején – meglátogatták őt Szentendrén, Beck Judit már későbbi férjével, Major Tamás színésszel jelent meg. A kutatók számára csak 1982-ben vált ismertté a költő és a festőművésznő viszonya, amikor Radnóti barátja, Kun Miklós szolgáltatott erről információt a PIM számára.

300 000.-

33. RADNÓTI MIKLÓS

Járkálj csak, halálraítélt!
Budapest, 1936. Nyugat.
45 + [2]p. Első kiadás.
Radnóti egyetlen, a Nyugatnál megjelent kötete.
Javított kiadói papírborítóban.

28 000.-

34. RADNÓTI MIKLÓS

Kaffka Margit művészi fejlődése
Szeged, 1934. Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának Kiadása.
104p.
A szennycímlapon a szerző soraival: „Keresztúry [sic!] Dezső úrnak tisztelettel s üdvözlettel Radnóti Miklós”.
Második kiadás. A mű első kiadása ugyanebben az évben, Radnóczi névváltozattal jelent meg.
Buday György által tervezett, kiadói papírborítóban. Felvágatlan példány. A borító felső része enyhén elszíneződve.

280 000.-

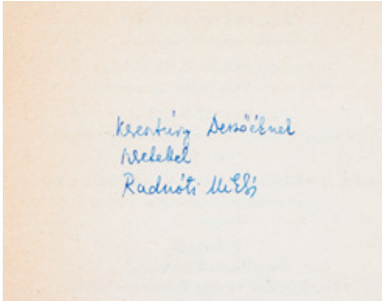

35. RADNÓTI MIKLÓS
Meredek út
[Budapest - Gyoma], 1938. Cserépfalvi [Kner ny.].
59 + [2]p. Első kiadás.
Az előzéklapon a szerző dedikációja: „Keresztúry [sic!] Dezsőéknek szeretettel Radnóti Miklós”.
Kiadói papírborítóban. A könyvtest a borítóról levált.
Lévai-Haimann: 1.513.

280 000.-

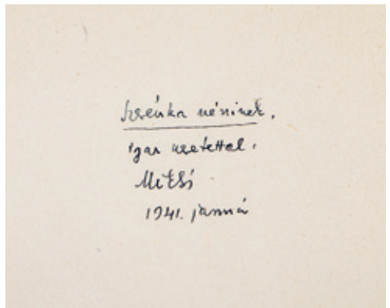

36. RADNÓTI MIKLÓS
Meredek út
[Budapest - Gyoma], 1938. Cserépfalvi [Kner ny.].
59 + [2]p. Első kiadás.
A szennylapon a szerző soraival: „Irénke néninek, igaz szeretettel: Miklós 1941. január”.
Kiadói, keménytáblás kartonkötésben. Lévay(né)–Haiman: 1.513. ezt a kötéstípust nem írja le. Gerince sérült, a borító foltos.

240 000.-

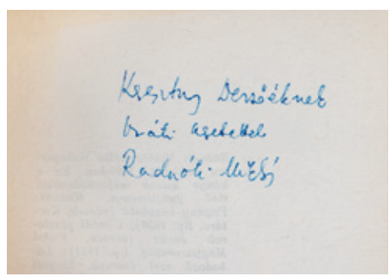

37. RADNÓTI MIKLÓS
Orpheus nyomában. Műfordítások kétezer év költőiből
Budapest, 1943. Pharos.
191p. Első kiadás.
A szennycímlapon a szerző soraival: „Keresztury Dezsőéknek baráti szeretettel Radnóti Miklós”.
Keresztury Dezső és Radnóti Miklós évtizedekig barátok voltak a költő tragikus haláláig. 1943-ban, a kötet megjelenésének idejekor magyar irodalmi szereplők, politikusok kérték levélben a honvédelmi minisztert, hogy mentesítsék Radnóti Miklóst a munkaszolgálat alól. E munkaszolgálatából Radnóti még hazatérhetett, részben Keresztury közbenjárásának köszönhetően.
Kiadói papírborítóban. Felvágatlan példány.

160 000.-

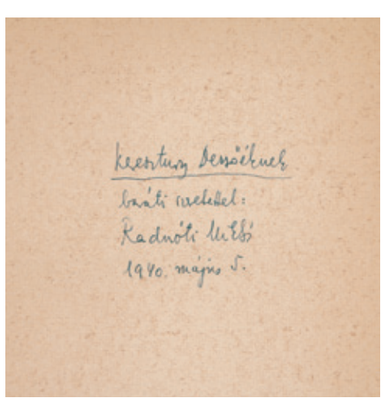

38. RADNÓTI MIKLÓS
Válogatott versek (1930-1940)
[Budapest], 1940. Almanach.
62 + [2]p. Első kiadás.
A szennylapon a szerző soraival: „Keresztury Dezsőéknek baráti szeretettel: Radnóti Miklós 1940. május 5.” Érdekes életrajzi adalék a dedikációhoz, hogy Radnóti a születésnapján ajándékozta kötetét Keresztury Dezső barátjának.
Kiadói papírborítóban. Felvágatlan példány, nagyon jó állapotban.

280 000.-

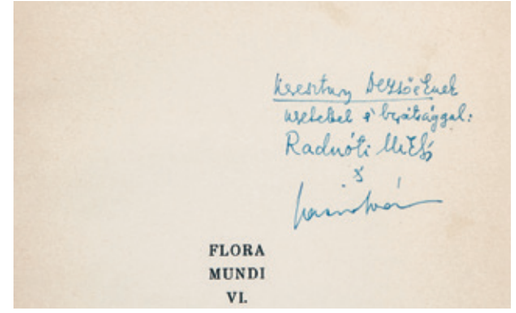

39. RADNÓTI MIKLÓS - VAS ISTVÁN
Guillaume Apollinaire válogatott versei. Cs. Szabó László tanulmányával. Pablo Picasso rajzával
Budapest, 1940. Vajda János Társaság.
74 + [6]p.
A szennylapon Radnóti Miklós autográf soraival és aláírásával, és Vas István aláírásával: „Keresztury Dezsőéknek szeretettel és barátsággal: Radnóti Miklós és Vas István”.
Kiadói papírborítóban. A borító félig elvált a könyvtesttől.

160 000.-

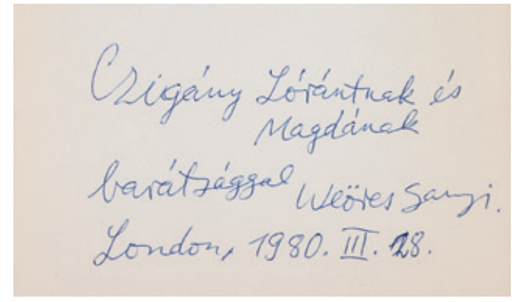

40. WEÖRES SÁNDOR
Az ének árnya
Budapest, 1977. Alföldi Nyomda.
[1]t. + [12]p.
Kolofon: „Ezt a kis könyvet Weöres Sándor születésének hatvanötödik évfordulójára, baráti szeretettel állította össze Szántó Tibor. Megjelent az Alföldi Nyomda áldozatos segítségével, kétszáz példányban, a költő barátai és tisztelői részére, diósgyőri bordázott vízjeles papíron. A szöveget Monotype-Bembo betűvel szedték. Könyvárusi forgalomba nem kerül.”
A szerző által dedikált példány: „Czigány Lóránt és Magdának barátsággal Weöres Sanyi. London, 1980. III. 28.”
Poss.: Czigány Lóránt (1935-2008) magyar író, irodalomtörténész, diplomata, egyetemi tanár ex librise.
Fűzve, kiadói borítóban, nagyon ritka.

28 000.-

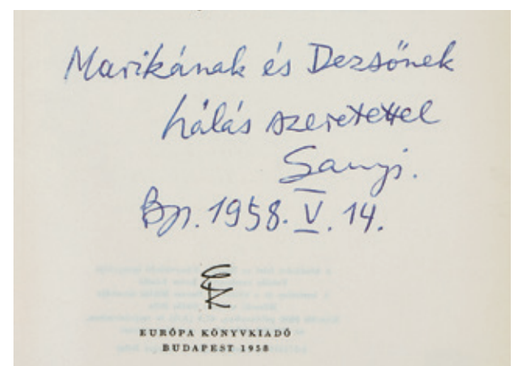

41. WEÖRES SÁNDOR
A lélek idézése. Műfordítások
Budapest, 1958. Európa.
904p. Első kiadás.
A szerző által Keresztury Dezsőnek és feleségének, Seiber Máriának dedikálva: „Marikának és Dezsőnek hálás szeretettel Sanyi. Bp. 1958. V. 14.”
Kiadói egészvászon-kötésben, eredeti, Borsos Miklós rajzával illusztrált, szakadozott védőborítóban.

20 000.-

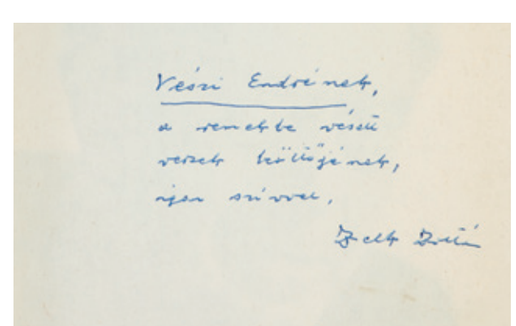

42. ZELK ZOLTÁN
Ahogy a kötéltáncosok
Budapest, 1975. Szépirodalmi Könyvkiadó.
1t. + 162 + [1]p.
A címlapon a szerző dedikációja: „Vészi Endrének, a remekbe vésett versek költőjének, írjon szívvel, Zelk Zoltán” Vészi Endre (1916-1987) Kossuth-díjas magyar költő, író.
Prov.: Vészi Endre ex librise.
Kiadói egészvászon-kötésben, eredeti védőborítóval.

24 000.-

Kéziratok, oklevelek

43. AZ ORSZÁGNAGYOK OKLEVELE

Az 1446. szeptember 14-én kelt oklevelükben az országnagyok tudatják a csornai konventtel Kisfaludi Antal deák özvegye, Veronika asszony panaszát. Eszerint Linkóháti Benedek volt kőszegi várnagy elfoglalta Kisfaludinak a Lak és Csánig possessiókban fekvő összes birtokát, vele szemben hatalmaskodott, sok kárt okozva ezzel Kisfaludinak, majd végül meg is ölte őt. Ezen felül guti Ország Mihály főkincstárnok is vádat emelt Linkóhátival szemben, mivel az Kőszeg várát idegen kézre adta. Az országnagyok meghagyják a csornai konventnek, hogy küldjék ki hites emberüket, hogy annak jelenlétében a királyi kúriából kiküldött királyi ember a hatalmaskodó Linkóhátit tizenötöd napra törvénybe idézze inszinuációval, vagyis akár megjelenik az idézett, akár nem, mindenképpen ítéletet fognak mondani felette.

Az oklevél szövegét fenntartotta a csornai konvent két oklevele is, amelyek tanúsítják, hogy az elrendelt idézés megtörtént. A korabeli oklevelekben Kisfaludi Antal neve többször is felbukkan, mindannyiszor a kárára elkövetett hatalmaskodások elszenvedőjeként: 1444-ben többek között az itt nevezett Lakot és Csánigot, továbbá más birtokait is hatalmaskodással elfoglalták.

Papír, restaurált, a szöveget is érintő hiányokkal, külzetén az országnagyok rányomott viaszpecsétjével, valamint korabeli és későbbi feljegyzésekkel. Szokatlan, de nem példa nélküli, hogy az oklevél szövegét feltehetőleg még a kiállításkor kiegészítették, javítva a felsorolt kiküldendő királyi emberek nevét, valamint az oklevél keltezését szeptember 13-ról 14-re – mindezt az oklevél szövegét fenntartó két csornai oklevél is alátámasztja.

400 000.-

44. GARAI MIKLÓS NÁDOR OKLEVELE

Garai Miklós nádor 1409. március 11-én (feria secunda proxima post dominicam Oculi) Vasváron, birtokügyben kelt oklevele. A XVI. századi másolatban fennmaradt dokumentumban Garai nádor meghagyja, hogy Balogh Miklós fia Pétert és fiait, Bálintot és Pált – akik a Vasvárott összegyűlt vármegyei közgyűlésen szólaltak fel az ügyben – iktassák be abba az Alsómagasiban (ma: Kemenesmagasi) fekvő birtokrészbe, amely valamikor a néhai Györk lánya Ilona leánynegyede volt. Az oklevél szövege tudomásunk szerint mindeddig ismeretlen volt.

Papír, XVI. századi másolat, a hajtások mentén és a széleken a szöveget is érintő kisebb hiányokkal.

180 000.-

45. KÓDEXTÖREDÉK, 14-15. SZ. K.

Középkori, feltehetőleg 14-15. századi liturgikus énekeskönyv töredéke, az adventi kántorböjt (négynapos böjt) szombatján éneklendő két ének szövegének részletével (Benedictus es, dominus deus patrum nostrorum, illetve: Qui regis Israhel intende qui). Az egyik oldalon az énekszöveggel egykorú foliojelzés: „VI".

Pergamen, négyvonalas kotta neumajelöléssel. A sorkezdő iniciálék nagyrészt kék és vörös tintával, két iniciálé különösen díszes: vörös, kék és rózsaszín tintával, valamint tollrajzos ornamentikával kiemelve. A foliót láthatólag könyvkötésnek használták, a széleken néhány későbbi feljegyzés olvasható (ezek közül az egyik 1571-es dátummal), ezzel együtt szép, megkímélt állapotban van. Paszpartuban, mindkét oldalt láttatni engedő, részben üvegezett fa keretben.

100 000.-

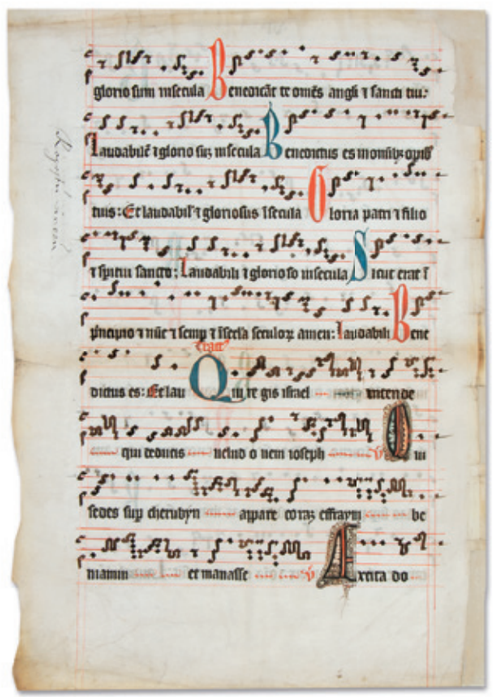

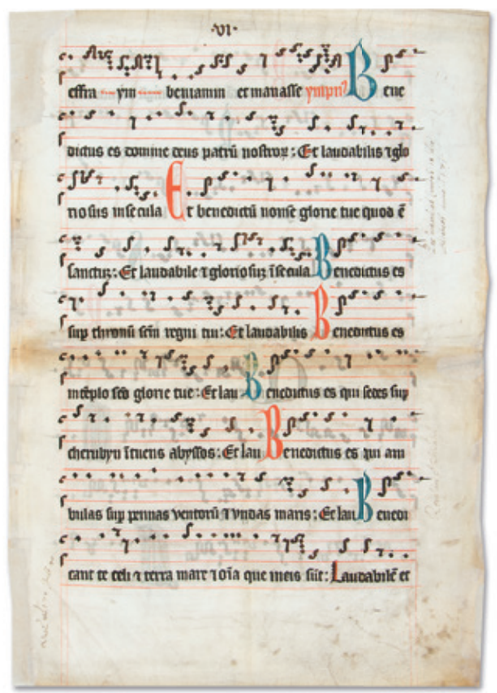

46. A NYITRAI KÁPTALAN OKLEVELE

Az 1538. március 15-én kelt oklevelében a nyitrai káptalan tanúsítja, hogy Zsámbokréthy Ambrus özvegye, Borcsiczky Borbála az őt és fiait (Boldizsárt, Miklóst és Györgyöt), valamint lányát, Magdolnát érő nehézségek és terhek miatt a Trencsén megyei Kamencsánban (ma Köveskő/Kameničany) fekvő birtokukat örökjogon eladta osztályos testvérének, Katalinnak, hatvanhat magyar forintért, azzal a feltétellel, hogy ha Katalin a jövőben a mondott birtoktól megválna, csakis Borcsiczky Borbála asszony gyermekeinek adhassa el, méghozzá annyiért, amennyiért a mondott birtokot megszerezte.

A divékújfalusi Zsámbokréthy Ambrus özvegyét és gyermekeit érő nehézségeket – amelyekkel az oklevél szerint Borbála asszony az adásvételt indokolta – jelentősen árnyalják az 1536. évi zsámbokréti események. Ekkor ugyanis – ahogyan arról egy 1549. évi tanúvallomásból részletesen értesülünk – Podmaniczky János seregével megszállta Zsámbokrétet és megostromolta a divékújfalusiakkal rivális kisfaludi Zsámbokréthy család kastélyát, onnan a családi levéltárat elhurcolták és Borbála asszony kezére játszották. Borbála ezt követően az oklevelek egy részét elégette, a pecséteket gyertyaviaszként hasznosította újra, a pecsétzsinórból pedig övet csináltatott fiának, Boldizsárnak. A családok közötti rivalizálás hátterében a tisztázatlan birtokviszonyokon túl a nagypolitika szálai is meghúzódtak: míg a Podmaniczky-rokon divékújfalusi Zsámbokréthyek Szapolyai, addig a Thurzó-familiáris kisfaludi Zsámbokréthy-família tagjai I. Ferdinánd pártján álltak.

Jelen árverési tétel tehát a birtokviszonyokon keresztül a magyar történelem egy különösen turbulens időszakának mikrotörténelmébe enged egyedülálló bepillantást.

Papír, latin nyelven, a hajtások mentén kisebb sérülések nyomaival, a szöveget elenyésző mértékben érintő hiányokkal, restaurált.

500 000.-

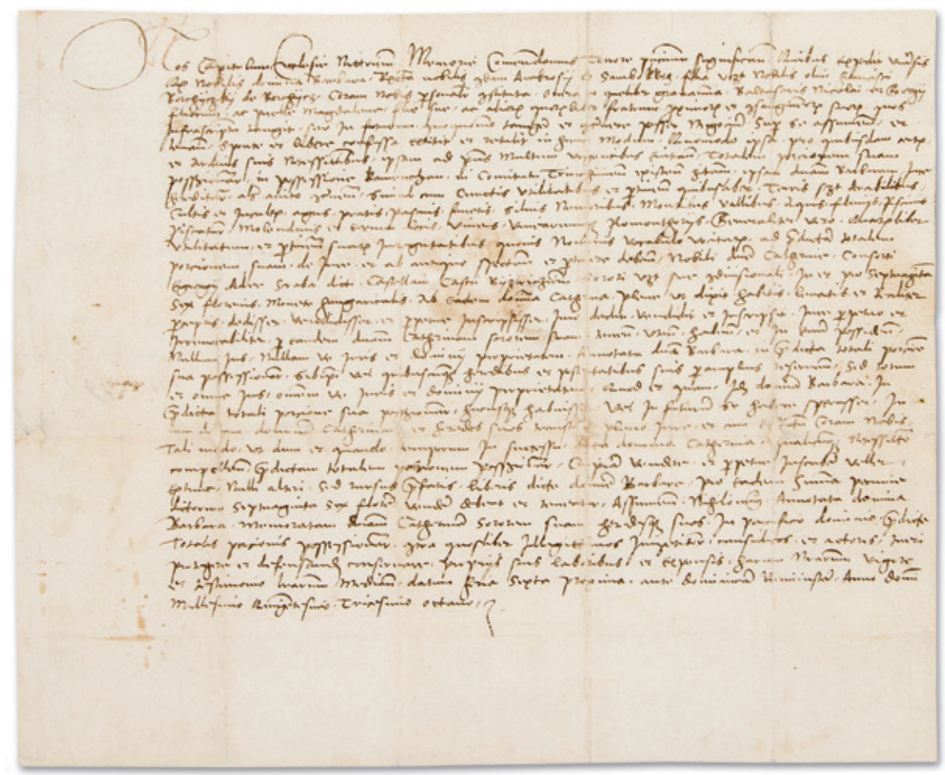

47. I. MIKSA PARANCSLEVELE

I. Miksa (1564–1576-ig magyar király) 1567. július 31-én kelt parancslevele az ország minden lakosának – köztük kiemelten az adószedőknek –, amelyben elrendeli, hogy a fraknói és kismartoni uradalmi borokat szabadon hozhassák be Magyarországra. A parancslevél összhangban van az 1567. évi országgyűlés nem sokkal korábban elfogadott rendelkezésével – amelyre a levél utal is –, miszerint általában az Ausztriának elzálogosított várak – így Kőszeg, Fraknó, Kismarton stb. – „tartozékaiban termelt borokat Magyarországba hozhassák és itt adhassák el; épségben maradván mindazonáltal a többi külföldi részekben termelt borok behozatalának a tilalma" (1567. évi 42. tc.).

Fraknó és Kismarton más nyugat-magyarországi uradalmakkal együtt legkésőbb a 15. század végétől zálog címén a Habsburgok fennhatósága alá került. Fraknót, Kaboldot és Kismartont csak 1622-ben váltotta meg Esterházy Miklós gróf, 400 000 aranyforintért. Az elzálogosított birtokok visszaadása azonban nem ment ennyire könnyedén, Fraknó és Kabold 1626-ban, Kismarton, Szarvkő, Borostyánkő és Kőszeg pedig csak 1647-ben lettek újra a Magyar Királyság részei. Jelen árverési tétel tehát ennek a legalább százötven éves reintegrációs törekvésnek érdekes dokumentuma.

Papír, latin nyelven, fogalmazvány, néhány helyen javításokkal, betoldásokkal, hátoldalán német nyelvű összefoglalóval.

90 000.-

48. BÁTHORY KRISTÓF OKLEVELE

A Gyulafehérvárott 1581. július 11-én kelt oklevélben az erdélyi fejedelem helyt ad a marosvásárhelyiek panaszának és megerősíti őket kiváltságaikban, egyben felszólítja a királybírákat, hogy tartsák tiszteletben a vásárhelyiek jogait.

A külzeten olvasható feljegyzés szerint az oklevél a latin eredeti egykorú magyar fordítása, ez egyúttal megmagyarázza, hogy az oklevélen miért nem található sem aláírás, sem pedig pecsét. Ugyanakkor jelentőségét is éppen ez adja: bár másolat, az a tény, hogy magyar nyelven írták, a nyelvemlékek sorába emeli az oklevél szövegét.

Az oklevél másik különlegessége, hogy Báthory Kristóf – akit testvére, István nevezett ki fejedelemmé 1576-ban, miután őt magát lengyel királlyá választották – május 27-én elhunyt, tehát az oklevél kiállításának időpontjában, július 11-én már másfél hónapja halott volt. Az anomália ugyanakkor nem példa nélküli: az erdélyi Királyi Könyvek bejegyzéseinek tanúsága szerint május 27-ét követően több kelt még Báthory Kristóf nevében. Mindezt magyarázhatja az is, hogy Kristóf megválasztott utóda, egyben fia, Zsigmond ekkor még kiskorú volt.

Papír, magyar nyelven, a hajtások mentén kis sérülésekkel, foltos. A külzeten: „Az kÿralÿ birak ellen walo prwÿlegÿon, melleth az mÿ kiegelmes wrwnk batorÿ krÿstof adoth, magÿarwl forditatoth 1581."

300 000.-

49. BÁTHORY ZSIGMOND LEVELE MAROSVÁSÁRHELYHEZ

Báthory Zsigmond (1572–1613) erdélyi vajda levele Székelyvásárhely (Marosvásárhely) város tanácsának. Az 1582. december 29-én, Gyulafehérvárott kelt levélben Báthory kéri a várost, hogy hajtsa végre korábban egyszer már kiadott parancsát: az elhunyt Farkas nevű ember minden, a városban lévő vagyonát adják oda Sennyey Pongrácnak.

Míg az elhunyt személye közelebbről beazonosíthatatlan, Sennyey Pongrác a korszak egyik ismert személyisége: az 1590-es években már erdélyi fejedelmi követ, diplomata, később Sepsi-, Kézdi- és Orbaiszék királybírája és Küküllő vármegye főispánja (1598). 1599-ben csatlakozott Mihály vajdához, majd 1601-ben a Habsburgok oldalára állt. Pártváltása miatt bebörtönözték, szabadulása után magyar királyi tanácsos, 1606-ban bárói rangot nyert, 1607-től pedig Erdély főgenerálisa. 1610-ben részt vett a Báthory Gábor elleni összeesküvésben. Jelen oklevél tehát pályafutásának korai szakaszára világít rá, a levélben említett székelyvásárhelyi megtelepedés a Magyarországról elszármazott Sennyey egyik első erdélyi vagyonszerzése lehetett.

A levél másik érdekessége Báthory Zsigmond személye. Báthory ugyanis ekkor még csupán tíz éves volt, apja, Báthory Kristóf választtatta vajdává egy évvel korábban, 1581-ben a kolozsvári országgyűlésen – mindketten Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király helytartói voltak. Zsigmond azonban ekkor még nem gyakorolhatta egymaga az uralmat, nagybátyja gyámokat rendelt mellé, akik nagykorúvá válásáig, 1588-ig kormányoztak helyette. Jelen levél tehát – akárcsak Sennyey esetében – Báthory Zsigmond politikai működésének korai időszakához szolgál adalékul. Erdélyi fejedelemként Báthory Zsigmond nem volt túl sikeres: kétszer is lemondott fejedelmi címéről (1598-ban és 1599-ben), míg végül 1602-ben, a vesztes goroszlói csatát követően harmadszorra is otthagyta a fejedelmi széket és egyúttal Erdélyt is, ezúttal véglegesen. A hátralevő több mint egy évtizedet – tizennégy hónapos hradzsini fogságát leszámítva – a csehországi Libochovicében töltötte 1613-ban bekövetkezett haláláig.

Vízfoltos papír, későbbi (modern) lyukasztásokkal, a hajtások mentén kis szakadásokkal. Külzetén címzés és papírfelzetes, Báthory-címeres gyűrűspecsét.

300 000.-

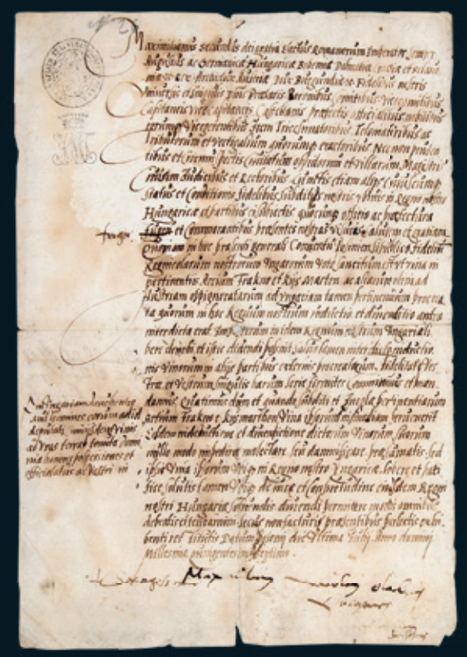

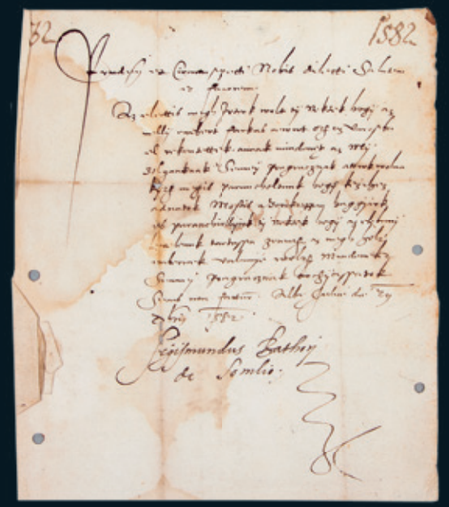

50. BÁTHORY GÁBOR LEVELE

Báthory Gábor erdélyi fejedelem magyar nyelvű levele Rhédey Ferenc nagyváradi kapitány és bihari főispán részére. Az 1608. május 26-án kelt levelében a fejedelem arra kéri Rhédeyt, hogy szolgáltassa vissza Széchényi Ferenc és Pázmány Anna javait.
Báthory Gábornak meg kellett küzdenie az erdélyi fejedelemségért. Bocskai ugyanis Homonnai Drugeth Bálintot jelölte ki utódjául, azonban a Bocskai által kormányzónak kinevezett Rákóczi Zsigmond fejedelemmé választtatta magát 1607 februárjában. Homonnai Drugeth végül visszalépett a fejedelmi cím megszerzésétől, Báthory azonban végigvitte akaratát, igaz, fáradozásának gyümölcse bő egy év alatt érett be: Rákóczi Zsigmond 1608. március elején lemondott, és két nappal később Báthory Gábort választották fejedelemmé. Bár mind a Habsburgok, mind az erdélyi rendek, mind a török Porta támogatását bírta, uralma mégsem volt tartós. Hamarosan veszített népszerűségéből, mára legendássá vált életvitele és erőszakos kormányzási politikája végül tragédiába torkollott. A kudarccal végződött 1610-11-es havasalföldi hadjáratot követően 1613 májusában a Porta menesztette Báthoryt a trónról és Bethlen Gábort tette a helyébe. Báthory megpróbálta visszaszerezni a fejedelmi trónt, de öt hónappal később, októberben, miután híre ment, hogy Báthory hajlandó lenne Váradot török kézre adni, a hajdúk meggyilkolták.
Rhédey Ferenc eredetileg Heves megyei birtokos család sarja, a végvári harcokban tűnt fel először az 1590-es években, majd Erdélybe került, ahol előbb Székely Mózes alatt szolgált, majd részt vett Bocskai felkelésében. Pályafutásának csúcsát azonban később érte el, amikor Rákóczi Zsigmond fejedelem kinevezte őt váradi főkapitánynak és bihari főispánnak. Ebbéli tisztségeiben az új fejedelem, Báthory Gábor is megerősítette. Eldönthetetlen, hogy része volt-e Báthory Gábor 1613-as meggyilkolásában, mindenesetre karrierje sógora és barátja, a fejedelemnek megválasztott Bethlen Gábor alatt sem tört meg, ellenkezőleg, számos birtokot szerzett az 1610-es évek második felében is. Részt vett a kibontakozó harmincéves háborúban, éppen útban volt a morvaországi hadszíntérre, amikor betegsége súlyosabbá vált. Már nem tudott visszatérni Váradra, útközben ugyanis elfogták, így Murány várában halt meg fogságban.
Jelen levél tehát Rhédey felívelő karrierjének elejébe nyújt bepillantást, ráadásul a rövid életű Báthory Gábor idejéből, akit Rhédey majd' egy évtizeddel túlélt. Mindkét körülmény nagyban emeli a tétel érdekességét.
Papír, a hajtások mentén sérült (rágásnyomokkal), a külzet a hajtások mentén sérült. Külzetén címzés és rányomott viaszpecsét nyoma, valamint későbbi feljegyzések.

300 000.-

51. BRANDENBURGI KATALIN ADOMÁNYLEVELE

Az 1630. február 17-én kelt oklevélben Brandenburgi Katalin erdélyi fejedelemasszony (1629–1630) hűséges szolgálatai fejében váradi Komáromi Gergelynek adományozza a bihari Dékányfalva birtokot. Az oklevél alapján az adomány előmozdítója Bethlen István kormányzó, későbbi fejedelem lehetett, aki a fejedelemasszony figyelmébe ajánlotta Komáromit.
A bihari Dékányfalva korábban Bojthi Balázs birtoka volt, nála szolgált Bojthi Veres János, Bojthi Veres Gáspár édesapja. Veres Gáspár Bethlen Gábor titkáraként, majd Rákóczi György udvari embereként szolgált.
Brandenburgi Katalin rövid és pártviszályokkal övezett fejedelemségét alapjaiban határozta meg a fölébe kormányzóul kinevezett Bethlen István személye. Ennek ellenére jelen adományoklevél mégsem pusztán Bethlen közbenjárásának tudható be, váradi Komáromi Gergely ugyanis még Bethlen Gábor alatt, 1627-ben adományba kapta az erdőháti Babostya birtokot (az oklevél 142. tételszám alatt szerepelt 148/2. árverésünkön). Jelen oklevél tehát egy kevéssé ismert erdélyi karrier egyik mozzanatára világít rá. A tétel különlegességét növeli, hogy tudomásunk szerint Brandenburgi Katalintól árverésen még nem szerepelt eredeti oklevél.
Papír, latin nyelven, a hajtások mentén sérülésekkel, néhány apró, a szöveget érintő, de jelentéktelen mértékű hiánnyal. A fejedelemasszony aláírásával, Kovacsóczy István kancellár ellenjegyzésével, papírfelzetes viaszpecséttel. A hátoldal harmada elválik.

500 000.-

52. I. RÁKÓCZI GYÖRGY ADOMÁNYLEVELE

I. Rákóczi György Gyulafehérvárott 1631. június 29-én kelt adománylevele a néhai Petneházi István özvegyének, Király Annának, amelyben az özvegynek adományozza Bajom várát annak minden tartozékával.
Petneházi István szatmári nemes család sarja, korának ismert végvári alakja, közel három évtizedig Borosjenő (ma: Ineu, RO) főkapitánya, 1626-ban Drégelypalánknál a magyar csapatok tábornoka. Hadi érdemei mellett tudomásunk van mecénási tevékenységéről is: neki ajánlotta művét az 1618-ban Marburgban tanuló Vári Mihály (RMK III. 1226.), valamint 1625-ben a Brémában tanuló Besenyei F. Mihály (RMK III. 1372.) is. Férjének valamikor 1627–1632 között bekövetkezett halála után az özvegy Király Anna mecenatúrájáról szintén van adatunk: Keresszegi Herman István neki ajánlotta "Az hitnek és jóságos cselekedeteknek tündöklő példáiról" című művét (Debrecen, 1635), az előszó szerint Király Anna számos diák külföldi tanulását patronálta.
A bajomi vár története a 13. századra nyúlik vissza és a Bajoniakhoz köthető, a család 16. századi kihalása után több tulajdonosa is volt, ezek közül az utolsó Petneházi István és felesége. Petneházi már 1616-tól bírta a várat, jelen oklevél tehát megerősíti özvegy felesége tulajdonjogát, talán éppen férje elhunyta miatt, bár erre az oklevél nem utal egyértelműen. Király Anna később Erdélybe költözött, de a déli várban építtetett templom az ő nevéhez fűződik. A rendelkezésre álló adatok alapján valójában nem egyetlen várról van szó, hanem öt kisebb erődítésből álló várkomplexumról, amelynek egy része 1824-ben – Birtalan Szilágyi János leírása szerint – még látható volt. Az azóta eltűnt erődítés emlékét ma Biharnagybajom "Várkert" nevű településrésze őrzi.
Rákóczi aláírásával, Rátkai Sámuel ellenjegyzésével. Papírfelzetes viaszpecséttel, külzetén korabeli magyar nyelvű feljegyzéssel: "Baÿonrul valo donaciÿo melet adot ez mostani kegelmes feÿedelmönk Rakoci Görg ö nagsaga".

350 000.-

53. II. RÁKÓCZI GYÖRGY CÍMERADOMÁNYA

II. Rákóczi György erdélyi fejedelem erdélyi nemességet és címert adományoz a felsőtorjai Kovács (Kowacz) család tagjainak (Gyulafehérvár, 1650. április 3.): id. Balázsnak, Istvánnak, Jánosnak, Ambrusnak és Andrásnak. Az oklevélből ugyan nem derül ki, hogy az adományosok milyen rokoni viszonyban álltak egymással, viszont mindannyian székely lófők voltak. Nagy Iván a családnak csupán egyetlen tagját ismerte és említette családtörténeti munkájában.

A címer helye befestetlen maradt, azonban az oklevél leírja az adományozott jelvényt: kék mezőben arany koronából előtűnő emberi kar, amely egy kivont, véres kardot tart. Sisakdísz: gyöngyös koronával díszített zárt katonai sisak, amelyből különböző színű sisaktakarók tűnnek elő.

Pergamen, latin nyelven, humanistica rotunda írás, az első sor („Nos Georgius") humanista capitalis, az első két sor, valamint a továbbiakban egy kivétellel az adományosok neve arany tintával írva. A hajtások mentén néhol apró, a szöveget nem érintő hiánnyal. Piros-kék-fehér sodraton viasztokos függőpecsét töredékével. A fejedelem aláírásával, pálóczi Horváth János fejedelmi titkár ellenjegyzésével. Hátulján kihirdetési záradékkal (Kézdivásárhely, 1620. december 1.), valamint későbbi feljegyzéssel.

400 000.-

54. I. APAFI MIHÁLY ADOMÁNYLEVELE KISAR FALU RÉSZÉRE

I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem Debrecenben, 1681. szeptember 11-én kelt latin és magyar nyelvű oklevele, amelyben meghagyja, hogy az I. Lipót ellenében Magyarországra küldött fejedelmi sereg kerülje el Kisart, mivel a település korábban mindkét fél seregének pusztításaitól sokat szenvedett: "már számos esztendők alatt az magyar hadak miatt rajtok sok izben valo quártelyozások és az német partról reájok ottan ottan(!) kiütések miatt következett fogyatkozások" érték a falut.

A levél a magyar történelem egy különösen turbulens időszakára világít rá. Apafi hadjáratát 1681. augusztus 20-án indította meg a királyi Magyarország ellen, maga mögött tudva mind az oszmán politika, mind a francia diplomácia támogatását. A hadműveletek elsődleges célja a protestánsok helyzetének javítása volt, egyidejűleg katonai nyomásgyakorlásul is szolgált az éppen folyamatban lévő soproni országgyűlés ideje alatt. A katonai akció nem bizonyult hosszú életűnek: a szultáni fermán és a magyar nemzet részére kiállított ahdnâme ellenére a gyakorlatban török részről csak elenyésző segítség érkezett, és bár az eseményeknek nemzetközi visszhangja is volt, Apafi hadjárata három hét után, Böszörmény és Kálló elfoglalásával véget is ért. Figyelemre méltó az oklevélnek a hadbaszálló magyarokra alkalmazott "lelki es testi szabadságokért fegyvert viselő" fordulata, amelyre Thököly is gyakorta hivatkozott, noha Apafi hadműveleteiben az ekkoriban már egyre inkább önállósuló kuruc vezér ténylegesen nem vett részt, sőt, 1681 októberében békekötési ajánlattal fordult I. Lipóthoz. Mindezt tömören összefoglalja az oklevél hátulján olvasható rövid tartalmi kivonat, miszerint Apafi akkor állította ki, "mikor első Leopold alatt Tököli rebellált volt és Apafi is hadi seregét Leopold ellen Magyar Országra küldte volt".

Papír, rányomott felzetes viaszpecséttel, külzetén rövid tartalmi összefoglalóval, a hajtás mentén nagyobb sérüléssel.

350 000.-

55. A GYŐRI KÁPTALAN OKLEVELE

A győri káptalan 1688. április 12-én kelt oklevelében Telekessy István győri kanonok, tihanyi apát kérésére tíz darab, a győri káptalanra vonatkozó oklevelet írt át, köztük Széchényi György győri püspök 1663. évi adománylevelét, de a többi oklevél is alapvetően különféle adományokról rendelkezik. Az átírt oklevelek teljes szövegükben szerepelnek, egy kivételével – Csupor Demeter győri püspök 1480-ban kelt oklevelét ugyanis, mivel azt a káptalani levéltárban őrizték, szükségtelennek látták átírni. Ezzel együtt az átíró oklevél eredetileg csupán kilenc oklevelet tartalmazott, a tizediket közel másfél évvel később, 1689. augusztus 21-én írták hozzá folytatólagosan az üres oldalakra – talán e kiegészítés hitelesítéséül szolgáltak a 43. oldalon olvasható aláírások: Széchényi György esztergomi érseké, Kollonich Lipót győri püspöké, valamint a győri káptalan „kollektív aláírása". A szöveget végig egyetlen kéz írta, csupán az 1689-es hozzátoldás van más színű tintával írva.

Jelen oklevél tehát amolyan pillanatfelvételként érdekes adalék a különféle szálakkal Győrhöz kötődő magasrangú egyházi tisztségviselők korabeli tevékenyégéhez, amelynek fontos része volt a különféle jogbiztosító iratok lajstromba vétele, megőrzése. Jelen dokumentum épp ezt szolgálta, rangját jól jelzi díszes kiállítása: a könyv alakú oklevelet pergamenre írták, patinás humanista írásképpel, kötése szép, de mégsem hivalkodó.

7 számozatlan papír levél + 23 nagyrészt paginált pergamen levél + 21 számozatlan papír levél, az első bekötött lapon az átíró oklevélbe foglalt oklevelek felsorolásával (az oklevélhez képest későbbi kéz írása).

Korabeli, aranyozott bőrkötésben, márványozott előzéklapokkal. Az elő- és hátlapon szimpla léniás keretben geometrikus díszekből és csillagmotívumokból összeállított szalagdísz. A középmezőt dupla léniasor határolja, amelynek sarkait virágdíszben végződő dupla lénia köti össze a külső keretdísszel. A táblák közepén aranyozott medallionba foglalt ábrázolások: az elülsőn Jézus, a hátulsón pedig egészalakos Szűz Mária a gyermek Jézussal. Ezen kívül az elülső táblán a medallion alatt virág- és pontdíszekkel kísért, 1688-as évszám. A gerincet öt valódi borda osztja hat mezőre, az egyes mezőkben dupla léniakeretbe foglalt növényi ornamensek. A gerincbe kötött zöld-rózsaszín-sárga sodraton három fatokos függőpecsét: 1. Széchényi György esztergomi érsek, 2. Kollonich Lipót győri püspök, 3. azonosíthatatlan (a pecsétkép a felismerhetetlenségig lekopott), de az oklevél szövege és az aláírók alapján a győri káptalané volt.

360 000.-

56. A NYITRAI KÁPTALAN OKLEVELE

A nyitrai káptalan 1693. április 7-én kelt oklevelében átírja és megerősíti kanonoktársuk, Vadász Ferenc elismervényét, aki átírta Harnossi Bálint nemes elismervényét a Pest megyei Verseg határában fekvő földek jogállásáról, miszerint az tudomásuk szerint sosem fizetett egyházi tizedet (dézsmát) – amennyiben mégis, Harnossi kész megtéríteni az okozott kárt.
Vadász Ferenc az oklevél tanúsága szerint ekkoriban jásdi apát és nyitrai őrkanonok volt, korábban, 1679–1685 között versegi plébánosként, illetve váci püspöki vikáriusként adatolható. A tétel érdekessége, hogy az átírt két elismervény magyar nyelven íródott.
Papír, latin és magyar nyelven, a hajtások mentén szakadásokkal, külzetén a nyitrai káptalan papírfelzetes, kisebb pecsétjével, valamint Terenyei Bendő István nógrádi, váci plébános, majd vikárius (1686–1699) latin nyelvű igazolásával.

60 000.-

57. AZ UDVARI HADITANÁCS MENLEVELE

Az Udvari Haditanács 1709. január 11-én kelt menlevele, amelyben szabad áthaladást biztosít az Esterházy Antalhoz utazó Ilosvay Imre, Szalay István hadititkár, Kärner György és kíséretük részére.
Ilosvay Imrét és társait Rákóczi még 1708 végén küldte Esterházy Antal tábornagyhoz a Dunántúlra, hogy részt vegyenek a fegyverszüneti tárgyalásokban. Ugyan 1709. január 11-én menlevelet szereztek Bécsben az Udvari Haditanácstól, január 19-én még Érsekújvárott voltak, mivel a komáromi német parancsnok nem adott engedélyt az átkelésre. A találkozóra végül január 25-én került sor Pomogyban (Pamhagen), azonban nem hozott kézzelfogható eredményt. Jelen tétel ezzel együtt is jól reprezentálja a Rákóczi-szabadságharc diplomáciatörténetének egy apró, de érdekes és fontos részletét, Esterházy Antal gróf ráadásul a kuruc mozgalom kevésbé ismert alakja.
Papír, német nyelven, a hajtás mentén szakadásokkal, kis sérüléssel, papírfelzetes viaszpecséttel, külzetén rövid, latin nyelvű összefoglalóval.

200 000.-

58. III. KÁROLY ORSZÁGGYŰLÉSI MEGHÍVÓJA SZATMÁRNÉMETI MEZŐVÁROS RÉSZÉRE

III. Károly 1712. február 2-án kelt meghívólevele Szatmárnémeti mezőváros tanácsának, amelyben április 3-ra összehívja az országgyűlést Pozsonyba. Ez a diéta volt a Rákóczi-szabadságharc utáni első országgyűlés, valójában azonban az 1708-ban megkezdett diéta folytatásának tekinthető, amely azonban pestis miatt többször félbemaradt, de az uralkodóváltás és a Rákóczi-szabadságharc is nehezítette a törvénykezés folytonosságát. Az 1712-ben újra megkezdett tanácskozás a korábbi „labanc" diéta ügyeivel, vagyis a koronázási hitlevél és a királyi eskü törvénybe iktatásával, valamint az állandó hadsereg kérdésével foglalkozott.
Az uralkodó aláírásával, valamint Illésházy Miklós (1653–1723) kancellár és Hunyady László kancelláriai titkár ellenjegyzésével.
Papír, restaurált, ázásnyomokkal, a hajtások mentén kis mértékben a szöveget is érintő sérülésekkel. Az irat alsó széle a restaurálás következtében hiányos. Külzetén címzéssel, későbbi feljegyzésekkel, rányomott, papírfelzetes, sérült viaszpecséttel.

200 000.-

59. ÁRVA BETHLEN KATA LEVELE

Bethlen Kata (1700–1759), az első barokk kori magyar írónő levele a kovásznai református gyülekezethez. Az 1735. december 2-án kelt, magyar nyelvű levél válasz a kovásznai lelkész kérésére, hogy küldje el hozzájuk Ajtai Mihályt. Ajtai kapcsolata a Bethlen-családdal nem volt új keletű: 1727-ben náluk nevelősködött, majd Bethlen Kata támogatta hollandiai tanulmányait 1734-1735-ben. Hazatérése után Ajtai Bethlen Kata házában lett udvari prédikátor. A levél is ebből az időszakból származik és jól tanúskodik kettejük kapcsolatáról. Bethlen Kata ugyanis azt írja a kovásznai reformátusoknak, hogy mivel Ajtai „nemrégibenis érkezett le ide én hozzám, bizony meg vallom, hogy illy hirtelen nem örömest válnám meg ő Kegyelmétől", így nem teljesítheti a lelkész „Ajtai Úr irántvaló kívánságát". A lelkész hiába hivatkozik arra, hogy Ajtai Kovásznára kívánna távozni, Bethlen kijelenti, hogy nincs tudomása erről, sőt, a kérés – írja Bethlen – „ennekem úgy látszik hogi egi fundamentom nélkül való Pap hivása ez Kegyelmeteknek". Nem véletlen, hogy Bethlen Kata nem akarta egyhamar elengedni újdonsült udvari papját. A levélből ugyanis az is világosan kitűnik, hogy tisztában volt Ajtai műveltségével, amikor így jellemzi Ajtait: „ő Kegyelme bizony egi ertelmes, 's szép tudományú jó ember, ugi hogi akár melly Ekklesiara Erdelyben érdemes". Ajtai két évvel később, 1737-ben lett a nagyenyedi református kollégium tanára.
A levél további érdekessége, hogy írója „Árva Bethlen Kata"-ként írta alá. Bethlen Kata 1732-ben másodszorra is megözvegyült, ekkortól vette fel neve elé az „Árva" jelzőt. 1759-ben bekövetkezett halála után másik pártfogoltja, Bod Péter foglalta össze életét verses formában és jelenttette meg nyomtatásban 1762-ben. Feltehetőleg ugyanebben az évben jelent meg Bethlen Kata önéletírása is Páldi István kolozsvári sajtóján.
Papír, vízfoltos, külzetén címzés és rányomott papírfelzetes gyűrűspecsét.

600 000.-

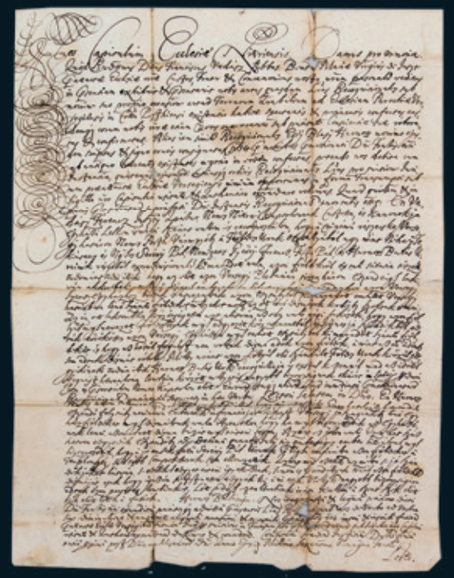

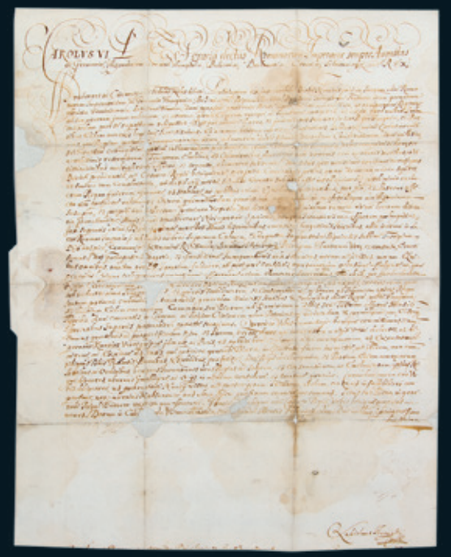

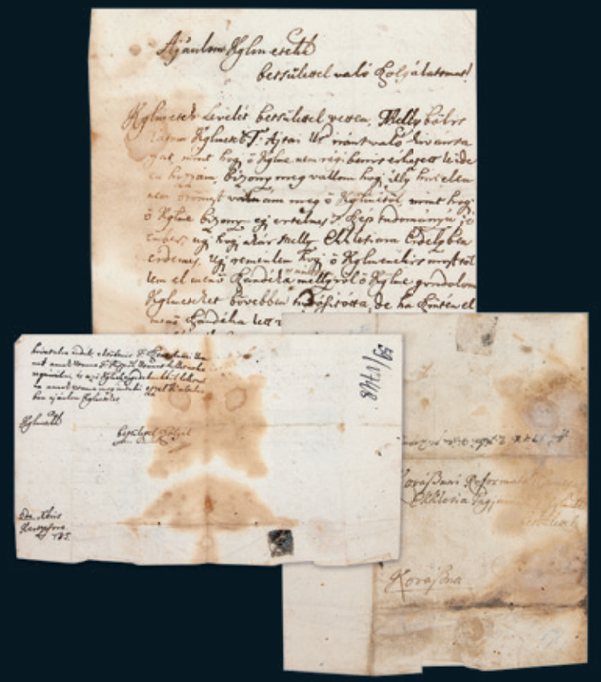

60. MÁRIA TERÉZIA PARANCSLEVELE GYŐR VÁRMEGYE NEMESSÉGÉHEZ

Mária Terézia 1759. június 8-án kelt parancslevele Győr vármegye nemességéhez, amelyben meghagyja, hogy hallgassanak ki tanúkat és vegyenek fel tanúvallatási jegyzőkönyvet Baranyai János ügyében.
Papír, latin nyelven, rányomott felzetes viaszpecséttel. Mária Terézia sajátkezű aláírásával, Pálffy Miklós (1710–1773) kancellár és Batta László kancelláriai alkalmazott ellenjegyzésével. Külzetén Morócz István győri szolgabíró feljegyzésével.

150 000.-

61. VÍZIMOLNÁR CÉHLEVELE

A budai molnárcéh 1771 december 26-án kelt céhlevele Franz Xaver Wolff vízimolnár részére. A 18. század a hajómalmok évszázada volt Budán, számuk ugyanis nagymértékben nőtt, a lakosság lélekszámának és az ebből adódó igények növekedésével összefüggésben: míg 1702-ben csak négy, 1783-ban már harminchét malom működött a Vízivárostól Óbuda határáig terjedő budai Duna-szakaszon. Tételünk tehát a mindennapi élelmezést biztosító ellátási lánc egyik fontos állomását alkotó mesterség érdekes dokumentuma.
Pergamen, német nyelven, sárga sodraton fatokos függőpecséttel. Az első két sor kalligrafikusan írt, az oklevél felső harmadát egyszerű levélornamentika díszíti, amely a molnárcéh bájosan népies modorban megfestett jelvényét fogja közre: levélkoszorú által övezett, koronás pajzsba foglalt malomkereket, amelyet két kétfarkú oroszlán tart, a kompozíció felett két búzakévét tartó, lebegő angyallal.

100 000.-

62. A KECSKEMÉTI SZABÓCÉH INASFELSZABADÍTÓ LEVELE

A kecskeméti szabócéh 1778. „Kis Asszony havának harmintzadik napján", vagyis augusztus 30-án kelt inasfelszabadító levele Hargitay Pál szabómester részére.
Papír, magyar nyelven, az első sor nagybetűkkel, piros színű tintával írva, továbbá az adományos és egykori mestere neve szintén piros tintával kiemelve. A szabócéh papírfelzetes, rányomott viaszpecsétjével. Jobb alsó sarkában elhalványult írásképű egykorú, magyar nyelvű feljegyzés arról, hogy a céhmesterré avatásra áldomást ittak („társpoharát ... megadta"), a résztvevők neveinek felsorolásával. A hajtások mentén kisebb sérülésekkel, külzetén későbbi jelzetekkel és feljegyzésekkel.

120 000.-

63. DIÓSZEGI SÁMUEL FELJEGYZÉSE

Hajdúböszörmény, 1795. április 26.
1 folio.
„Arany János 1874. április 29-én kelt autográf, hogy átaljábann a Természettel való elmélkedés, a Vallással nem tsak szépenn megeggyez, hanem annak szent tzéljainak elérésére is, – t. i. a Teremtő esméretére, és az ember szíve javítására, – nagy segítség; és ennélfogva a Vallás Tanítójának Hivatalához nem illetlen, sőt az ő kötelességébe is belevág". A magyar botanika megalapítójaként ismert Diószegi Sámuel (1761–1813) is vallja azt a korabeli fiziko-teológiai nézetet, miszerint a tudomány az isteni gondviselés nagy tervének része, mely, a világosság terjesztése okán, a nép számára is hozzáférhetővé kell, hogy váljék. A Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben végül 1803-tól Debrecenben tevékenykedő református lelkész, majd esperes és főjegyző, még göttingeni tartózkodása során ismerkedik meg Carl von Linné munkásságával és a kor természettudományos újításaival. 1807-ben jelenik meg a sógorával, Fazekas Mihály költővel jegyzett első magyar növényhatározó „Magyar füvész-könyv, mely a két magyar hazában található növényeknek megismertetésére vezet, a Linné alkotmánya szerint" címmel. A hazai botanika terminológiáját és nómenklatúráját megalkotó remekmű egyben mérföldkő a nyelvújításban. A költői vénával is megáldott Diószegi prédikációi és teológiai művei, valamint a református énekeskönyv megújításában is jeleskedő énekei szintén hozzájárultak a kor nyelvművelő törekvéseihez.
Diószegi hajdúböszörményi lelkészkedése alatt (1793–1803) keletkezett az a lejegyzése, amely ismerteti a helyi református egyház elöljárói által 1794. március 30-án 10. cikkelyként meghatározott rendeletet, miszerint az ötödik évfolyamot oktató tanítóknak fizetés jár. A Mária Terézia nevével fémjelzett oktatáspolitikai reformok lassú megvalósulása idején keletkezett dokumentum hátoldalán Kováts András, nemzetes fürmender tanúsítja a fizetést átvételét.
Autográf kézirat. 193x240 mm. Hajtás mentén kis szakadás.

450 000.-

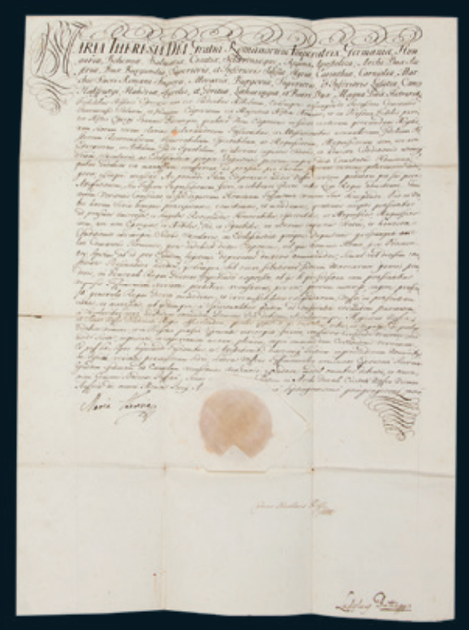

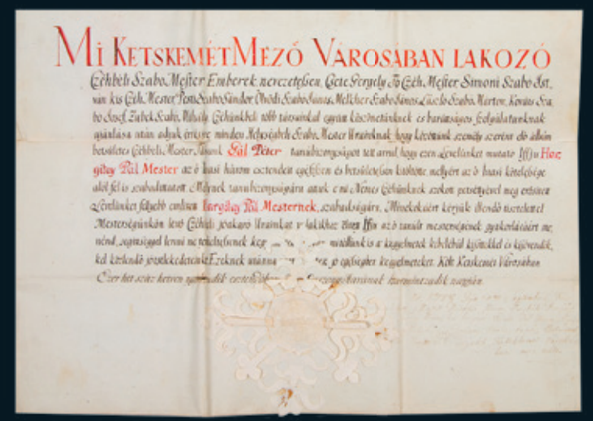

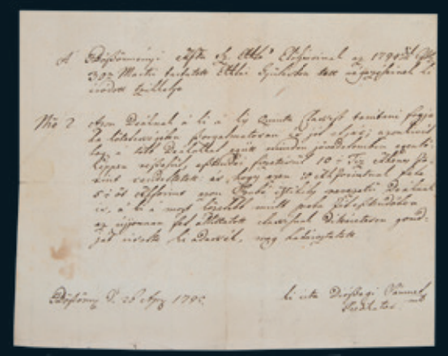

64. BATTHYÁNY TÓDOR „BUCENTAURUS” NEVŰ HAJÓJÁNAK KERESZT- ÉS HOSSZMETSZETI RAJZA

Batthyány Tódor (1729–1812) birodalmi gróf, császári és királyi belső titkos tanácsos számos területen tevékenykedett (porcelángyártás, vízi utak szabályozása stb.), korában és az utókor számára mégis elsősorban hajóépítő tevékenysége nyomán ismert. Jó érzékkel kereste a megoldást a gőzhajók előtti kor dunai hajózásának fő problémájára, az önjáró hajózás megteremtésére. A cél egy olyan hajó megalkotása volt, amely vontatás nélkül, lényegében önerőből képes volt az árral szembeni folyami hajózásra és a teherszállításra.

Batthyány az évek során két Bucentaurus nevű hajót is tervezett (eredetileg a velencei dózsék díszhajóját hívták így). Az első még vitorlás hajó volt, és folyami használat után végül a távolsági vízi kereskedelemben kapott szerepet, „Donau” néven Bécs és a fekete-tengeri Herszon között közlekedve, egészen 1788-as zátonyra futásáig.

A Bucentaurus II – amelyet jelen tételünk is ábrázol – ezzel szemben már nem a gróf horvátországi birtokán, hanem a Pozsonyba telepített hajóácstelepen készült. Batthyány uralkodói hajóépítési privilégium birtokában vágott bele a kísérletezésbe, amelynek eredménye az 1797-re elkészült tojásformájú teherhajó volt. Az új Bucentaurus már teljességgel önjáró volt, pontos működéséről nincs adatunk, de valószínűleg állati erővel (ökör vagy lovak vontatta fogaskerék-áttét segítségével) működött.

Jelen tételünk egy 1798-ból származó, jelzetlen, színezett tusrajz, amely a Bucentaurus kereszt- és hosszmetszeti képét adja, német nyelvű magyarázat kíséretében, amelyből értesülünk az egyes helyiségek funkciójáról: ebédlő (Speiszimmer), társalgó (Gesellschaftszimmer), táncterem (Tanzsaal), pince (Keller) stb. A Közlekedési Múzeum gyűjteményében található egy hasonló hosszmetszeti rajz, azonban jelen tételünk néhány ponton eltér a múzeumi példánytól: nincs jelezve és a hordozó papír vízjele is más: fleur-de-lys-t ábrázoló koronás címerpajzs „JH & Z” monogrammal. Utóbbi a hollandiai Jacob Honig & Zoonen papírmalom vízjele, amely a Bucentaurusról készült más rajzokat (oldalnézeti és alaprajzot) fenntartó papíron is megtalálható.

A tusrajzhoz tartozik egy kisnyomtatvány, Pápay József pesti ügyvéd által írt latin nyelvű elégia, amely Ovidius-idézetekkel tűzdelt disztichonokban méltatja Batthyányt és találmányát. A játékos hangnemben íródott, szellemesen megkomponált művet címlapja szerint Budán, a pesti királyi egyetem sajtóján nyomtatták. Érdekessége, hogy a levélbe foglalt költemény Neptunus nevében szól Batthyányhoz, akinek a záradék szerint Pápay a titkára volt. Sőt, a levél végén a tengeristen átadja királyi jogarát Batthyánynak: a rajzzal kísért latin mondat egyben kronosztikon is, a nagybetűk összeolvasva az 1803-as évet adják eredményül. A kisnyomtatvány figyelemre méltó stíluspárhuzama az az 1802-ben készült, jelenleg a Budapesti Történeti Múzeumban őrzött rézmetszet, amely a Bucentaurus pozsonyi bemutatóját ábrázolja. Az allegorikus elemeket felvonultató metszeten olvasható, kronosztikonokkal gazdagon ellátott verses dicsőítést ugyanis szintén Pápay József írta. Jelen tétel mindkét darabja érdekes és értékes adalék tehát Batthyány Tódor kísérletező kedvű hajóépítési törekvéseihez, különösen annak kultúrtörténeti vonatkozásait illetően.

500 000.-

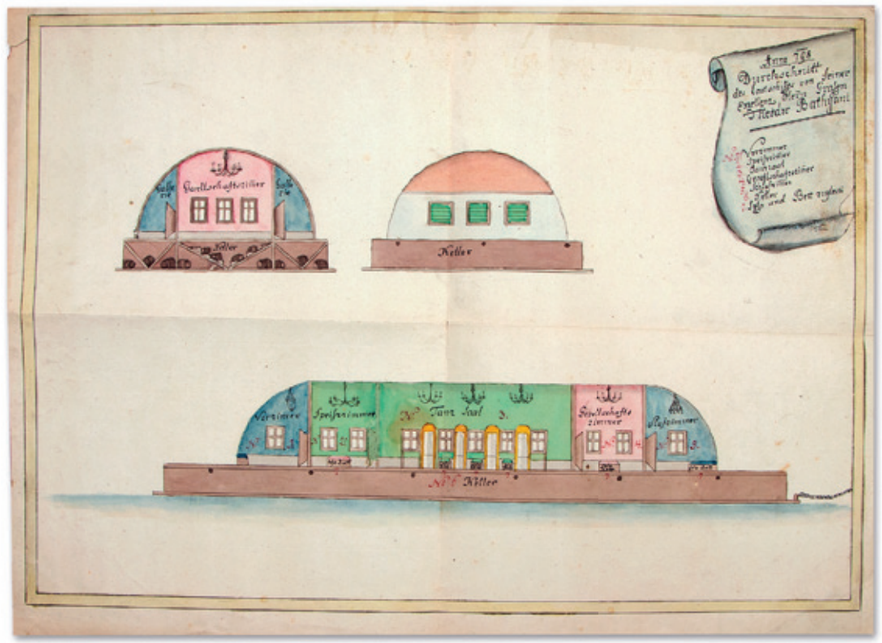

65. GNÓMÁK. KAZINCZY FERENC KÉZIRATA

1 folio.

„Óh Pali, eljöhetnétek Bajzával, Ti gyűjtitek az Ő kincseit. Úgy képzelem, hogy ő a csillagok sugarából is hálásan nézne le reátok. Remélem, a kérésemet nem utasítjátok el. Azt hiszem, ha a fivérem egészsége engedné, az árvák gyámja lehetne, segítene magas áron értékesíteni Ferencem kéziratait.” írta Török Sophie Szemere Pálnak, két héttel férje, Kazinczy Ferenc (1759–1831) halála után. Ezzel a levéllel vette kezdetét Kazinczy gazdag kéziratos hagyatékának kalandos útja, és ritkaságszámba megy, hogy abból felbukkanjon valami. Most mégis egy Kazinczy-kézirat leírását olvashatják, azok közül is két gnómájának ismertetését. Az epigramma alműfaját, a gnómát – mely egy hasonlat, kép, példa vagy épp ellentét formájában megjelenő életbölcsesség rövid, tömör verses vagy prózai kifejezése – XIX. századi íróink is kedvelték, különösképp Kazinczy. Tövisek és virágok című kötetét az epigramma másik alfaja, római ún. martialisi epigramma ihlette. Rochefoucauld (1613–1680) Maximáinak magyar verzióját pedig 1810-ben jelentette meg Friedrich Schulz (1762–1798) 1794-es fordítása alapján, nem pusztán a híres francia író és moralista munkája bemutatásának szándékával, hanem a célból is, hogy egy másik nyelvi rendszer tükrében tágítani tudjuk saját nyelvünk határait. Annál érdekfeszítőbb, ha feltesszük, hogy ez a két gnóma, mely nem szerepel Rochefoucauld-nál, Kazinczy sajátja és nem fordítás. Nyomtatásban Váczy József tette őket közzé. Az első gnóma egy variánsa megtalálható Kazinczy Ferenc Ráday III. Pálnak Érsemjén, 1803. szeptember. 2-án írt levelében, melyben Ráday Pál dédapja emlékművének terveiről ír, s itt a gnóma vélhetőleg, mint javasolt felirat szerepel. Mindkét gnóma megtalálható Váczy „Kazinczy ismeretlen iratai” című cikkében (Irodalomtörténeti Közlemények 1932. 42. évf.), ám azok eredetéről nem ad felvilágosítást. Az aukción szereplő tétel eltér a Váczy által közölttől, és minden bizonnyal autográf kéziratról van szó, melyet Kazinczy készített, talán jegyzet gyanánt egy majdani munkájához, miként az szokása volt.

(Forrás: Kazinczy Ferenc összes művei. Kazinczy Ferenc levelezése. Közzéteszi: Váczy János. Harmadik kötet. 1803 – 1805. Budapest, MTA, 1893. p. 97.)

Szép állapotban lévő kézirat.

800 000.-

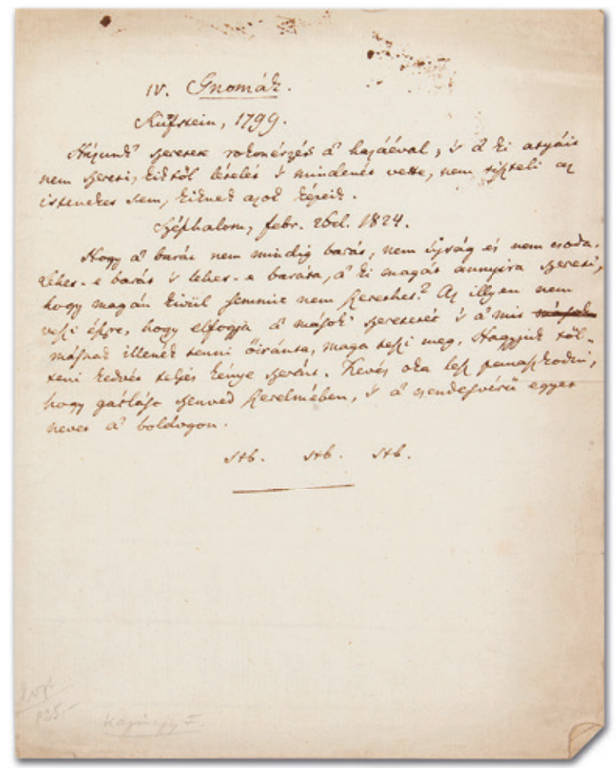
IV. Gnómák.

Rußstein, 1799.

Köszönd szeretet szomorúságod hazádnak, s a te atyádé nem szeretsz, tőlétek tőletek s mindenés vette, nem tisztelsz az istenekre sem, kiknek azok képeik.

Czéphalom, febr. 20el. 1824.

Hogy a barát nem mindig barát, nem igaz és nem szabadelkű-e barát s tehet-e barátja, a te magadé annyira szeretsz, hogy magán kívül semmit nem szerettél? Az illyen nem vesz időre, hogy elfogja a napot szeretett s a mint ~~napfaja~~ napfaja illenék szemi óriánta, maga teszi meg, Kazinczi tőlszemi kedvés teljés tenye szerint. Kevés oda lesz panaszkodni, hogy gatlaszt szenved szerelmében, s a szendesvérü egyszer szeret a boldogon.

Stb. Stb. Stb.

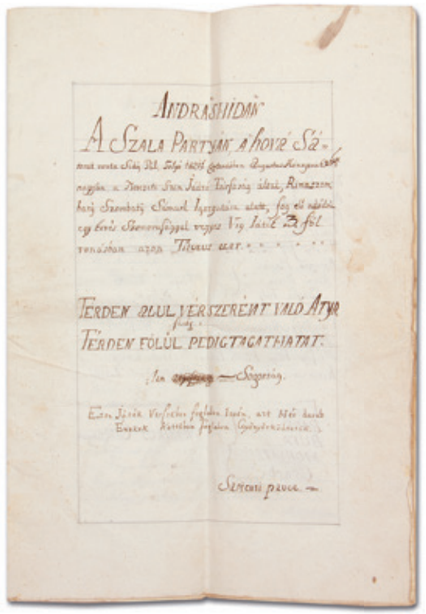

66. TÉRDEN ALUL VÉR SZERÉNT VALÓ ATYAFISÁG, TÉRDEN FELÜL PEDIG TAGADHATATLAN SÓGORSÁG

A "Térden alul vér szerént való atyafiság, térden felül pedig tagadhatatlan sógorság" című verses-zenés színjáték kézirata. A címlap szerint a három felvonásos színjátékot Rimaszombaty Szombaty Sámuel Nemzeti Színjátszó Társulata adta elő 1821. augusztus 26-án a Zala megyei Andráshidán, „A Szala Partyán, a'hová Sátorát vonta Sidý Pál", utalva az Andráshidán (ma Zalaegerszeg) is birtokos legendás 18. századi főszolgabíróra, a zalaegerszegi új vármegyeháza építtetőjére. A tizenkét folio terjedelmű, kottákkal tűzdelt színdarab témája klasszikus szerelmi bonyodalom, amely az Alvadász és „Őzike", a Fővadász felesége között bontakozik ki, számos mellékszereplő – udvari prefektus, hajdú, szobalány, zsidó hentes és muzsikus cigányok – kíséretében, a mű tehát a 19. század eleji bontakozó magyar nyelvű színjátszás becses és eleddig kevésbé ismert darabja. Jelenleg hazai közgyűjteményben is csupán egyetlen példánya ismert, azonban az OSZK Kézirattárában őrzött példány vége hiányzik, csupán 7 folio terjedelmű, tételünk tehát az első teljes ismert példány.
Papír, 12 folio, 21 beírt oldal, hajtásnyomokkal. Külzetén korabeli ceruzás feljegyzés: „Viasz Imre táblabírónak" – Viasz dokumentálhatóan 1845-ben volt Zala megyei táblabíró, egyúttal önkéntes adózó.

80 000.-

67. ARANY JÁNOS ELISMERVÉNYE

[Nagy]szalonta, 1848. szeptember 21.
1 folio.
Arany János 1848. szeptember 21-én, Szalontán kelt, aláírt elismervénye Jámbor Mihály részére „egy pár 7 éves daruszőrű sugár szarvu ökör" adásvételéről. Arany 1840-től 1849 tavaszáig töltötte be a jegyzői tisztséget Szalontán, így számos hivatali ügyben kellett eljárnia. Az ökör eladója, Jámbor Mihály (?–1855), Arany nővérének, Sárának a fia volt. Minden bizonnyal az eladott jószággal függ össze az a szakirodalomban említett járatlevél (passzus) is, amelyet Arany ugyanezen a napon állított ki Jámbornak. Arany sógora, Ercsey Sándor ügyvéd elbeszéléséből ismerjük Jámbor tragikus sorsát is: 1855 tavaszán a békési vásárról visszatérőben belefulladt egy megduzzadt érbe „azon hallatlan árvizes időkben, minőre Szalontán nem emlékeznek".
Papír, autográf, aláírt, vízjeles papíron.

80 000.-

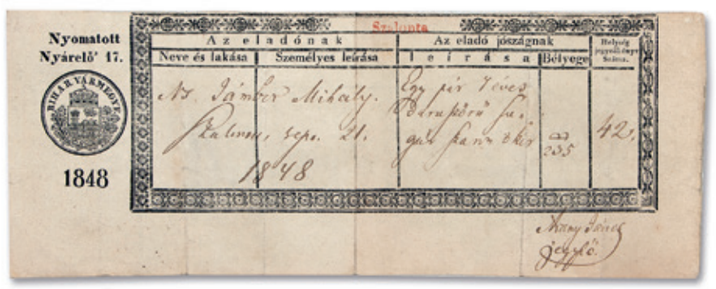

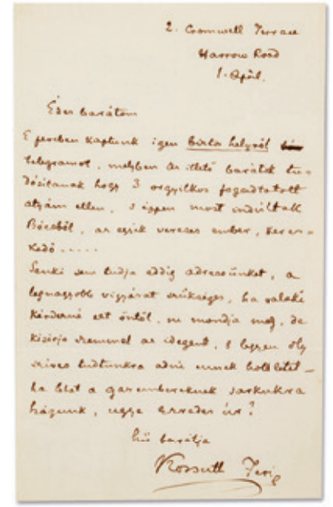

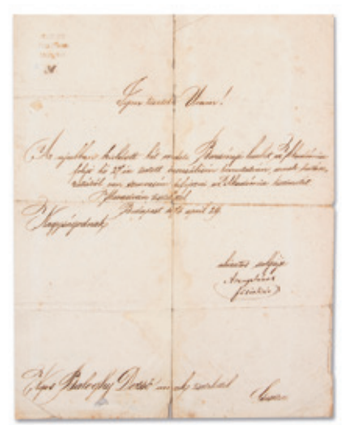

68. KOSSUTH FERENC LEVELE ISMERETLENHEZ

[London], 1 folio.
Fekete tintás autográf kézirat Kossuth Feri aláírással. A verzón más kéztől származó ceruzás rájegyzés: Tames Thursday March 15. 1860. Az "Édes barátom" megszólítással ismeretlen ezredesnek címzett autográf levél számot ad egy Kossuth Lajos ellen tervezett merényletről tudósító táviratról. A levélen cím, valamint év nélküli dátum található: 2. Cromwell Terrace, Harrow Road. 1 April.

40 000.-

69. LÖW LIPÓT LEVELE EÖTVÖS JÓZSEFHEZ

2 folio.
Lőw Lipót (1811–1875) rabbi autográf, aláírás nélküli, keltezetlen levele Eötvös Józsefhez, „Nagyméltóságú úr, kegyelmes uram!" megszólítással. Mindenekelőtt biztosítja Eötvöst arról, hogy fia, Tóbiás sohasem írt Eötvös elleni cikket a Neue Freie Pressébe és "nem is képzelhető, hogy Excellenciád ellen egyetlen sort is írjon". Noha a szóban forgó cikkeket nem olvasta – erre csak a Kasznióban van lehetősége, amelyet hetente csak egyszer látogat –, azzal egyetért, hogy „a magyar királyi cultus ministerium a zsidó ügybeni eljárása zsidó theologiai tudomány és a tapasztalás szempontjából nem helyeselhető". Elismeri továbbá, hogy neki is van kéziratban két cikke, amely Eötvös személyét érinti, ezeket azonban sehová nem küldte meg őket és vonakodott is a közlésüktől. Ellenben ha Eötvös nyitott rá, szívesen konzultál vele a cikkekben foglaltakról, bízván abban, hogy levelezőpartnere "meg fog győződni arról, hogy eddig a zsidó ügyre nézve nem a komoly tudomány, hanem az elbizakodott dilettantismus szavára hallgatott".
Nem tudni pontosan, melyik cikkről van szó, a Neue Freie Pressében mindenesetre 1868. október 4-én valóban megjelent egy Eötvös vallási törvénytervezetét kritizáló cikk (Eötvös' interconfessioneller Gesetzentwurf). Ezt erősíti az is, hogy ekkor már zajlott az „értekezlet", amely alatt Lőw minden bizonnyal az 1868-69-es magyar zsidó kongresszust értette. A kongresszust illetően Lőw valóban kritizálta Eötvöst, miszerint nem kérte ki eléggé az orthodox zsidók véleményét. Lőw említett fia, Tóbiás később jogászi pályán helyezkedett el, de pályája elején dolgozott politikai újságíróként is. A levél szemmel láthatóan fogalmazvány, néhány helyen javításokkal, ceruzás kiegészítésekkel, egy helyütt komolyabb átfogalmazással.
Papír, kisebb sérülésekkel, három beírt oldal.

80 000.-

70. ARANY JÁNOS LEVELE BALOGHY DEZSŐNEK

Arany János 1874. április 29-én kelt autográf (???) levele Baloghy Dezső, Nógrád vármegye levéltárosához, melyben az Akadémia köszönetét közvetíti, mivel Baloghy két eredeti Bercsényi levelet küldött a Magyar Tudományos Akadémiának. "Alázatos szolgája" elköszönéssel, Arany János aláírásával.
Magyar Tudományos Akadémia vaknyomásos papírján, egy beírt oldal. A függőleges hajtásvonal mentén a papír kettévált.

70 000.-

SZÁMLA.
WEISZMANN TESTVÉREK
KÖNYVNYOMDÁJA.

71. ARANY JÁNOS, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA FŐTITKÁRA ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT ÉS ALÁÍRT, A WEISZMANN TESTVÉREK KÖNYVNYOMDA SZÁMÁRA KIÁLLÍTOTT SZÁMLA

1 folio.
Arany János (1817–1882) sok szállal kötődött a Tudományos Magyar Akadémiához: állandó használója, tagja, jutalom- és pályatételeinek gyakori nyertese, valamint 1865-től titoknoka, majd a főtitkári hivatal 1869-es megszervezésétől 1877-ig főtitkára is volt. Az Akadémia főtitkári teendői közé tartozott a hivatal adminisztrációjának intézése is, melyre jó példa a Weiszmann Testvérek nyomdájának kiállított számla Arany általi jóváhagyása. A rövid ideig működő nyomda (1874–1895) nevéhez több jelentős magyar és néhány korabeli külföldi szép- és szakirodalmi mű kötődik. Arany főtitkári munkájának mibenlétét a nevével jelzett iratokból, valamint sajátkezű jegyzőkönyveiből ismerjük. Az Akadémia hivatalának szerteágazó ügyei mind az ő kezében futottak össze; a hivatal adminisztrációs munkái, az Akadémiai Bizottságot érintő feladatok, a könyvtár működtetése, az Akadémiai Évkönyvek, Almanach, Akadémiai Értesítő szerkesztői és nyomdai munkálatai, kiállítások rendezése. E nagy felelősséggel járó és időigényes munka mellett az írásra alig maradt ideje, de anyagi okokból nem mondhatott le a tisztségről, és mint mindent, ezt is rendkívüli precizitással és odaadással végezte.
Autográf kézirat, a lapon a korból fakadó apró gyűrődéssel, elszíneződéssel, hajtás nyomaival.

80 000.-

72. JÓKAI MÓR DEDIKÁLT PORTRÉ-FÉNYKÉPE

1 folio.
Jókai Mór időskori portréja, vizitkártya formátumú műtermi fotó Ellinger Ede és testvére udvari fényképészek műhelyéből. Aláírt, keltezett: “Emlékül Jókai Mór 1881”.
Jókairól az évek során több fénykép is készült Ellinger testvére műhelyében. Ezek a Jókai-fotók különlegesek mondhatók annyiban, hogy a „pompára, ünneplésre, népszerűségre” való hajlamáról ismert író Ellinger kamerája előtt már az első portrékon is egyszerű, mindennapi ruházatban mutatkozik, egyik késői, egészalakos fotóján pedig az általában komoly tekintetű Jókai a kamerába mosolyog. A népszerűsítési céllal is készült Jókai-fotók másik jellegzetessége, hogy az ajánlások és dedikációk általában egyszerűek és személytelenek, leginkább szerkesztőknek, színházi szakembereknek, színészeknek szóltak, kevésbé politikusoknak vagy írótársainak.
Méret: 10,5×6,5 cm, képmező: 9,5×5,5 cm

120 000.-

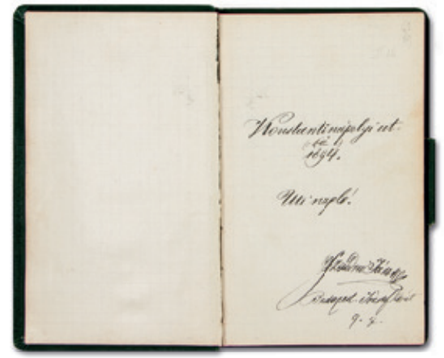

73. KONSTANTINÁPOLYI ÚTINAPLÓ

Szendrei János (1857–1927) művészeti író, régész, történész útinaplója két konstantinápolyi útjáról. Szendrei először 1894, másodszor pedig 1895 őszén járt az oszmán fővárosban, minkétszer Vámbéry Ármin társaságában. Utazásuk célja elsősorban az volt, hogy a szultáni gyűjteményekből tárgyakat kölcsönözzenek az ezredéves országos kiállításra. Az általa szerkesztett a „Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon” című kötet (Bp. 1896) bevezetőjében meg is említi mindkét konstantinápolyi útját, a kötetben pedig számos, a fegyvergyűjteménnyé alakított Szent Iréné-templom gyűjteményéből származó tárgy leírása olvasható. Bár Szendrei publikált Konstantinápolyról (Konstantinápolyi élet, 1896), a napló szerkesztett változata nem jelent meg nyomtatásban.
Zöld vászonkötésben, néhány lap kijár.

60 000.-

74. JÓKAI MÓR

Jókai Mór kertészgazdászati autográf kézirata
Budapest, 1896.
A kertészkedést 13–16 éves diákként megszerető Jókai Mór svábhegyi háza, majd balatonfüredi villája kertjének növényeit maga ültette és gondozta. Ebben a kéziratban – mely vélhetőleg egy szaklap számára készült –, egy olvasójának válaszol szőlészettel kapcsolatos kérdésekre – ez a téma a kertészeten belül Jókai szívéhez is a legközelebb állt. Levelét így zárja: „Egyéb kérdésekre megfeleltem már a Kertész gazdászati jegyzeteimben, mely füzet alakban még e héten megjelenik és szétküldetik”. A kézirat keletkezésének időpontja ebből pontosan meghatározható: A Kertészgazdászati jegyzetek 1898-ban jelent meg az Athenaeum gondozásában. A kertészet és gyümölcstermesztés, mint téma regényeiben is rendre megjelenik, de ezen felül számos, ilyen tárgyú cikket jelentetett meg különböző szaklapokban, így a Kertben is rendszeresen publikált. A szőlészethez egy frappáns Jókai-anekdota is kapcsolódik:
„Az 1896. októberi szőlő-és gyümölcskiállításon „Darányi miniszter elsősorban Jókai kiállításához vezette a királyt. – Ön is kiállító? kérdezte meglepetve. – Kertész vagyok, felséges uram és ez az én legnagyobb büszkeségem. – Mióta kertészkedik? – Tizennégyév óta. – És jeles kertészeti czikkeket ír – jegyezte meg Darányi miniszter. – Ez érdekes, ezt nem is tudtam, mondta a király és kezébe vett egy hatalmas császárkörtét Jókaitól, azt nagyon dicsérte. – Szőlője is van? kérdezte. – Igenis felség, a Svábhegyen és (itt Jókai hangja büszkén csengett) filloxéra mentes. – Egyáltalán nincs benne féreg? – Van, de én mindig kipusztítom tömeges gyilkossággal. Alapjában véve az ország egyik legnagyobb gyilkosa vagyok. A király nevetett, aztán elbúcsúz[ott].”
3 folio, tintás autográf kézirat. Verzók beíratlanok. A lapokon más kéztől származó kék ceruzás számozás és rájegyzések találhatóak.

70 000.-

75. HÁROM CÍMERIGAZOLÁS

1901–1911
Három címerigazolás, amelyek közül egyet Fejérpataky László, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának igazgatója állított ki a Rössler-család részére. Az irat érdekessége, hogy a címerrajz hűen követi a III. Ferdinánd 1646. évi címereslevelén látható címerfestményt. A másik kettő Jeszenszky István közjegyző nevében kiállított hiteles másolat korábbi vármegyei címerigazolásokról (a csicseri Ormos, illetve a farkasfalvi Farkas család részére).
Mindhárom dokumentum különleges ismertetőjele a rajtuk látható kézzel festett címerrajz, amely művészet- és családtörténeti értéket kölcsönöz az iratoknak.
Papír, illetékbélyegekkel.

120 000.-

76. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF LEVELE

Rippl-Rónai József (1861–1927) festő kézzel írt, aláírt levele Kladnigg Alajos (1867–1942), a kaposvári Cukorgyár igazgatója részére, „Kedves Igazgató Úr” megszólítással. Az 1908. június 25-én kelt levélben Rippl-Rónai elújságolja Kladnigg-nak, hogy „egy igen okos, üdvös, magyar” sokszorosító műintézetet alapítottak Budapesten, amelynek célja, hogy „a sok millió itthon maradjon; sőt, hogy erős konkurense legyen a külföldinek”. A felsorolt támogatók listája rövid, mégis sokatmondó: többek között Andrássy Gyula gróf, Andrássy Sándor gróf, Vay Sándor gróf, Forster Gyula, Hauszmann Alajos, Zsolnay Miklós, Glück Frigyes, Szinyei Merse Pál, Benczúr Gyula, Casjthay Ferenc, Némethy Károly és mások. A levél végén Rippl-Rónai további részletes tájékoztatást ígér: „most kimegyek falura, de visszajövet részletesebben ismertetem meg az üggyel, azt hiszem életképesnek fogja találni”.
Papír, négy beírt oldal, 5 és 1 fillér illetékbélyeges futott borítékban.

200 000,-

77. IV. KÁROLY ADOMÁNYLEVELE

IV. Károly magyar király (1916–1918) a hadikölcsönök kibocsátása során tanúsított érdemei fejében királyi tanácsosi címet adományoz Weiss Vilmosnak, a Győri Első Takarékpénztár igazgatójának (Bécs, 1917. október 23.). A kinevezésről még Ferenc József határozott 1916. augusztus 30-án kelt rendeletében, de az adomány utóda, IV. Károly nevéhez kötődik. Weiss Vilmos (?–1943) jellegzetes hivatali pályát futott be: 1883-tól kezdve a Győri Első Takarékpénztár tisztviselője, később ügyvezetője, majd vezérigazgatója, 1932-től igazgatósági tagja, emellett a Győrvárosi Kölcsönsegélyező Egylet igazgatósági elnöki és a Pénzintézeti Központ felügyelőbizottsági elnöki posztját is betöltötte.
Pergamen, az uralkodó aláírásával és Zichy Aladár (1864–1937) király személye körüli miniszter ellenjegyzésével, rányomott papírfelzetes, sérült viaszpecséttel. Az oklevél különlegességét növeli díszítettsége: a szokásos kiemelések (iniciálé, az uralkodó, illetve az adományos neve, az adományozott titulus) mellett az oklevél tetejét kézzel festett babérágak által közrefogott koronás magyar középcímer díszíti.

250 000.-

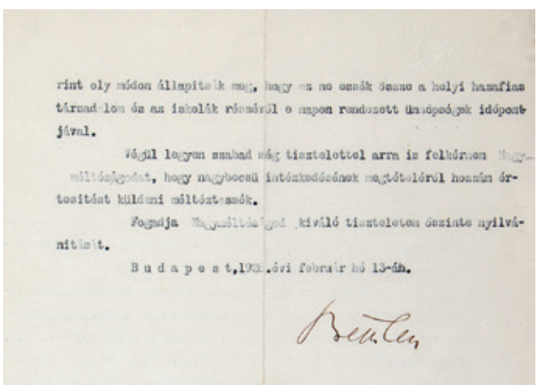

rint oly módon állapitták meg, hogy az az ennek Szeme a helyi hazafias
társadalom és az iskolák részéről e napon rendezett ünnepségek időpont
jával.
Végül legyen szabad még tisztelettel arra is felkérnem Méltóságodat, hogy nagybecsű intézkedésének megtételéről hozzám ér
tesitést küldeni méltóztassék.
Fogadja Méltóságod kiváló tisztelettel őszinte nyilvá
nitásait.
B u d a p e s t, 193.évi februar hó 13-án.
Bethlen

78. BETHLEN ISTVÁN LEVELE GRÓF ZICHY GYULA KALOCSAI ÉRSEKNEK

Bethlen István (1874–1946) miniszterelnök 1928. február 13-án kelt levele gróf Zichy Gyula kalocsai érsekhez, március tizenötödike megünneplésének kapcsán. Bethlen levelében arra hivatkozik, hogy 1927-től nemzeti ünnep március tizenötödike, és azt kéri az érsektől, hogy országszerte tartsanak istentiszteletet a nemzeti ünnep alkalmából oly módon, hogy azok a helyi és iskolai ünnepségekkel ne essenek egybe.
Másfél géppel írt oldal, Bethlen István autográf aláírásával.

60 000.-

79. PETSCHAUER ATTILA OLIMPIAI KARSZALGJA ÉS HOZZÁ ÍRT LEVELEK

1928-1941.
Petschauer Attila (1904–1943) olimpiai bajnok karszalagja az 1928-as amszterdami világbajnokságról. A karszalag külső oldalán angyalos magyar címer, belsején tollírással a bajnokcsapat tagjainak felsorolása.
Petschauert nem csak eredményei, ragyogó tehetsége, hanem csillogó humora és intellektusa tette közönségkedvenccé. Vívásban elért sikerei mellett és után újságíróként, színikritikusként is tevékenykedett, Csortos Gyula és Karinthy Frigyes jó barátja volt, a ‘30-as években a fővárosi közélet ismert szereplője lett. Fényes pályája a ‘30-as évek végén azonban elhalványulni látszott, egyre nehezebben tudott megélni. Sajnos sem a kitüntetései, sem kiépített kapcsolatrendszere nem mentette meg attól, hogy munkaszolgálatra ítéljék. 1942. április 27-án rendelték be a Veres Pálné utcai katonai parancsnokságra. Hegyi Gyula, Petschauer századtársa így emlékszik vissza: „Petschauer nem gondolhatta, hogy munkaszolgálatosként küldik a frontra. Kimagasló sportteljesítményeiért három olyan magas kitüntetést adományozott neki Horthy, például a Signum Laudist és még két hasonló magas kitüntetést, amiből – a fennálló jogszabályok értelmében – egy is elegendő lett volna a mentesítéséhez.” A bevagonírozásnál Petschauer, bízva érdemeiben, próbát is tett a hírhedt Muray Lipót alezredesnél: „Méltóságos uram! Itt valami fatális tévedésről lehet szó. Nem tudom, hogy kerülhettem ide. Én Petschauer Attila kardvívó olimpiai bajnok vagyok, a Signum Laudis stb. érdemrendek tulajdonosa. A zsebébe nyúlt és felmutatta Muraynak a kitüntetések másolatát. A válasz: Fogja be a pofáját! Azok a kitüntetések nem illetik meg magát. Akik ideküldték, jól tudják, hogy mit csinálnak. Mars a helyére!”, idézi fel Hegyi. Halálának pontos körülményei tisztázatlanok. A század 1943. január 14-én kapott parancsot a visszavonulásra, ám Petschauer sorsáról, aki már ekkor halálközeli állapotban volt, és több hasonló helyzetben lévő társával a bunkerben maradt, nem tudni. „Évekkel ezelőtt olvastam – úgy emlékszem – Illés Béla egyik írásában, hogy a szovjet katonák találtak rá. Rendkívül súlyos állapotban szállították kórházba, de már nem tudtak rajta segíteni.” (Hegyi, Élet és Irodalom, 1976/1.)
Szabó István Petschauer személyiségéről és tragikus sorsáról mintázta A napfény íze (1999) című film hősét, Ádámot.
Hozzá: A Magyar Királyi Vallás-és Közoktatásügyi Minisztérium értesítője, Horthy Miklós kormányzó nevében, Petschauer Attila kitüntetésre való felterjesztése alkalmából, az 1928-i amszterdami olimpián elért kiváló eredményéért. Báró Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter saját kezű aláírásával.
Kelt: Budapest, 1928. szeptember 20.
Hozzá: A Magyar Királyi Miniszterelnökség értesítője a IV. osztályú Magyar Érdemrendkereszt Petschauernek ítéléséről a Los Angeles-i olimpián elért sikerei elismeréséül. Károlyi Gyula miniszterelnök saját kezű aláírásával.
Kelt: Budapest, 1932. szeptember 30.
A hajtás mentén szakadt.
Hozzá: Az Országos Testnevelési Tanács értesítője Horthy Miklós kormányzó nevében, Petschauer Attila olimpiai aranyérmes kormányzói fogadásának alkalmából, az 1928-i amszterdami olimpián elért kiváló eredményéért.
Kelt: Budapest, 1928. szeptember 1.
Hozzá: Fotó az aranyéremért vívott döntő összecsapásról az amszterdami olimpián, 1928-ban. Petschauer a magyar csapat befejező embereként az olasz Renato Anselmit győzte le 5:3-ra.
A kép a szélein töredezett, kissé szakadt.
Hozzá: A Magyar-, illetve Kolozsvári Athletikai Club meghívója az 1941-ben tartott XIX. országos MAC „Hősök Emlék” kardvívóversenyre.
Kelt: [Budapest], 1941. június 14.

1 200 000.-

80. HAJÓS ALFRÉD LEVELE KELEMEN KORNÉLNAK

cca 1931.

Hajós Alfréd (1878–1955) építészmérnök, olimpiai bajnok autográf, aláírt levele „Igen tisztelt Ügyvéd úr” megszólítással, amelyben „meleg kézszorítással” gratulál Kelemen Kornélnak országgyűlési képviselővé választása alkalmából. A levél keltezetlen, de a datálásban segít, hogy Kelement 1931-ben választották képviselővé, amelyet 1939-ig töltött be. Gratuláló levelében Hajós kifejezi abbéli meggyőződését, hogy „biztosra veszem, hogy ugyanazzal a kemény gerinccel száll síkra a tiszta célokért, mint azt az OTT-ban tette”. Hajós szavai nem légbőlkapottak, ugyanis Kelemen volt később Bajcsy-Zsilinszky Endre védőügyvédje, emellett a sportéletből is kivette a részét: a Magyar Főiskolai Sportszövetség alapítója, 1931-től az Országos Testnevelési Tanács elnöke, az 1936-os olimpián a magyar küldöttség vezetője. “Hajós Alfréd építész-mérnök” fejléces papíron, hajtott, egy beírt oldal.

80 000.-

81. KNER IMRE LEVELEI

Kner Imre (1890–1944) tipográfus két saját kezűleg aláírt, gépelt levele.

Szíj Rezső (1915–2006) református lelkész, könyvkiadó, könyv- és művelődéstörténésznek szóló levél. A levélben Kner Imre a Kner Nyomda kiadói politikájáról és haladáselvűségéről beszél egy olyan politikai közegben, ami ezt folyamatosan ellehetetleníti. Ezzel állítja párhuzamba Tótfalusi Kis Miklós (1650–1702), a református nyomda kezelőjének 1940-ben újra kiadott *M. Tótfalusi K. Miklosnak maga személyének, életének, és különös tselekedetinek mentsége* című művét, mind magát a művet, annak újrakiadását, illetve Tótfalusi életpályáját. „Tótfalu sorsát nagyon régen szimbolikus magyar sorsnak és szimbolikus nyomdászsorsnak érezzük”, írja Kner. A második világháború és a holokauszt az egész család és a nyomda sorsát meghatározta, Kner Imrét behívták munkaszolgálatra 1941-ben, melyre utal is a levélben: „küldöm egy juliusi rádióelőadásom különlenyomatát. Emlékezetes ez számomra. 24 órával később kellett ugyanis megkezdeni a szolgálatomat a munkatáborban.”

Egy gépelt oldal, Kner Nyomda fejléces levélpapírján. Kelt: feltehetőleg Gyomán, 1941. január 8.

Prov.: Szíj Rezső gyűjteményi gumibélyegzőjével.

Hozzá:

Dr. Siklóssy Lajos (1881–1951) író, szerkesztő, újságíró, művelődéstörténésznek írt levél. Személyes hangvételű írás, könyvcsere-üzlet lebonyolításával kapcsolatban.

Egy gépelt oldal, Kner Nyomda emblémájával ellátott levélpapíron. A hajtás mentén szakadt. Kelt: Gyoma, 1933. július 18.

200 000.-

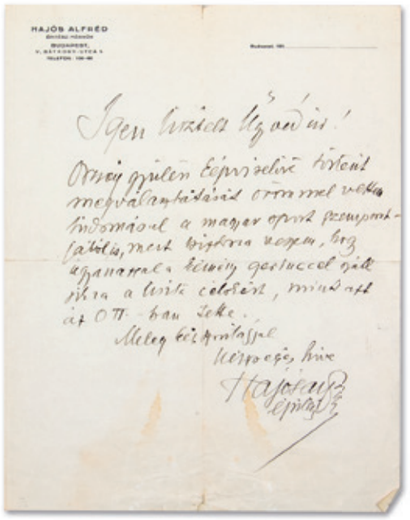
HAJÓS ALFRÉD

Igen tisztelt Ügyvéd úr!

Meleg kézszorítással

BÉKÉS VÁRMEGYE

82. REJTŐ JENŐ EGÉSZ ALAKOS FÉNYKÉPE DEDIKÁLÁSSAL

A kép hátulján: “Zorneréknak [?] szeretettel és Pestának igaz barátsággal Jenő. 1928. IV. 30., Berlin.” A fotón apró sérülés, hátoldalán kisebb szakadások. 1 folio.

A nyughatatlan kamasz Rejtő Jenő (Rejtő vagy Reich Jenő, 1905–1943) fejletlen, későn indul növésnek. Felnőttként feltűnő jelenség lett: kb. 1.90 magas, megtermett, szálfás termetű, korán kopaszodó szőkés hajjal, kék szemmel. Ám ne tévesszen meg bennünket ez a szelíd tekintet, a titokzatos mosolyra húzódó száj... Hisz mindenki ismeri a történetet: „Ide hallgasson, rablovics úr - kezdte békülékenyen a megtámadott -, adjon nekem egy dollárt, és futni hagyom. Na?” A regényalakjaihoz méltóan kalandos életű, bokszolói múlttal is büszkélkedő Rejtő nem félt megvédeni magát, mikor az utcán belekötöttek. Ezen a felvételen látszik, hogy sportsérülés következtében az írónak arcizom-bénulása volt, ami miatt nem tudott nevetni, s mosolya is visszafogott. Rejtőről nagyon kevés fénykép maradt fenn; stúdiófelvételről nincs tudomásunk, pár családi, baráti, illetve fotóriporter által készített fotó őrzi az író emlékét.

(Forrás: Rejtő Jenő: A megkerült cirkáló. Budapest, Szikra Ny., 1967. p.2)

Hozzá:

REJTŐ JENŐ LEVELE BUTTOLA EDÉNÉNEK

H. n., É. n. Gépirat, az alján Rejtő autográf aláírásával és Edéhez írt utóiratával. 1 folio.

„Kedves Mancika! Fogadja legőszintébb jókívánságaimat és gratulációimat és higgye el ha most ott állnék maga előtt, középeurópa legünnepélyesebb arcát vágnám zavaromban rángatnám a kabátom szegélyét, amint azt a néptanítók szokták a miniszteri biztosok előtt. ...” Egészen különleges ez a levél. Sziporkázó, ezúttal csendes – inkább rejtői mintsem péhowardi – humorral átjárt őszinte, lírai vallomás önmagáról. Rejtő legjobb barátja Buttola Ede (1902–1981) közkedvelt zeneszerző, jazzmuzsikus, szaxofonos. Edével, valamint annak ikertestvérével, Buttola Istvánnal együtt nőttek fel, Rákosi Szidi híres színiiskolájába is együtt jártak, barátságuk az író haláláig fennmaradt. Ez a levél tanúságtétel Rejtő érzelmeinek állhatatosságára. Egyfelől, ahogy az utóiratban bizalmas hangon leírja a mindennapos eseményt: „A Gyuluson nagyot rröhögtem. A töltő tolla nem szuperált, hát ugy rázta írás közben mint zsidók peszahkor a lülefet.” Másfelől, szeretetét feltétel nélkül kiterjeszti Ede feleségére, Pál Margit Ilonára is, akivel Buttola 1926-ban kötött házasságot. Rejtő talán emellett mintha ki is kacsintana, hogy figyelmeztessen arra, amire Csülök névre hallgató hőse is: „A Sing-Singben tízszer is átfutottam Lohengrin, a Hattyúlovag históriáját. Ez a mélyenszántó történet végképpen átformálta a gondolkozásomat, midőn megértettem a mű örök, emberi tanulságát: hiába titkolod múltadat: a nő előbb-utóbb rájön, és te röpülsz, mint egy hattyú.”

(Forrás: Rejtő Jenő: A tizennégy karátos autó. Albatrosz könyvek, Budapest, Magvető Kiadó., p.7.)

Hozzá:

RÉSZLET REJTŐ JENŐ VANEK ÚR PÁRIZSBAN CÍMŰ REGÉNYÉBŐL

Gépirat, sűrű ceruzás autográf javításokkal. Töredék. Az elszakadt lap össze van ragasztva. 1 folio.

„ – Nem hintáztatom önt tovább Vanek úr, mondta Zombori. ...

– Szent Atyám! – kapott a főkötőjéhez. – Én megfogadtam, itt nem fordulhat elő semmi, - és rám néz. – Na, még csak maga kellett ide, aki mindég világosat lát az ablakokban, amikor meghül...”

Az egyik legismertebb és fanyar humorral leginkább megáldott Rejtő-hős a több regényben is felbukkanó lakonikus-filozófikus, „életművész és elmehunyt” Vanek úr. Gyöngyszemei, melyekből ez a regény is felvonultat jó párat, bánatosan mélyértelműek is:

„Menjen, ha akar. És akarjon, ha mehet.”

„Az igazságot olykor eltemetik, de a hazugság mindig kiderül.”

„Az élet olyan, mint a füst. Elillan, mielőtt még igazán boldog voltál.”

Rejtő épp idegszanatóriumban tartózkodott, amikor a regény szinvonalával elégedetlen kiadója, a Nova Irodalmi Intézet javításra visszaküldte a Vanek úr Párizsban kéziratát, amit a kritika miatt feldühödött író ketté tépett és többé nem foglalkozott vele. A darabokat gépírónője szedte fel és ragasztotta össze. Rejtő emiatt ekkor, 1940 végén – 1941 elején, több oldalas zaklatott levélben szakított a Nova kiadóval, mely 1935 nyarától a „kalandos regények” sorozatában P. Howard néven 14, Gibson Lavery néven pedig 5 regényét jelentetette meg. A töredék variáns, a kiadott regény szövegével nem egyezik meg. Másik különlegessége, hogy a regény egyik fele kézirat, a másik jegyzet formájában maradt fenn. Rejtő halála után bátyja, Révai Gyula dolgozta össze és egészítette ki a művet, melynek kiadására a Népszava és a Mikrovar kulturális szolgáltató kisszövetkezet vállalkozott 1986-ban.

1 500 000.-

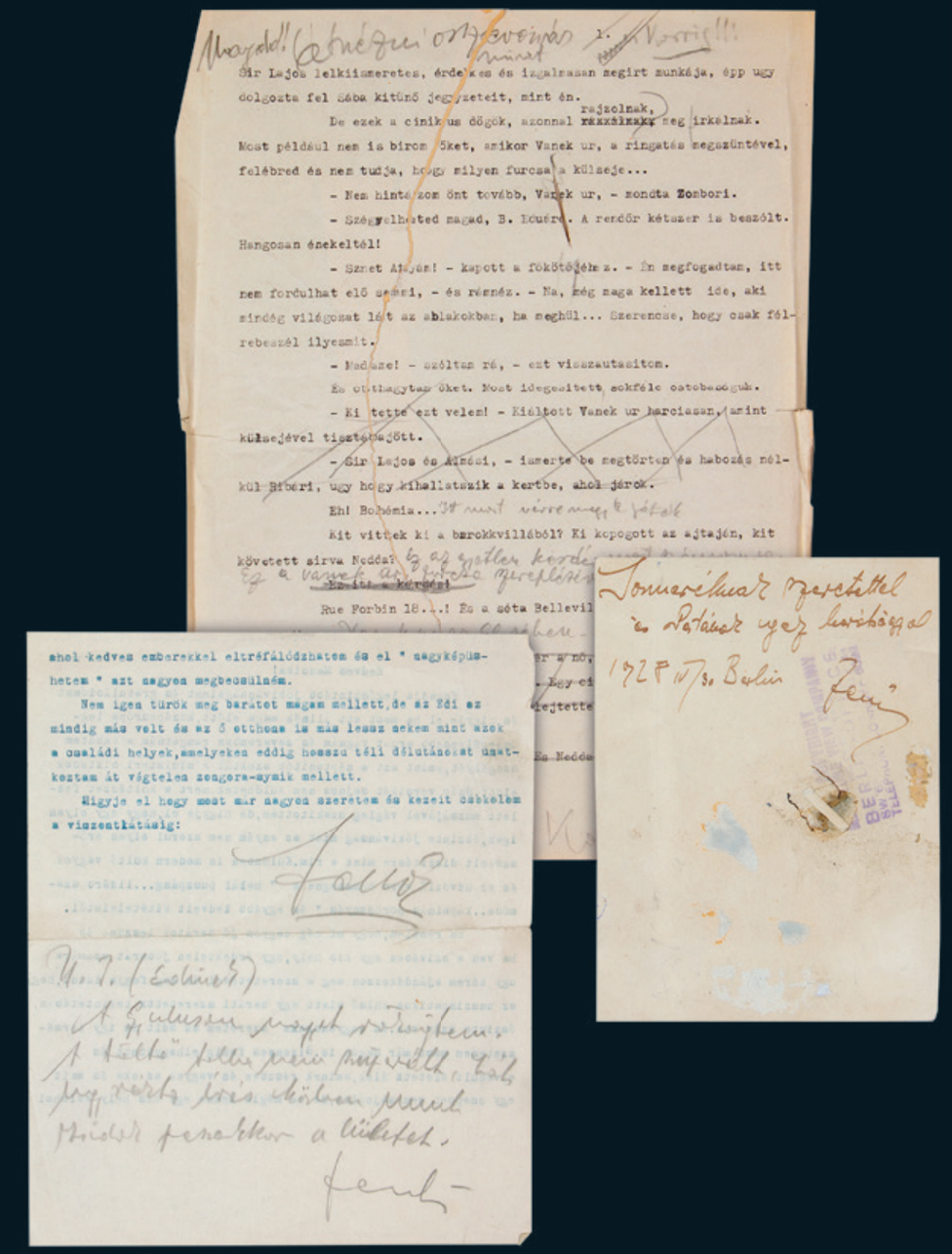

83. MAX PLANCK TÖRVÉNYÉNEK AUTOGRÁF KÉZIRATA

Max Planck német fizikus autográf, aláírt német nyelvű kézirata, amelyben röviden összefoglalja a nevéhez fűződő sugárzási törvényt, amellyel feloldotta a feketetest-sugárzással kapcsolatban a XIX. század végén felmerülő (látszólagosnak bizonyuló) ellentmondást. A német tudós 1900-ra datálható felismerésének lényege, hogy az energia nem folytonos, hanem csak bizonyos adagokban (kvantumokban) adható át. A kéziraton olvasható összefüggés egyetlen rezgési módus energiájának a várható értékét adja meg. Ez a várható érték az, ami a különbséget jelenti a klasszikus fizika és a kvantumelmélet között. Később számos másik fizikus, köztük Albert Einstein is épített Planck munkájára, amelynek tehát így alapvető szerepe volt a kvantumelmélet megszületésében.
Papír, német nyelven, egy beírt oldal.
An autograph, signed document written by Nobel prize winner German physicist Max Planck who discovered the energy quanta. His contribution revolutionized human understanding of atomic physics and considered as the foundation of quantum physics.
This handwritten document contains the decription of the so-called Planck's law on black-body radiation, which describes the spectral density of electromagnetic radiation emitted by a black body in thermal equilibrium at a given temperature under certain given circumstances.
On paper, one sheet, written in German.

1 600 000.-

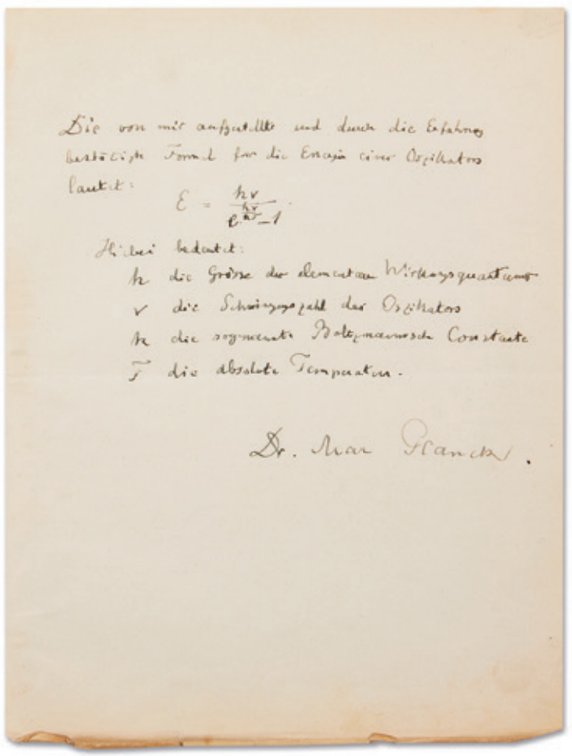

Die von mir aufgestellte und durch die Erfahrung bestätigte Formel für die Energie eines Oszillators lautet:

$$E = \frac{h\nu}{e^{\frac{h\nu}{kT}} - 1}.$$

Hierbei bedeutet:
h die Größe der elementaren Wirkungsquantums
ν die Schwingungszahl des Oszillators
k die sogenannte Boltzmannsche Constante
T die absolute Temperatur.

Dr. Max Planck.

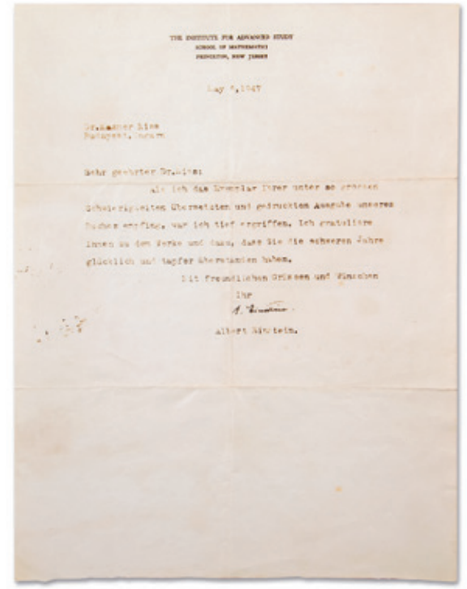

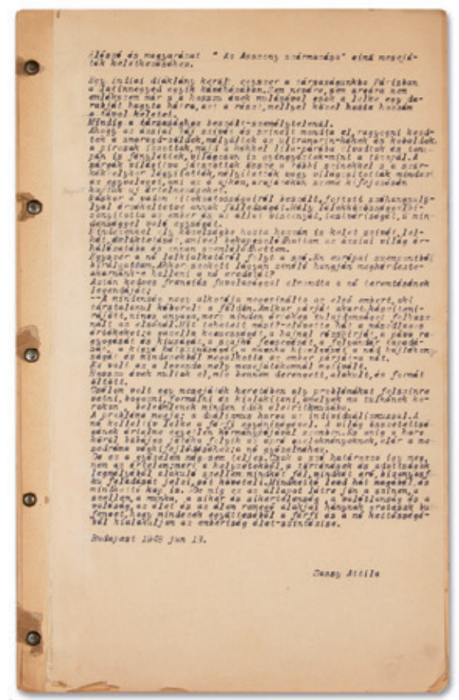

84. ALBERT EINSTEIN LEVELE DR. KISS KÁZMÉRNAK

Princeton, 1947. május 4.
1 folio.
Igazi különlegességnek számít Albert Einstien (1879–1955) Kiss Kázmérhoz írt, autográf aláírással ellátott levele. Az 1933-tól 1955-ben bekövetkezett haláláig a The Institute for Advanced Study-n tanító Einstein melegen gratulál Kiss Kázmérnak Leopold Infeld (1898–1968) lengyel származású fizikussal írt közös művük, a The Evolution of Physics: The Growth of Ideas from the Early Concepts to Relativity and Quanta (Cambridge, Cambridge University Press, 1938) magyar fordításához. Kiss Kázmér, akinek a nevéhez más fizikai tárgyú fordítás is fűződik, *Hogyan lett a fizika nagyhatalom?* címmel jelentette meg a fordítását a Lux kiadó gondozásában, Budapesten, 1946-ban. A levélből kitűnik, hogy Einstein tudomással bírhatott Kiss életéről, hisz utalást tesz a nehéz évekre, amin Kiss szerencsésen túljutott. Einstein levelezése számos kiadásban megjelent, azonban nincs arról tudomásunk, hogy ez a tétel is szerepelt volna nyomtatásban. Gépirat autográf aláírással. A Princeton Institute for Advanced Study, School of Mathematics fejléces papírján. A lapon hajtás nyomai.

300 000.-

85. SASSY ATTILA

Az Asszony származása. Mesejáték négy felvonásban
Budapest, 1948 június 13.
Sassy Attila „Aiglon" (1880–1967) magyar festőművész, grafikus a századfordulós művészeti élet egyik jelentős alakja. Megjárta Párizst, Münchent, de végül Miskolcon, illetve Budapesten élt és tevékenykedett. Az áttörést az 1909-ben megjelent Ópium-álmok sorozat jelentette (amelyet többek között olyan írók méltattak mint Csáth Géza), ezután számos egyéni és csoportos kiállítása volt a '10-es, '20-as és '30-as években. Korának irodalomi közegéhez sok szállal kötődött: készített olajképeket, szén- és tusrajzokat, temperákat, pasztellképeket, karikatúrákat ismert barátairól, írókról, művészekről. Illusztrálta Kaffka Margit számos könyvét, sőt egy ideig az írónő szeretője is volt. Sassy maga is folytatott írói, irodalomi tevékenységet, a századeleji miskolci lapokban szívesen tréfálta meg barátait rögtönzött bökverseivel, azonban ezek nagy része az íróasztal fiókjában maradt. Írt művészeti vonatkozású cikkeket is; foglalkoztatta többek között egy művészkataszter (az államilag támogatott művészetpolitika), a művészi alkotás esztétikai problémája. Ismert egy 1922–26 között írt verses könyv kézirata, amely azonban sosem jelent meg, csak szűk baráti köre ismerte és olvasta. Jelen mesejátéka is hasonló irodalmi próbálkozás. Az 1948. június 13-i datálású gépirat, amelyet a Sassy által írt előszó szerint egy indiai lánnyal való párizsi találkozás és a tőle megismert indiai mítosz inspirált. Sosem került bemutatásra, nem jelent meg. A kézirat történetéhez hozzá tartozik az is, hogy Sassy ekkor a '40-es évek végén egyre jobban elszigetelődött, utolsó kiállítását 1943-ban tartotta, művésztársai és barátai eltávolodtak tőle, a korabeli újságcikkek szerint kevés festményt adott el, nehezen élt meg. Alkotásvágya azonban nem lankadt, műveinek jelentős részét 1967-ben bekövetkezett haláláig elajándékozta. Kéziratunk e gazdag életmű egyik utolsó irodalmi darabja.
Papírborítóban, tűzve, 68 gépelt lap. Az első borítófedél erősen töredezett, elválik a kézirattól. Kívül a szerző tintás címfelirata, az utolsó lapon autográf aláírása. A kéziratban helyenként javítások, jelölések és aláhúzások.

60 000.-

1848–49–es szabadságharc

86. CSÁNY LÁSZLÓ ELISMERVÉNYE
Pozsony, 1848. november 4. 1 folio.
Csány László (1790–1849) királyi biztos 1848. november 4-én, Pozsonyban a „fő hadi szálláson” kelt elismervénye arról, hogy Kammermayer Antal százados a hadsereg szükségleteire posztót és más ruházati anyagot vehet át, erről nyugtát állíthat ki, továbbá jóváhagyás kötelezettsége mellett mesterembereket fogadhat fel. A dokumentum betekintést enged a szabadságharc hadszervezésének és logisztikájának mindennapjaiba: Csány ekkoriban az Országos Honvédelmi Bizottmány megbízottjaként a feldunai hadsereg felszerelési és ellátási ügyeiért felelt, míg Kammermayer (1849 után Káldor) Antal századosi beosztásban a feldunai sereg fegyver- és ruházati raktárának parancsnoka volt. Együttműködésük tehát minden bizonnyal szoros lehetett, útjaik azonban a későbbiekben szétváltak: Kammermayer később a honvédsereg egészéért felelős debreceni fegyvergyár, valamint ruha- és fegyvereloszto raktár vezetőjévé lépett elő, míg Csány 1849 májusától augusztusig közmunka- és közlekedésügyi miniszter volt a Szemere-kormányban. Feladata elsősorban a katonai szállítások biztosítása volt, ennek keretében igyekezett folytatni a vasútépítési munkálatokat és lépéseket tett az erdélyi vasútvonal kiépítése érdekében is. Többekkel együtt a Világos utáni megtorlás áldozata lett: négy nappal Batthyány és az aradi tizenhárom után, október 10-én végezték ki Pesten, az Újépület mellett.
Papír, hajtott. Csány László autográf aláírásával és rányomott gyűrűspecsétjével.

120 000.-

87. CSÁNY LÁSZLÓ
Szózat a’ néphez
Győrött, 1848. XII. 22. ny. n. 1 levél, 1 nyomtatott oldal.
Csány László főkormánybiztos felhívása, amelyben népfelkelésre szólít fel Windischgrätz tábornagy közeledő serege ellen (amely december 27-én foglalta el Győrt). „(...)Nem kivánja azt a’ Haza, hogy ti rendes sorokban szálljatok szembe az ellenséggel, (...) de igen is azt, hogy nagy tömegekbe egybegyülve, oldalról és hátulról nyugtalanitsátok azt(...)”. Egyidejűleg jelent meg Kossuth Lajos híres december 22-i Szózatával.
Üvegezett keretben, kitűnő állapotban.
Méret: 38x45cm

40 000.-

88. DEÁK FERENC IGAZSÁGÜGYI MINISTER LEVELE „KRASZNA VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK”
Budapest, 1848. augusztus 6. 1 folio.
A 6353–5493. Ig. iktatószámmal ellátott okirat bepillantást enged az első felelős magyar kormány intézményrendszerének működésébe, ez esetben a sikeres taktikusságáról ismert kodifikátor Deák Ferenc vezette (1848. április 11 – szeptember 11.) Igazságügyi Minisztérium tevékenységébe. Ilyen szervezeti kérdéskör volt, hogy a kincstárnak, illetve az annak alárendelt királyi jogügyi igazgatósághoz beosztott közvádlók feletti fennhatóság az Igazságügyi Minisztériumhoz került. Ekképp rendeltetett el, hogy az 1848. június 26-án közvádlói kinevezést kapott Kóczán József (1801–1860) és Kovács István pesti ügyvédek vidéki kiszállásaik alkalmával szabályszerű napidíjat és költségtérítést kapjanak. Érdekesség, hogy ez a rendelkezés lett a kiindulópontja az 1849-ben megszervezett álladalmi ügyészi osztálynak. Jó állapotban lévő litografált kézirat, Deák Ferenc autográf aláírásával. 16 beírt sor.

40 000.-

89. HORVÁTH KÁROLY, MÉRAI
A nemzeti őrsereg szolgálati rendszabályai. Javaslatkint és ideiglenesen kiadta Mérai Horváth Károly, a Nemzeti Gyalog Őrsereg 6-dik osztályának hadügyésze.
Pest, 1848. Beimel József.
14 + [2]p. Korabeli papírkötés. Védőfóliában.
Mind Kossuth felirati javaslatában, mind a 12 pont kiáltványában szerepel a nemzetőrség, azaz a Nemzeti őrsereg létrehozásának szükségessége. A nemzetőrség felállításáról szóló törvény (1848: XXII. törvénycikk) végül az áprilisi törvényekben, az utolsó magyar rendi országgyűlésen (1847–1848) születik meg s válik az első, Batthyány Lajos-féle független, felelős magyar kormány egyik legfontosabb intézkedésévé. A rendfenntartó feladattal a húsz és ötven közötti, a meghatározott vagyoni cenzussal rendelkező férfiak szolgálatba lépésének gyakorlati teendőit taglalja a Mérai Horváth Károly (1812–1893) ügyvéd, jogtudós, országgyűlési képviselő által írott rendszabálygyűjtemény.
A jó állapotban lévő aprónyomtatványból kevés példány maradt fenn, igazi ritkaság.
Papírborítékban.

40 000.-

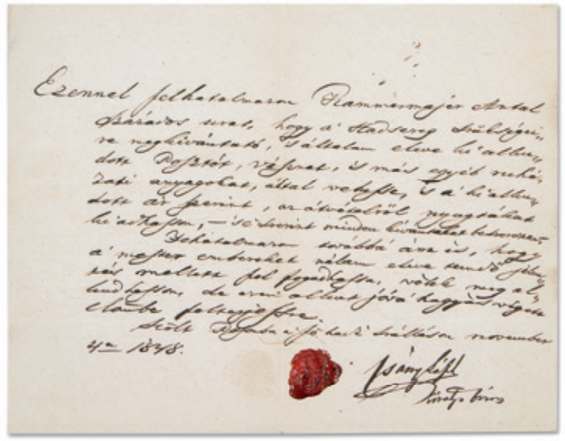

90. KISS JÓZSEF REFORMÁTUS LELKÉSZ, HONVÉD LEVELE

Komárom, 1848.

Kiss József református lelkész, honvéd őrmester levele apjának, Kiss Péter jegyzőnek Komáromból Somra (1848. november 1.), Budán és Siófokon keresztül. Tudatja apjával, hogy a 17. honvéd zászlóaljhoz került őrmesterként, „tudja az ég meddig", noha már fel is terjesztették alhadnagyi rangra. A háborús viszonyok bizonytalanságát jól jelzi Kissnek az előterjesztéshez fűzött félmondata: „de hogy ki neveznek é, és mikor, nem tudom; lehet, hogy akkorra meghalok". A borúlátó hangvétel ellenére reméli, hogy a Gondviselés megsegíti nem csak őt, hanem családját: szüleit és testvéreit is. Amennyire lehet, igyekszik nyugtatni és vigasztalni szüleit: „Kedves szüleim, nyugodjanak meg a' sors végzésén, ne hidjék azt soha, hogy csak a mi családunk szenved s szenvedett az életbe – most van a jutalom és büntetés ideje". A levelet olvasva ráadásul korábbi sérelmek sora sejlik fel: „másik kívánságom az, hogy a gazlelkűek, látva állásomat, piruljanak, gaztettek jutva eszekbe, melyet rajtam elkövettek".

Kiss József (1816–1905) református lelkész feltehetőleg 1848 októberében állt be honvédnak, erről tanúskodik egyfelől a jelen levél, másfelől pedig, hogy a 17. honvéd zászlóaljat rendeletileg szeptember 26. után állították fel. Ezt megelőzően Dunapatajon volt református segédlelkész, ahol szintén kiállt a szabadságharc ügye mellett, amint arról a Kossuth hírlapja című napilapban szeptember 30-án megjelent, de szeptember 20-ra keltezett véleménycikke is tanúskodik: „bár tettemet nem helyeslik is – írja – ujságot több vasárnapon keresztül a szószékről olvasék, abból a hallgatóságot érdeklő dolgokat megmagyarázám". Ebben a cikkben kelt ki a somogyi papok ellen, akik szerinte akadályozták a szabadságharc ügyét. A cikkről apjának írt levelében is megemlékezik: „Egy doxist adtam már a hajas csizmás vaskalapos papoknak a' Kosut hirlapjában". A levél rávilágít arra is, hogy a református lelkészből lett katonát a meggyőződés vezérelte: „atyám, kedves jó atyám én katona vagyok, van dolgom, szenvedek is, ha kell, de lesz jutalma, ha még élek, ne aggódjanak felettem; most nyílt ellenséggel lesz dolgom, nem szentséges pofát mutató czudar cimborákkal". Nem kizárt, hogy ezt a szellemiséget apjától örökölte, akit a somogyi Som falu jegyzőjeként 1848-ban népfelkelőként írtak össze.

A kezdeti aggodalmak ellenére szerencsésen túlélte a szabadságharcot, még a ranglétrán is előrelépett: hadnagy, főhadnagy, majd százados, a világosi fegyverletétel után hazatért szüleihez, 1850-ben néhány hónapig bujdosni kényszerült. Ezt követően lelkészként szolgált, az 1870–80-as években néhány írása jelent meg különböző lapokban.

Jelen levél tehát egy rendhagyó református lelkészi pálya mozgalmas korai éveibe enged bepillantást, felvillantva a szabadságharc bizonytalanságát és általában a háború emberi aspektusait.

Papír, két beírt oldal, külzetén címzés, bélyegzés, rányomott pecsét töredéke és utólagos feljegyzés: „November 15-ig, mint a körülmények mutatják, Komáromba leszek."

150 000.-

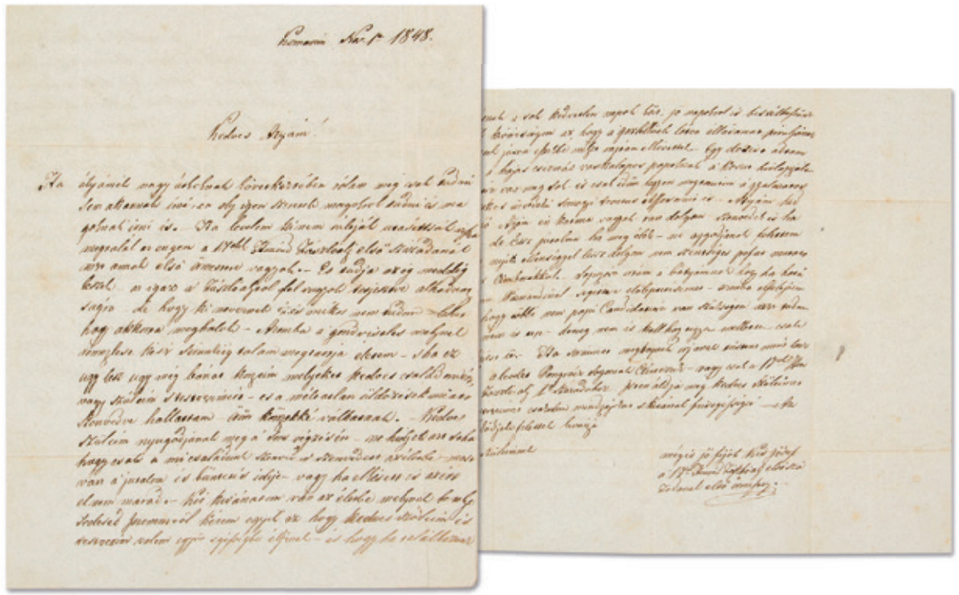

KOSSUTH LAJOS

NYILT LEVELE DEÁK FERENCZHEZ.

91. KOSSUTH LAJOS NYÍLT LEVELE DEÁK FERENCHEZ

A Kiegyezés egyik fontos dokumentuma, a fogalommá vált „Cassandra-levél"első önálló kiadása. Kossuth május 22-én írta meg levelét, melyben megalkuvással, a nemzeti önállóság eszméjének feladásával vádolja Deákot. Úgy véli, a porosz-osztrák háború idején határozottabb fellépéssel el lehetett volna érni Ausztria széthullását. Óv attól, hogy egy felbomlásra ítélt birodalomhoz kössék az ország sorsát, hiszen ez egy vesztes háború nyomán Magyarország széteséséhez is vezethet. A levél két utolsó mondatáról kapta híressé vált elnevezését: „Tudom, hogy a Cassandrák szerepe hálátlan szerep. De Te fontold meg, hogy Cassandrának igaza volt!" Kossuth az írást elküldte a Magyar Újság szerkesztőségének, amely azt a május 26-i számban meg is jelentette. A szerkesztőt a levél fontosságának felismerése vezethette arra, hogy a szöveget önállóan, díszes keretben is kiadja. Deák a Pesti Naplóban reagált a támadásra: „Kossuth levele nem magánlevél, ő maga is nyílt levélnek nevezi azt. Kossuth nem nekem akart írni, hanem ellenem, s megküldte azt a Magyar Újságnak is... Nem tekintem tehát e levelet egyébnek, mint hírlapi cikknek, mellyel mint vádirattal lép fel a közönség előtt Kossuth ellenem... Elveim, nézeteim és minden állításomnak, minden javaslatomnak okai tudva vannak a közönség előtt... Ha a többség véleménye és az én véleményem találkoztak, ennek egyszerű magyarázata csak az, hogy az én meggyőződésem is az volt, mint az övék."

1 nyomtatott oldal, díszes nyomdai keretben

Mérete: 580 x 450 mm.

Középen hajtásnyommal, egyszerű fakeretben, üveg alatt.

80 000.-

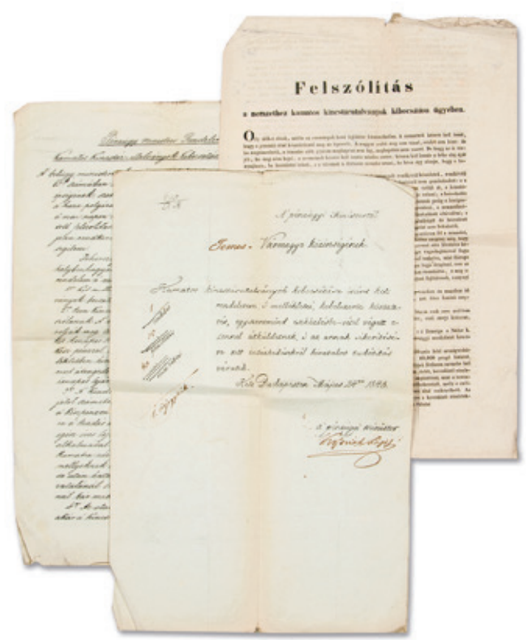

Felszólítás

92. KOSSUTH LAJOS PÉNZÜGYMINISZTER LEVELE, RENDELETE ÉS FELSZÓLÍTÁSA

Buda, 1848. május 23-24.

1 folio; 2 folio; 2 folio.

Kossuth Lajos pénzügyminiszter 1848. május 24-én kelt levele Temes vármegyéhez, amelyhez csatolva megküldi a kamatos kincstári utalványok kibocsátásáról szóló rendeletét és felszólítását, meghagyva, hogy a vármegye hajtsa végre, a foganatosított intézkedésekről pedig tegyen jelentést neki.

Papír, litográfiai eljárással sokszorosított, Kossuth saját kezű aláírásával, külzetén címzéssel, rányomott papírfelzetes szárazbélyegzővel.

Hozzá: 1. Pénzügyminiszteri rendelet kamatos kincstári utalványok kibocsátása ügyében, litográfia; 2. Felszólítás a nemzethez kamatos kincstárutalványok kibocsátása ügyében, nyomtatvány.

360 000.-

93. KOSSUTH LAJOS

Magyarország népeihez. A mindenható Isten – a szabadság – a népek Istenének nevében! Amen.
Pest, 1848. december 22. Nyomtatott Landerer és Heckenastnál szabadsajtó utca.
4p. 3 nyomtatott oldal. Mérete: 38.8 x 24.7 cm.
Kossuth Lajos leghíresebb kiáltványa. Röpiratában Kossuth Lajos elnök az országos honvédelmi bizottmány nevében általános népfelkelésre szólítja fel a megtámadott ország lakosságát. Felsorolja a katonák juttatásait. Földet, a hadirokkantaknak holtig való ellátást ígér. A kiáltvány elején összegzi a kivívott eredményeket, majd beszámol az oláh és szerb csapatok vérengzéseiről és az uralkodó törvényszegéseiről. Majd általános ellenállásra szólít fel: „rendeljük: Hogy keljetek fel tömegben, Magyarország népei! mindenütt, mert az ellenség közelg, – alakuljanak mindenütt a kormány által kijelölt vezérek alatt önkénytes szabad csapatok az ellenség kiirtására; a nép pedig mindazon vidéken, mellyet az ellenség fenyeget, kelljen fel tömegben, s csatlakozzék a hazát védő csapatokhoz. (...) A felkelt népnek rendeltetése nem az, hogy az ellenséggel homloksorban szembe szálljon, hogy azzal csatába elegyedjék, hogy álgyui által magát összelövesse: hanem egészen más – de olly, mi által tizszerte hasznosabb szolgálatot tehet, s neki nem kerül sem annyi veszélybe, sem annyi fáradságba. Igyekezzetek az ellenség előtt az utakat, hidakat elrontani, a hegyszorosokat elzárni éjnek idején; ti, kik minden bokrot ismertek vidékeitekben, rohanjátok meg oldalt, hátul, gyujtsátok reá a házakat, szedjétek el podgyászát, – hol rabolni mennek csapatjai, álljátok el utjokat, szóval: csináljatok az ellenségnek annyi kárt, a mennyit csak tehettek. De mutassátok meg azt is, hogy ti nem rabló csorda, nem rácz és oláh haramiák, hanem férfiak vagytok, kik a hon védelmére keltetek fel: ne bántsátok a védtelent – kárt egyedül csak az ellenségnek tegyetek; legyetek a nép őrangyalai, az ellenség pedig rettegjen tőletek.”
Hajtogatott, gyűrött vizfoltos példány, apró sérülésekkel. Érdekesség, hogy sarkára állított, négyzet alakú lyukasztóprés által érvénytelenített darab. A lyukasztás a legfelső sort érinti, itt elenyésző betűhiány.
Két üveglap között, egytestű fakeretben.

120 000.-

94. PESTI HÍRLAP 1848. MARTIUS 17. 4. SZÁM (RECTE 1. !)

1848. március 17.
4 p. (6 helyett, az utolsó levél hiányzik!)
Kivételes sajtótörténeti ereklye!
Magyarország polgári átalakulását jelentő március 15-i eseményekről először számolt be az immáron címlapján is büszkén hirdetett szabad politikai sajtó. A márciusi forradalomkor a Pesti Hírlap is „a sajtószabadság napjától” kezdett új sorszámozást, ezzel is jelezve, hogy véleménye szerint új korszak indult. Ez tehát a szabad politikai sajtó első száma. A címlapon a Tizenkét pont, illetve Petőfi Sándor Nemzeti Dal című verse. A Honderű ugyan már március 16-án leközölte ezeket, de az szépirodalmi, művészeti és divatlap volt. Szedésváltozat: az Arcanumon digitalizálva feltöltött, illetve egy általunk megvizsgált magánkézben levő másik példány sorszáma is egyaránt 1054; a március 18-i lap kapta a 2-es számot. Tételünk fejlécén azonban a 4. szám szerepel sajtóhibával, az 1. helyett. Ritkaság, háború után csupán egyszer, az 1969-es első AKV-s árverésen került licitre ez a szám. (1848-as bekötött fél évfolyamban).
A levelek a fűzésnél javítva.
Modern műbőr táblákban, savmentes előzéklapokkal.
Busa 334.

36 000.-

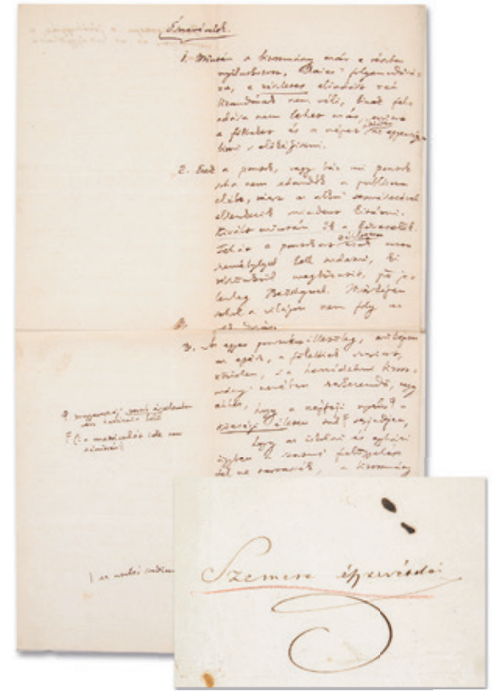

95. SZEMERE BERTALAN ÉSZREVÉTELEI

H. n., [1848. november].
2 folio.
Szemere Bertalan észrevételei Kossuth levéltervezetéhez. Az Országos Honvédelmi Bizottmány álláspontját tükröző észrevételek keletkezési körülményeire Kossuth november 13-i, Beöthy Ödön kormánybiztosnak küldött levele világít rá. 1848 október elején Raics Konstantin határőr-főhadnagy beadványban fordult az Országos Honvédelmi Bizottmányhoz, amelyben javaslatot tett a magyar-szerb konfliktus békés rendezésére. Válaszában a Bizottmány a békekötéssel, mint alapvető törekvéssel egyetértett, a részletkérdéseket illetően azonban eltérő véleményen volt. Ezen felül Kossuth külön is tollat ragadott, levéltervezetét elküldte véleményezésre a Bizottmányhoz, erre válaszul születtek meg jelen észrevételek, amelyeket a Bizottmány nevében Szemere sajátkezűleg jegyzett.
Kossuth Beöthynek írt november 13-i levele, amelyhez csatoltan megküldte az Észrevételeket is, megjelent Az Újság napilap 1905. július 12-i számában (Kossuth Lajos kiadatlan levelei, 5-6. p.). A kéziraton látható javítások, illetve a napilapban közölt változat alapján jelen dokumentum nem a végleges, Kossuthnak megküldött változat, hanem annak fogalmazványa.
Papír, hajtott, négy levél, egy beírt oldal, külzetén más kéztől származó tollal, illetve ceruzával írt feljegyzések.

350 000.-

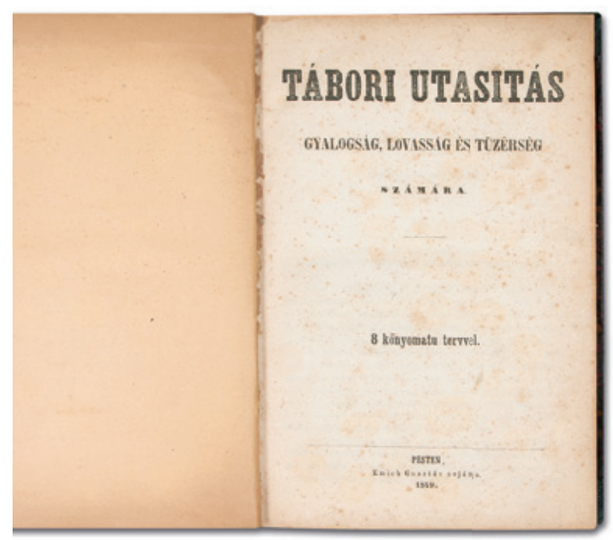

96. TÁBORI UTASITÁS GYALOGSÁG, LOVASSÁG ÉS TÜZÉRSÉG SZÁMÁRA. 8 KŐNYOMATU TERVVEL.

Pesten, 1849. Emich Gusztáv sajátja.
VIII + 431 + (36)p. + VIII t. (kihajtható kőnyomatok)
A magas szakmai igénnyel készült munka a kiképzés kérdéskörén messze túlmutat, inkább már a tisztek jobb eligazodását volt hivatva elősegíteni terepen, harci körülmények között. Az eredeti borítékok tanúsága szerint (melyeket példányunk sajnos nem tartalmaz) az igen ritkán felbukkanó művet az előfizetők két részletben kapták kézhez. A munkát 8 kihajtható litografált harcászati alaprajz illusztrálja.
Szinnyei adatai szerint Sujánszky Antal (1815–1906) lipótvárosi plébános, később esztergomi kanonok fordította németből, Buda ostroma alatt.
Az 1848-as márciusi események a magyar hadműtani munkák sosem látott számú megjelenését hozták magukkal. Sok évtizedes hiányt kellett rövid idő alatt pótolni az éppen csak kialakuló magyar katonai nyelv felhasználásával. 1848–49-ben mintegy harminc hadtudományi kiadvány jelent meg.
XIX. század második felében készült aranyozott Félvászon-kötésben.
Remek, ropogós példány.

80 000.-

Régi magyar könyvtár

97. AGENDA, AZ AZ SZENT EGYHÁZI CSELEKEDETEKNEK, AVAGY SZENTSÉGEKNEK ÉS EGYÉB EGYHAZI SZOLGÁLATOK KISZOLGÁLTATÁSÁNAK MODGYA. EGYHAZI CANONINKAL EGGYÜT...
Samariaban, 1650. Wechelius Andás [!] altal.
[104]p.
Hozzákötve: Canones. Az az egyhazi szolgak eletnek, Tisztinek és tisztesseges magok tartásának Regulái. Iratattanac az Sopron var megyebéli Ecclesiác Senioritul, Isten tisztességére és az Anyaszent Egyháznak abban valo tanétoknac épületekre... Samariaban, 1650. Wechelius Andárs [!] által. (48)p. Az utolsó előtti három levél másolattal pótolva, egy levelet érintő kis szövegveszteséggel. Nyomdászattörténeti különlegesség, a somorjai nyomda működésének egyetlen emléke. Kiadói colligatum. Evangélikus agenda és lelkészi rendtartás. Az első darab tartalma és beosztása megegyezik az 1620-ban Keresztúrott megjelent kiadásával, a második rész pedig a kánonok 1630-ban, Csepregen napvilágot látott kötetével. Az első címlapból kitűnik, hogy a nyomdász a korábban külön megjelent két munkát együtt kívánta kiadni, bár a második is önálló címlappal és ívjelzéssel rendelkezik. A nyomdász, Wechel András minden bizonnyal a korábban a Batthyányak pártfogása alatt a burgenlandi Németújvárott, majd Batthyány Ádám katolizálása után 1637-1645 között a csallóközi Tejfalun működő Wechel János Zsigmond fia lehetett, és az ő betűkészletét vette át. Somorja református egyházi központ volt, ahol feltehetően Magyari Ágh Jakab püspök hívására telepedett meg Wechel. A következő évben azonban már Kőszegen kellett lennie, hiszen 1652-re szóló kalendáriumot készített a Magyarországhoz frissen visszakerült városban. Itt az evangélikus egyházkerület hivatalos nyomtatója lett.
Poss.: „Dr. Kovács Sándor püspök könyvtára" bélyegző. A példányunk végébe 13 üres lap van bekötve, amelyen három kézzel írt korabeli imádságos szövegek találhatók német és magyar nyelven.
Korabeli stílust imitáló, bordázott gerincű modern bőrkötésben.
RMNy 2341.; RMK I 837.; 838.

800 000.-

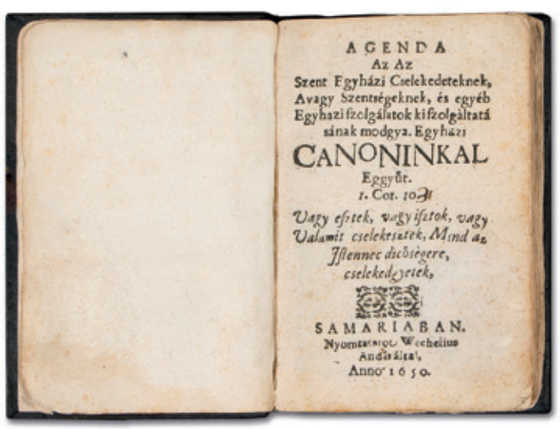
AGENDA
Az Az
Szent Egyházi Cselekedeteknek,
Avagy Szentségeknek, és egyéb
Egyhazi szolgálatok kiszolgáltatá
sának modgya. Egyházi
CANONINKAL
Eggyűt.
1. Cor. 10.
Vagy eszitek, vagy iszszatok, vagy
Valamit cselekszetek, Mind az
Istennek dicsőségére,
cselekedjetek,
SAMARIABAN.
Nyomtattatott Wechelius
Andás által,
Anno 1650.

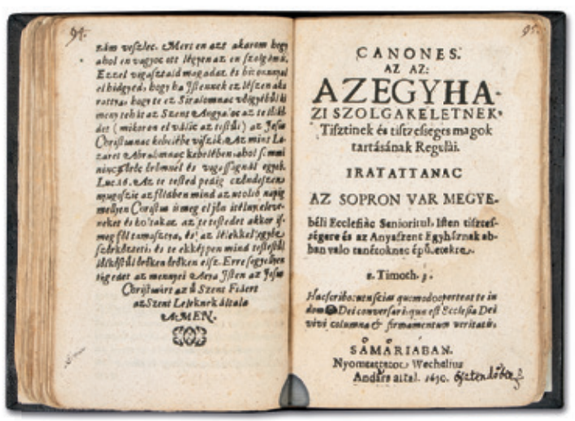
CANONES.
AZ AZ:
AZEGYHA-
ZI SZOLGAKELETNEK
Tisztinek és tisztesseges magok
tartásának Regulái.
IRATATTANAC
AZ SOPRON VAR MEGYE-
béli Ecclesiác Senioritul, Isten tisztességére és az Anyaszent Egyháznak abban valo tanétoknac épületekre.
2. Timoth. 3.
SAMARIABAN.
Nyomtattatott Wechelius
Andás altal. 1650.

98. ARND JÁNOS [ARNDT, JOHANN]
Keresztyéni jóságos cselekedetekkel teljes paradicsom kertecske [Keresztyéni jósagos tselekdetekkel tellyes paraditsom kertetske, Melly Hogy a' figyelmetes tanúság és vigasztalással tellyes ...
Kolosváratt, 1698. Tótfalusi Miklós.
[24] + 545 + [7]p.
könyörgések által a' lelkekbe béplántáltassék: azoknak Keresztyéni épületekre, kik az igaz isteni idvezítést szeretik, egybe-foglaltatott és elkészített – ...
A MOKKA adatbázisa szerint csupán két hazai könyvtár őriz példányt e munkából: az Országos Széchényi Könyvtár és az ELTE Egyetemi Könyvtár. Az OSZK példánya digitálisan hozzáférhető, ennek kötése jóval későbbi, nagy valószínűséggel maga a könyvtáralapító köttette egyszerű félbőr-kötésbe, és belül is rosszabb állapotú, erősen vízfoltos példány. Szabó Károly megemlíti, hogy az Erdélyi Múzeum könyvtára őriz a könyvből egy zöld bársonyba kötött, ezüst veretekkel ékesített díszpéldányt Thököly Imre címerével. Számunkra mindig nagy öröm magyar nyelvű Tótfalusi Kis Miklós nyomtatványok árverezése, főleg ha ismereteink szerint eddig árverésen nem szereplő műről van szó. Huszti István (1671–1704) református bölcseleti és orvosdoktor fordította le magyarra Johann Arndt német evangélikus író, lelkész munkáját. Huszti II. Apafi Mihály erdélyi fejedelem udvari orvosa lett, miután hazatért külföldi tanulmányaiból, majd a Debreceni Református Kollégiumban volt orvos- és filozófiaprofesszor. A fordítást Apafi feleségének, id. Bethlen Katának ajánlotta, aki a könyv létrejöttét támogatta. A könyv a kegyességi próza műfajába sorolható, azon belül is áhítatos (ájtatos) könyvnek sorolják, mely a korban legtöbbször idegen nyelvről fordított alkotást jelentett. Huszti ennek a műfajnak egyik megteremtője is volt. A fordítás apropóját Bethlen Kata édesapjának, Bethlen Gergelynek halála adta. A mű előszavában Huszti mélységes együttérzését fejezi ki, fordításával pedig a gyászoló nőnek kíván segítséget nyújtani. A fedőlap előtti üres lapon kézírással két versszak olvasható *Az Isten Anyaszentegyházának nyomorúságos sorsán, és keserves állapattyán való siralom* című versből, amelyet Szőnyi Nagy István református lelkésznek tulajdonítanak. A vers a protestáns gályarabság miatt csak gyászévtizedként (1672-1686) aposztrofált időszakban íródott panaszversek sorába illik. A kézzel írt vers témájában tehát határozottan a protestáns vallás mellett foglal állást, annak üldözött állapotára reflektál. Eredeti erdélyi legyeződíszes kötése sajnos erősen restaurált. A könyv új bőrkötést kapott, melyre a restaurátor az eredeti táblákat, valamint az eredeti gerincet rádolgozta. A lapszéleken eredeti aranyozás, poncolás. A gerincét eredetileg egy hosszú szárú, aranyozott rózsamotívum díszítette, mára már ez csak halványan látható, csakúgy mint a táblák aranyozott legyeződíszítése. Belül a könyvtest friss és igen jó állapotú, minimális javításnyomokkal. Két csattal záródik, a rézcsatok pótoltak.
Egyszerű, modern papírtokban.
RMK I 1524.

800 000.-

Keresztyéni
JÓSAGOS TSELEKEDETEKKEL
tellyes
PARADITSOM
KERTETSKE;
Melly
Hogy a' figyelmetes tanúság
és vigasztalastól tellyes Könyörgések által a' lelkekbe béplántáltassék:
azoknak Keresztyéni épületekre, kik az igaz isteni idvezítést
szeretik, egybe-foglaltatott és
elkészíttetett
ARND JANOS, A' Lüneburgami Fejedelemségnek
PÜSPÖKJE
Most-ian pedig
Német nyelvből Nemzete hasznára, egy Méltóságos Asszony akaratjából kegyesen Keszítettetik el egy-ben Magyarra fordittatott
M. D. HUSZTI ISTVAN által.
KOLOSVARATT,
Nyomtatott TÓTFALUSI MIKLOS
által. 1698 esztendőben.

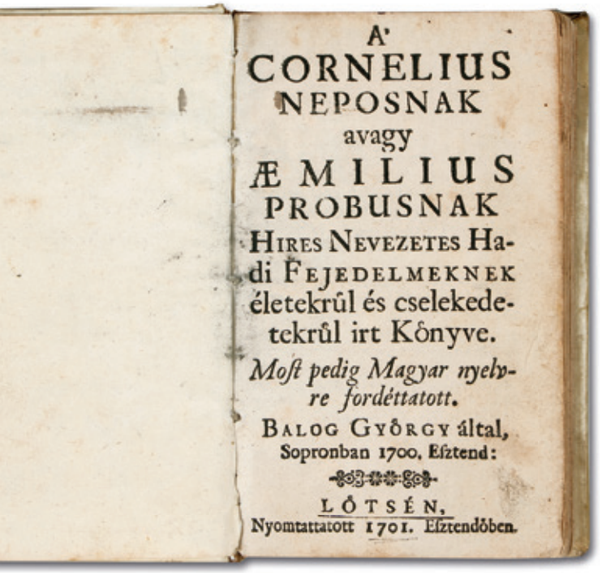
A'
CORNELIUS
NEPOSNAK
avagy
ÆMILIUS
PROBUSNAK
HIRES NEVEZETES Ha-
di FEJEDELMEKNEK
életekrûl és cselekede-
tekrûl irt Kônyve.
Most pedig Magyar nyelv-
re fordéttatott.
BALOG GYÖRGY által,
Sopronban 1700. Eſztend:
LÔTSÉN,
Nyomtattatott 1701. Eſztendôben.

99. BALOG GYÖRGY [FORD.]

A Cornelius Neposnak avagy Aemilius Probusnak Hires Nevezetes Hadi Fejedelmeknek életekrül és cselekedetekrül irt Könyve. Most pedig Magyar nyelvre fordéttatott. Balog György által, Sopronban 1700. Esztend:
Lötsén, 1701. [Brewer ny.].
[10] + 268 p. Első kiadás.
Az ókori szerző Európa-szerte népszerű és sokat olvasott munkájának első magyar fordítása. A jeles férfiak morális és államelméleti tanulságokkal egyaránt szolgáló életrajzát szívesen használták az iskolákban már a kisebb diákok erkölcsi és latin nyelvi oktatásában is. Balog 1682-től volt Sopronban tanár, munkáját tanítványai számára készítette, ezért az eredeti szöveget szóról szóra, a latin szerkezeteket pontosan követve, így akár magyartalanul is fordította. Műve egészen a XIX. század elejéig népszerű maradt, számos kiadása látott napvilágot. Czvittinger Dávid és Bod Péter is a magyar fordításirodalom példamutató darabjának, igen hasznos olvasmánynak tartotta. Érdekessége, hogy Balog szinte változtatás nélkül vette át Háportoni Forró Pál híres Curtius Rufus fordítása elé illesztett előszavát (vö. árverésünk következő tételével).
A szennylapon két bejegyzés tintával: a Nádasdy-könyvtár 1766-os kölcsönzési sorai, illetve egy 1812-es posszeszori bejegyzés.
Korabeli pergamenkötésben. Néhány lap enyhén foltos.
RMK I 1633.

450 000.-

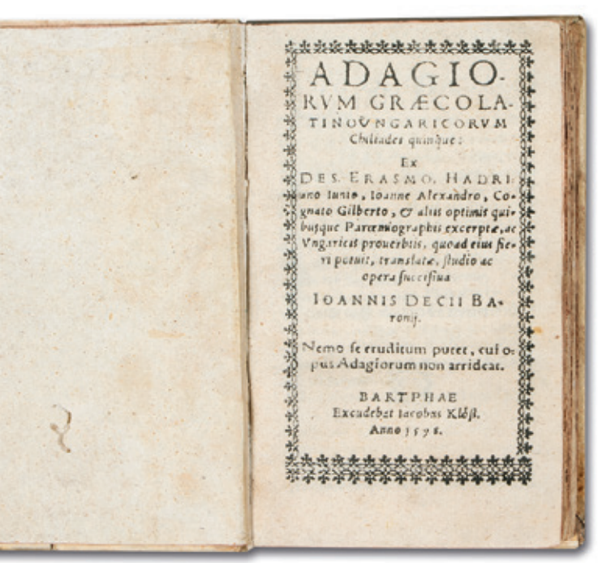
ADAGIO-
RVM GRÆCOLA-
TINOVNGARICORVM
Chiliades quinque:
Ex
DES. ERASMO, HADRI-
ano Iunio, Ioanne Alexandro, Co-
gnato Gilberto, & alijs optimis qui-
busque Parœmiographis excerptæ, ac
Vngaricis proueribiis, quoad eius fie-
ri potuit, translatæ, studio ac
opera succesiua
IOANNIS DECII BA-
ronij.
Nemo se eruditum putet, cui o-
pus Adagiorum non arrideat.
BARTPHAE
Excudebat Iacobus Klöſß.
Anno 1598.

100. [BARANYAI DECSI JÁNOS]

Ioannes Decius Baronius: Adagiorum Graecolatinoungaricorum chiliades quinque: Ex Des. Erasmo, Hadriano Iunio, Ioanne Alexandro...
Bartphae, 1598. Klöss.
[18] + [127] + 128-424 + [1]p. A címlap, valamint további két levél (K12 és az utolsó) másolattal pótolva.
A rendkívüli nyelv- és irodalomtörténeti jelentőségű első magyar szólásgyűjtemény egyetlen kiadása. Baranyai Decsi (Csimor) János a XVI. század egyik legműveltebb, sokoldalú alakja volt. A fenti munka mellett írt görög és latin verseket, útleírást, filozófiai összefoglalót, a rovásírást méltató tanulmányt és elsőnek fordított latin klasszikust (Sallustiust) magyarra. A nevéhez fűződik még egy kézikönyv a nemzetközi és a magyar jogrend összehasonlításáról, valamint kora erdélyi eseményeinek lejegyzése. A Wittenbergben, majd Strassburgban tanult szerző a székelyvásárhelyi (ma Marosvásárhely) particula igazgatójaként működött.
A görög-latin-magyar nyelvű kötet ötezer szólást tartalmaz. A humanista és erasmista nyelvművelő hagyományba illeszkedik Baranyai egész életműve: az Adagia-t is a magyar próza stílusfordulatait gazdagító forrásnak szánta. Nem véletlen, hogy éppen az elegáns latin stílus mesterének, Erasmusnak szólásgyűjteményét vette alapul saját munkájához: a magyarországi humanizmusra a legerősebb hatással ő volt. Erasmus eredetileg 3000 szólásból álló művét a humanisták később bővítésekkel látták el, az így felduzzadt gyűjteményt fordította le Baranyai. Az eredeti szöveggel kapcsolatos álláspontja alapján két felfogással találkozunk ebben az időszakban. Az egyik képviselői a szöveg szellemével, hangulatával és mondanivalójával törődnek (mint Bornemisza), Baranyai pedig az eredeti formát igyekszik megőrizni. Ennek köszönhetően stílusa sajátosan erőteljes, szép fordulatokban bővelkedő. A magyar szólások összegyűjtésében így egyedülálló, úttörő jelentőségű munkát végzett, gazdag forrásgyűjteményt hozva létre. A mű 200-300 példányban jelenhetett meg és hamar ritkasággá vált. Szenczi Molnár Albert Magyar-latin szótára 1611-es második kiadásában számos közmondást közöl Baranyai Decsi munkája

alapján, de a címét tévesen adja meg (feltehetően címlap nélküli példányból dolgozott). Geleji Katona István, a Magyar Grammatikatska (1645) szerzője nem ismerte, Bod Péter a Magyar Athenas-ban pedig a Szenczi Molnár által közölt címen 1588-as strassburgi kiadásról ír, tehát ő sem látta a kötetet. Erdélyi János az 1851-ben kiadott Magyar közmondások könyvében hivatkozik rá, de ezt írja: „én e könyvet nem láttam". Csak 1850-ben került elő egy Ballagi Mór által leírt „ismeretlen gyűjtemény", amelyet később Lugossy József azonosított Baranyai Decsi köteteként. Még ezt követően is sokáig Szenczi Molnárnak vagy Kis-Viczay Péternek tulajdonították e közmondásokat. Jellemző, hogy O. Nagy Gábor és Vöö Gabriella gyűjteményeiben, valamint az Akadémia értelmező szótárában sem található rá való hivatkozás. Mindezek ellenére a gyűjtemény gyakorlati célját elérte: az irodalmi stílus formálója, a későbbi szólásgyűjteményeknek pedig alapja lett. 1978-ban az ELTE 400 példányban megjelentette hasonmás kiadását.
Páratlanul ritka, hazai közgyűjteményeink összesen két teljes példányt őriznek belőle.
Az eredeti táblák felhasználásával készült javított pergamenkötésben. A levelei enyhén foltosak, néhányon kis javítással.
RMNy 815.; RMK I 298.

1 300 000.-

101. CSUZI C[SEH] JAKAB

Edom ostora. Avagy, Abdias profeta latásának, egynéhány elmelkedesekben foglaltatott világos magyarazattya: mellyet az losonci helvetica confession levo keresztyén ecclesiában, élô nyelvel hirdetett; most pedig némelly istenessen buzgolkodóknac kivánságokra ki-is bocsátott, –.
Debrecen, 1682. Rosnyai Janos által.
[16] + 211 + [6] + 212-307p.
Csúzi Cseh Jakab (1639-1695) losonci születésű református püspök, író. 1660-tól több latin nyelvű műve jelent meg, sokszínű irodalmi munkát folytatott. Magyar nyelvű munkái közül az 1682-es Edom ostroma első prédikációs műve, Abdiás próféta látomásának magyarázata. A választott bibliai könyvről ritkán prédikáltak lelkészek, érdekes választás pont egy lectio continua alapjául venni. Csúzi Abdiás könyvének 21 verséről 214 oldalon közöl beszédeket, magyarázza a bibliai szöveget, amihez több prédikációt kapcsol, sok esetben egy versről két-három beszédet is ír - rá is jellemző a kor alapos biblicitása, a szöveget olykor más bibliai rokonhellyel magyarázza. A kötet második felében 98 oldalon „mind közönséges, mind magános alkamatosságokra való" beszédeit, elmélkedéseit olvashatjuk. A kötet témái többek között az Anyaszentegyház, Isten igazsága, büntetése és bölcsessége, illetve az emberi kevélység.
Csúzi Heidelbergben, Groeningenben, Franekerben is tanult, itt szerzett 1655-ben theologiai doktori címet. Hazatérése után Kecskeméten volt rektor, majd 1608-tól komáromi lelkipásztor. I. Lipót „gyász-évtizede" alatt sorsa rosszra fordult. 1673 elején elűzték komáromi lelkészi állásából, Losoncra ment vissza. A pozsonyi törvényszék vagyonelkobzásra és halálra ítélte. Két hónapig Pozsonyban, majd Sárváron börtönben tartották, de szerencséjére a két törvényszéki ítéletet nem hajtották végre. Innen gályarabságra küldték, de sikerült magát kiváltania, visszatérnie lelkésznek és prédikátornak. 1692-től pápai lelkipásztor, s a következő esztendőben püspökké választották. XVIII. századi, aranyozott gerincű egészbőr-kötésben, gerincén címvignettával. Kitűnő példány.
RMK I. 1274.

450 000.-

EDOM OSTORA.
Avagy,
ABDIAS PROFETA LA-
tásának, egynéhány ELMELKE-
DESEKBEN foglaltatott
világos
MAGYARA-
ZATTYA:
Mellyet
Az Losonci *Helvetica Confession* levô ke-
resztyén Ecclesiában, élô nyelvel hirdé-
tett; most pedig némelly istenessen
buzgolkodóknac kivánságokra
ki-is bocsátott,
CSUZI C. JAKAB
D. E. P.
DEBRECZENBEN,
Nyomtatott Rosnyai Janos által. 1682.

102. DEBREC[Z]ENI EMBER PÁL

Garizim és Ébál. Mellyeknek egyikén Áldást és Szeretetet, a' másikra Átkot és Gyülölséget parantsolt az Isten. A' Bárány életének könyve, Mellybe e' Világ fundámentomának fel-vettetése elött bé-irattattak, vagy nem irattattak az emberek, meg-nyilatkozik e' Hegyeken ...
Kolosváratt, 1702. M. Tótfalusi Kis Miklós ny.
[32] + 200 + [16]p.
Az egyháztörténeti munkájáról ismertté vált, ekkor Losoncon szolgáló lelkipásztor elmélkedésében a reformáció egyik alapvető, gyakran félreértelmezett tételét, a kettős predesztináció tanát magyarázza. A cím az ószövetségi Garizim- és Ebál-hegyre utal, amelyekről áldások és átkok hangzottak el Kánaán elfoglalásakor. Az ekkor már súlyos beteg kolozsvári nyomdász sajtóját élete utolsó két hónapjában – 1702 elején – még két nagyobb és egy kisebb nyomtatvány hagyta el. Haiman György megállapítása szerint e munkájának címlapján a témához és olvasóihoz jobban illeszkedő, régi típusú, hosszú, részletező címszerkezethez tért vissza. Némi reprezentativitásra az ajánlás nagyobb fokozattal készült szedése, gyakorlati igényének kielégítésére pedig a tartalomjegyzék áttekinthető elrendezése adott lehetőséget a tipográfusnak.
Prov.: „Másodlat a M. N. Múzeum Széchenyi Könyvtárából" bélyegző.
XIX. századi bordázott gerincű, aranyozott félbőr-kötésben. Nagyon szép példány.
RMK I/1650., Borda: 7874. Haiman-Soltész: 95.

360 000.-

103. DEBRECZENI T. ISTVÁN

Kettős kereszt, Es Késértet alatt nyögő keresztyén embernek lelki orvoslasa... Perkinsus Villyám Angliai nyelven irott, és abból Deák nyelvre fordíttatott munkájából... Magyarra fordított –.
Debreczenben, 1685. Töltesi István által.
[63]. lev.
Debreczeni T. István református vallású debreceni polgár, aki 1658-ban subscribált, majd praeceptori tisztet is viselt. Később tanácsnoka, 1694-ben főbírája lett a városnak. Már 1662-re készen volt a Perkins Vilmos angol könyvének latin fordításából magyar nyelvre átültetett műve, melyet aztán debreceni nyomdász-sógora, Töltési István 1685-ben bocsátott közre a fenti címmel. Gyászverseket is írt, pl. Köleséri Sámuel és Felvinczi Sándor halálára.
Poss.: Dr. Várnay Mihály ex librise.
XIX. századi félvászon-kötésben.
RMK I. 1630.

500 000.-

104. [DRASKOVICH JÁNOS] - PRÁGAI ANDRÁS [FORD.]

Feidelmeknec serkentő oraia, az az, Marcus Aurelius csaszarnac eleteről. Az hires Guevarai Antaltol, Spaniol Orszagban Accitana Varassanac Püspökettől, az ötödic Carol császárnac tanacsosától, historicussától, prédicatorától irattatot három könyve ...
[Bártfa] Bartphan, 1628. Klösz Jakab.
[132] + 1055 + [23]p.
Mellyeket az fenyes es felseges Frideric Vilhelmusnac saxoniai herczegnec parancsolattyara spaniol nyelvből, hozza advan az francia és olasz nyelveken valo irasokat, deac nyelvre forditot, es szamlalhatatlan soc valogatot szep sententiackal, ekes mondasockal, tanulsagockal, az könyvnec leveleinec szelein ertelmeseb olvasasnac okaert meg vilagositot Wanckelius Ianos. Most penig ez Serkentő Oranac első és harmadic könyveit az tekentetes es nagysagos Urnac & c. Felső Wadaszi Rakoczi Györgynec parancsolattyara magyar nyelven tolmacslotta Pragay Andras szerencsi prédicator.
Fejedelmi tükör, Antonio de Guevara Európa-szerte közismert művének első és harmadik könyvének fordítása. Eredetije 1529-ben jelent meg Valladolidban és a XVI-XVII. század legolvasottabb művei közé tartozott. A mű három részre oszlik: az első az igazságos fejedelem arcképét rajzolja meg, a második a nevelés kérdésével foglalkozik, a harmadik a fejedelmi erényeket magasztalja. A verses sorokat Prágai András maga is versben fordította, fordítását szintén a korai magyar könyvsikerek között kell számon tartanunk. A mű második részét már korábban Draskovich János tárnokmester és horvát bán magyarra fordította és 1610-ben Grazban megjelentette (RMNy. 994). Az első és a harmadik részt ehhez a kiadáshoz magyarította Prágai András. Prágait erre a munkára Rákóczi György borsodi főispán, a későbbi erdélyi fejedelem ösztönözte, aki később a mű kinyomtatott példányait ajándékul küldözgette ismerőseinek. Ebben az időben Prágai Rákóczi udvari papja volt Szerencsen. Művét az irodalomtörténet-írás a magyar irodalmi manierizmus legjelentősebb és legkiforrottabb alkotásának tartja. Egy két példányban fennmaradt címlapterv vagy próbanyomás alapján feltételezhető, hogy eredetileg egyben kívánták kiadni mind a három részt, azonban mivel az Grazban már megjelent és így is túl nagy terjedelmű a kiadvány, lemondtak erről.
Prov.: A szennylapon ajándékozási bejegyzés: „Főtisztelendő Dávid Sándor plébános urnak adta barátsága és tisztelete jeléül Középfalva 15-én Augusztus 1888. Bethlen András." Majd alatta ugyanúgy Bethlen András autográf írásával, de egyértelműen későbbi bejegyzésként: „Visszavonom! lévén a könyv protestans-ízű. Bethlen." Az ajándékozási bejegyzést követő szinte humoros, familiáris kiigazítás arra enged következtetni, hogy Bethleni gróf Bethlen András (1847-1898) politikus, országgyűlési képviselő, közgazdász végül megtartotta a könyvet.
Az utolsó levélen Bessenyei György (1747-1811) felvilágosodás korabeli császári testőrtiszt, író ükapjának, Bessenyei Boldizsárnak (1599-1652) feljegyzései a 17. század első feléből. A bejegyzésekben főként a fontosabb családi eseményeket rögzítette gyermekeivel és feleségével kapcsolatban, melyekben eddig ismeretlen adatokat is közöl.
XVIII. századi bordázott és aranyozott gerincű félbőr-kötésben. A címlap és az utána következő két levél javítva, továbbá számos helyen javított levelekkel. Jó példány.
RMNy 1400; RMK I 566; Caplovic 154.

800 000.-

AZ EGESZ
VILAGON LEVŐ
CSVDALATOS BOLDOG-
SAGOS
SZŰZ
KEPEINEK RÖVI-
DEDEN
FÖL TET EREDETI:
Mellyet sok tanuságokbol öszve szer-
zett, és az Aérátos hivek lölki üdvösségére
ki bocsátott
GALANTHAI ESTERAS PAL
Szentséges Romai Birodalombéli Herczeg's, Ma-
gyar Országi Palatinus.
1690. Esztendoben.
Nagy-Szombatban, az Akademia Bötükjöl.

105. [ESTERHÁZY] ESTERAS PÁL, GALANTHAI
Az egész Világon lévő Csudálatos Boldogságos Szűz Kepeinek rövideden föl tett Eredeti...
Nagy-Szombatban [Nagyszombat], 1690. Az Academiai Bötükkel.
1 t. (az Eszterházy család címere) + [4] + 0-217 + [4] lev. + 117 t. (rézmetszet). Első kiadás! Példányunk sajnos hiányos, a 67-74., 83-140. és 147-217. levelek, továbbá 80 rézmetszet hiányzik.
Esterházy Pál nádor, a magyar barokk költészet és zene jeles alakja. Hitbuzgalmi művei között jelentős a Mária-kultuszt terjesztő munkájának két kiadása. Atlas Marianus-aival a jezsuita Wilhelm Gumppenberg példáját követve a Mária-kegyképek (elsősorban a magyarországiak) számbavételére vállalkozott. A kegyképek leírásánál felhasználta mind a legendai és szóbeli hagyományt, mind a történeti adatokat. Munkája első alkalommal 1690-ben jelent meg, 117 rézmetszetű illusztrációval. A képek metszője a frankfurti származású, 1684-től Bécsben élő Matthias Greischer (meghalt 1712), akit a kismartoni főúr több más munkával is megbízott. Az ő élettörténete is rámutat arra, hogy Esterházy Pál a közép-európai sokszorosított grafika egyik jelentős mecénása volt. E mecenatúrája is - saját családja múltjának ábrázolása mellett - elsősorban a Mária-kultusz elterjesztését szolgálta. A mű második, bővített kiadása 1699-ben jelent meg, de illusztrációk nélkül. Jelen kiadás egyike a kevés XVII. századi illusztrált könyveknek. Hiányai és állapota ellenére is becses könyvritkaság.
Erősen sérült XVIII. századi egészbőr-kötésben, a gerinc felső és alsó részén nagyobb szakadás, több lap és ív kijár a könyvtestből. Számos lapon tintafoltok, aláhúzások, beírások.
RMK I/1394.

300 000.-

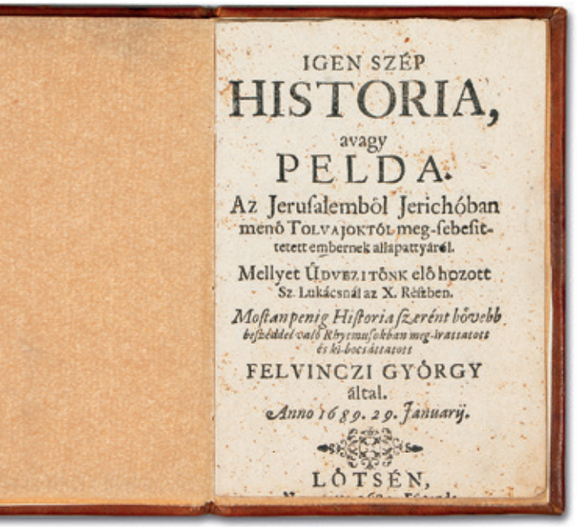
IGEN SZÉP
HISTORIA,
avagy
PELDA.
Az Jerusalemböl Jerichóban
menö Tolvajoktól meg-sebesit-
tetett embernek allapattyáról.
Mellyet Üdvezitönk elö hozott
Sz. Lukácsnál az X. Részben.
Most an penig Historia szerént bövebb
beszéddel való Rhytmusokban meg-iratatott
és ki-bocsáttatott
FELVINCZI GYÖRGY
által.
Anno 1689. 29. Januarij.
LÖTSÉN,

106. FELVINCZI GYÖRGY
Igen Szép Historia, avagy Pelda. Az Jerusalemböl Jerichóban menö Tolvajoktól meg-sebesittetett embernek allapattyáról. Mellyet Üdvezitönk elö hozott Sz. Lukácsnál az X. Részben. Mostan penig Historia szerént bövebb beszéddel való Rhytmusokban meg-iratott és ki-bocsáttatott – által.
Lőtsén, 1689. ny. n.
Példányunk 4 (számozatlan) levél a műből: címlap + A4, A5 + 1 jelzetlen, „Ne onszoly hát tudván hogy Levita vagyok,/ Csak türjed nyavalyad mert büneid na-/ gyok,"-kezdetű lev. A lapok épek; kötéstábla makulatúrájából kiáztatott példány. Alsó lapszélen kissé körülvágva; a címlapon a nyomdahely betűinek teteje látszik.
A história tárgya a Lukács evangéliuma 10. fejezete 30-37. versében olvasható példabeszéd az irgalmas szamaritánusról. Felvinczi György (1645-1716) azonban - ha lényegében nem is változtat a történeten - számos vonással színezi az eseményanyagot. A szereplők szájába párbeszédeket ad, előzményt szerkeszt, és egy Applicatióban magyarázza a példázat allegórikus értelmezését. E miatt az egyházias, papos hang miatt arra gondolhatunk, hogy Felvinczi a históriát még akkor írta, amikor a Kolozsvári Unitárius Kollégiumban tanult, ahol a növendékeket a lelkészi pályára is felkészítették. Összes műve közül egyedül ez tartalmaz antitrinitárius dogmatikai elemet (csak két szentségről beszél!). (Kiad. Obál Béla: Hungarica Vitebergensia. Halle, 1909.) RMK I/1374. (Szabó Károly fenti munkából példányt nem látott, csupán a címét ismerte, ezért leírni sem tudta. Egyetlen ismert példánya 1908-ban Halleban bukkant fel.)
XX. század eleji egészbőr-kötéstáblában.

240 000.-

107. [KÉRI SÁMUEL (FORD.)]
Keresztyen Seneca, Az az Lvcivs Annaevs Seneca, Leveleiből kiszedetett. Es XXXVIII. Részre osztatott, Kerestyeni virágok. Mellyek az Tekéntetes és Nagyságos Groff Battyani Adam &c. ő Nagysága akaratytyából. Diákból magyarra, most elsőben fordíttattak és kölségével kinyomtattattak.
Bécs, 1654. Koloniai Udvarban Cosmerovius Máté.
[36] + 188 + [10]p. Első kiadás.
„Kéri fordítása különben is döntő esemény a keresztény humanizmus magyarországi történetében: magyarul tolmácsolja a római Stoát a latinul nem értő iskolázatlan laikusoknak; első ízben szólaltat meg magyar nyelven összefüggő antik filozófiai szöveget." - így jellemzi jelen árverésre kerülő ritka könyvünket Turóczi-Trostler József (Keresztény Seneca: Fejezetek a kései humanizmus európai és magyarországi történetéből. Budapest, 1937, 19. old). Kéri Sámuel (eredeti nevén Zorád vagy Szorád) 1645-ben lett ferences novicius,1648 és 1651 között Nagyszombatban teológiát tanult, 1651-ben szentelték pappá. A németújvári kolostorba került, Batthyány Adám házikáplánja lett. 1654-től Nagyszombatban működött, majd több ferences rendház főnöke. 1670-ben a rendtartomány custosává választották. 1671-ben halt meg Pozsonyban. Fordításának eredetije a német jezsuita Johann Baptista Schellenberg (1586-1645) Seneca Christianus című, először 1637-ben Augsburgban megjelent, sok kiadást megért, népszerű műve volt. A latin változat 1660-ban Lőcsén (RMK II 953) és 1700-ban Nagyszombatban (RMK II 2022) is napvilágot látott. A katolikus barokk sztoikus irodalom a korábban protestáns sztoicizmus hatása alatt álló magyar arisztokrácia körében hamar népszerűvé lett. A század végén és a XVIII. században főként a jezsuiták művelték, azonban Kéri Sámuel ferences szerzetes e műve tekinthető az első megnyilvánulásának. Könyvét Batthyány Ádámnak ajánlotta. A kötet 400 példányban való kinyomtatását Malomfalvay Gergely kismartoni ferences gvárdián intézte Bécsben, 1654 április-június hónapokban. Ma magyarországi közintézményben csak négy példánya ismert.
Gerincén sérült korabeli bőrkötésben, a könyvtest kifogástalan állapotban.
RMNy 2510, RMK I 882.

2 000 000.-

KERESZTYEN
SENECA,
Az az
LVCIVS ANNÆVS SENECA,
Leveleiből ki-szedetett,
Es XXXVIII. Részre osztatott,
KERESZTYENI
VIRAGOK.
Mellyek az Tekéntetes
és Nagyságos
GROFF BATTYANI
ADAM, &c.
ő Nagysága akarattyából.
Diákból magyarra, most
elsőben fordíttattak és kölsé-
gével ki-nyomtattattak.
Nyomtatta Bécsben, A'Koloniai Ud-
varban Cosmerovius Máte.
M. DC. LIV. esztendőben.

108. [LÉPES] LEEPES BÁLINT

Pokoltol rettenteo es mennyei bodogsagra edesgeteo tükör. Melyböl világoson ki teczik, hogy az kik Iótt cselekesznek, az Eorök Eletre ménnek; az ki pedig gonoszt, az Eorökké való Tüzre vettétnek [Első rész]
Prágában, 1617. Séssius Pál által.
[14] + 426 [recte 416] + (az utolsó levél üres); [2]p.
Katolikus elmélkedések. A címlapok szövege díszes fametszetű keretben. A címlap verzóján egy hosszabb latin idézet áll Szent Ágostontól. Ebből tudható, hogy ez a mű a halálról és ítéletről szóló 1616-ban kiadott kötetének (RMNy II. 1119. Az halando es iteletre menendeo tellyes emberi nemzetnek fenyes tükörö, Prága, 1616) folytatása. Az RMNy. 1146. számon mint kétkötetes könyvet veszi fel, valószínűleg azért együtt, mert a második kötet végén tartalomjegyzék is található. Véleményünk szerint igen valószínű, hogy a nyilvánvalóan a sajtót hamarabb elhagyó első rész önállóan is forgalomba kerülhetett. Ezt bizonyítja a kereskedelmi forgalomban kimutatható, és közgyűjteményekben előforduló önálló első kötetek viszonylag nagy száma, valamint az, hogy az első mű címlapján nincs feltüntetve, hogy egy kétkötetes mű első része lenne.
Hozzákötve :
[Az halando es iteletre menendeo tellyes emberi nemzetnek fenyes tükörö...] Masodik keonyv Az iteletreol.
Prága, 1617 Séssius. 258 [recte 262] + [4]p.
A címlapján a kolligátum első munkájának címlapjáéval megegyező fametszetű keretdísszel.
A Mike és Portobello aukciósház 34. aukcióján (2008) szerepelt egy hasonló kolligátum, aukciós tételünknek mintegy tükördarabja: ott az 1616-os munka első része volt összekötve az 1617-es munka második részével.
Lépes Bálint (1570-1623) kancellár, veszprémi, nyitrai, majd győri püspök, kalocsai érsek. E munkáját Gabriele Inchino olasz szerzetesnek Anton Dulcken által latinra átültetett művéből magyarított. Lépes a barokk szépprózа első magyarországi képviselője, az első a magyar irodalom történetében, akinek írói működésében a divatos olasz modor (secentismo) közvetlen hatása kimutatható. Kötetei anyagát prédikációnak szánta, a művek egésze mégis elmélkedésre késztető olvasmány. Részletekben bizonyára el is mondotta, akárcsak Bornemissza Ördögi kísértetei. Kábító forgatagban vonulnak fel a bibliai és antik történetek, idézetek, filozófusok és egyházi szerzők elmélkedései, hogy a felcsigázott képzelet erejével kényszerítsék az olvasót az evilági élet értéktelen hitványságának, az üdvösségkeresés szükséges voltának elismerésére. Céljuk a Loyolai Ignác által megkövetelt beleélés (extázis) felidézése; ennek szolgálatában áll minden retorikai és stilisztikai eszköz. Lépes kötetei elsősorban a borzongás, a rettenet felkeltésével figyelmeztetnek az elmúlás szükségszerűségére és a bűnösökre váró szörnyűségekre.
Az első előzéklapon kéziratos bejegyzések:
egy öt soros vallásos vers: „Kiczoda ur Isten.....az ki jót czelekedgiuk / kezdettel, alatta háromsoros vers: / „Elmulik az wjlagh, meg szarad a zöld agh sep ujragok herwadnak s / Mind szegeny s mind gazdagh s mind iffyu s mind agh egiorant mind el mulnak / Mind az szerelmesek s mind az ..... föld arnyikaban jutnak”
Danagira Jason die 23 Juny 1649 aláírással.
A masodik előzéklapon gazdasági feljegyzések, elszámolások pl. : „Misarosnak tartozik adni bor arbul fl. 3. d. 30.egy” valamint „NB palinkom vino „ bejegyzés.
Poss.: egykorú tintás bejegyzés „Ramochaházi János”
Egykorú, itáliai reneszánsz stílusú puha pergamenkötésben, a táblákon hármas vaknyomásos keret, a sarkokon és középen erősen kopott vaknyomásos díszítés. A gerinc bordázott, vaknyonmással díszített, egykorú tintás címfelirattal. A kötés viseltes, elpiszkolódott, apróbb hiányokkal. A könyvtest korának megfelően barnult. Összességében hangulatos, gusztusos darab.
RMNY II 1146. RMK I 469. RMNy II 1119, RMK 476

600 000.-

POKOLTOL
RETTENTEO es MENNYEI BODOGSAGRA
EDESGETEO
TÜKÖR.
Melyböl világoson ki teczik, hogy az kik Iótt cselekesznek, az Eorök Eletre ménnek; az kik pedig gonoszt, az Eorökké való Tüzre vettetnek.
IRATTATOT.
LEEPES BALINT, Nyitrai Püspök, es Magyar Orszag Cancellarja.
Nyomtatottan Prágában Sessius Pál által.
M. DC. XVII. esztendőben.

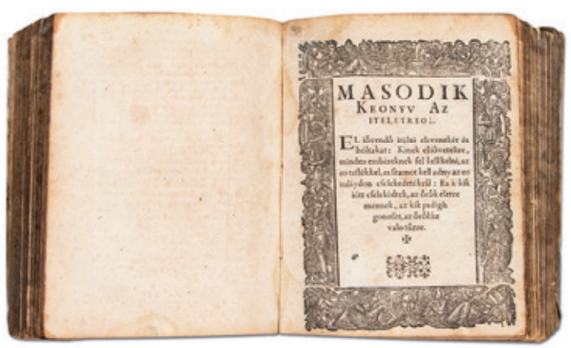
MASODIK
KEONYV AZ
ITELETREOL.
EL-elrendelő istenünk elkerülhetetlen és hűtlenkedő: Ennek elkerülésére, minden emberiszlennek fel kellhetni, az eo tetszésével, es szamot kell adnya az eo nagydon cselekedetekrül: Es a kik kiket cselekedtek, az Eörökké eletre mennek, az kik pedig gonoszt, az Eörökké valo tüzre.

109. LIPPAY JÁNOS

Posoni kert. Kiben minden kerti Munkák, Rendelések, Virágokkal, Veteményekkel, Fákkal, Gyümölcsökkel és Kerti Csömötékkel való baimolódások... le-irattatnak... I-II. könyv [egybekötve].
Nagy Szombatba, 1664. (Academiai bötükkel) Cosmerovius Máté.
[1] + 148; [14] + 244p. Első kiadás!
Hozzákötve:
Lippay János: Gyümölczös kert, mellyet a néhai meltoságos és tekéntetes Lippay György, Esztergami Érsek Urunk... Költségével... P. Lippay János irt.
Beczben, 1667. Cosmerovius Máté.
[8] + 302p. Első kiadás!
RMNy 3334; RMK I 1054
A korabeli mezőgazdasági tudományos ismeretek és gyakorlati tapasztalatok összefoglalása. Első része, a Virágos kert címet viseli, amely a díszkertek létesítését, gondozását tárgyalja. A kert testi, lelki és gazdasági hasznosságának dicséretét követően annak talajával, tájolásával, térbeli elrendezésével, a különböző virágfélék ültetésével, vetésével, a virágok téli tárolásával, a virágzó fákkal és a kert gondozásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. Mintegy 150 virágfajt ír le, naprakészen tájékoztat a divatos török virágok, főként a tulipánok európai elterjedéséről. A Második könyv, amely a Veteményes kert címet kapta, ugyanezeket a témákat veszi sorra a zöldségtermesztésre szánt kertek szemszögéből. Bővebben foglalkozik a növényvédelemmel és -gondozással, betakarítással, a konyhakerti és fűszernövényekkel, de kitér a tartósítás kérdéseire is. A munka harmadik részének tekinthető a teljesen önállóan, 1667-ben Bécsben megjelent Gyümölchös kert. A gyűjtemény jelentőségét mutatja, hogy a korabeli feljegyzések szerint olyan nemesek tulajdonában is megvolt, akik semmilyen más könyvvel nem rendelkeztek. Majd száz évvel később, 1753-ban Győrben ismét kiadták, talán ennek is köszönhető, hogy még a XIX. század elején is figyelembe vették útmutatásait. Példányunkból - ahogy a legtöbb esetben - sajnos hiányzik mind a nyolc rézmetszetes tábla. Lippay János jezsuita szerzetes a gráci és a bécsi egyetemen a keleti nyelvek tanára volt. Hazatérve Győrben rendje kollégiumát vezette, majd Trencsénben és Ungváron volt házfőnök. Élete utolsó éveit bátyja, György esztergomi érsek udvarában töltötte. Ideje nagy részét – annak világhírű pozsonyi botanikus kertjében – a kertészeti irodalom tanulmányozására és gyakorlati ismeretek elsajátítására fordította. Ekkor szerzett tapasztalatainak összegzése ez a munka.
A kiadvány nyomdászattörténeti érdekessége, hogy az első része címlap és előszó nélkül Nagyszombatban készült. A második részt, valamint – a korabeli gyakorlatnak megfelelően legutoljára összeállított – az egész mű elé szánt címlapot és az előszót ugyanabban az évben nyomtatták Bécsben. A nyomdaváltás pontos oka nem ismert. Feltűnő, hogy ebből az évből ez az egyetlen nagyszombati nyomtatvány, amelyből példány maradt fent, és azt sem itt fejezték be. E mögött talán a várost sújtó 1664. évi nagy pestisjárvány állhat. A nagyszombati jezsuita nyomda és Cosmerovius bécsi műhelye pedig szoros munkakapcsolatban állt ebben az időben.
Restaurált, korabeli bőrkötésben. Az utolsó húsz oldal levelei javítva.
RMNy 3173; RMK I 1016; 1009.

650 000.-

POSONI
KERT.
KIBEN MINDEN KERTI
Munkák, Rendeléfek, Virágokkal, Veteményekkel, Fákkal, Gyümölcsökkel és Kerti Csömötékkel való baimolódáfok: azoknak Nemek, hafznok, bő-csinálófok bőveségeiben Magyar nyelven le-irattatnak, kivalt-képpen azok, az kik
ESZTERGAMI
ERSEK URÚNK Ó NAGYSÁGA
POSONI KERTEBEN
TALALTATNAK.
Az Nemes Magyar Nemzetnek közönséges hafznára.
Jezuitak rendin-való
P. LIPPAY JANOS-által.
Kinek első könyve nyomtattatott Nagy Szombatba, az Academiai bötükkel.
Az alsó sorban:
Cosmerovius Máthé Czidor Prágai Polgár Fiának kezeje-nyomtatottja bötüivel, Anno 1664.

JUSTUS LIPSIUS-
NAK
A' POLGARI
TARSASAGNAK
TUDOMANYAROL
IRT
HAT KÖNYVEI.
Mellyek kivál. képpen a'
Fejedelemségre tar-
toznak.
Melyeket uijonnan Déákból
Magyarra forditott
LASKAI JANOS.
BARTFAN,
Nyomtatta. KLÖSZ JAKAB.
CM. DC XLI. esztendében.

110. JUSTUS LIPSIUS - LASKAI JÁNOS [FORD.]
Justus Lipsiusnak a' polgari tarsasagnak tudomanyárol irt hat könyvei. Mellyek kivált-képpen a Fejedelemségre tartoznak. Mellyeket uijonnan Déákból Magyarrá forditott Laskai Janos;
Bártfa, 1641. Klösz Jakab.
[14] + 488p.
Tartalmilag is fontos mű, páratlanul becses korabeli kötésben!
Laskai János (1605?- 1657 után?) református püspök, majd Bethlen István udvarához tartozó költő, teológus, többszörös portai követ. Leideni tanulóévei alatt ismerkedett meg Justus Lipsius (1547 - 1606) holland jogfilozófus, korszakának legjelentősebb filológusának munkásságával. Laskai több Lipsius könyvet is fordított, jelen kötetünk a Politicorum sive civilis doctrine libris sex (Leiden, 1589) című munkáját teljes egészében ültette át magyar nyelvre. Ez a mű tekinthető Lipsius fő művének, amely hosszú ideig befolyásolta az európai politikai gondolkodást. A könyv egyaránt szólt az elméleti gondolkodóknak és a politikát csinálóknak, nagy hangsúlyt fektet a mindenkori politikai vezető ideális portréjának felrajzolására. A könyvet Laskai Madarasz Györgynek, eperjesi kereskedőnek, I. Rákoczi György bizalmasának ajánlotta. A fordítás nagy hatással volt az erdélyi és a magyar társadalomra, politikai közéletre.
Egykorú olajbogyó színű, dúsan aranyozott, legyeződíszes maroquin-kötésben! A táblákon középütt aranyozott szirmokra osztott virágmotívum, melyek meghosszabbításában kis vasakkal (petits fers) létrehozott aranyozás. Térkitöltésül a palmettához alul-felül hegyes díszítőelem illeszkedik. A sarkokon a középdísszel megegyező szirmokból kialakított negyedkörök. A táblák többszörös, kis vasakkal, illetve görgővel kialakított aranyozott keretben. A gerinc bordázott; a négy rekeszben görgődíszes aranyozás rombusz alakú aranyozott mintát övez. A lapszélek aranyozottak, de a szokásos vésett díszítés nélkül.
A legyeződíszes kötések tipikusan „udvari kötések": nem az olvasóközönség számára előállított tartós és olcsó kötések, hanem a mecénások (a királyok, királyok feleségei mellett az uralkodó környezetében élő előkelők, nagyon gyakran főúri hölgyek) számára készültek. Ezek a kötések anyagukban éppúgy, mint az anyag feldolgozásában és díszítésében méltó részei a barokk élet káprázatos pompájának. Hazánkban, pontosabban Erdélyben, egyedülálló módon Kolozsvárott, a francia barokk pompát kedvelő Apafi Mihály, illetve a fejedelemasszony udvari kötészetének munkái között találunk példákat eme kötéstípusra, az 1673-as évvel kezdődően. Kötésünk a munka megjelenési ideje, a stílusjegyek, illetve könyvkötővasak összehasonlítása alapján valószínűleg nem magyar, hanem francia vagy németalföldi munka. Legnagyobb sajnálatunkra a könyvben a kötést megrendelő luxuskedvelő magyar főúr személyére nem utal semmiféle possessori bejegyzés.
Kereskedelmi forgalomban ezideig - leszámítva a szórványosan felbukkanó házasított (remboîtage) könyveket - nem találkoztunk sem legyeződíszes magyar nyelvű RMNY tétellel, sem pedig a mű másik példányával.
A gerincen alul-felül alig észrevehető professzionális javítás, a kötés aranyozása kissé megkopott. A belívek figyelemre métóan tiszták és frissek.
Prov.: „Kassai Királyi Akadémia Könyvtára" feliratú XIX. századi gumibélyegző lenyomatával a címlap versóján, illetve az utolsó levélen.
RMNy 1867; Benkő 349 (1640); Simon–Szabó 144

1 200 000.-

111. LISZNYAI K[OVÁCS] PÁL
Magyarok cronicaja. Melly be foglal M. C. XCVI. Esztendőket...
Debreczenben, 1692. Kassai Pál ny.
338 + [22]p. A kihajtható melléklet - a példányok legnagyobb részéhez hasonlóan - hiányzik.
Avagy Christus születésének 268-1464. Esztendei alatt lett dolgait a' magyaroknak: Mellyet Chronologice az az: Christus Urunk Esztendeinek folyása szerint illendö rövid formában, Tsinált, Es Ki-bocsatott – Debreczeni Schóla Mester.
A szerző a debreceni kollégium tanáraként állította össze a hunok és a magyarok középkori történetére, életére, kultúrájára, az ország természeti viszonyaira vonatkozó legismertebb adatokat. A történelemre mint az élet tanítómesterére vonatkozó ismert mondás idézése arra utal, hogy főként tankönyvnek szánhatta a kollégium diákjai számára. A kötethez kapcsolódó, kizárólag szedéssel kialakított, vázlatos Pannónia térkép a példányok legnagyobb részéből hiányzik, vagy csupán erősen sérülten található meg. Lisznyai következő évben bekövezett haláláig még két történeti munkája hagyta el a debreceni sajtót. A XVI. század óta, azaz a Bonfini alapján és az arra támaszkodó Heltai féle Chronica az magyaroknak dolgairól (1575), és Bencédi Székely István krónikái óta az első protestáns szellemű, magyar anyanyelvű történeti mű, katolikus szellemű csak egy jelent meg előtte nyomtatásban, Pethő Gergely krónikája 1660-ban. 268-tól 1464-ig időrendben mutatja be a hun-magyar história főbb eseményeit.
Bordázott, újrakötött bőrkötésben, restaurált példány (Szalai Veronika, 1975).
RMK I 1421

450 000.-

112. [LISZNYAI KOVÁCS PÁL] LISZNYAI, K. PAULUS
Origo Gentium & Regnorum, Póst-Diluvianorum, A Japheto, Semo & Chamo, Eorumque Posteris, In Asia, In Africa, Et In Europa, Originem suam trahentium; Ex Phaleg Bocharti Ex aliis Authoribus; Operâ & Studiô – – Transylvano Siculi elaborata.
Debrecini, 1693. Paulus Cassoviensis.
[4] + 156 + [8]p., [2] + 48p.
E művében Lisznyai az özönvíz előtti királyságok (Japheto, Semo & Chamo) eredetével, leszármazottjaik esetleges nyomával foglalkozik Európában, Ázsiában és Afrikában. Alapvetően bibliai forrásokon alapuló, de mégis földrajzi ismereteket is tartalmazó munka.
Hozzákötve: Lisznyai, K. Paulus: Chronologia Sacra, In Septem Intervalla, Periodos, seu in septem Ætates Mundi distributa, quæ Chronologia quod à Creatione Mundi, usque ad Nativitatem Jesu Christi extensa contineat in se Annos Mundi Ter mille, Nongentum & Quadraginta: MMM.CM.XL. Ex sola & unica scriptura sacra Veteris Testamenti comprobabit, & ubiquè à difficultatibus seu objectionibus Chronologicis Deo juvente liberabit Author hujus Chronologiæ Sacræ. – – Rector Scholæ Debreciensis. Debrecini, 1693, Paulum Cassoviensem. [2] + 48p.
A Chronologia Sacra műfaját XIII. Gergely pápa 1582. évi naptárreformja indította el, melyet a görög-keleti egyház sohasem, a protestantizmus pedig csak lassan, sok helyen csak a XVIII. században fogadott el. A protestánsok bibliai érvekkel támadták a naptárreformot, különösen heves volt a katolikus Cesare Baronius és a protestáns Joseph Justus Scaliger, majd Denis Petravius jezsuita és a hugenotta David Blondel vitája, melyekből a világteremtés és Krisztus születési éve, valamint a világbirodalmak korszakai után nyomozó Chronologia Sacra tudománya nőtt ki. Ennek a meglehetősen meddő tevékenységnek még olyan nagy természettudós is mint Newton, életének hosszú éveit áldozta. A szerző (1630–1695) főiskolai tanár, krónikaíró. 1663-tól Sárospatakon, 1671-ben a groningeni és leideni egyetemen tanult. 1679-től a debreceni kollégium tanáraként földrajzot, történelmet, később teológiát és logikát adott elő. Latin verseket és történeti műveket is írt. Főleg a hunok és a magyarok középkori históriájával foglalkozott.
A címlapokon későbbi tulajdonosi bejegyzéssel. Az elülső tábla belső oldalán egy lekapart, feltehetően nemesi ex libris nyoma található. XIX. századi félbőr-kötésben, aranyozott gerinc címvignettával, festett előzéklapokkal. Szép, tiszta példány.
RMK II 1729 és 1730

200 000.-

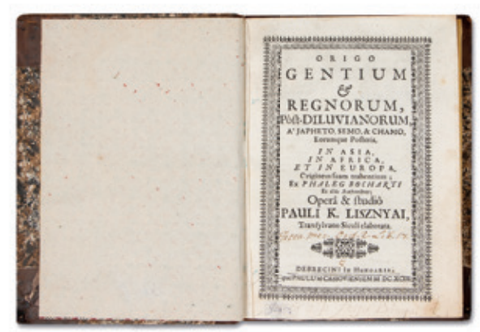
ORIGO
GENTIUM
&
REGNORUM,
PÓST-DILUVIANORUM,
A' JAPHETO, SEMO, & CHAMO,
Eorumque Posteris,
IN ASIA,
IN AFRICA,
ET IN EUROPA,
Originem suam trahentium;
Ex PHALEG BOCHARTI
Ex aliis Authoribus;
Operâ & studiô
PAULI K. LISZNYAI,
Transylvano Siculi elaborata.
DEBRECINI in HUNGARIA,
Apud PAULUM CASSOVIENSEM DE DOCTORE.

MAGYAROK
CRONICAJA.
MELLY BE FOGLAL
M. C. XCVI.
Esztendőket.
AVAGY
Christus Születésének
268 —— 1464.
Esztendei alatt lett dolgait
A' MAGYAROKNAK.
Mellyet
Chronologicé az az: Christus
Urunk Esztendeinek folyása
Illendö rövid formában,
TSINALT, Es Ki-BOCSATOTT
LISZNYAI K. PAL
Debreczeni Schóla Mester.
DEBRECZENBEN,
Nyomtatta PAUL KASSAI, 1692.
M. DC. XCII. esztendőben.

113. LŐCSEI UJ ÉS O KALENDARIUM, KIT CHRISTUS URUNK SZÜLETÉSE UTÁN VALÓ 1693. ESZTENDŐRE IRT NEUBARTH JANOS ES MAGYAR ORSZÁGRA, ERDÉLYRE S' EGYÉB TARTOMÁNYOKRA ALKALMAZTATTA

Lőcse, [1692]. Brewer Samuel.
[80]p.
Kétszínnyomású címlappal és naptárlevelekkel. A naptárrész közé kötött üres lapokon kézírásos jegyzetekkel. A kalendárium érdekessége, hogy a naptári részt követően, amely az égijegyek, jelenségek és az adott napra ajánlott cselekedetek, mint „Eér vágás jó", „Jó Haj nyirés", jelmagyarázatával végződik, megtalálható egy rövid értekezés („Rövid Tanitás") az érvágás, köpölyözés és fürdés javasolt időszakairól és módszereiről. Hozzákötve [kiadói kolligátum] Neubarth János által összeállított „Rövid Astrologiai Visgalas" 1693-ból, amelyben az adott évre vonatkozó szezonális jelenségekről, nap- és hold fogyatkozásról, háborúkról, terményekről és betegségekről van szó, majd egy rövid felsorolása a hónapra, napra és településre lebontva a különféle magyarországi ünnepnapoknak („Sokadalmak"), ezt követi egy rövid krónika, amely a magyarok történelmét foglalja össze 367-től 1691-ig. Ebben beszámol az 1692-ben Pécsett észlelt „égi jelről", azaz üstökösről, azonban a csillagászati ismeretek fejlődésének köszönhetően már nem a korábban szokásos félelemkeltő hangnemben. A kalendáriumot végül egy Pozsony és Nagyszeben útvonalon található postaállomásokat felsoroló lista zárja.
Prov.: „Ex Museo Hungarico" (Venditum).
Díszesen aranyozott gerincű, XIX. századi félbőr-kötésben.
RMK I 1443

550 000.-

114. NÉMETHI MIHÁLY

Sz. Dávid Psalteriuma; Avagy A' CL. Sóltároknak rövid el-osztása, magyarázattya, ,s azokból származott 550. Tudományok által való meg-világosítása: Mellyet irt –
Löcsén, 1685. Brewer Sámuel által.
[8] + 577 + [2]p.
A kolozsvári református lelkész zsoltármagyarázata első alkalommal 1679-ben látott napvilágot Kolozsvárott. A mű iránti érdeklődést mutatja, hogy a következő évben Lőcsén is megjelent.
Az utolsó három oldal hiányzik (577. oldal számozott és két számozatlan). Az utolsó pár oldalon javítás, némi szövegveszteséggel.
Poss.: „Gyarmati Károly egy tanítványa ajándékából bírja. Debreczen 1842. 14. Jul."
XX. századi pergamenkötésben, gerincén aranyozott feliratt al.
RMK I 1341.

160 000.-

115. NÓGRÁDI MÁTYÁS

Idvösség Kapuja, söt, a' menyorszag csalhatatlan uta; mellyen járt, büneiböl igazán meg-tért Isai fia, David Kiraly: Mellyet ez-elött Angliai Nyelven ki-bocsátott, rész-szerint, Hildersam Londinumban, Isten népének, és a térendö bünösök idvességére: Mostan pedig Magyar Nyelvre forditott, és az egész ötven-edgyedik Soltárt, öszve-szedegetvén, az üldözés alatt nyögö, Magyar Ecclesiák vigasztalására, és hitek álhatatos erössitésére, ki-bocsátott.
Colosvarat, 1672. Nyomtattatott Veres-Egyhazi Szentyel Mihaly által.
[24] + 1440 [helyesen 1424] + [14]p. Az utolsó levél hiányzik.
Zsoltármagyarázó prédikációk. Nógrádi Mátyás az 51., ún. bűnbánati zsoltár magyarázatához az angliai Arthur Hildersam Londonban, 1635-ben megjelent munkáját vette alapul.
Nógrádi Mátyás (1617–1681) egyetemi tanulmányait Leidenben és Utrechtben végezte, ekkor tett látogatást Angliában is. Hazatérve Sárospatakon tanított, később Debrecenben és Nagybajomban volt lelkész. Nehezen olvasható possessori bejegyzések a címlapon és az első kötéstábla belső oldalán.
Korabeli festett pergamen-kötésben. A címlap és az utolsó hét levél levált a könyvtestről, maga a könyvtest jó állapotú.
RMK I 1133

650 000.-

116. PÁPAI PÁRIZ FERENCZ

Pax Sepulcri, Az-az: Idvességes és igen szükséges Elmélkedés arról, miképen kellessék Embernek mind keresztyénül élni, mind pedig idvességesen meghalni. Német Irásból szedegettetett és e' kisded hordozható formában szoríttatott, az áhétatos együgyü Magyar keresztyének számára – ...
Kolosvaratt, 1698. M.Tótfalusi Miklós ny. [41] + 206 + [4]p.
Pápai Páriz Ferencz erdélyi polihisztor egyik legritkább művének első kiadása. A mű először 1698-ban jelent meg, másodszor 1760-ban látott napvilágot.
A Pax Sepulchri Pápai Páriz négyrészes Pax-sorozatának utolsó kötete. A sorozat vallásos tematikájú írások fordításai franciából és németből, illetve Pápa Páriz önálló szerkesztései. Tematikájuk a kor puritánus pietas-kultuszát kissé félretéve (de nem elfeledve!) a pax, a béke viszonylatában vizsgálja az ember lelki, morális, társadalmi és testi megpróbáltatásait és lehetőségeit.
A Pax Sepulcri alapjául valószínűleg Marin Moller (1557–1606) evangélikus főlelkész 1593-as Manuale de preparatione ad Mortem, selige Sterbkunst című ars bene moriendije szolgált, erről azonban nem tesz említést az előszóban Pápai Páriz, sem arról, hogy ennek a műnek korábban már volt egy magyar fordítója, Zólyomi Perinna Boldizsár (Manuale, azaz kezben hordozo könyvetske..., Lőcse, 1614. RMNY 1077).
A könyv struktúrája jól megfontolt, számozott fejezetekkel. Fő témája a lélek sorsa a halál után, ehhez kíván felkészítést adni, bensőséges te-ként szólítva meg mind az olvasót, mind annak lelkét.
Az előzék- és hátlapokon korabeli possessori feljegyzések. Az elülső tábla belső oldalán és az első számozatlan levél rectóján XVI-XVII. századi egyházi szereplőket (Szilvási János, Rettegi János, stb.) említő egyháztörténeti tárgyú feljegyzésekkel, a versón tulajdonosi bejegyzésekkel. Ez alapján a könyv első tulajdonosa Nádudvari Péter (1670 k.–1726) erdélyi református lelkész volt, aki Pápai Páriz vejeként magától a szerzőtől kapta ajándékba ezt a példányt: „A clarissimo ac reverendissimo libri auctore socero suo venerando dono accepit Petrus Nadudvari / Anno 1703. 25. Julii".
Régi bőr felhasználásval készült restaurált kötésben, bordázott gerinc. Címlap pótolva, több lap javítva.
RMK I 1526

800 000.-

Tekintetes Nemes Orſzág!

A'

Kinek tsak az el-múlt Szeptemberben-is

A 2

117. [RÁKÓCZI FERENC, II.]

Propositio Serenissimi Principis Domini D. Francisci II. Dei Gratia, Sacri Romani Imperii, et Transylvaniae Principis Rakoczi... Ad Inclytos Trium Nationum Regni Transylvaniae, & Partium Hungariae, eidem annexarum, Universos Status ...
[Kolozsvár], 1707. [Ref. egyházközség ny.].
[12]p.
A latin címlap kivételével végig magyar nyelvű nyomtatvány a fejedelem által a marosvásárhelyi országgyűlésen elmondott beszédet tartalmazza. A marosvásárhelyi országgyűlés (1707. április 5. – április 21.) a Rákóczi-szabadságharc egyik diétája, mely kimondta II. Rákóczi Ferenc fejedelemmé és uralkodóvá választását és Erdély elszakadását a Habsburg-háztól. Rákóczi ezen beszédében kijelenti, hogy „csak az egy Nemzetséges Hadakozásnak folytatását látjuk leginkább szükségesnek", és egyértelművé teszi, hogy végső céljuk a Habsburg-háztól való függetlenedés. Végül még ezévben, 1707. június 13-án kimondták a Habsburg-ház trónfosztását, melyhez a marosvásárhelyi országgyűlés és Rákóczi ezen beszéde is döntően hozzájárult. Nem véletlen tehát, hogy a beszédet 1849-ben (nyilván politikai megfontolásból) újból megjelenttették.
A műből Szabó Károly történész, a Régi magyar könyvtár. I. összeállítója, összesen két példányról tudott, egy a Nemzeti Múzeumban, egy pedig az Erdélyi Múzeumban volt található. Tudomásunk szerint ma három teljes példánya ismert, mindhármat az OSzK-ban őrzik.
Festett, XIX. századi papírborítóban.
RMK I 1738

300 000.-

118. [SÁMBÁR MÁTYÁS]

Három idvösséges kérdés. Első: A lutheránusok és kálvinisták igaz hitben vannak-é. Máaosik: Csak az egy pápista hit-é igaz. Harmadik: A pápisták ellenkeznek-é a Szentírással vagy inkább a lutherek és kálvinisták.
Nagy-Szombatban, 1661. Academiai bőtükkel Sobneckenhaus Menyhárt Venczeszló által.
[16] + 100 + [4]p. (Nádasdy család címere rézmetszet). Első kiadás. Öt lap hiányzik, amelyből három, köztük a címlap, másolattal pótolva. A könyv végére ragasztott sajtóhibák jegyzéke (Errata sic corrige) hiányzik.
Sámbár Mátyás (1617-1685) a barokk hitvitázó irodalom egyik jeles képviselője, a győri jezsuita kollégium tagja. A most árverésre bocsájtott korai könyv ritka és különösen fontos darabja a magyar hitvitázó irodalomnak, ugyanis ez volt az a vitaindító irat, amellyel elkezdődött az ún. felső-magyarországi hitvita (1663-1672). Az összesen 18 iratot számláló polémia a magyar hitvitázó irodalom legtöbb elemből álló alkotásának tekinthető. Sámbár ebben a művében arról értekezik, hogy vajon a pápista, a luteránus vagy a kálvinista-e az igazi vallás? A jezsuita szerző kérdéseire a reformátusok közül többen igen élesen válaszoltak. Elsőként protestáns részről 1664-ben bocsátottak ki egy rövid anonim feleletet: Tudja-e kiki maga felől minden bizonyosan, hogy Isten kedvében vagyon? Sajnos ebből egyetlen példány sem maradt fenn. A következő esztendőben, 1665-ben Dömötöri György, Vitnyédi István tübingeni alumnusa Christoph Wölflin ottani teológiaprofesszor számára latinra fordította a „Három üdvösséges kérdést" 1661. évi kiadását, amelyre Wölflin három teológiai disputációval válaszolt, amelyet Dömötöri ugyan magyarra fordított, de ezek kinyomtatásáról nincsen információnk. Sámbár reagálva erre - némi átdolgozással - legkésőbb 1665 tavaszán Kassán újra kinyomtatatta a „Három üdvösséges kérdést" (vö. RMNY 3205), amellyel újabb lökést adott a vitának. Erre a kiadásra írt feleletet 1666-ban Pósaházi János, sárospataki tanár „Summás választétel" címmel (RMNY 3288), amelyre Sámbár egy mára elveszett viszontválasszal reagált: „A három kérdésre lött summás választételre irott felelet." Pósaházi még ugyanezen évben, tehát 1666-ban újabb replikát nyomtattatott ki. Sámbár beszámolója szerint Pósaházi válaszai után, szintén 1666-ban Matkó István, felsőbányai prédikátor is beszállt a vitába, a „Fövenyen épített ház romlása, avagy Három kérdések körül gőgösen futkározó Sámbár Mátyás jezsuita ina szakadása" (RMNY 3323). Pósaházi és Matkó egymástól függetlenül írták műveiket, azonban ezekre a válaszokra Sámbár 1667-ben felelt, a „A' három idvösséges kérdésre, a' Lutter és Calvinista tanitók mint felelnek?" című művével (lásd következő tételünket). A könyv népszerűségére vall, hogy a XVII. században négy kiadása jelent meg (1661, 1665, 1672, 1690) és még a XVIII. század derekán is többször kinyomtatták. Az ajánlás címzése és szövegének tényleges kezdete közé ékelve a Nádasdy család fametszetes, rózsakoszorúba foglalt címere látható.
Magyar közkönyvtárakban 4 példányt őriznek, amelyek közül egyik sem teljes.
Korabeli egészbőr-kötésben, táblákon körbe díszítés. Ritka mű, árverésen nem láttuk nyomát.
RMK I 979; RMNy 2997

450 000.-

119. [SÁMBÁR, MÁTYÁS]

A' három idvösséges kérdésre, a' Lutter és Calvinista tanitók mint felelnek? Ugy, a'mint Matkó István mondgya, fol. 128. X, ut Tök. Imé azért Matkó hazugságinak megtorkollása es Posaházi mocskainak magtapodása.
[Kassa], 1667. [Türsch.]
[2] + 794 [recte 798] + [16]p.
A „Három idvösséges kérdés" (Nagyszombat 1661; lásd előző tételünket) című munkával elindult vita mentén születő protestáns feleletekre Sámbár elsőízben ebben a munkájában reagált. A munka szintén névtelenül és hely megjelölése nélkül jelent meg. A polémia eddigi menetének ismertetését követően – Sámbár viszontválaszai olvashatók Matkó János felsőbányai prédikátor „Fövenyen építetett ház romlása", és Pósaházi János sárospataki tanár „A három kérdésre való summás választételnek... megerősödése" című, 1666-ban Kassán megjelent művére. Az „X, ut tökre" viszont Matkó és Pósaházi - megszólítottságuk okán - egyaránt már 1668-ban válaszolt: Matkó István: „X, ut tök könyvnek eltépése, avagy bányász csákány" és Pósaházi János: „Görcsös bot, amaz déceges fekete Bonasusnak a hátára" című munkával. Végül 1669-ben pedig Czeglédi István válaszolt az „X, ut tök" őt személyében is érintő részleteire a „Redivivus Jáfetke" című művében. Az egész polémiát végül két katolikus és egy protestáns vitairat zárta le. Illyefalvi István kassai jezsuita teológus hallgató, Sámbár tanítványa 1669-ben „A három üdvösséges kérdés igassága ellen költ Bányász csákánynak tompítása" című apologetico-polemikus értekezésében professzora helyett válaszolt főként Matkó Bányász csákányára, de egyúttal Pósaházi Görcsös botjára és a felső-magyarországi hitvitát távolabbról érintő más református vitairatokra. A vitának végül - köszönhetően többek között a politikai klímaváltozásnak is - maga az inditó Sámbár vetett véget 1672-ben, amikor harmadszor, megjobbítva, jelentős átdolgozásokkal bocsátotta ki a „Három üdvösséges kérdést" Kassán. Ebben a Szegedi Ferenc egri püspökhöz címzett előszavában összegzően reflektált az egész vitára. A cím szövegében az „X ut Tök" kifejezés az egykori magyar kártya tök tízesén látható csörgősipkás bohócra utal.
Korabeli pergamenkötésben. Kiváló példány.
RMK I 1056

450 000.-

HÁROM
IDVÖSSÉGES
KÉRDÉS.
Első;
A Lutt: tanitói, és Cálvinisták igaz Hitben vannak?.
Masodik:
Csák az Egy pápista Hittigaz?
Harmadik:
A Pápisták ellenkezenek-é a Szentirásal, avagy inkább a Lutterek, és Cálvinisták?
NYOMTATTATOTT
Nagy-Szombatban 1661. esztendőben

A' Három Idvösséges
kérdésre, a' Lutter és Calvinista
Tanitók mint felelnek? ugy, a'mint
Matkó István mondgya, fol. 128.
X, ut Tök,
imé azért
Matkó Hazugságinak meg-
torkollása,
es
Posaházi Mocskainak meg-
tapodása.
Nyomtattatott 1667. Esztendő

MARTYROK
CORONAJA,
Melly
AZ EVANGELIOMI igaz vallásban
ALHATATOSSAKNAK,
és a' Mártyromság szenvedésben
DIADALMASSAKNAK,
Fejekben Liliomos szinü szép
GYEMANTOKKAL,
s' ROSA szinü drága
RUBINTOKKAL
fénlő (szép díszt,)
Olly idvességes Könyvecskére
Miképpen kellessék a' Szentek-
nek a' CHRISTUS vallásában meg-
maradni, az üldözésben magokat viselni,
a' fáradtságok, szomorúságok szenvedni, s' a' Mártyromságban győzedelmeskedni? válogatott meg-mutatatsza.
SZŐNYI N. ISTVÁN,
Christus szolgája s' az ő üldözettetőinek
társa.
Nyomtatott KOLOSVARATT, 1657.

120. SZŐNYI N[AGY] ISTVÁN

Martyrok coronaja, melly az Evangeliomi igaz vallásban alhatatossaknak, és a Mártyromság szenvedésben diadalmassaknak, fejekben Liliom szinü szép gyémántokkal, s' Rosa szinü drága rubintokkal, fénlik:...
Kolosvaratt, 1657. Ny. n.
[32] + 222 [recte: 211] + [12]p.
A kötet szerzője, Szőnyi Nagy István (? - 1709) református lelkész, prédikátor, egyházi író. Számos nyelvtankönyvet, teológiai művet, illetve üdvözlő- és gyászverset írt. A helytartó-tanács 1756-ban, a kötet második kiadása után négy évvel e művet a tiltott könyvek közé sorolta.
Nevezetes, becses példány, korabeli possessori bejegyzésekkel.
XVIII. századi bordázott, aranyozott gerincű bőrkötésben. Több lap restaurált, minimális szövegveszteséggel.
RMK I. 1180

400 000.-

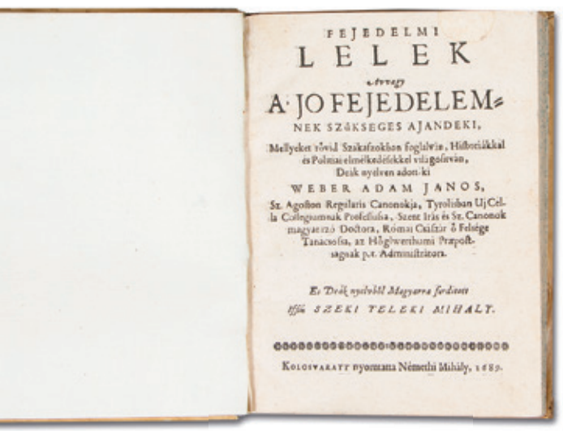
FEJEDELMI
LELEK
avagy
A' JO FEJEDELEM-
NEK SZÁKSEGES AJANDEKI,
Mellyeket rövid Szakaszokban foglalván, Historiákkal
és Politai elmélkedésekkel világosítván,
Deák nyelven adott-ki
WEBER ADAM JANOS,
Sz. Agoston Regularis Canonokja, Tyrolisban Uj Cella Collegiumnak Professusa, Szent Irás és Sz. Canonok magyarázó Doctora, Római Császár ö Felsége Tanácsosa, az Hölgwerthumi Praepostságnak p.t. Administrátora.
Az Deák nyelvből Magyarra fordatott
Iffiu SZEKI TELEKI MIHALY.
KOLOSVARATT nyomtatta Némethi Mihály, 1689.

121. WEBER ADAM JANOS - TELEKI MIHÁLY, SZEKI [FORD.]

Fejedelmi lelek avvagy a jo fejedelemnek szükseges ajandeki, mellyeket rövid szakaszokban foglalván, historiákkal és politiai elmélkedésekkel világositván, deák nyelven adott-ki Weber Adam Janos Sz. Agoston regularis canonokja, Tyrolisban uj Cella collegiumnak professusa, Szent Irás és Sz. canonok magyarázó doctora, római császár ö felsége tanácsossa, az hölgwerthumi praepostságnak p. t. admin...
Kolosvarott, 1689. Némethi Mihály.
[6] + 138p. [recte 238]
Johann Adam Weber (1611–1686) Höglwörthben ágoston rendi szerzetes, I. Lipót német-római császár lelki tanácsadója, tizenhét állam- és politikaelméleti munka szerzője volt, az apátság egyik legnevesebb adminisztrátora. Munkássága főleg politikai és társadalomtudományos jellegű. A kortársai között nagy népszerűségnek örvendett, hazánkban is jelentős olvasóközönsége volt, kötetei gyakran fordulnak elő, elsősorban katolikus könyvtárak, magyarországi könyvlistáin. Jelen műve eredetileg Spiritus Principalis sive dotes boni principis, aphorismis historiis címen jelent meg 1674-ben Salzburgban. Weber ebben a munkában szakít az addigi népszerű politikatudományi trendekkel és újfajta megközelítésben, a teológiától és vallásos moralizálástól gyakorlatilag leválasztva, vagyis a kortársaihoz képest kifejezetten modernebbnek számító szemszögből tárgyalta a politikát. A kötet népszerűségét mutatja jelen magyar fordítás is, ugyanis Ifj. Teleki Mihály (1671–1720) jóvoltából „A Fejedelmi lélek...” címen az erdélyi udvarban publikálták. Ezt az erkölcstani-államelméleti értekezést (tulajdonképpen egy „királytükör”) Teleki feltehetően apjának, id. Teleki Mihálynak a kérésére ültette át magyar nyelvre 1689-ben. A fordító a művet Apafi Mihálynak címezte. A szakirodalom szerint Weber műve nagy hatással volt Apafi udvarára és környezetére, jelentősen hozzájárult az erdélyi fejedelemség társadalmi szövetének kiformálódásához.
Korabeli márványozott, festett pergamen-kötésben, később a gerincére barokk könyvtárhoz illő bőr fedelet ragasztottak.
Pergamen-kötés, gerincén aranyozott, díszes bőr címvignettával.
Szabó I. (1373), RMK I. 1373

600 000.-

A Hármaskönyv kiadásai

A magyarországi jogtörténet legfontosabb íratának a Hármaskönyv, azaz Tripartium tekinthető. Werbőczyt II. Ulászló király bízta meg “az ország minden jogainak, törvényeinek, bevett és jóváhagyott szokásainak s rendeleteinek egybeszedésével, címekre és fejezetekre osztásával”. A középkori, feudális jogalkotás széttagoltsága, rendezetlensége, a szabad királyi városok és a királyi jogi szabályok gyakori ellentmondásai szükségszerűvé tették, hogy német, cseh és lengyel mintára létrehozzanak egy egységes jogkönyvet. Ez a folyamat már Mátyás király idejében elindult, azonban csak Werbőczi István (1458-1541) ítélőmester, nádor, kancellár, az országgyűlés munkájának köszönhetően valósult meg. Werbőczy a munkát 1504-ben kezdte és az 1514-es országgyűlésen mutatta be. Munkájának a *Tripartitum Opus Iuris Consuetudinarii Inclyti Regni Hungariae* címet adta, a közbeszédben Hármaskönyv néven vált ismerté. Ez a magyarországi szokásjogi kézikönyv elsőként kodifikálta a feudális jogrendszert a köznemesség szempontjából, valamint elsőként fogalmazta meg a Szent Korona-tant, mint államelméleti doktrínát. Werbőczy korszakalkotó művét, amelyet a király is jóváhagyott, azonban a hitelesítő pecsét elmaradt, hogy feledésbe ne menjen először saját költségén 1517-ben Bécsben nyomtatta ki. Az editio princeps elején áll az olvasókhoz intézett előszó, a „Lectoribus salutem” az összes többi kiadásokban a munka legvégére került. További eltérés, hogy a mű végén a korbeli szokás szerint Werbőczyt dicsőítő versek jönnek, amelyek a többi kiadásból kimaradtak. Az első, bécsi kiadást követően (1517) a második (1545-ben) és a harmadik is (1561-ben) ugyanott jelent meg. Az első hazai latin kiadás 1572-ben Kolozsvárott látott napvilágot. Magyar nyelvre első alkalommal, ugyan kivonatosan, Veres Balázs ültette át, ez Debrecenben jelent meg 1565-ban (ennek második kiadása 1568-ban jelent meg Gyulafehérváron). Az első teljes magyar fordítást Heltai Gáspár nevéhez fűződik, aki 1571-ben (Kolozsvárott) Veres nyomán készítette el azt. Az összes kiadás közül a legfontosabbnak az 1611-es tekinthető, amely latin-magyar paralel szöveggel 200 évig szolgált alapul a törvénykezésnek. Továbbá fontos megemlíteni az 1628-as latin nyelvű Corpus Juris Hungarici kiadást, amely először csatolta a Hármaskönyvet a Magyar Törvénytárhoz. Az erdélyi törvények gyűjteményét: azaz a: Approbatae et compilatae constitutiones-t először Misztótfalusi Kis Miklós jelentte meg az 1698-as Werbőczi kiadással egyszerre. Mint szokásjogi forrást a Tripartiumot 300 éven át törvényként alkalmazták, ebből a mindenapi használatból fakadóan a jó állapotú példányok ritkák.

DECRETVM
Juris consuetudinarij, Inclyti
Regni HUNGARIÆ &
Transylvanyæ.
MAGYAR ES ERDELY
Orszagnak Törveny könyve.
VERBŐCI ISTVAN ALTAL
Iratot, 1514. Ezten.
Mostan Deakolt Magyarul, Egy
Egyetlenbul egyetemben vy
ki bocsattatot.
Cum Gratia & Priuilegio.
DEBRECENB'
Nyomtatta LIPSIAI JANOS 1616
TÖRVENY-
KÖNYVEG.

122. (WERBŐCZI) VERBŐCI (ISTVÁN) ISTVAN

Decretum Juris consuetudinarii, Inclyti Regni Hungariae & Transylvanyae. Az az, Magyar es Erdely Orszagnak Törveny könyve. – altal Iratot, 1514. Ezten: Mostan Deakul és Magyarul, Egy hasznos Regestromal egyetemben uyo kiboczatot.
Debrecenben, 1611. Lipsiai [Rheda] Pál.
[47] lev. + [1] lev. (kihajtható) + 513 + [3]p., (Index, Seu Enchiridion Omnium Decretorum, Debrecini, 1610. uo.): [8] + 92p.; (23. lev. és az Index, Seu Enchiridion... címlapja hiányos, a lapszélek fodrosak és töredezettek, sok helyen a lapszámozás nem olvasható)
A Tripartitum jelen kétnyelvű kiadása teljes szövegű, és a Hofhalter által kiadott 1565-ös debreceni kiadásnál pontosabb, új fordítást tartalmaz, amelyet elhanyagolható változtatásokkal a későbbi kiadások is felhasználtak. A címlap az 1571-es id. Heltai-féle kiadással azonos fametszetes keretben; a kiadást ifj. Heltai Gáspár kolozsvári nyomdász és városi jegyző eszközölte. Példányunk elején a ( )3 jelzésű levélen a Calcographorum vel typographorum industria c. megjegyzés a királyi Magyarországra való tekintettel nem említi, hogy a kiadás Báthori Gábor erdélyi fejedelem idejében, Zerdahelyi Imrefi János és Gellyen Imre segítségével készült (B variáns). A függelék: Index seu enchiridon címlapján a Cum gratia et privilegio kurzív szedésben áll (C variáns). A Tripartitum után következő függeléket J. Sambucus bécsi (1581) kiadásából vették át. “Ez a kétnyelvű kiadás a magyarországi jogtörténet egyik legjelentősebb kiadványa” (Borda)
A szennylapon possessori bejegyzés 1911-ből.
Bőrkötésben, díszes, de kopottas, sérült gerinccel. A könyvtest elvált a könyvkötéstől, több ív és lap kijár, szétesőben. Néhol szakszerűtlen javítás nyomai láthatók. Az Index címlapján kitörölt possessori bejegyzések után maradt tintafoltok. A lapszélek elrongyolódtak foszlottak, a sarkok legömbölyödtek.
RMK I 426, RMK II 337; 338; RMNY 1011

750 000.-

123. [WERBŐCZY ISTVÁN] VERBÖCI ISTVÁN

Decretum juris consuetudinarii, Inclyti Regni Hungariae & Transylvaniae, az az: Magyar és Erdély Országnak Törvény könyve. Mellyet irt Verböci István 1514. esztendőben.
Mostann peniglen Nemzetemhez-való szeretetemből, Deákul és Magyarul, két hasznos Regestrummal és Egynehany Regulákkal eggyütt, az elébbeni Nyomtatásoknak vétkeiből uyjonnan ki tisztitván... ki nyomtatott, és ki-bocsatott Fodorik Menyhárt.
Debrecen, 1639. Fodorik Menyhárt
[74] + [1] kihajt. mell. + 463 + [57]p., Index, seu enchiridion omnium decretorum: [8] + 92p.
Ez a kiadás az 1611-es újraszedett változata (lásd előző tételünket). Werbőczy törvénykönyvének latin és magyar nyelvű kiadása. A főcímlapon olvasható évszám szerint Fodorik Menyhért a nyomtatással már 1639-ben elkészült, azonban a következő években a nyomda működése akadozott, így az Index végül csak 1642-ben készült el. Szabó Károly a főművet és az Enchiridion omnium decretorum külön-külön, önálló művekként vette fel bibliográfiájába, az RMNy szerint viszont a két különböző évben nyomtatott kiadványt egyetlen bibliográfiai egységnek kell tekinteni, mivel azt Fodorik együttesen hozta forgalomba. Ennek azonban ellent mond, hogy ismert olyan példány is, amelyhez a kiadó az 1611-es kiadású indexet kötötte, így valószínűsíthető, hogy az indexet és a főművet Fodorik külön-külön is árusította. Az Enchiridion címlapján fametszetű református címer bárannyal, ami jobb mellső lábával keresztes zászlót tart.
Poss.: "Ex Libris S. G. 1746"; "Ex Libris Francisci Xaveris Beck"
XVII. századi, bordázott gerincű egészbőr-kötésben, korabeli nyomtatott címvignettával, a táblák és a gerincaranyozás kissé kopott. Az első ív fűzésénél régi javítás, néhány lap foltos. Összességében szép példány.
RMNY 1922; RMK I. 690; RMK II. 537; RMK II. 589

1 200 000.-

124. WERBŐCZY ISTVÁN

Decretum Latino-Hungaricum Juris consuetudinarii Inclyti Regni Hungariae et Transylvaniae. Az az: Magyar es Erdely Országnak Törvény könyve Lőcsen, 1660. Brever Lőrintz által. [84] + 1 kihajt. mell. + 551 + [43] + [134]p.
Két hasában szedve, latin és magyar nyelven. Beosztása és tartalma az 1637. évi lőcsei kiadást követi, annak csaknem teljes terjedelmében sorhű utánszedése, azonban jóval ritkább kiadás. A kétszínnyomású címlapon díszes, figurális fametszetű keretben, fölül magyar címer. Az „Index" itt is önálló, nyomdai cifrával keretezett belső címlappal rendelkezik. Az utolsó oldalon a lőcsei Brewer nyomda jól ismert, két oroszlán által tartott fametszetű koronás magyar címere.
Poss.: "Dr. Tőke Árpád Könyvtára Budapest" gumibélyegző. az utolsó oldalon: "Ex cathalogo Michaelis Cservenak, anno 1758", valamint egy további olvashatatlan bejegyzés. A hátulra bekötött lapokon Szepes vármegye 1656–1657. évi különféle rendeleteinek szövegével, összesen 6 levél.
XVIII. századi egészbőr-kötésben, gerincén fölük és a sarkokon XIX. századi vaknyomásos javítással, új aranyozott címvignettával. Meglepően tiszta, jó példány.
RMK I 958; RMK II 955, 956; RMNY IV. 2928

1 600 000.-

125. WERBŐCZI ISTVÁN

Decretum Latino-Hungaricum. Sive Tripartitum opus juris consuetudinarii... Regni Hungariae et Transilvaniae, ac Partium Eidem Subjectarum... Az az, Magyar és Erdély Országnak három részre osztott törvénykönyve
Kolosváratt, 1698. M. Tótfalusi Kis Miklós.
[24] + 44 + 225 [recte 425] + [35]p.
Hozzákötve: (Telegdi Miklós — Mossóczi Zakariás): Index sive enchiridion omnium decretorum et constitutionum Regni Hungariae, ad Annum 1559... Claudiopoli, 1697. Ex Officina Nicolai K. de M. Tótfalu. [96]p. Kiadói colligatum.
A Decretum függelékeként megjelent Index 1579-ig dolgozza fel a decretumokat és a constitutio-kat.
Korabeli vaknyomásos kolozsvári bőrkötésben, a bordázott gerinc pótolva, benyomott címfelirattal, pótolt csatokkal. Erősen vízfoltos példány. Számos lap, főleg az elején és a végén restaurálva.
RMK I. 1529

400 000.-

126. HOMOROD SZ[ENT] PALI N[ÉMETH] FERENCZ

Verböczi István Törvény Könyvének Compendiuma. Melly közönséges Magyar-Versekre formáltatván iratott, és kiadatott — által
Kolosvaratt, 1701. Lengyel András özvegyénél.
[10] + 108 + [26]p. Szedett keretdíszes címlappal,, nyomdai cifrákkal.
A Hármaskönyből jogászok számára oktatási céllal készített verses kompendium. A szerző, Szentpáli Ferenc erdélyi nemes (1651–1713) a verses paszkvillusnak tehetséges művelője – akit Szinnyey tévesen Nagy Ferencként -, királybíró volt Erdélyben. Második kiadás (az első 1699-ben jelent meg). Ebben az 1701-es kiadásban jelent csak meg Felvinczi Györgynek, az első magyar színigazgatónak az Applausus című tíz versszakból álló magyar nyelvű költeménye a szerző ajánlása és az irigyhez («Ad Invidum») intézett strófái között.
Poss.: "Ex Libris Csirmaz Pál";
Prov.: Az Állami Könyvterjesztő Vállalat matricája, 1978 XII. 585. aukció, hozzá az elszámoló cédula.
Régi anyagokat felhasználó ízléses félpergamen-kötésben.
RMK I 1625.

300 000.-

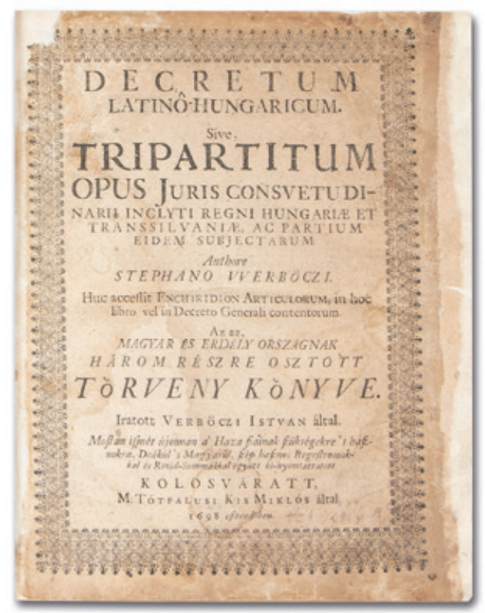

Biblia-kiadások

127. MAGYAR BIBLIA AVAGY AZ Ó ÉS UJ TESTAMENTOM KÖNYVEIBŐL ÁLLÓ TELLYES SZENT IRÁS A MAGYAR NYELVEN MELLYET A' SIDÓ CHÁLDEAI ÉS GÖRÖG NYELVEKBŐL MAGYAR NYELVRE FORDITOTT ÉS MINDEN RÉSZ KÖZÖNSÉGES SUMMÁJÁT ÉS RÉSZEIT MEG-MUTATÓ MARGINALIS JEGYZÉSEKKEL MEG-VILÁGOSITOTT COMÁROMI C. GYÖRGY

[Leiden], 1685 [1719]. ny. n.

1t. (rézmetszetű díszcímlap) + 1386 + [4] + 102p. (4 oldal hiányzik a végéről)

Komáromi Csipkés György Károli szövege alapján készítette a máig egyik leghűbb fordítást, melyet először a margittai református zsinat ajánlott kiadásra Komáromi halála után, 1680-ban. Eredetileg Debrecenben akarták kinyomtatni, Köleséri Sámuel beszámolója szerint meg is rendelték hozzá a díszes címlapot, amely el is készült. Ez szolgál magyarázatul a rajta szereplő korábbi évszámra. Végül Leidenben, 1719-ben látott napvilágot a mű, 4200 példányban. Ebből 2915 már 1719 februárjában a magyar határra érkezett, ahol azonban elkobozták, és szinte a teljes szállítmány megsemmisült. A maradék hosszú hányattatás után végül csak 1789-ben jutott el Debrecenbe. A műhöz tartozik önálló lapszámozással a „Szent Dávid-Soltári...", Szenczi Molnár Albert fordításában.

Poss.: "Bod Péter körorvos Bonczhida" gumibélyegző. További dátumozott bejegyzések az elülső szennylapon Bod Péter autográf írásával a könyv és szerző adatairól. Az utolsó szennylapon pedig további három possessori bejegyzés: egy ismeretlen kéz által írt XIX. századi, egy Ágoston József névvel aláírt 1901-ből és egy 1929-ből, újfent Bod Péteré. Ezek mindegyike a könyv kiadás- és keletkezéstörténetéről értekezik.

XVIII. századi bordázott, gerincén javított bőrkötésben. Javított, pirosra színezett lapszélek. A példány elején és végén restaurált lapszélek.

RMK I 1336.

300 000.-

128. SZENT BIBLIA, AZ-AZ ISTENNEK Ó ÉS UJ TESTAMENTUMÁBAN FOGLALTATOTT EGÉSZ SZENT IRAS, MAGYAR NYELVRE FORDITTATOTT KAROLI GÁSPÁR ÁLTAL.

Amstelodamban, 1685. Totfalusi Kis Miklos.

1t. (metszett díszcímlap) + [2] + 1197p. Példányunkból 2 levél (985-988p.) hiányzik.

Hozzákötve:

Szent David Kiralynak és Profetanak Szazötven Soltari. A' Francziai Nótáknak és Verseknek módjokra Magyar Versekre fordíttattak és rendeltettek, Szentzi Molnar Albert által.

Amstelodamban, 1686. M(isz)Totfalusi Kis Miklos. 103 + [1]p. Példányunkból az utolsó levél hiányzik.

Kiadói colligatum. Misztótfalusi Kis Miklós (1650-1702), kolozsvári nyomdász és betűmetsző. Tanulmányait Nagybányán és Nagyenyeden folytatta, majd rektornak ment Fogarasra; innét ismereteinek gyarapítása és egy új Biblia nyomásának felügyelete végett külföldre ment. Theologiai tanulmányainak folytatása helyett azonban Amszterdamban kizárólag a könyvnyomtatás mesterségének elsajátításával foglalkozott, melyet művészi szinten űzött a világhírű Blaeu-nyomdában. Mivel támogatást otthonról nem kapott, így a Bibliát saját költségén adta ki 1686-ban. Alapul az 1645-ös, Jansonius által Amszterdamban kiadott magyar Biblia szolgált. A felülvizsgálat során mintegy háromezer helyen javította ki a szöveget, minek kapcsán később otthon azzal vádolták, hogy a Biblia szövegét meghamisította. A folytonos vádaskodások 1698-ban a 'Maga Mentséget' című könyve megírására késztették; azonban még ebben az évben a zsinat elé idézték, ami arra kényszerítette őt, hogy Mentségét visszavonja. Misztótfalusi mint betűmetsző nagy hírnévre tett szert, Európa mindegyik országából kapott megrendelést betűk metszésére. Az „Aranyas Biblia", amely a Károli-Biblia hatodik kiadása, a szöveg, a helyesírás és a tipográfia szempontjából a legszebb magyar Biblia-kiadás, és talán az egész magyar könyvtörténet legelegánsabb darabja. Külön érdekesség, hogy ez a példány hibátlan, mivel a Zsoltárok Könyvében megvan az LIII. zsoltár inkriminált két utolsó sora, ami a többi példányból általában hiányozni szokott (ti. a magyarul nem tudó holland szedők valamiért félbeszakították a nyomtatást, s amikor folytatták, a szöveg két sor hiánnyal került vissza a sajtóba). Egy hibátlan példány található a Ráday Könyvtárban.

Az előzéklapon tintás bejegyzés: " E Biblia Tulogdi Istváné Újra kötettette 1827-be Március 22 dikén " Sérült gerincű, bordázott egészbőrkötésben. A kötés erősen kopott, a táblákon apró virágmotívum. A díszcimlap felkasírozva, jobb oldalon apró hiány. Erősen körülvágott, barnult, foltos példány. Több levél széle régi aláragasztással javítva, néhol betűhiány. A zsoltárok 31-32. levelének alsó kétharmada hiányzik, régi papírral pótolva. Elvétve apró szúrágás-nyomok.

RMK/I: 1324; 1345; Erdős: 8.

400 000.-

129. SZENT BIBLIA. AZ-AZ ISTENNEK Ó ÉS ÚJ TESTÁMENTOMÁBAN FOGLALTATOTT EGÉSZ SZENT IRÁS, MAGYAR NYELVRE FORDITTATOTT KÁROLI GÁSPÁR ÁLTAL ...

Kassel [Nürnberg!], 1704. Ingébrand János költsége által [Johann Endter].
1t. (metszett díszcímlap) + [4] + 863 + 221 + [1] + 296 + [4] + 134 + [2]p.
Szenczi Molnár zsoltárfordításai saját címlappal, az apokrif könyvek önálló lapszámozással rendelkeznek. Az ún. Kasseli Biblia valójában Nürnbergben készült. Harsányi István szerint az igazi kiadó, a nürnbergi Johann Endter azért akarta, hogy magyar nyelvű bibliakiadása református városnév alatt jelenjék meg, mert attól tartott, hogy a lutheránus nürnbergi cég neve alatt a terjesztés nehézségbe ütközne. Korábban valamennyi Károli-féle magyar bibliafordítás református nyomda terméke volt. A lutheránus Bártfán 1607-ben elkezdett kiadás – feltehetően éppen e vallási ellentét miatt – sohasem készült el teljesen. A címlapon feltüntetett kiadó, Johann Ingelbrandt 1665-1690 között tevékenykedett Kasselben.
Korabeli díszes egészbőr-kötésben, veretekkel. Korábban csattal záródott. A gerinc egy része hiányos, néhány lap elvált a könyvtesttől.
RMK I 1685., 1686.; Erdős: 11., 11/a.

400 000.-

130. A MI URUNK JESUS CHRISTUSNAK UJ TESTAMENTOMA. MAGYAR NYELVRE FORDÉTATOTT CAROLI GÁSPÁR ÁLTAL, ES MOSTAN UJONNAN E' KISDED FORMÁBAN KI BOTSÁTATOTT AZ BELGIOMI ACADEMIÁKBAN TANULO MAGYAROKNAK FORGOLODÁSOK ÁLTAL.

Amstelodamban [Amsterdam], 1725. ny. n.
1t. (rézmetszetű címlap) + 823p.
Bod Péter lőcsei nyomtatványnak vélte. A magyar szöveghez latin nyelven adták meg a hivatkozásokat. Rézmetszetű címlappal.
Poss.: Nagy Iván gumibélyegző
Díszes, dombornyomott, eredetileg aranyozott, de már kikopott, viseltes bőrkötésben, a gerincén alul-felül kis hiánnyal. A borítókon és az előzéklapokon szúrágás nyoma. A gerinc hiányos, csatok elvesztek. Belül a könyvtest jó állapotban, meglepően friss példány. Aranyozott lapszélekkel.
Rendkívül ritka, ugyanez a példány szerepelt a Honterus 62. árverésén, 2005-ben. Tudomásunk szerint egyszer szerepelt, kereskedelmi forgalomban, illetve árverésen másik példányt nem láttunk.

400 000.-

131. A MI URUNK IESUS CHRISTUSNAK UI TESTAMENTOMA MAGYAR NYELVRE FORDITTATOTT CAROLI GASPAR ÁLTAL

[Lipcse], [1727]. ny. n.
1t. (rézmetszetű díszcímlap) + [2] + 728p.
E különleges sorsú Újszövetség-kiadás megjelenési idejét Bod Péter közlése nyomán sokáig 1717-re tették, a címlapon olvasható monogram mögött pedig Köleséri Sámuelt sejtették, aki Wesselényiné Bánffy Kata költségén jelentette volna meg azt. Újabban azonban Szelestei N. László megállapította, hogy e kiadvány azonos a sokat emlegetett Bél Mátyás-féle, "kálvinizmusoktól megtisztított" Újszövetséggel, amely valójában 1727-ben (talán már 1726-ban) látott napvilágot Lipcsében (Gesta typographorum Bp. 1993. 119-134). Ugyanez a szöveg két, eltérő szedésű kiadásban ismeretes, mindkettő elején ugyanez a díszcímlap áll. Azonban míg az első kiadásban a metszet és a tartalomjegyzék összefüggő levélpárt alkot, addig a sok sajtóhibával tarkított második esetében utólagosan ragasztották a kötet elé. Példányunk a szedési jellegzetességek alapján első kiadás. Borda Lajos katalógusában a nagyon ritka könyvek közé sorolja.
Egykorú, rózsaszínűre festett bőrkötésben. A táblákon kék színű viasszal fedett, egymásba fonódó vésett indák által kialakított, fehérre festett geometriai mezők. A középső mezőben és a sarkokon aranyozott és zöld viasszal borított növényi motívumokkal. Bordázott, vaknyomásos gerince barna színnel foltozva. Kötése feletehetően Magyarországon készült, közeli rokonságot mutat a debreceni kötésekkel. Sajnos a műremek kötés eredeti pompája az az elkenődött viasz, illetve a bőr sérülései miatt napjainkra nagymértékben megkopott.
Erdős: 13., Borda: 6268.

400 000.-

Hungarica

132. PELBARTUS DE TEMESVÁR

Sermones Quadragesimales Pomerii...
Hagenau, 1499. XI. 10. H. Gran, imp. J. Rynmann.
[306]p. Első kiadás!

A szerző a Magyarországon a XV-XVI. század fordulóján virágzó obszerváns ferences mozgalom irodalomtörténeti szempontból kiemelkedő jelentőségű alakja. A késő középkor kiforrott műveltségét hordozó magyar prédikációs irodalom általuk foglalta el végérvényesen a helyét az európai keresztény köztudatban. Temesvári olyan prédikációmintákat alkotott, amelyek alapján a papok – különböző műveltségű hallgatóság számára is megfelelő – szentbeszédet tudtak összeállítani. Bár latinul írt, célja az volt, hogy beszédei a latin szövegek felhasználásával magyarul is elhangozhassanak. Művei egész Európában elterjedtek, és mivel a gyakorlatban is jól használhatónak bizonyultak, számos kiadást értek meg egészen a XVI. század közepéig: a magyarországi szerzetesházak, apácakolostorok sokat fordították és másolták munkáit, a magyar nyelvű kódexek nagy része az ő műveinek fordítása. Temérdek legenda az ő beszédeiből került be nyelvemlékeink sorába. Temesvári Pelbárt élete nagy részét a budai, illetve a pesti ferences rendházban töltötte, életét a teológiai stúdiumoknak, írásnak és prédikálásnak szentelte.

A Stellarium sikere után látott hozzá az egyházi év ünnepeire szánt prédikációs gyűjteményének megírásához, amelynek a Pomerium, vagyis Gyümölcsöskert címet adta, mert „miképpen a gyümölcsösben különböző nemű termőfák, gyümölcsök és virágok vannak, úgy ebben (...) is sokféle prédikációk". A mű anyagát – a római misekönyv szerkezetét némileg módosítva – három részre osztotta: a háromból az utolsó rész, a „Sermones quadragesimales" a nagyböjti időszakra szánt beszédeket tartalmazza. Irodalmi igénnyel megírt szövegeihez a népszerű legenda- és példagyűjtemények és az egyházatyák írásai mellett felhasználta a görög és latin klasszikusokat, továbbá az ókori héber és arab írók műveit is, beleszőve a magyar szentek legendáit, továbbá a magyar népmesék és mondavilág elemeit.

Két megkötő szalaggal ellátott, későbbi pergamenkötésben.

GW M30514.; CIH 2552.; RMK III 50.; Borda-Borsa 24C.

2 400 000.-

133. LASKAI OSVÁT

Sermones de sanctis Biga salutis intitulati
Hagenau, 1499. július 14. Heinrich Gran, pro Johanne Rynman
348 p.

Laskai Osvát (1450k-1511) ferences szerzetes 1497-ben lett a magyarországi rendtartomány főnöke. Ebben a tisztségében került kapcsolatba az első mai értelemben vett németországi kiadóval, a hagenaui Johann Rynmannal. Egy kivételével összes műve az ő kiadásában jelent meg. Nagyon valószínű, hogy Laskai hívta fel a kiadó figyelmét mestere, Temesvári Pelbárt munkáira is. Mindketten Rynmannak köszönhetően lettek hosszú ideig a külföldön legtöbbet kiadott hazai szerzők. Laskai, bár érdekesebb és eredetibb író Temesvárinál, mégsem lett olyan népszerű. Míg Pelbárt műveit inkább az egyszerű papok és szerzetesek használták, Osvát írásai a teológiailag képzettebb olvasókhoz szóltak. Személyét – Pelbárt tanítványaként és Rosariumának befejezőjeként – a szakirodalom évszázadokon át összemosta rendtársával. Első prédikációgyűjteményének Laskai a Biga salutis (Üdvösség szekere) címet adta, mert miként a biga két keréken gördül, úgy ezek a beszédek is szólnak az év vasárnapjairól és ünnepnapjairól, legtöbbször két-két prédikációban. Valójában ehhez egy harmadik "kereket" is kapcsolt, a nagyböjti időre szóló Quadragesimalét. A mű szerzőjének sokáig Michael de Hungariát tartották. A De sanctis 112 szentbeszédet tartalmaz a vasárnaphoz nem kötődő ünnepekre, a szentek, Szűz Mária, az angyalok, a templom felszentelésének stb. napjaira. Különösen hangsúlyosan foglalkozik a magyar szentek ünnepeivel. A Biga salutis népszerűségét mutatja, hogy Rabelais híres Pantagruelje egy helyén, a könyvek sorában első helyen említi, de kimutatható használata XVI. századi szicíliai költeményekben is. RMK III. 47. CIH 2485. Hain-C. 9055. BMC III 686. Proctor 3199. Polain 2701. Stilwell M478. Goff M 549. Horváth 543. Pellechet 7851. IGI 6407. BSB O 98.

Görgőkkel préselt, három bordára fűzött, 1588-as datálású egészbőr kötésben, gerincére ragasztott, feliratozott régi papírcsíkkal. A kötést egykor záró kapcsok hiányoznak, a gerincen kisebb sérülések, de mindent összevetve igen jó példány, nagyon ritka könyv.

Néhány levél alsó széle javított, ragasztott. A sérült címlapon 1505-re datált bejegyzésekkel, a címlap versóján XVI-XVII. századi feljegyzésekkel. A szövegben gyakran előforduló, több kéztől származó régi kézírásos bejegyzések. Az oldalak néhol kissé vízfoltosak. Körülvágott példány.

2 800 000.-

134. PELBARTUS DE TEMESVÁR

Stellarium Corone benedicte Marie virginis in laude(m) eius pro singulis prediocationibus elegantissime coaptatum.
Augsburg, 1502. Otmar ny. – Schönspeger kiad.
133 levél, (134 helyett) A kolofon és a mutató közötti üres levél hiányzik (F4).
Temesvári Pelbárt (cc. 1435-1504) a 15–16. század fordulóján virágzó obszerváns ferences mozgalom irodalomtörténeti szempontból kiemelkedő jelentőségű alakja. A késő középkor kiforrott műveltségét hordozó magyar prédikációs irodalom általa foglalta el végérvényesen a helyét az európai keresztény köztudatban. .
Pelbárt 1483-tól volt a dogmatika tanára rendjének budai főiskoláján. Itt írta meg első munkáját, a „Stellarium Corone benedicte Marie…" című könyvét Szűz Mária tiszteletére, miután az 1479-81 között pusztító pestisjárvány idején csodával határos módon meggyógyult. Művének ihletője az Apokalipszis könyvének Szűz Mária, a „Napbaöltözött Asszony" ábrázolása volt: Szent János látomásában „egy nagy jel, kinek öltözete a nap, lába alatt a hold, fején 12 csillagból a korona" (Jel 12,1-2). A csillagkoszorú számszimbolikáját feloldva 12 részre osztott könyvben írta meg beszédmintáit. Pelbárt magyarázatot is fűzött az egyes csillagok jelentéséhez: a tizenkét csillag szerinte háromszor négy tulajdonságot jelképez: a négy testi és négy lelki tulajdonság mellett négy olyannal is bír Szűz Mária, amely a kettőt ötvözi. Érvelése szerint miután Mária belül is szép volt, kívül is tökéletesnek kellett lennie.
Jelen munkája a mariológiai irodalom alapvető kézikönyvévé vált szerte Európában. Csak 1496 és 1526 között Európa különböző városaiban húsz kiadást ért meg a mű. Ebben többek között közrejátszott az is, hogy könyvének bevezetőjében kifejtette: munkájával elsősorban az egyszerű nép körében prédikáló papoknak szeretne segíteni. A magyarországi Mária-kultuszból Pelbárt könnyen inspirálódhatott, hiszen a Boldogasszony tisztelete és a magyar kultúrában kiemelt szerepe már a 11. században elkezdődött, eredete egyidős a magyar nép keresztény hitre térésével. A Boldogasszony-kultuszt Szent István király a keresztény hit terjesztésével párhuzamosan honosította meg. Fia, Szent Imre herceg halála miatt – őt túlélő fiúörököse nem lévén – a hagyomány szerint Mária-Boldogasszonynak ajánlotta fel örökségül az országot.
A könyv tartalmához szervesen kapcsolódik különlegesen megmunkált címlapja, amelyen Szűz Mária napsugár-mandorlában, lefelé fordított holdsarlón áll, kezében a gyermek Jézus Krisztussal. Fejére két angyal a tizenkét csillaggal ékesített koronát helyezi, utalva a könyvben is markánsan szereplő assumptio (Szűz Mária mennybevétele) gondolatára. A fametszet sarkaiban, kis medalionokban a négy evangélista szimbóluma látható.
A címlap egyedülálló esztétikájának titka nemcsak ikonográfiájában lelhető fel, hanem technikájában is. Ez ugyanis az első ismert alkalmazása a fehérvonalas fametszetésnek (white-line woodcut; taille blanche vagy Schrottschnitt) könyvillusztrációként. A technikát később Urs Graf vitte művészi tökélyre.
Jelen tételünk tehát mind tartalmilag, mind formailag kivételesen különleges, becses munka, mely a középkori kultúr- és művészettörténetnek nem csupán fontos tárgya, de megjelenése óta elemi ihletője is, amely mind kortársaira, mind számos feltörekvő nemzedékre volt szignifikáns hatással.
Forrás: Nátyi Róbert: A Napbaöltözött asszony, mint a Patrona Hungariae ikonográfiai típusa. Doktori disszertáció. 2013.
Remek példány, tiszta lapokkal, Szépen festett piros iniciálékkal, helyenként lapszléig lenyúló filigrán díszítéssel.
Becses proveniencia: egykoron Soubise herceg példánya. Charles de Rohan, prince de Soubise (1715-1787) jeles bibliofil volt, nagybátja Rohan bíboros által ráhagyományozott könyvtáron felül, hatalmas mennyiségben vásárolt érdekességük, ritkaságuk vagy értékük miatt figyelemre méltó munkákat.
Példányunk a könyvtár jellegzetes őzbarna borjúbörkötéseben (veau fauve), a bordázott gerinc rekeszeit váltakozva koronás ruták és koronás stilizált hermelin farokvégek díszítik. A táblák belső oldalán körben széles, aranyozott csipkedísz. A sarkok kopottak.
A könyvtár 1789-es árverezésekor a könyvért 4 livres-t és 4 sol-t fizetett Leclerc kereskedő. Később Xavier Barbier de Montault katolikus prelátus és történész könyvtárába került a kötet, aki műveiben hivatkozik is Temesvári Pelbárt ezen munkájára.
RMK III 103, USTC, 694645, BNHC P 262, VD 16 P 1208. Schreiber 1926-1930 / Handbuch der Holz- und Metalschnitte des XV Jahrhunderts (2869), Catalogue (…) de la bibliothèque de feu Monseigneur le prince de Soubise (Paris, Leclerc, 1788).

4 000 000.-

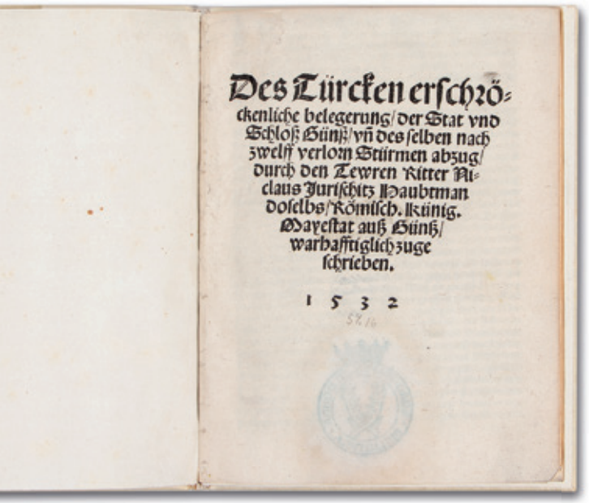

135. [JURISICS MIKLÓS, NIKOLA JURIŠIC] NICLAUS JURISCHITZ
Des Türcken erschröckenliche belegerung, der Stat vnd Schloß Günß, vn[d] des selben nach zwelff verlorn Stürmen abzug ...
[Nürnberg], 1532. [Gutknecht].
[14]p.
A röplap Jurisics Miklós kőszegi várkapitány két levelét tartalmazza Ferdinánd királyhoz Kőszegről, 1532. augusztus 28. és 30-án keltezve. Miután az év nyarán Szulejmán szultán átkelt a Dráván, a legrövidebb úton Bécs felé indult. Több százezres serege augusztus 5-én ért Kőszeg falai alá. Jurisics az ellenállás mellett döntött, annak dacára, hogy a tényleges várőrség alig érte el az 50 főt, a bemenekült parasztokkal és polgárokkal együtt is alig 800 főt tett ki, és a várfalak, tornyok is elavultak voltak. Az augusztus 5-e óta sikeresen visszavert 18 ostrom után a falak romokban, a védők többsége halott vagy súlyosan sebesült. A lőpor elfogyott. Mindenki biztos benne, hogy a török sereg egy mindent eldöntő rohammal órákon belül elfoglalja a várost. A királyhoz írt augusztus 30-i második levél azonban arról számol be, hogy Ibrahim pasa, aki Jurisicsot még konstantinápolyi követsége idején ismerte meg, kegyelmet eszközölt ki számára a szultánnál azzal a biztosítékkal, hogy nem foglalják el sem a várost, sem a várat, csak hajoljon meg akaratuk előtt. Ennek megfelelően augusztus 30-án nyolc török zászlót tűztek ki Kőszeg romos falaira, ezzel egy időben a török hadak megindultak észak felé, Sopron irányába.
Az esemény iránti felfokozott érdeklődést bizonyítja, hogy a két levél több alkalommal is megjelent ebben az évben, sőt, a tárgyalásokról szóló írás külön is napvilágot látott.
Nagyon ritka, magyar árverésen ezidáig nem szerepelt.
Poss.: “Ex Hereditate Steinwehriana”, valamint egy kitörölt, nehezen olvasható nemesi ex libris.
Prov.: A boroszlói egyetemi könyvtár duplum pecsétje.
Pergamenkötésben, karton védődobozzal.
VD16 J 1159
Apponyi I. 244, Göllner 434

650 000.-

136. [FREISTEIN, HANS HAUGE ZUM]
Der Hungern Chronica / inhaltend wie sy anfengklich ins land kommen seind / mit anzaigung aller irer Künig / und was sy namhafftigs gethon haben. Angefangen von irem ersten Künig Athila / und volfüret biss auff Künig Ludwig
[Augsburg], 1536. Philipp Ulhart.
[166]p. (a D jelzésű levelet a Diii után kötötték)
Az első német nyelvű magyar krónika második kiadása. Először két évvel korábban látott napvilágot Johann Petreius nürnbergi műhelyében. A mű Thuróczy János krónikája alapján készült, azt a német igényeknek megfelelően kissé lerövidítve. Ezt egészítette ki a szerző a Mátyás király ausztriai hadjáratától a mohácsi csatáig terjedő időszak leírásával, ennek forrása azonban máig ismeretlen. A címlapon található fametszeten a császár trónon ülő alakja, és három elé járuló követ látható. Rendkívül ritka, becses darab.
Prov.: Teleki Sámuel (1739-1822) könyvtáralapító, neves könyvgyűjtő ex librise.
XIX. századi papírkötésben, gerincén aranyozott címvignetta.
Apponyi: 261.

650 000.-

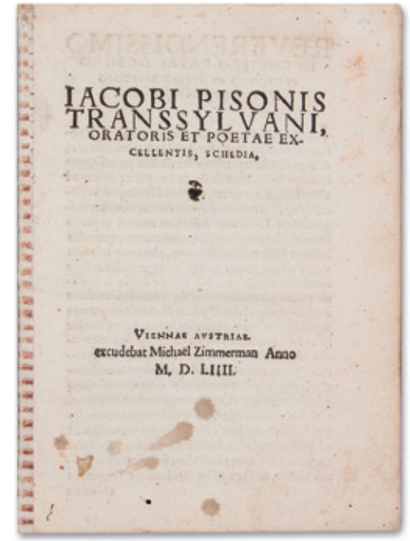

137. PISO, (JAKAB) JACOBUS
– Transsylvani, oratoris et poetae excellentis, Schedia
Viennae Austriae, 1554. Michael Zimmermann.
[23]p.
A medgyesi születésű szász szerző jogi doktor volt, a Jagelló-kor egyik legnevesebb és legtehetségesebb költőjeként ismert. Rotterdami Erasmus barátjaként és levelezőtársaként fontos szerepe volt az erazmizmus tanainak hazai megismertetésében. Pápai, majd magyar követként is működött, II. Lajos magyar király egyik nevelője volt. Verseit – jóval 1527-ben bekövetkezett halála után – barátja, Georg Wernher adta ki, aki a munkát Ujlaki Ferenc egri püspöknek ajánlotta. Szabó Károly és a német nemzeti bibliográfia is terjedelem nélkül, XVIII. századi leírás alapján ismertette. Borsa Gedeon 1982-ben fedezte fel első ismert, egyetlen példányát a krakkói Jagello-egyetem könyvtárában. Irodalom- és kultúrtörténeti jelentőségére való tekintettel igazi szenzáció volt egy második, magántulajdonban lévő példány felbukkanása antikváriumunk 133. árverésén; jelen árverési tételünk az akkor aukcionált unikális példány.
Kötés nélkül, gerincén papírcsíkkal.
RMK III 419., 5251.; VD16 P 2989.

180 000.-

138. REGNI HUNGARIAE OCCUPATIO. ODER KURTZE SUMMARISCHE DOCH GRÜNDTLICHE RELATION, VON DEM FÜRSTEN IN SIEBENBÜRGEN BETHLEHEM GABOR, WIE IHRE FÜRSTLICHE DURCHL: ... DESS KÖNIGREICHS HUNGARN SICH BEMÄCHTIGT ... UND WAS DARÜBER VOR SCHARMÜTZEL VORGANGEN...
Prag [Prága], 1619. bey Lorentz Em[m]erich.
[16]p.
1619-20-ban Bethlen Gábor sikeres felső-magyarországi hadjárata, valamint királlyá választása kapcsán számos, személyét középpontba állító nyomtatvány jelent meg, többek között öt német röplap is közölt rövid tudósításokat. Példányunk, a *Regni Hungariae Occupatio* című nyomtatvány is ebbe a sorba tartozik, amely Bethlen Gábor megrendelésére, propagandacélokra készült: részese annak a sorozatnak, amellyel királyságra való törekvésének akart támogatást és legitimációt nyerni. Így a rövid röpirat a politikai következményeket helyezte előtérbe, kiemelve hogy Pozsonyban a Szent Korona is Bethlen kezébe került. A célközönség főleg a köznemesség volt, akiket a szabad vallásgyakorlat és a rendi jogok megtartásával kívánt hatást megnyerni.
XX. század elején elején keszült pergamenkötésben, a táblákon festett szines növényi motívumok, középen az iktári Bethlen család címere: két szembenéző, nyakukon átnyilazott hattyút ábrázol. A hátlapon másik nemesi címer, nyakán nyillal átlőtt, szökkenő szarvas. A kötés jelzetlen, de nagyfokú hasonlóságot mutat Akantisz Viktor, a különc restaurátor-iparművész, a Todoreszku könyvtár gondozójának munkáival.
App. H2. 759, RMK III. 1262 Hubay 480.

200 000.-

139. ARTICULI POSONIENSIS: ARTICULI DOMINORUM PRAELATORUM, BARONUM, MAGNATUM, & NOBILIUM, CAETERORUMQ[UE]; STATUUM & ORDINUM REGNI HUNGARIAE, & PARTIUM EIDEM ANNEXARUM, IN GENERALI EORUNDEM DIAETA, PRO FESTO CONVERSIONIS BEATI PAULI APOSTOLI, IN ANNO DOMINI MILLESIMO, SEXCENTESIMO, QUADRAGESIMO NONO, POSONIJ CELEBRATA, CONCLUSI.

[Bécs], [1649]. [Cosmerovius]. [60]p.
Az 1649-es év országgyűlésén hozott 102 törvénycikk hivatalos kiadása.
A hazai törvények nyomtatásban történő megjelentetése eredetileg kizárólag arra szolgált, hogy az országgyűlés résztvevőinek ezeket az általuk hozott artikulusokat – immár a királyi záradékkal megerősítve – megküldjék. A megbízható tipográfia biztosítékot jelentett egyfelől a törvények szöveghűségére, másfelől lehetőséget nyújtott az udvarnak az esetleges utólagos módosításra, magyarán hamisításra. Ez történt az 1604. évi hírhedt 22. artikulus esetében. Ezek után nem csoda, hogy egyetlen 1619. évi esettől eltekintve, amikor is azt Nagyszombatban állítottak elő, a XVI. és XVII. század összes magyarországi dekrétumának hivatalos kiadását mindig külföldön – amint ezt Fazakas megállapította, előbb Prágában, majd Bécsben – készítették, de mindenkor a nyomdahely feltüntetése nélkül.
Fűzött papírkötésben, az eredeti címzés nélkül. A utolsó lapon papírfelzetes, rányomott viaszpecséttel, III. Ferdinánd (1608–1657) német-római császár, magyar és cseh király és Szelepcsényi György (1595 k.–1685) nyitrai püspök, kancellár, későbbi helytartó és királyi tanácsos (1670) aláírásával, illetve Orossy György (fl. 1627–1665 között) titkár (1638–1650), később személynök (1650–1665) ellenjegyzésével.
RMNY appendix 196.; Sztipszky II 2553/101; RMK III/1717

120 000.-

140. M[INSICHT], C[HRISTIAN] [ERASMUS FRANCISCI]

Neue und kurtze Beschreibung des Königreichs Ungarn, dessen fürnehmsten Städten und Vestungen. Wobey Vieler Belägerungen und dergleichen Denckwürdigkeiten ... Mit unterschiedlichen Landcharten und Kupffern gezieret
Nürnberg, 1664. in Verlegung Johann Hofmanns.
1t. (kétoldalas színezett rézmetszetű címkép) + [20] + 379 + [5]p. + 5t. (kihajt. rézmetszetek városképek). Négy térkép (Magyarország, Erdély, Oszmán-birodalom, Ausztria) és a komáromi vár rézmetszete hiányzik.
Christian Minsicht álnéven alkotó Erasmus Francisci (1627-1694, született Erasmus von Finx) korának termékeny polihisztora volt, a német barokk egyik legnagyobb hatású alakjaként tartják számon. A híres nünbergi Endter kiadónál kezdetben titkárként, később pedig korrektorként dolgozott. Az irodalmi hírességnek számító Francisci a korszak egyik legkelendőbb szerzője volt. Jelen könyve a negyedik Habsburg–török háborúról (1663-1664) szól, városokat, erődítményeket, a konfliktus fontosabb mozzanatait, különösen Bécs ostromának részletes leírását tartalmazza.
A német nemzeti bibliográfia négy variánsát ismerteti, ezek közül kettőnél szerepel a címlapon a nyomdász neve is. Néhány szedésbeli eltérés alapján lehet megkülönböztetni ezeket.
Foltos, korabeli pergamenkötésben.
VD 17 23: 310603X, App. H. 886, Rózsa: 42/b.

400 000.-

141. PAZMANY [PÁZMÁNY], PETRUS

Acta et decreta synodi dioecesanae, Strigoniensis. Authoritate illustrissimi ac reverendissimi Domini, –.
[Pottendorf], 1667. [Hieronymus Verdussen].
[2] + 155 (recte 165) + [3]p. A 33. és 119 (recte 129) oldal sarka hiányzik (minimális szövegveszteség).
A tridenti zsinat határozatainak végrehajtására és a magyarországi ellenreformáció megszervezésére Pázmány Péter által Esztergomban összehívott katolikus zsinat határozatai. A kötet a zsinati aktákon kívül Pázmány dolgozatait, valamint az első magyarországi kolostorjegyzéket is tartalmazza. A nyomtatási hely feltüntetése nélkül kiadott művet Szabó Károly nagyszombati nyomtatványként vette fel bibliográfiájába. A betűtípusok vizsgálatával azonban Borsa Gedeon megállapította, hogy valójában Nádasdy Ferenc csupán néhány évig működő „udvari nyomdájában", Pottendorban került ki a sajtó alól. Nádasdy 1665-ben vásárolta meg az alsó-ausztriai birtokot. Itteni kastélyát nemcsak műkincsekkel és gazdag könyvtárral, de nyomdával is berendezte, mely mindössze 1666-tól 1669- ig működött. Az 1666-67-ben itt nyomtatott művek egyike sem tünteti fel a kiadás helyét.
Egykorú egészpergamen-kötés, a táblákon a pozsonyi érseki könyvtár aranyozott címeres superexlibrisze, gerincén címvignetta, színezett lapszélek. Dekoratív példány.
RMK II 1109.

250 000.-

142. [BIRKEN, SIGMUND VON]

L' origine del Danubio, Con li nomi antichi, e moderni di tutti li Fiumi, & Acque, che in esso concorrono, come anco delli Regni, Provincie, Signorie, e Citta irrigate dal detto Fiume, sino doue sbocca nel Mare Eusino.
In Milano, [1685]. nella R. D. Corte, per M. A. P. Malatesta.
[24] + 288p. + 41 t. (rézmetszetű látkép, ebből 5 kihajtható) + 1 térkép (kihajtható rézmetszet).
Sigmund von Birken (1626–1681) németül kiadott könyvének (Der vermehrte Donau-Strand) olasz fordítása. A mű a Duna menti országokat és városaikat írja le, rézmetszetű látképekkel illusztrálva. A függelékben a magyar-török háborúk története, Bécs 1683-as ostromának, Esztergom visszavételének és Buda első ostromának történetével. A Dillich kompozíciói nyomán készült rézmetszetű látképeken Ulm, Neuburg, Ingolstadt, Passau, Linz, Krems, Győr, Pozsony, Pápa, Komárom, Tata, Érsekújvár, Pannonhalma, Palota, Esztergom, Fülek, Visegrád, Nógrád, Veszprém, Székesfehérvár, Új-Zrínyivár, Kanizsa, Szigetvár, Kassa, Tokaj, Eger, Hatvan, Szolnok, Nagyvárad, Gyula, Temesvár, Sziszék, Szabács, Belgrád, Drinápoly és Konstantinápoly látható.
XVIII. századi sima hátú, javított félbőr-kötésben, aranyozott gerinccel, címvignettával.
Nebehay–W. 3. Apponyi 1092. (1684-es kiadás).

350 000.-

Felvilágosodás-kori irodalom

143. [BATSÁNYI JÁNOS]
A' magyaroknak vitézsége. Régiek példáival meg-világositva.
Pesten, 1785. Trattner.
1t. + [16] + 183p.
A szerző első nyomtatásban megjelent munkája. A pesti joghallgató Batsányi diáktársa, Orczy István mellé került nevelőnek, akinek apja, Orczy Lőrinc báró támogatta irodalmi próbálkozásaiban. Valószínűleg a kötet kiadásában is segített, erre utal az is, hogy az ajánlás Orczy Istvánnak szól. A könyv alapja Petrik szerint Akai János jezsuita Epistolae heroum sacrae et profanae című, 1732-ben megjelent műve, Szinnyei szerint pedig a Bellica Hungarorum... című munka, amelyet 1745-ben adtak ki (bár Akai művénél ő is említi Batsányit mint fordítót). A szerző így ír róla: ... sem nem egészlen eredeti munka, sem nem egészlen fordítás. Az igen dekoratív, rézmetszetű címképet Meyer Ágoston készítette.
Prov.: "Révai Leo könyvkereskedése Budapesten" matrica.
Enyhén kopottas bőrkötésben, aranyozott gerinc.

150 000.-

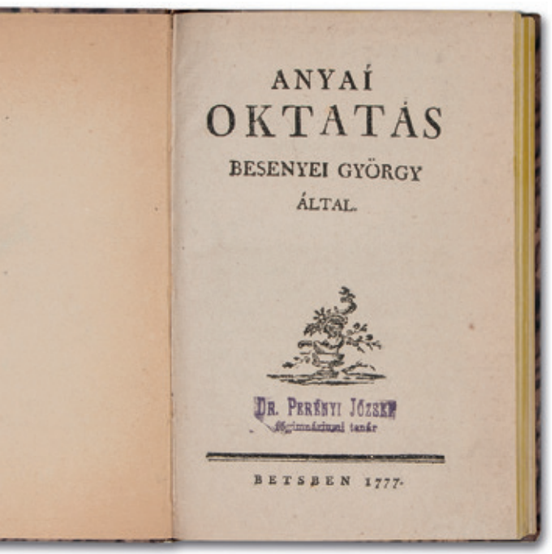

144. BES[S]ENYEI GYÖRGY
Anyai oktatás – által.
Betsben, 1777. ny.n.
83p. Első kiadás.
A legritkább irodalmi első kiadások egyike. Bessenyei György írói pályájának ötödik esztendejében írta első pedagógiai tárgyú munkáját, melyben egy anya ír leányának életvezetési tanácsokat fiktív levelek formájában. Kötete Halifax márkija angol művének francia fordítása (Avis d'un père a sa fille) követte, megváltoztatva a kerettörténetben szereplő tanácsadó szülő és a gyermek nemét. Maga Bessenyei mondja el a Tudósításban, hogy még eddig erkölcsi törvények és oktatás írására tudatlansága miatt nem merte magát eltökélni. Inkább maga gondolkodott, okoskodott, minthogy azzal a céllal írjon, hogy másokat oktasson. Az „Anyai oktatás" az anyasággal kapcsolatos egyik legfontosabb újkori forrás a hazai irodalomban. Bessenyei többféle szempontból is leírta az anyai szerep jellemzőit és az édesanyák feladatait. Angol és francia olvasmányaitól elrugaszkodva (amelyekben apa, és nem anya szerepelt a levelek írójaként) a magyar szerző egy anya kezébe adta a tollat, akinek a levelei – áttételesen – mutatják, hogy mennyi gondot, feladatot jelent egy (leány) gyermek nevelése. Az írásmű számtalan olyan részletet tartalmaz, amelyek kiemelik az anya gyerekgondozásban, nevelésben betöltött szerepének fontosságát, tulajdonképpen azt a korszakban gyakran hangoztatott véleményt, hogy szerepe, hatása fontosabb, nagyobb, mint az apáé. Bessenyei nem hallgatta el az anyává válással járó testi-lelki megpróbáltatásokat sem.
Poss.: "Dr. Perényi József főgimnáziumi tanár" gumibélyegző.
Fűzött, kartonált papírkötésben, gerincén címvignetta.
Szüry: 574.

400 000.-

145. [BESSENYEI GYÖRGY]
Galant levelek
h. n., é. n. ny. n.
71p.
A címlap verzóján Sághy Antal kéziratos verse, 1820-as datálással. A végénél 8 tintával beírt jegyzetlap. A kis levélregény 1778-ban látott napvilágot, de Bessenyei jegyzete szerint jóval korábban keletkezett: németül írta 1771-ben. Ezt a korai munkát fordította le és adta ki hét évvel később. A „Galant levelek" filozofálgató hősei révén rokonságot mutat Bessenyei 1777- ben megjelent vígjátékával, „A Filosofus"-sal.
Poss.: Glitzke Sándor gyűjteményi bélyegzője.
XX. század eleji korhű papírban, az első táblán aranyozott címkével.

300 000.-

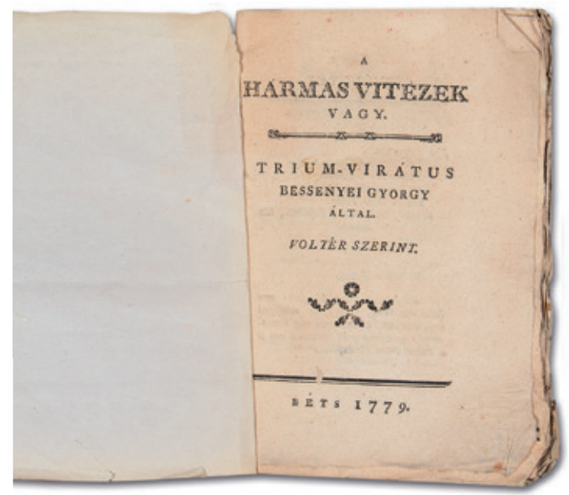

146. BESSENYEI GYÖRGY [FORD.]
A hármas vitézek vagy. Trium-virátus -- által. Voltér szerint.
Béts, 1779. ny. n.
112p. Első kiadás
François Voltaire Le triumvirat c. munkája nyomán készült, de nem szó szerinti fordítás. Bessenyei maga írja: „Ha gondolod, hogy magyarba nem lehet elég erővel, méltósággal, mélységgel írni, végy időt e kis munkának megolvasására. Ez a darab pedig fordítás is, nem is Voltaire Trium Virátusából."
Sérült, ragasztott papírban. Felvágatlan példány.
Szüry: 5091.

180 000.-

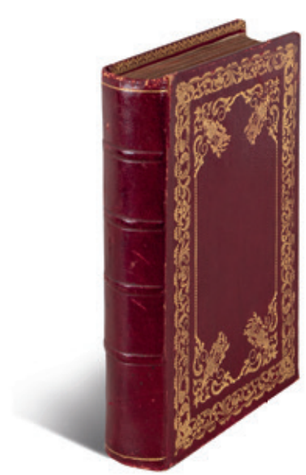

147. [BESSENYEI GYÖRGY]
A holmi
Bécs, 1779. ny. n.
378 [386] p.
Bessenyi Györgynek (1747-1811) egyik legfontosabb műve vegyes tartalmú kötet: hol-mi. Legelől ismeretelméleti - tehát filozófiai - és lélektani fejtegetések állnak esszészerű formában, aminek akkor többnyire a "Jegyzés" műfaji elnevezést adták. Másik kiemelkedő témaköre a saját hivatására, "felébredésére" vonatkozó dialógusokban jelölhető meg. E két ölelkező főtéma - filozófia és írói hivatás - mellett, velük többé-kevésbé összefonódva, a nevelésnek (felvilágosító munkának), a társadalomelméletnek, a történettudománynak és az irodalomnak, sőt az irodalmi kritikának témái sorakoznak, gazdag képet adva az érett Bessenyei műveltségéről s írói tehetségéről.
Poss.: a címlapon "Bakoczi János ev. reform. lelkész Hajdu Böszörmény" bélyegző. Bakóczi János (1834 - 1900) református lelkész és egyháztörténész.
XIX. századi, díszesen aranyozott, álbordás egészbőr-kötésben, moiré selyem borítású előzéklapokkal. A címlapon régi gyűjteményi bélyegzés. Korához képest nagyon jó állapotú példány, ritka könyv.
Szüry: 586., Borda: 603.

600 000.-

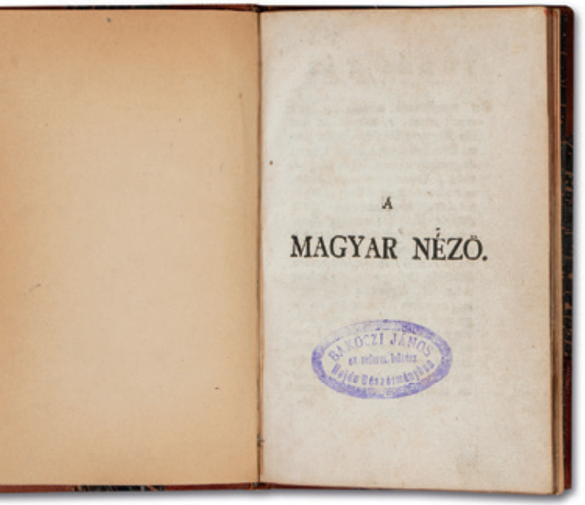

148. [BESSENYEI GYÖRGY]
A magyar nézö
[Bécs], [1779]. ny.n.
62p.
Bessenyei az ún. testőrírók vezéralakja, a magyar felvilágosodás egyik legjelentősebb képviselője volt. Ez az impresszum nélkül megjelent röpirat egyik legritkább munkája. A mű három részből áll: A nyitó történetfilozófiai tanulmányt az emberi természet erőszakra való hajlamáról szóló értekezés követi, majd egy művelődéstörténeti szempontból rendkívül jelentős irodalomtörténeti esszé zárja a kötetet. Ez a felvilágosodás szellemében fogant, programadó írás a magyar nyelvű világi irodalom megteremtését szorgalmazza. Ennek érdekében a legfontosabb teendőnek a francia és angol szerzők műveinek magyarra fordítását, a közönséggel való megismertetését jelöli meg. Ostorozza a korszerűtlen és színvonaltalan magyar irodalmi hagyományt, kivételként csupán néhány nevet említve (Tinódi, Zrínyi, Gyöngyösi stb.).
Poss.: "Bakóczi János ev. reform. lelkész Hajdu Böszérmény" bélyegző.
XX. század eleji félbőr-kötésben, a gerincen aranyozott címkével.
Szüry: 0

300 000.-

149. [BERKELEY, GEORG MONK] - BÖLÖNI SÁMUEL (FORD.)
Mária: vagy a' nemes gondolkodású Paraszt Leány egy igen szomorú történet ... Fordította eredeti Ánglus Nyelvből Magyarra, és szükséges világosító, és Erköltsi jegyzésekkel megbővitette Bölöni Sámuel...
Kolosvárott, 1794. Nyomt. a' Ref. Coll. Betűivel.
[32] + 107 [helyesen 106] + [4] p. Első kiadás.
A Palm Jozefának, br. Bánffy Györgynének ajánlott regény az első angolból magyarra fordított mű. Az eredeti művet Georg Monck Berkeley canterburyi lelkész írta, és 1784-ben jelent meg. A XVIII. század utolsó évtizedében nagy divatja volt Bécsben az angol irodalomnak. Nyilván ez az áramlat sodorta Bölöni elé ezt a regényt, aki még mielőtt az erdélyi udvari kancellária ágense lett volna, a bécsi a Theresianumban oktatott magyar nyelvet. Ez az egyetlen kiadása ismert.
A hátsó szennylapon korabeli kézzel írt errata bejegyzés.
Korabeli, enyhén kopott, aranyozott vaknyomásos egészbőr-kötésben, aranyozott lapszélekkel, gerincén címkével. Tábláinak kerete fűrészfogak által határolt rocaille-os díszű, sarokdísze apró egyenesszárú virágtő. A tükör közepét is egy egyenesszárú virágtő díszíti.

80 000.-

MÁRIA:
VAGY
A'
NEMES GONDOLKODÁSU
PARASZT LÉANY
EGY IGEN SZOMORU
TÖRTÉNET
Oh bár mi soha se szerettünk úgy,
a' mint ezek szerettek! Pope.
Fordította eredeti Ánglus Nyelvből Magyarra, és szükséges világosító, és Erköltsi jegyzésekkel meg-bővitette
BÖLÖNI SÁMUEL.
Az egész Törvényi és Kamarai Tudományoknak Candidatusa.
KOLO'SVÁRATT
Nyomt. a' Ref. Coll. Betűivel, 1794. Esz.

A MINTÁS,
TASSÓNAK
ERDEI MESÉJE.
OLASZBÓL
CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY
által.
NAGY-VÁRADON,
Máramarosi Gottlib Antal' betűivel.
1806.

150. CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY
Amintás, Tassónak erdei meséje. Olaszból – által.
Nagy-váradon, 1806. Máramarosi Gottlib Antal.
98p. Első kiadás.
Hozzákötve:
Csokonai Vitéz Mihály: A pásztor király. Énekes pásztorjáték III. felvonásban. Szerzette Metasztázió Péter tsászári poéta. Fordíttatott olasz nyelvből – által.
Nagyvárad, 1806. Máramarosi Gottlib Antal. 72p. Első kiadás.
Hozzákötve:
Csokonai Vitéz Mihály: Galatéa. Szerzette Metasztázió Péter tsászári poéta. Fordíttatott olaszból – által.
Nagyvárad, 1806. Máramarosi Gottlib Antal. 36p. Első kiadás.
Poss.: "Bernáth Mihály Könyves-tárjából" vignetta, "Magyary-Kossa Sámuel Könyvtára T.-SZT:-Márton" bélyegző.
Díszesen aranyozott gerincű félbőr-kötésben. A gerince alul és felül kissé sérült.

240 000.-

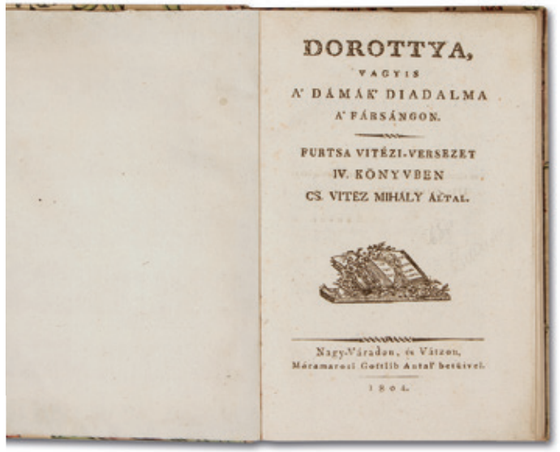
DOROTTYA,
VAGYIS
A' DÁMÁK' DIADALMA
A' FÁRSÁNGON.
FURTSA VITÉZI-VERSEZET
IV. KÖNYVBEN
CS. VITÉZ MIHÁLY ÁLTAL.
Nagy-Váradon, és Vátzon,
Máramarosi Gottlib Antal' betűivel.
1804.

151. CS[OKONAI] VITÉZ MIHÁLY
Dorottya, vagyis a dámák diadalma a fársángon. Furtsa vitézi-versezet IV. könyvben – által.
Nagy-Váradon és Vátzon, 1804. Máramarosi Gottlib Antal ny.
[2] + XXIV + 126 + [1]p. Első kiadás.
Csokonai 1798 és 1800 között Somogyban, többek között Csurgón és Kaposváron élt és dolgozott, az itteni élmények ihlették a Dorottyát, az első magyar komikus eposzt, a szerző egyik legritkább művét. Világirodalmi előképei között szerepel Alexander Pope "Fürtrablás" című műve, a magyar irodalomban pedig olyan alkotók folytatták a Csokonai által meghonosított műfaj hagyományait, mint Petőfi Sándor és Arany János.
XX. századi festett kartonkötésben.
Szüry: 855.

300 000.-

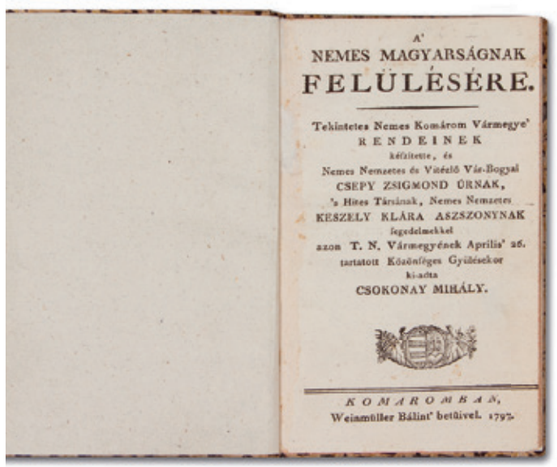
A'
NEMES MAGYARSÁGNAK
FELÜLÉSÉRE.
Tekintetes Nemes Komárom Vármegye'
RENDEINEK
készítette, és
Nemes Nemzetes és Vitézlő Vár-Bogyai
CSEPY ZSIGMOND ÚRNAK,
's Hites Társának, Nemes Nemzetes
KESZELY KLÁRA ASZSZONYNAK
segedelmekkel
azon T. N. Vármegyének Aprilis' 26.
tartatott Közönséges Gyülésekor
ki-adta
CSOKONAY MIHÁLY.
KOMAROMBAN,
Weinmüller Bálint' betűivel. 1797.

152. [CSOKONAI VITÉZ] CSOKONAY MIHÁLY
A nemes magyarságnak felülésére. Tekintetes Nemes Komárom Vármegye rendeinek készítette, és.. . ki-adta –.
Komáromban, 1797. Weinmüller Bálint betűivel. [22]p.
Alkalmi üdvözlővers. Születésének előzménye, hogy a Bonaparte tábornok vezette francia sereg Ausztriába való betörésének hírére I. Ferenc április 8-án fegyverbe hívta a magyar nemeseket. Komáromot jelölték ki gyülekezési helyül, ahová később maga a király is visszahúzódott a fenyegetett Bécsből. Csokonai a felkelők lelkesítésére írta meg ódáját. A mű igazi kultúrtörténeti érdekességét az adja, hogy a református kollégium udvarán tartott zászlóavató ünnepségen Vajda Pál városi szenátor lánya, Julianna szavalta el, aki a költő életének nagy szerelme és Lilla néven a magyar irodalomtörténet leghíresebb múzsája lett. Az egykorú források szerint Csokonait első pillantásra megigézte a gyönyörű lány, és a kollégium rektorát, Katona Mihályt próbálta rábírni, hogy azonnal ismertesse össze vele (a közvetlen találkozás csak júliusban, Fábián Julianna közreműködésével jött létre). A feltehetően kis példányszámban napvilágot látott kötet megjelenését a címlap tanúsága szerint egy helyi ügyvéd, Csepy Zsigmond és felesége támogatása tette lehetővé. Irodalomtörténeti és könyvgyűjtői szempontból is becses, ritka darab.
Korabeli papírborítóban.
Szüry: 0

480 000.-

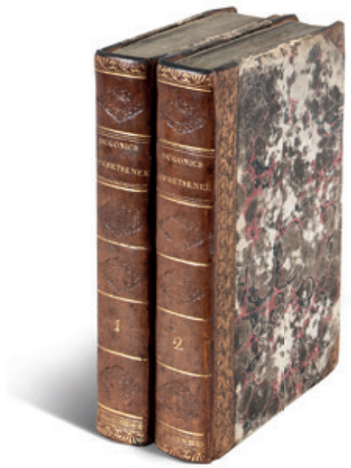

153. DUGONICS ANDRÁS
A' szerecsenek. Újjabb életre hozta – kiráji oktató. I-II. könyv.
Pozsonyban és Pesten, 1798. Füskúti Landerer Mihály.
(a rézmetszetű címkép hiányzik) VIII + 9–432p.; 1 t. (rézmetszetű címkép, metszette Karacs Ferenc) + X + 11–432p. Egyetlen kiadás. Mindkét kötetben Karacs Ferenc egy-egy szövegközti rézmetszetű térképével (Égiptom és Szerecsen ország).
Héliodórosz Aethiopica című szerelmi története nagy hatással volt a magyar irodalomra, Czobor Mihály 1600 körül készült fordítása Zrínyi Miklós könyvtárában is megvolt. A mű leghíresebb magyarítása Gyöngyösi István „Uj életre hozatott Charicliá"-ja volt. A romantika újra felfedezte a történetet, ennek első megnyilvánulása Dugonics e munkája volt.
Poss.: "Bugledich Katalin tulajdona" bélyegző. "Ex Libris Joannes Ungváry".
Klasszicista stílusú, kifogástalan állapotban lévő korabeli, díszesen aranyozott gerincű, vaknyomásos félbőr-kötésben.
Szüry 1035.

80 000.-

154. SALLUSTIUS CRISPUS, CAIUS - KAZINCZY FERENC (FORD.)
C. C. Sallustii quae exstant omnia opera
Parisiis [Paris], 1821. Nicolaus Eligius Lemaire.
[2] + XXIV + 688 +[2]p.
Jelen kötet Kazinczy Ferenc, majd fia, a francia, angol és görög írókat szintén előszeretettel fordító Kazinczy Emil (1811–1890), végül pedig Ernst Lajos (1872–1937) műgyűjtő, mecénás, múzeumalapító, kormányfőtanácsos tulajdonát képezte. Kazinczy a kötetet Kornis Mihálytól (1796–1835) a korszak egyik jelentős erdélyi magyar publicistájától, politikusától, közeli barátjától kapta. Kornis Mihályt Buczy Emil mutatta be a nyelvújítónak. A nevelő és a tanítvány Zsibón látogatta meg a Wesselényi Miklósnál vendégeskedő széphalmi mestert. Az ifjú Kornis egyből szimpatikus lett Kazinczynak: „Gróf Kornis Mihály 20 esztendős ifjú, a' legszerényebb a' kit képzelhetsz, 's feje tiszta minden bolondságtól, 's lángol tanulni." Ezt követően szoros barátságot kötöttek, Kazinczy még egy költeményt is írt Kornis apja halálának alkalmából (Gróf Kornis Mihályhoz, 1821). Levelezésük és kapcsolattartásuk dokumentumai azonban csak nagyon korlátozott számban maradtak fent, jelenleg három Kazinczy levelet ismerünk, amelyeket Kornisnak címzett, illetve több alkalommal Kazinczy csupán közvetve, említés szintjén küldi jókívánságait a grófnak. A legutolsó ismert levél keltezése 1820 szeptembere, tehát az itt található 1824-es bejegyzés a legkésőbbi közvetlen bizonyíték kapcsolatukra.
Caius Sallustius Crispus különösen közel állt Kazinczyhoz: „erős, méltóságos és szép nyelvezettel cikornyás, makacs ízléssel megválogatott" szavakkal megeleveníteni tudó művészete - ahogy azt a fordítója, Kazinczy jellemezte - máig nagy hatással bír. Kazinczy, akinek Sallustius már iskolaévei alatt egyik legkedvesebb írója volt, közel harmincöt évet dolgozott a fordításán, élete legkedvesebb munkájának nevezve azt. Beszerzi a különböző kiadásokat, a német, francia, olasz és spanyol műfordításokat, tanulmányokat olvas hozzá, a szöveghez kommentárt készít s munkáját folyamatosan „gyalulgatja", ahogy Sallustius a magáét – egészen haláláig.
Poss.: "Kazinczy Ferencznek örökös barátsága és tisztelete jeléül küldi szerető barátja és tisztelője Kornis Mihály. Bécsben, Martius 7-ikén". „Vettem Gróf Kornis Mihály Úrtól Széphalmon Június 30 d. 1824. Kazinczy Ferencz"
A szennycímlapon Ernst Lajos pecsétjével. Ernst katalógusában a 3586. tétel.
Másik possesori bejegyzés: "Kazinczy Emilé"
Az utolsó, vákát lapon beragasztott papírlapon Kazinczy kezétől származó német nyelvű tintás szöveg Sallutiusról, valamint a XVI. századtól kezdve különféle kiadásainak listája.
Aranyozott gerincű bordázott félbőr kötés, gerincén aranyozott címke. Az utolsó két lap kissé elvált a könyvtesttől.

2 500 000.-

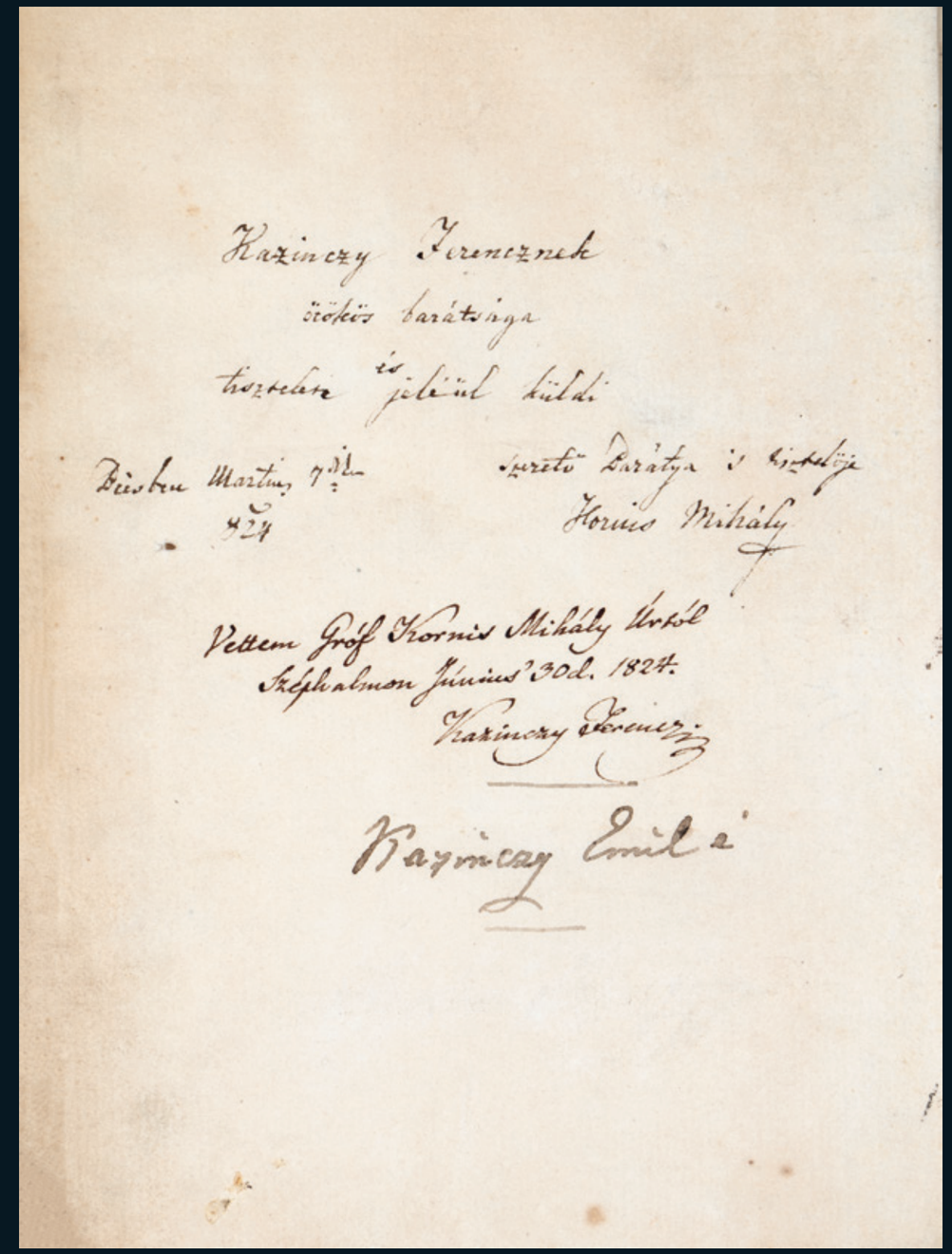
Kazinczy Ferenczenek
örökös barátsága
tisztelete és jeléül küldi
Bécsben Martius 7dikén
824
szerető barátja és tisztelője
Kornis Mihály
Vettem Gróf Kornis Mihály Úrtól
Széphalmon Június' 30d. 1824.
Kazinczy Ferencz
Kazinczy Emilé

155. KAZINCZY [FERENC]
Kazinczynak fordított egyveleg írásai. (Marmontelnek Szívképző regéji két könyvben.) Első kötet. [Unicus]
[Bécs] Széphalom, Abaujban, 1808. ny. n.
1 t. (rézmetszetű címkép) + 265 + 2 t. (rézmetszet). Unicus. Példányunkból a díszcímlap hiányzik.
A hazánkban rendkívül népszerű francia Marmontel „Contes Moraux…" című munkájának fordítása. A címképen id. Wesselényi Miklós báró lenne látható, aki a költő barátja és műveinek mecénása volt. Két szövegközti rézmetszetű vignettával is illusztrált. Kazinczy Ferenc korának ismert bibliofilje volt, ezért saját kötetét is kétféle papíron jelentette meg, írópapíron (példányunk is ilyen), és a kétszer annyiba kerülő jobb minőségű velinpapíron.
A borító belső oldalán különleges possessor-bejegyzés: „A szerző úr ajándékából F. A." A monogram Fáy András (1786–1864), a „nemzet mindenesét" jelöli.
Kiadói papírban, gerincénél nagyobb szakadások, lapszélek fodrosak. György 194. Borda 2224.

650 000.-

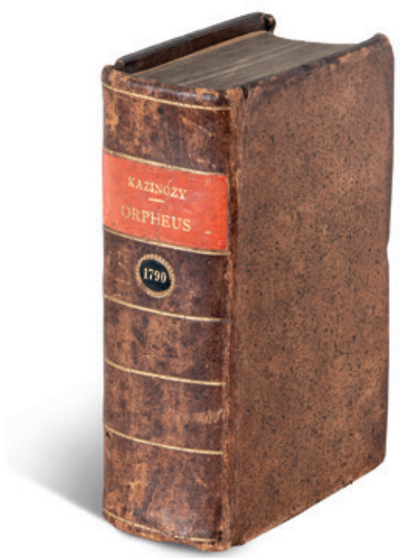

156. [KAZINCZY FERENC] - SZÉPHALMY VINTZE
Orpheus. Eggy hónapos irás, a' jozan-gondolkozásnak, igazabb izlésnek és magyar történeteknek elő-segéllésére. I-II. kötet [Egybekötve]
Kassa, 1790. Füskuti Landerer Mihály.
[8] + 442 + [2]p.; [6] + 408p.
„Kazinczy azt hitte mindég, hogy a' Nyelv' és Literatúra' emelkedésére semmi szer nem szükségesebb, mint a' Journálok. Ezek öszvekötődésbe hozhatják az elszórva élő tudósokat, eggyike a' másikát a' példaadás által tüzelheti, 's a' Recensiók az írókat figyelmesebb dolgozásra buzdíthatják az Olvasók ízlését 's értelmét 's ítéletét pedig mívelni fognák." Nem véletlen hát, hogy az önmagáról így nyilatkozó Kazinczy 1789-ben megalapítja a magyar felvilágosodás egyik legjelentősebb folyóiratát, az Orpheust, amely létrehozójának még a fogsága előtti időszakában kialakult irodalom- és művészetfelfogását jelenítette meg. Az Orpheus hármas tematikája - a magyar felvilágosodás és klasszicizmus jóízlés-elvű művészet- és létfelfogása, a poézis által megvalósítható „nyelv-tökélletesítés" és a „magyar történetek charactere, gazdagsága, kulturája", azaz mai szóval a művelődéstörténet – kijelölte a kor irányadó gondolkodásmódját. Az eszköz pedig, amivel ezt a legösszetettebb, legsokszínűbb módon elérheti, az a világirodalmi kitekintés, valamint a nyelv- és irodalombővítéssel járó fordítás. Így az olvasó nem pusztán a kor legjelentősebb magyar alakjaival találkozhat a lapokon, de a meghatározó külföldi nagyságok munkáival is. Az Orpheus ezen kívül még abban is különleges, hogy kevés példányban jelent meg, ráadásul az egyedileg, kézi munkával készült lapszámok között olykor jelentős eltérések vannak: az egyiknek nincs borítója, a másikat átkötötték, a harmadiknak a többitől eltérő szövegű, próba- vagy tévnyomatos a borítója, és magában a főszövegben is akadnak eltérések. Az Orpheus ritka, becses darabnak számít.
Az I. kötet Ráday Gedeont és a II. kötet Pálffy Károly kancellárt ábrázoló rézmetszetű címképe hiányzik.
Mindkét kötet címlapján [Thenrenik] Árpád possessori bejegyzése.
Aranyozott gerincű, korabeli egészbőr-kötésben, gerincén aranyozott vignetta. Szép példány.

600 000.-

157. KAZINCZY FERENC
Özvegy Kazinczy Józsefné született Bossányi Susána' emlékezete. Írta első-szülöttje ~. Rokonainak 's barátjainak Gyászlevél' helyébe; maradékainak a' dolgok' tudása végett.
Sárospatak, 1813. Nádaskay András.
14 + [2]p.
Kazinczy Ferenc (1759–1831) édesanyja, Kazinczy Józsefné, született Bossányi Susána 1813-ban hunyt el. A kor szokásának megfelelően elsőszülött fia gyászjelentést adott közre. A kiadvány Kazinczy ékes és ízes nyelvén a kor vallomásos, védőiratszerű önéletírások beszédmódját tárja elénk. Bossányi Susána életén keresztül a korabeli normákba és Kazinczy gondolkodásába is bepillantást nyerhetünk. Az íróban 1829-ben, talán a Tudományos Gyűjteményben önéletírásának sikerétől nem függetlenül, felmerült a szöveg újrakezdésének gondolata; azt szerette volna, ha Szemere Pál közli azt Az Élet és Literatura-ban, mint „Asszonyi Biographiát", ám ez nem valósult meg. Az aprónyomtatvány másik különlegessége a nyomda és a nyomdász személye. A Szentes József, majd Nádaskay András nevével fémjelzett sárospataki műhelyt, a kollégium professzorain kívül a kor nagy irodalmi alakjai látták el munkával. Az igényességéről híres Kazinczy nagyon megválogatta, melyik nyomdába küldi kéziratait, Nádaskayra azonban több művét is rábízta. Ez a ritkaságszámba menő nyomtatvány külcsínében is ékesen bizonyítja ezt. Korabeli papírborítóban.

160 000.-

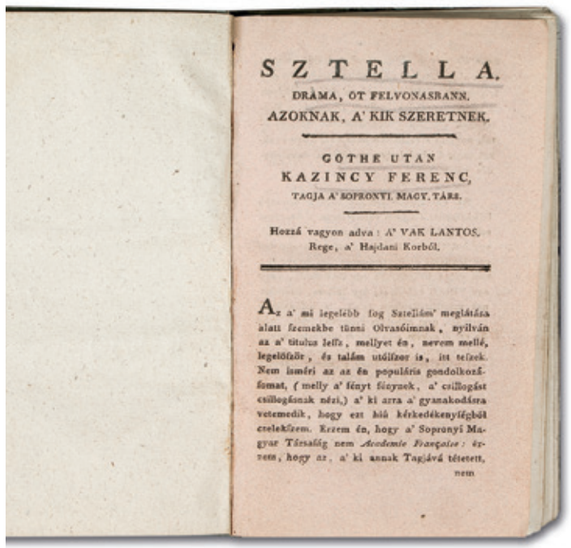

158. GOETHE, JOHANN WOLFGANG VON - KAZINCY FERENC (FORD.)
Sztella. Dráma, öt felvonásbann. Azoknak, a kik szeretnek. Göthe után Kazinczy Ferenc. A vak lantos. Rege a hajdani korból Veit Wéber után.
Pozsonyban, 1794. Wéber Simon Péternél. 119p.
Az ezidáig árverésen még nem látott kötetben Kazinczy két német drámát, Goethe Sztelláját és a gyakran Veit Weber álnéven író Leonhard Wächter Der blinde Harfnerét fordította magyarral. A két dráma nem véletlenszerű választás Kazincy részéről. A Sztella Kazinczy valószínűleg egyik legkorábban elkészült drámafordítása: Kazinczy egyik kéziratos bejegyzése is erre mutat, amit az 1790-es Hamlet-fordításának egy nyomtatott példányára írt: „A' Munka' Nyomtattatása mindjárt Hamletenn elakadott. – Sztella és Missz Szára Szampszon még ekkoráig sem jöttek." (OSZK Kézirattár, Oct. Hung. 915.) Kazinczyt hasonló kérdések mozgatták ebben az időben, mint a fiatal Goethét, élethelyzete is hasonló volt a darabban felvázolt drámai helyzethez: az ajánlás („A Jenni barátjának és az enyémnek.") barátjának, Bárczay Ferencnek szól, akinek felesége, Jenny iránt Kazinczy is táplált rövid ideig gyengéd (és valószínűleg viszonzott) érzelmeket. Goethe ezen drámája az Ifjú Wertherhez hasonlóan botrányt váltott ki a német olvasóközönség körében, nem csak betiltották, hanem fizikailag is megsemmisítették a példányokat. Goethe a darab 1776-os weimari ősbemutatója után kénytelen volt átírni a művet; az eredeti, a kor erkölcseivel élesen szembemenő "Ehe zu dritt" helyett a két főszereplő öngyilkosságot követ el. Kazinczy fordításában az első, eredeti zárójelenetet olvashatjuk. 1794-ben, a későbbi kiadásokban Kazinczy számos változtatást eszközöl mind az eredeti Goethe-drámához, mind saját fordításához képest. A kötet második felében fordított Veit Weber dráma ellenpontja a Sztellának: a népszerű német drámát az ossziáni vak lantossal a hölgyközönség is bátran olvashatta, erkölcsi veszélyek nélkül. Szakadt papír kötésben.

400 000.-

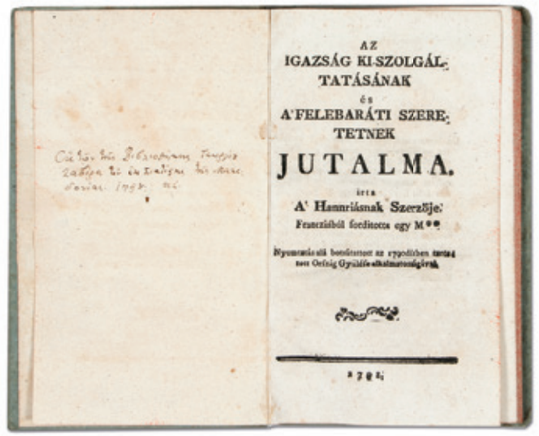
AZ
IGAZSÁG KI-SZOLGÁL-
TATÁSÁNAK
és
A' FELEBARÁTI SZERE-
TETNEK
JUTALMA.
írta
A' Hannriásnak Szerzöje.
Franziából fordította egy M**
Nyomtatási beöszönet az ygyöllöen tartott
nem Orszig Gyülése alkalmatosságárúl.
1791.

159. [VOLTAIRE, FRANÇOIS-MARIE AROUET DE]
Az igazság ki-szolgáltatásának és a' felebaráti szeretetnek jutalma. irta A' Hannriásnak Szerzöje. Frantziából forditotta egy M**
[h. n.], 1791. [ny. n.].
142p.
"Nyomtatás alá botsátattott az 1790dikben tartatott Ország Gyülése alkalmatosságával."
Az előzéklapon korabeli tulajdonosi bejegyzéssel.

120 000.-

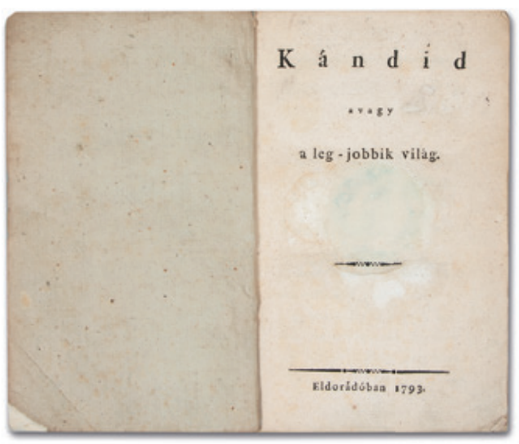
Kándid
avagy
a leg-jobbik világ.
Eldorádóban 1793.

160. [VOLTAIRE, FRANCOIS MARIE AROUET]
Kándid avagy a leg-jobbik világ.
Eldorádóban [Bécs], 1793. ny. n.
VIII + 168 p. Első magyar kiadás.
Az 1770-es évektől egyre-másra jelentek meg Voltaire műveinek magyar fordításai. Drámáit Bessenyei György, Zechenter Antal, Pétzeli József; eposzát, az Henriade-ot Pétzeli, illetve Szilágyi Sámuel ültette át nyelvünkre. Még a felvilágosodás eszméivel szemben álló írók sem tudták kivonni magukat a nagy francia hatása alól, a XII. Károly életének magyar változata Gvadányi Józsefhez, a Zadig-é Dugonics Andráshoz (Cserei, egy honvári herceg) fűződik. Filozófiai kalandregénye, a Candide magyar fordítása a mű tartalmához illően "Eldorádóban" jelent meg. Ez a fiktív helynév minden bizonnyal bécsi nyomdát rejt. Az ismeretlen fordító a regénynek csak az első részével készült el, egyébként maga is megvallja, hogy felületes munkát végzett, de azzal vigasztalódott, hogy a tartalom kiválósága feledteti tolmácsolása gyengeségét. Ritka könyv, V. Ecsedy Judit bibliográfiája (Titkos nyomdahelyű régi magyar könyvek 1539-1800) szerint közgyűjteményekben a Kándid-nak ma összesen tíz példánya ismeretes.
A címlapon és az utolsó oldalon kitörölt bélyegzőnek a nyoma található.
Papírkötésben.
Ecsedy 176. Szűry 0

140 000.-

Széchenyi István és kora

Gróf Andrássy György és Gróf Széchenyi Istvánnak
a' budapesti Hidegyesülethez irányzott Jelentése
Tekintetes Egyesület!

161. ANDRÁSSY GYÖRGY - SZÉCHENYI ISTVÁN
Gróf Andrássy György és Gróf Széchenyi Istvánnak a' budapesti Hidegyesülethez irányzott Jelentése külföldrül visszatértükkor
Buda, [1833]. A' magyar királyi Egyetem' betüivel. 16p.
A Budát és Pestet összekötő első híd születésének mozzanataiba enged bepillantást ez a nyomtatvány, melyet ugyan Széchenyi István mellett gróf Andrássy György (1797–1872) is jegyez, a kor tanúsága szerint azonban Széchenyi egymaga írta, s titkára, Tasner Antal ügyvéd (1808 - 1861) nézte át s látta el javaslataival. A Széchenyit már egy ideje foglalkoztató gondolat 1832. március 12-én, a Budapesti Hídegyesület megalakulásával öltött testet. A híd megvalósítása érdekében Széchenyi Andrássyval mintegy három hónapot töltött Angliában, ahonnan több híd megtekintése, számos tervrajz elkészíttetése és számtalan szakemberrel történt egyeztetés után – köztük a Lánchíd tervezőjével William Tierney Clark (1783–1852) és a kivitelezest irányító Adam Clark (1811–1866) mérnökökkel – tértek haza. Az utazás nyomán szerzett tapasztalataikat, a híd tervezése, építése és üzemeltetése körüli kérdéseket az a jelentés taglalta, melyet a Hídegyesület 1833 március 8-án tartott ülésén nyújtott be, és amely Pozsonyban Landerer Lajosnál, 1833. március végén jelent meg „Gróf Andrássy György és gróf Széchenyi Istvánnak, a Budapesti Hídegyesülethez irányzott jelentése, midőn külföldrül visszatérének" címmel. Ezen felül készült el a mű hírlapszerű, kisbetűs nyomással készült változata, amelyet Széchenyi a Jelenkor 28. számához mellékelve küldetett szét.
Kiváló állapotban lévő, címlap és borító nélküli, lapokból álló nyomtatvány, védőtokban. A Landerer gondozásában 1833-ban, Pozsonyban megjelent könyv hírlapszerű, kis betűs nyomással készült változata.
Szentkirályi: 120.2.

100 000.-

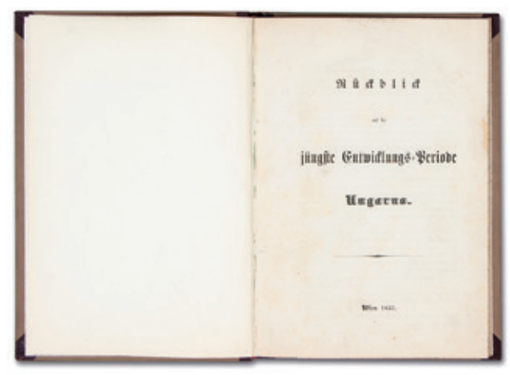
Rückblick
auf die
jüngste Entwicklungs-Periode
Ungarns.

162. [MEYER, BERNHARD]
Rückblick auf die jüngste Entwicklungs-Periode Ungarns
Wien, 1857. ny. n.
87p. Második kiadás.
A művet a szerző Alexander Bach osztrák belügyminiszter bíztatására írta. Azt taglalja benne, hogy a magyarok mi mindent köszönhetnek az osztrák kormánynak, illetve hogy a fejlődés nagyrészt az osztrák intézkedések eredménye. Széchenyi István nevét csak a Tisza-szabályozással kapcsolatban említi. A könyv nem a nyilvánosság számára készült, csak a beavatottak szűk köréhez jutott el. A rendőrség az állami nyomdában készült példányokat lefoglalta, a belügyminiszter ezzel is népszerűsíteni akarta a művet. Széchenyi „Ein Blick auf den anonymen Rückblick..." című művét ennek megcáfolására írta. Első kiadása 25 számozott példányban jelent meg, gyakorlatilag fellelhetetlen. Széchenyi is az ugyanabban az évben megjelent, második kiadást használta a „Blick" írásakor, amely a források szerint mintegy 200 példányban készült. Ez is rendkívül ritka, a könyvkereskedelemben alig fordul elő. Az első kiadás hasonmása 500 példányban jelent meg, 1903-ban. A három kiadás a címlapok verso-ja alapján különböztethető meg a legkönnyebben.
Félvászon-kötésben, aranyozott gerinccel.
Szentkirályi: M.63.; Borda: 1635.

80 000.-

163. SZÉCHENYI ISTVÁN, GRÓF
Hitel
Pesten, 1830. Trattner és Károlyi.
XX + [21]-270 + [2]p. Második kiadás.
A szerző leghíresebb munkája, az 1830-as években induló reformmozgalom programadó műve, a magyar gazdasági irodalom egyik legfontosabb darabja.
Prov.: Kutasy Albert possessori bejegyzésével, 1830-as datálással a címlapon. Fölötte átsatírozott possessori bejegyzés.
Korabeli zöld félbőr-kötésben, díszített, aranyozott gerinccel. Szép állapotban, főúri példány.
Szentkirályi: 116.2

750 000.-

164. SZÉCHENYI ISTVÁN, GRÓF
Magyar játékszinrül
Pesten, 1832. Landerer.
[2] + 94p. Első kiadás.
A kötetbe ragasztott – a példányok jelentős részéből hiányzó – kék papírcsíkon olvasható nyomtatott szöveg szerint a szerző megtiltja a mű németre fordítását.
Poss.: „Záborszky János gyűjteményei" gumibélyegző. További intézményi bélyegző.
Félbőr-kötésben, címvignettával. Az eredeti papírborító bekötve.
Szentkirályi: 119.

120 000.-

165.GYEPKÖNYV 1832.
1832-ki jelentés a magyarországi Állattenyésztő Társaság munkálódásairól. A választottság nevében kiadta gróf Andrásy György és Tasner Antal.
[1832], [Pesten]. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István ny.
[2] + 92 + [1]p.
Az első lóversenyt 1827-ben rendezték Pesten. Az első három évről szóló tudósítás Széchenyi nevéhez fűződik, de a későbbiek összeállítói is közvetlen környezetéből kerültek ki. Az 1825-ben alakult Pesti Lóversenyző Társaság Széchenyi javaslatára változtatta nevét 1830-ban Állattenyésztő Társaságra. Az első borítón és a címlapon „Gr. Széchenyi István hagyatéka" feliratú bélyegzővel, a címlapon emellett a „Storno-Levéltár" pecsétje is szerepel.
Kiadói papírborítóban, kiváló állapotban.

80 000.-

166. PESTI CASINO KÖNYV 1833.
A' Nemzeti Casino Részeseinek Névsora betü rendel 's Alap-Rendeletei 1833. Vizöntő' hava 29kén, és folytatólag halak hava 24kén tartott közülés' utasítása szerint kiadta Huszár Elek.
Pesten, 1833. Petrózai Trattner és Károlyi.
84p.
Mint a kiadványban olvashatjuk, az egyesület 1832-ben fogadta tagjai közé Eötvös Józsefet, gróf Dessewffy Aurélt, Esterházy Pál herceget és Fáy Györgyöt is, illetve ebben az évben döntöttek a kaszinó összejöveteleinek a „híd ellenében álló Kemniczer-házba" való áthelyezéséről is. A címlapon és a kötéstáblán „Gr. Széchenyi István hagyatéka", valamint a címlapon „Storno-Levéltár" bélyegzésekkel. Piros ceruzával aláhúzások, tintával további nevek lettek hozzáadva. Ha a bejegyzések nem is Széchenyi Istvántól származnak, a pecsét tanúsága szerint az ő példánya volt.
Kiadói kartonban.

200 000.-

167. PESTI CASINO KÖNYV 1834.
A' Nemzeti Casino részeseinek névsora betű renddel; annak szabályai 's egyéb tudnivalói.
Pesten, 1834. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi I.
[1] + 82p.
A borítófedélen és a címlapon „Gr. Széchenyi István hagyatéka" bélyegzés, az első kötéstábla tetején korabeli, tintával írt „Gr. Széchenyi Istváné" és „1835-1840. aláirás" felirattal. A kötetben számos helyen ismeretlen (Széchenyi? v. Tasner?) által írt, korabeli, tintás és piros ceruzás bejegyzések, a nyomtatott névsorok alá utólag írt nevek (köztük Dessewffy Emil, Lenhossék Mihály). Széchenyi István és Károlyi György 1826-ban indították útjára azt a részvényivet, amelyen 100 forintos címletek jegyzésével lehetett részt vállalni egy igazi, a magyar arisztokrácia hazafiúi összejöveteleinek teret adó Kaszinó létrehozásában. Széchenyi az 1827 nyarára formálisan is megalakuló intézmény alapszabályainak kidolgozásában, és az aukciónkon szereplő, első névkönyvének kiadásában is tevékenyen részt vett. A címlapon felül „Storno Levéltár" bélyegzés.
Kiadói kartonkötésben.

600 000.-

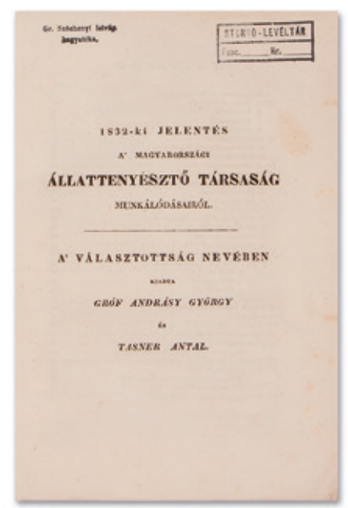

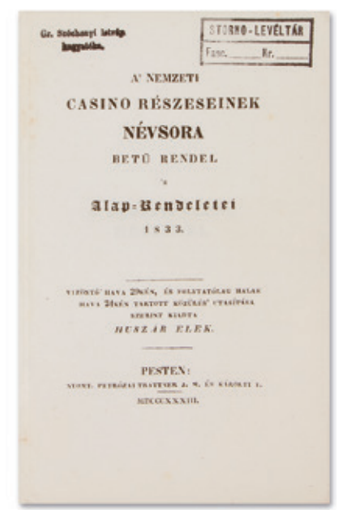

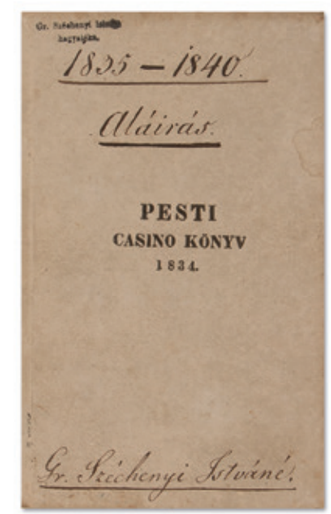

Varia

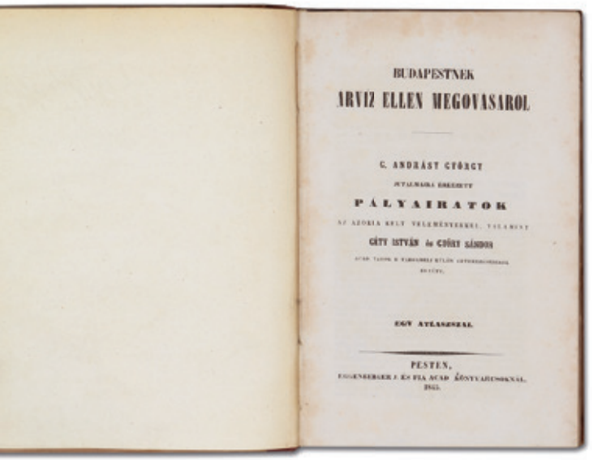

168. G[RÓF] ANDRÁSY GYÖRGY – GÁTY ISTVÁN – GYŐRY SÁNDOR

Budapestnek árvíz ellen megovásáról
Pest, 1845. Eggenberger József és fia.
X + 365 + [3]p. + 4 számozott, kihajtható lith. térkép.
"G[ró f] Andrásy György jutalmaira érkezett pályairatok az azokra kelt véleményekkel, valamint Gáty István és Győry Sándor acad. tagok e tárgybeli külön értekezéseikkel együtt. Egy atlasszal."
Gróf Andrássy György (1797–1872), az Akadémia egyik alapítója, az 1838-as pesti árvíz-tragédiát személyesen is megtapasztalta, hiszen a vész napjaiban Pesten tartózkodott, és Széchenyi Istvánnal együtt járták csónakon a vízbe omlott várost. Andrássy erről így írt: „(...) A pesti romlás kép előttem van mindég, nem szabadulhatok tőlle (...) nézeteim (...) főczélja a Kormány és az Ország figyelmét ezen köz szerencsétlenségre nézve, mennyire tőlem telhetik, élénkíteni(...)" A főváros és a tudomány sorsát szívén viselő fiatal arisztokrata az árvíz után olyat kívánt tenni, amivel igazán segíthet is, és a Magyar Tudós társaság ügyét is szolgálhatja. Így került sor arra, hogy az Akadémián keresztül „jutalomkérdést" tett fel: miként lehetne a fővárost megvédeni a jövőbeni pusztító árvizektől? A pályázatra összesen hat pályamű érkezett be, majd a beadási határidőn túl még egy. A dolgozatok egyike sem adott használható, de még csak megfontolásra ajánlható megoldást sem az árvízveszedelem ellen. A pályázók mindegyike az alapadatok hiányára hivatkozott, de ezzel együtt is igen furcsa megoldásokat ajánlottak: volt, aki Pest városát a gödöllői dombokra telepítette volna át, más pedig azt ajánlotta, hogy a jövőben a Gellért-hegyről ágyúkkal lőjék a kialakuló jégtorlaszokat. Mivel a felkért bírálók (Gömör és Pest vármegye, Pest és Buda városa, valamint az Akadémia három-három tagja) szerint a pályamunkák „egyike sem emelkedik a középszerűség fölébe", a jutalomkérdés díjait végül nem adták ki, a munkák szerzői csak jelképes jutalmat kaptak. Helyettük az Akadémia két bírálója, Gáty István és Győry Sándor különvéleményt adott egy-egy tanulmányban a kérdésről. A harmadik tudós társasági bíráló, Vásárhelyi Pál rendes tag tiszténél fogva ezt nem tehette meg. Gáty és Győry szakvéleményükben feltárták a katasztrófa kiváltó okait, s megjelölték a megoldást is. Kemény szemrehányásokkal illették ugyanakkor Pest városát az árvízkor mutatott közönyéért és tehetetlenségéért. A nagy felbuzdulás a vizek szabályozására azonban hamar elült: hiába hozta meg az országgyűlés az 1840. évi IV. törvényt a magyarországi folyók szabályozására, a szavakon kívül nem történt semmi gyökeres változás.
Forrás: Honterus (2018, 100. árverés)
A szennylapon Barkassy Géza (1849–1921) miniszteri tanácsos posszesszori bejegyzése, illetve a belső borítón olvasható beírása: "B.[ecses] e.[mlékezetű] édes atyám Barkassy Imre könyvtárából."
Félvászon-kötés, korának megfelelő állapotban.

240 000.-

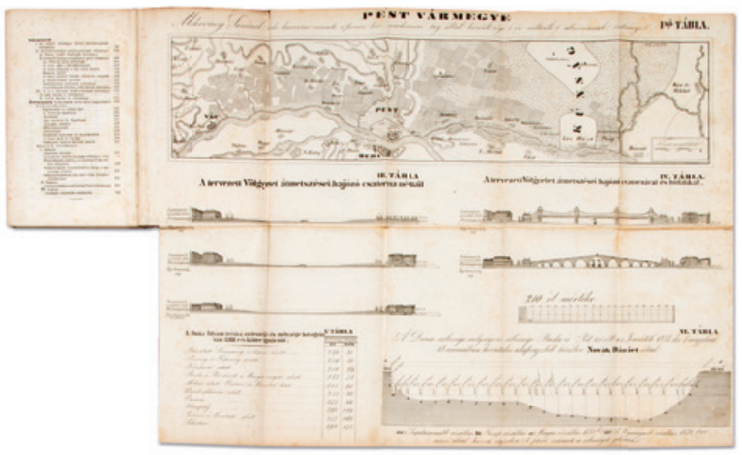

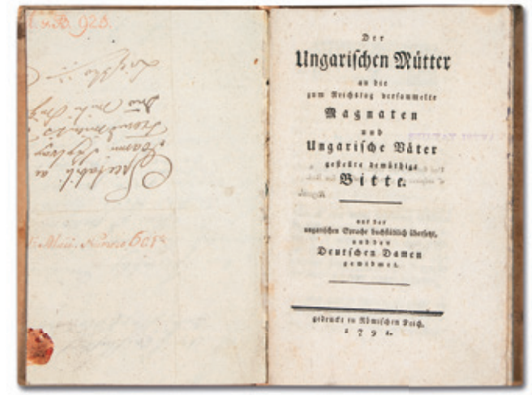

169. [BÁRÁNY PÉTER]

Der ungarischen Mütter an die zum Reichstag versammelte Magnaten und ungarische Väter gestellte demüthige Bitte. Aus der ungarischen Sprache buchstäblich übersetzt, und den deutsen Damen gewidmetGedruckt im römischen Reich, 1791. ny. n. 32p.
Debreczeni Bárány Péter (1763 - 1829) író, Széchényi Ferenc gróf titkára. Az ő nevéhez fűződik az egyik legelső magyar nyelvű pszichológiai munka. Jelen rövid röpiratban a korszak változó női szerepeiről tesz fel kérdéseket a szerző. Amellett érvel, hogy a reformkori magyar országgyűlés karzatán a női nézőknek is helye van, pontosabban a nemes asszonyoknak, akiket – mivel nem szól törvény ennek az ellenkezőjéről – a nemesség tagjainak tekintett. Eredetileg magyar nyelven jelent meg 1790-ben (A magyar anyáknak az országgyűlésére egybe-gyűlt ország naggyai s magyar atyák elejébe terjesztett alázatos kérések, 1790. [H. és ny. n.], 32p.). Ritka, árverésen nem láttuk nyomát.
Poss.: "Szilvay István" gumibélyegzője.
Ragasztott, kartonált papírban.

60 000.-

170. BOD PÉTER

Magyar Athenas avagy az Erdélyben és Magyar-országban élt tudos embereknek... historiájok mellyet... egybe-szedegetett, és... közönségessé tett. F. Ts. –
H. N., 1766. ny. n. [28] + 360 + [10]p. Első kiadás.
Hozzákötve: P(áriz) Pápai Ferenc: Erdélyi féniks Tótfalúsi Kis Miklós Avagy Profes. –nek a' Könyv-nyomtatás' Mesterségének Találásáról, és Folytatásáról, a' Tótfalusi Kis Miklós' Emlékezetére irott versei. Mellyeket... ki-botsátani kivánt F. Tsernátoni Bod Péter.
[Nagyenyed], 1767. [Kiss ny.] [53]p.
Az első magyar nyelvű, átfogó bibliográfiai mű. Bod Péter (1712-1769), a XVIII. század kiemelkedő magyar tudósa, a protestánsok egyház- és irodalomtörténeti irányzatának kiteljesítője volt. Magyar Athenas című művében több, mintegy 500 magyar literátort ismertet és értékel, vallásukra való tekintet nélkül, valamint számos olyan könyvet is leír, amelyekből mára egyetlen példány sem maradt fenn. A példányba bekötött mű, Pápai Páriz Ferenc verse, Misztótfalusi Kis Miklósnak, a nemzetközi hírű nyomdásznak (1650-1702) állít emléket „Életnek könyve" címmel. Ezt adta ki Bod Péter, számos jegyzet és kommentár kíséretében.
Kisatírozott possessori bejegyzés 1789-ből.
Korabeli bordázott gerincű bőrkötésben. A címlap alsó része másolattal kiegészítve.
Szüry: 0, 601., 3554., Botka: 791., 793., 802.

150 000.-

171. CICERO, [MARCUS TULLIUS] - VIRÁG BENEDEK [FORD.]

Az üdősb Kátó vagy M. T. Cicerónak beszélgetése az öregségről. Magyarázta –.
Pesten, 1803. Trattner Mátyás ny. [16] + 114 + [2]p. Első kiadás.
Az előzéklapra ragasztott extra oldalon gépírásos bejegyzés: „Keresztury Dezsőnek, 50. születésnapjára.", amelyet autográf aláírások követnek: Jékely Zoltán (1913–1982) író és könyvtáros, Takács József (Menyhért?), Dörnyei Sándor (1926–2022) bibliográfus és orvostörténész, Tarnai Andor (1925–1994) irodalomtörténész, Bélley Pál (1925–1976) bibliográfus és újságíró. Az utolsó név kiolvashatatlan. A Cicero első magyar fordításával az ajándékozók az OSZK munkatársaiként lepik meg a könyvtár tudományos főosztályvezetőjeként dolgozó Keresztury Dezsőt (1904–1996).
Papírkötésben. A gerinc és az elülső borító sérült.

50 000.-

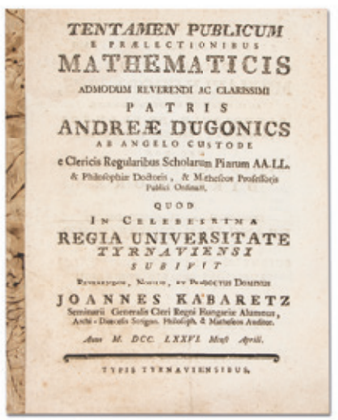

172. CZÖVEK ISTVÁN

A' mágyiás ezermester, mellyet Eckharthausenből, Philadelphiából és Wagner János Mihály irásaiból, a' társaságos víg mulatságnak, 's idő töltésnek okáért... egybeszedett és magyar nyelven kiadott – Pesten, 1816. Trattner János Tamás ny.
1t. (kétosztatú rézmetszetű címkép) + 164p.
A bűvésztrükkök és tréfás feladványok mellett háztartási és konyhai fortélyokat is taglal a ritka munka. A fordító Czövek István (1777-1828) literátus jogtudor, Kelemen Imre munkájának magyarításával elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar jogi műnyelv megteremtésében. Legmaradandóbb érdeme mégsem ez, hanem a magyar gasztronómiatörténetben mérföldkőnek számító Czifray István-féle szakácskönyv, mely először szakított a Misztótfalusi-féle főzőkönyvvel. A munka 1816-os első kiadásán szereplő Cz. I. monogram rá utalt, ezt a a kortársak is tudták, és csupán a szerző halála után megjelent 1829-es harmadik kiadás címlapja tünteti fel Czifray István, József Nádor udvari szakácsmesterének nevét.
Egyszerű, kék korabeli papírborítóban, körülvágatlan példány.
Szüry: 0; Éliás-Szántó 0

100 000.-

173. DUGONICS ANDRÁS

Tentamen e praelectionibus mathematicis admodum reverendi ac clarissimi patris Andreae Dugonics ....
[Nagyszombat], 1776. Typis Tyrnaviensibus.
[8]p.
Dugonics András (1740–1818) piarista szerzetes, író, egyetemi tanár által összeállított, 1776-ban kiadott vizsgatétel-gyűjtemény, amely tájékoztat az egyetem jezsuita-korszak utáni harmadik év matematika-anyagáról. A jezsuita rend 1773-as feloszlatása után, az egyetemre felvett új tanárokkal együtt új tanszékeket is létesítettek. Dugonics 1774-ben az egyetemre került mint „királyi oktató", ahol az elemi matematika tanszékét kapta meg, bár a magyar nyelvi tanszék volt a célja: Dugonics az 1777-ben Budára áthelyezett egyetemet követte, 1788-ban egyetemi rector, majd senior lett, csak 1808-ban vonult vissza. Árverésen ilyen, Dugonics András által szerkesztett kisnyomtatványnak nem láttuk nyomát.
Borító nélkül, gerincén papírcsíkkal megerősítve.

50 000.-

174. DUGONICS ANDRÁS

A' tudákosságnak első könyve, A' bötű-vetés. (Algebra) Mellyet köz-haszonra irt –. Másadik meg-bővített Ki-adás.
Poszonyban [sic] és Pesten, 1798. Füskúti Landerer Mihály ny.
272p.
Hozzákötve: A' tudákosságnak másadik könyve. A' föld-mérés. (Geometria) Mellyet köz-haszonra irt –. Másadik meg-bővített Ki-adás. Pozsonyban és Pesten, 1798. Landerer. [4] + 154p. Hozzákötve: A' tudákosságnak harmadik könyve. A' három-szögellések. (Trigonometria) Mellyet köz-haszonra irt –. Másadik meg-bővített Ki-adás. Pozsonyban és Pesten, 1798. Landerer. 64p. Hozzákötve: A' tudákosságnak negyedik könyve. A' csúcsos szelések. (Sectiones conicae) Mellyet köz-haszonra irt –. Másadik meg-bővített Ki-adás. Pozsonyban és Pesten, 1798. Landerer. 92p. + 8 kihajt. t. (Az előző könyvek táblája is a végére lett bekötve, tehát példányunk teljes!)
A címlapokon jelzettekkel ellentétben a harmadik és negyedik rész első kiadás, az első két könyv pedig 1784-ben látott először napvilágot. A mű az első magyar nyelvű matematika-tankönyv. Méltatói kiemelik, hogy ez az első kísérlet a matematikai műnyelv

megteremtésére. A könyv kiadása nyílt ellenszegülésnek számított II. József németesítő rendeleteivel. Dugonics így ír a kiadás céljáról: „...hogy megmutassam, hogy a német nyelv sohasem oly alkalmatos a tanulmányoknak kimagyarázásában, mint a magyar nyelv". Itt találkozunk először számos, a mai nyelvben is használatos matematikai kifejezéssel, mint például: bizonyítani, egyenlet, gömb, gyök, háromszög, henger stb.
Possessori bejegyzések a címlapon.
Egészbőr-kötésben, dúsan aranyozott gerinccel.
Szüry: 1040., 1042., 0, 1043.

200 000.-

175. GALLERIA STORICA DELL'ITALIA CONTENENTE IN CENTO INTAGLI MINIATI I FATTI PIU NOTABILI AVVENUTI NEL CORSO DI X SECOLI ILLUSTRATI DI DESCRIZIONI E NOTIZIE. VOLUME UNICO. IN DUE PARTI.

Firenze, 1845. David Passigli.
[4] + 1191p. + 99t. (Giulio Cesare Vachero ábrázoló metszet hiányzik), [6] + CCLXXXVIIp. („Olaszország történetének összefoglalása"). Az első 1176 oldal színes díszkerettel keretezett szöveg, míg a maradék feketével szegélyezett fríz kerettel, ez tartalmazza az „Illusztrációk kronológiai sorrendjét" és a „Nyomdai jegyzéket".
A XIX. századra jellemző népi ízlés mentén megalkotott hatalmas volumenű és gondosan kidolgozott könyv az olasz félszigethez köthető híresebb személyek kivonatos életrajzát tartalmazza, kezdve 888-tól, I. Berengár itáliai királytól egészen 1815-ig, Napóleonnal bezárólag. A mű az olasz nemzet öntudatra ébredésének időszakában keletkezett, amikor is megjelentek az első hangok, amelyek teljes Itália egyesülését hirdették. Az egységes Olaszország koncepcióját a mű úgy reprezentálja, hogy az általa kiemelt hősöket és hősnőket egész Itália területéről gyűjtötte össze, így beleértve Nápolyt, Velencét és az akkor még különálló királyságokat, fejedelemségeket, illetve osztrák vagy egyházi ellenőrzés alatt álló országrészeket is. Ezt a tendenciát a kötet második fele is folytatja, amely Olaszország történelmét egységesen foglalja össze. Különböző tehetséges művészek, köztük Carlo Lasinio 100 gyönyörű rézkarcával, amelyeket Turchi, Folchi és mások témáira készítettek, és amelyek az említett történelmi alakok, művészek és felfedezők életéből és a hozzájuk köthető eseményekből vett jeleneteket ábrázolnak, mindegyik csodálatos korabeli kézi színezéssel.
Félbőr-kötésben, a kézzel színezett metszeteknek sok esetben nem volt ideje megszáradni, ezért néhány esetben a másik oldalon lévő szöveg átragadt a metszetekre, egy kevés szöveghiány egyedül a 25-26. oldalon keletkezett.

120 000.-

176. GEORGI, JOHANN GOTTLIEB

Beschreibung aller Nationen des Russischen Reichs, ihrer Lebensart, Religion, Gebräuche, Wohnungen, Kleidung und übrigen Merkwürdigkeiten. II. Tatarische Nationen.
St. Petersburg, 1776. Müller Carl Willhelm.
[4] + [85] - 271p. + 30t. Első kiadás.
Az első néprajzi munka az Orosz Birodalomról. Johann Gottlieb Georgi (1729–1802) német geográfus, vegyész és botanikus két tudományos szibériai expedíción vett részt, amelyeket Nagy Katalin ösztönözött annak érdekében, hogy az Orosz Birodalom különböző régióinak gazdasági, kulturális és földrajzi jellemzőit tanulmányozzák. Ebben a második kötetben Georgi a tatár (azaz törökségi) népekkel foglalkozik.
A sorozat négy kötetben lenne teljes. Lásd következő tételünket.
Bőrkötésben, bordázott, kopottas aranyozású gerinccel.

180 000.-

177. GEORGI, JOHANN GOTTLIEB

Beschreibung aller Nationen des Russischen Reichs, ihrer Lebensart, Religion, Gebräuche, Wohnungen, Kleidung und übrigen Merkwürdigkeiten. Mongoliische Völker, Russen.
St. Petersburg, 1780. Müller Carl Willhelm.
[4] + XII + [4] + [397] - 530 + [10]p. + 20t.
Az Orosz Birodalom első teljességre törekvő etnográfiai leírását tartalmazó hatalmas munka 1776 és 1780 között jelent meg németül és oroszul is. Georgi a negyedik kötetét a mongolok, örmények, grúzok bemutatásának szenteli. Az utolsó oldalon 2 sor vésett többszólamú kotta található. A kézzel színezett táblák a különböző népcsoportok öltözködését mutatja be. A sorozat négy kötetben lenne teljes, hiányzik az I. (Nationen von Finischen Stamm) és III. (Samojedische, Mandshurische und ostlichste Sibirische Nationen). A II-hoz lásd előző tételünket.
Bőrkötésben, bordázott, kopottas aranyozású gerinccel. A kötet gerince sérült, az első kötéstábla félig levált a könyvtestről.

120 000.-

178. GREGORIUS I MAGNUS

Liber cure pastoralis diui Gregorii pape
Parrhisiis [Párisz], 1498. 07. 18. Ulrich Gering und Berthold Rembolt.
64 lev. (a címlap és a 60-63. levelek másolattal pótolva)
Az I. Gergely pápa által 590 körül, nem sokkal pápai beiktatása után írt Liber Regulae Pastoralis (ismert még Regula Pastoralis vagy Cura Pastoralis megnevezéssel is) a papság kötelességeiről szóló értekezés. Jelen kiadásnak magyar közgyűjteményben nem találtuk nyomát.
Modern korhű bőrkötésben (Szalai Veronika), bordázott gerinccel, körben aranymetszéssel. Korabeli jegyzetek több levél margóján.
Goff G443; HC 7989; CIH: 0

360 000.-

179. [HAYMO VON HALBERSTATT]

Haymonis episcopi Halberstettensis in Divi Pauli epistolas omnes interpretatio...
Colonię [Köln], 1539. ex officina Eucharii Cervicorni.
380 + [2]p.
Haymo halberstatti püspök Pál apostol leveleihez írt kommentárjai.
Az 1539-ben kiadott kötetet az első, illetve utolsó lapokon szereplő feljegyzések teszik igazán érdekessé. A szennylap tetején egymás alatt két, tollal írt bejegyzés alapján a kötetet előbb Tövisi Imre ferences gvardián – aki védőként részt vett Nagyvárad 1556-os ostromában is – kapta használatra 1550-ben, majd még ugyanebben az évben Váradon továbbadta Mohácsi Tamásnak. Az utolsó bekötött, számozatlan lapon Pál apostol laodiceaiakhoz írt levelével, amely feltehetőleg elveszett, apokrif szövegváltozatban azonban a középkor korai századaitól fogva ismert volt. A szöveg néhány ponton eltér az apokrif levél kritikai kiadásban ismert szövegétől, illetve tartalmaz egy mondatnyi betoldást, amely az 1Thessz 5,26 átvétele. A levelet a végén olvasható megjegyzés tanúsága szerint Mohácsi Tamás másolta 1554-ben („Frater Mohacz anno Domini 1554").
Fatáblára vont, reneszánsz vaknyomásos bőrkötésben, bordázott gerincén kisebb sérülésekkel, kopásokkal, a záró fém kapcsok hiányoznak. Mindkét táblán döntően florális, de figurális elemeket (mellkép, futó agár) is felvonultató reneszánsz keretdísz. Az első tábla közepén aranyozott növényi dísz, tetején olvashatatlan felirat. A hátsó tábla közepén fülkébe foglalt mellképek sorozata. A lapok egy részén ázás nyomaival.

120 000.-

180. HORVÁT ISTVÁN

A magyar rendes katonaságnak és felkelő nemes seregnek néhány vitéz és ditső tette az 1809-dik Esztendei háborúban
Pest, 1812. Eggenberger József (Trattner nyomda).
1 színes, kihajt. t. + 61p.
A negyvenkilenc magyar katona és nemesi felkelő egy-egy hőstettét leíró kötet. A kézzel színezett rézmetszeten a túlerőben levő franciákat lerohanó Olgyai kapitány és huszárjai láthatók. A címlapon említett német eredetit nem ismerjük.
Poss.: Rexa Dezső gyűjteményi bélyegzőjével.
Aranyozott gerincű, későbbi félpergamen-kötésben. Az eredeti borító bekötve.

80 000.-

181. IGNATIUS, ANTIOCHENUS

Gloriosi Christi martyris Ignatii Antiocheni antistitis, Epistolae XI: item una beati Polycarpi martyris epistola
Basileae [Bázel], 1520. Adam Petri.
95p.
Antiochiai Szent Ignác (35 vagy 50 körül - 98 és 117 között) az Apostoli atyák egyike, Antiochia harmadik püspöke és pátriárkája volt, János apostol tanítványa. Rómába tartva, a mártírhalála felé, Szent Ignác levelek sorozatát írta meg, amelyek a korai keresztény teológia alapműinek számítanak. Szmirnai Polikárp (69 körül–155 körül) a második században élt és Szmirna (a mai İzmir) püspöke volt. A filippiekhez írt levelében a keresztény hit alapigazságait fejtegeti. Szintén vértanúként halt meg. A könyvet Jacques Lefèvre d'Étaples (1450 körül –1536) francia teológus és bibliafordító szerkesztette.
Modern kartonált papírborítóban.

100 000.-

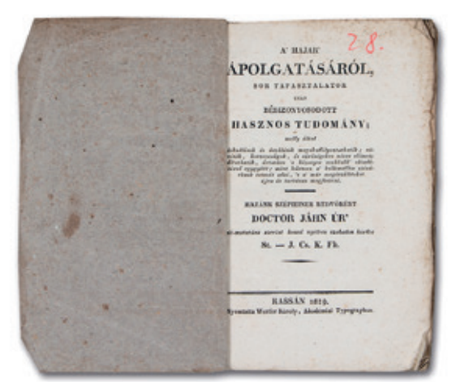

182. DOCTOR JÁHN ÚR [GEORG WILHELM JAHN]

A hajak ápolgatásáról, sok tapasztalatok után bébizonyosodott hasznos tudomány; melly által kihullások és őszülések megakadályoztathatik; növések, hosszaságok, és sűrűségekre nézve előmozditathatik, ártatlan s bizonyos eszközök előadásával egygyüt; mint lehessen a kellemetlen színűeknek tetszőt adni, s a már megőszülteket újra és tartósan megfesteni. Hazánk szépeinek üdvökért doctor Jáhn ur út-mutatása szerént honni nyelven szabadon kiadta St[aut] J[józsef] Cs. K. Fh.
Kassán, 1829 [1830]. Werfer Károly [Akad. Ny.].
VI + 7-88p. Első kiadás.
Georg Wilhelm Friedrich Jahn (1753–1834) kétkötetes munkájának (Der Haararzt. Eine neue Untersuchung des Baues, der Bestandtheile und der Verrichtungen der menschlichen Haare und.Anleitung zur Pflege derselben. Prága, 1828) fordítása Staut József császári és királyi főhadnagy által, akinek több természettudományi és nevelési témájú cikke jelent meg, főként a felső-magyarországi Minerva lapjain. A kötet sikerét mutatja, hogy három évvel később (1833) még egy kiadást megért. Rendkívül ritka darab, az első kiadásból egyedül az OSZK gyűjteményében található egy példány, tudomásunk szerint aukción még nem szerepelt.
Kiadói papírban, enyhén foltos, szélein apróbb gyűrődések.

60 000.-

183. [VII. KÁROLY] - GUYMIER [COSME]

Pragmatica sanctio et concor. / Pragmatica sanctio decretis sanctorum patrum non parum conformis immensique thesauri jurisprudentie ac canonice discipline legitima conservatrix...
Lyon, 1530. Jean Crespin. 205 + [42] + 22 + [5]p.
„Lugduni impressa per Johannē Crespinus... Anno salutis Mil. ccccccc.xxx. die xxi. Aprilis."
A Cosme Guymier által Jean Chappuis segítségével készített 1438-as Pragmatica sanctio glosszával ellátott kiadása. Az 1438. július 7-i királyi rendeletet, amellyel VII. Károly király, a pápa és a zsinat közötti éles konfrontáció idején egyszerre próbálta megvédeni és ellenőrizni az egyház jogait a francia királyságában. Pragmatica megerősítette az ökumenikus zsinatok felsőbbrendűségét a pápákkal szemben, kkorlátozta a pápai beavatkozás lehetőségét a francia királyság egyházi ügyeibe, és bizonyos fontosabb tisztségeknél újra bevezették a választást. Tehát a szöveg a gallikanizmus egyik fontos darabja. 1486-ban Cosme Guymier (1503) kiadta a párizsi egyetemen tanított tanfolyamát, a Caroli septimi Pragmatica Sanctio glossatát. A XVII. század közepéig nagy sikert aratott. Cosme Guymier kommentárja az egyetlen maradványa a XV. századi párizsi tanításnak.
XVII. századi feszes tartású, bordázott gerincű, aranyozott egészbőrkötésben. Jó példány, néhány korabeli kézzel írt javítással és jegyzetekkel.

120 000.-

A' KOLOZSVÁRI
CASINO' RÉSZVÉNYESEI
NÉVSORA
BETŰ RENDEL,
's annak
SZABÁLYAI

KOLOZSVÁRATT

184. KOLO'SVÁRI CASINO KÖNYV 1833.

A' kolozsvári Casino' részvényesei névsora betű rendel,[!] 's annak szabályai. 1833ban január 13án tartott közgyűlés határozata szerént.
Kolozsváratt, 1833. Az ev. ref. koll. betűivel. nyom. Barna Gábor.
44p.
Az 1833-ban megalakult Kolozsvári Casino első Casino könyve.
Kiadói kartonkötésben.

30 000.-

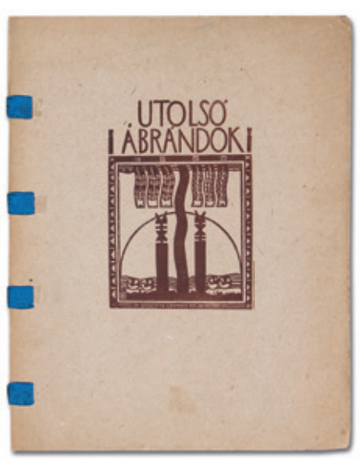

185. KOZMA LAJOS

Utolsó ábrándok. Melódiák. Rajzolta –.
[Budapest, 1908. Schärf János ny.].
8 számozatlan levél + 13t.
Háromszáz példányban jelent meg, ez a 291. számozott darab. A második levél versején Kozma Lajos dedikációja Kunfy Lajos és Kunfy Lajosné számára, Budapest, 1908. X. 7. datálással. A kötet Kozma első műve, a magyar szecessziós könyvillusztráció egyik legszebb darabja. A viszonylag nagy példányszám ellenére ritka.
Négy szalaggal átfűzött, rajzos, kiadói papírtáblákban.
Hozzá:
Kozma Lajos: Utolsó ábrándok című könyvének eredeti borítóterve.
A terven ceruzával Kozma dedikációja Fenyő Andor mérnöknek, akivel a Budapesti Első Magyar Bolzano Egyesület (BEMBE - Bolzano osztrák filozófus tanait népszerűsítő társaság) tagjai voltak, ezzel együtt egy baráti társaságba is tartoztak. Díszes, aranyozott fakeretben.

800 000.-

186. MOLNÁR JÁNOS

– nak Jesus Társasága szerzetes papjának a' régi jeles épületekről kilentz könyvei
Nagy-Szombatban, 1760. Akadémiai Betőkkel.
XXVIII + [2] + 650 + [14]p. + X + 1t. (kihajt. rézmetszetek)
Az első magyar nyelvű művészettörténeti mű. A jezsuita szerző a nagyszombati akadémia tanáraként nagy hangsúlyt fektetett az anyanyelv ápolására, a korszerű ismeretterjesztésre, különös tekintettel a világi tudományok magyar nyelvű bemutatására. Törekvésének első eredménye e munka, amely népszerűen mutatja be az építészettörténetet a világ kezdetétől a római kor végéig, rézmetszetekkel illusztrálva. Molnár könyve nem csupán építészet, jóval inkább művelődéstörténeti összefoglalás, amelyben a Biblia és ókori szerzők leírásainak felhasználásával mutatja be a régi, nevezetes építészeti alkotásokat, például Noé bárkáját, Bábel tornyát, az egyiptomi piramisokat, a Circus Maximust vagy a Rodoszi kolosszust. Ezen kívül a kor és az illető nép általános kultúrájáról is képet ad, valamint ismerteti a nyelveket és szokásokat is.
Díszesen aranyozott, bordázott gerincű, enyhén kopott korabeli fekete egészbőr-kötésben, aranyozott lapszélekkel. Az elülső táblán monogram: R. A., a hátsó táblán: B. G.

180 000.-

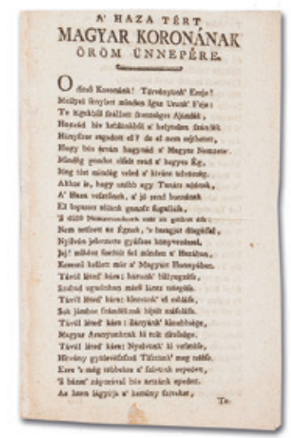

A' HAZA TÉRT
MAGYAR KORONÁNAK
ÖRÖM ÜNNEPÉRE.

187. [RÉVAI MIKLÓS]

A' haza tért magyar koronának öröm ünnepére
H. N., [1790]. Ny. n.
[4]p.
Amikor 1784. IV. 13-án II. József rendeletére a Szent Koronát Pozsonyból Bécsbe szállították, óriási felháborodást keltett a császárral szemben amúgy is ellenséges magyar nemesség körében. Így érthető, mekkora lelkesedés fogadta az 1790. I. 28-án kelt császári „resolutio"-t, mely a koronát visszaadta a nemzetnek. A vármegyék bandériumokat állítottak fel, amelyek egymást váltva őrizték a koronát. A vers még ugyanebben az évben a Hadi és más nevezetes történetek című folyóiratban is megjelent.
Borító nélkül.

50 000.-

188. SALAMON KIRÁLYNAK, A' DÁVID KIRÁLY FIÁNAK MARKALFAL VALÓ TRÉFA BESZÉDEKNEK RÖVID KÖNYVE. MOSTAN ÚJABBAN AZ ELŐBENYI BÖTÜFOGYATKOZÁSOKBÓL MÁSODSZOR A BUDAI TYPOGRÁPHIA KÖLTSÉGÉVEL NYOMTATTÁSBAN KI-ADATOTT.

Buda,, 1738. Veronica Nottensteinné Özvegynél.
34 lev. (Utolsó levele másolattal pótolva.)
Mulattató elbeszélések, tréfák gyűjteménye. A fordító személye ismeretlen, esetleg Valkai András, de felmerült Heltai és Bornemissza Péter neve is. Először 1577-ben jelent meg a Heltai nyomdában. Rendkívüli népszerűségét jelzi, hogy 1744 és 1808 között mintegy tízszer adták ki. Jelen kiadás nagyon ritka.
A munka ritkaságát jelöli, hogy sem a MOKKA, sem a NEKTÁR adatbázisában nem találtuk nyomát, illetve a népkönyv kiadásait számbavevő Ferenczi Zoltán sem ismerte e kiadást. Árverésen egyszer szerepelt, ugyanez a példány.
XVIII. századi festett papír felhasználásaval készült ízléses papírkötésben, gerincén elegáns címvignettával. A címlap javítva.
AH 22/248.

180 000.-

189. [TÁNCSICS MIHÁLY]

Sajtószabadságról nézetei egy rabnak
[Lipcse] Párisban, 1844. Amyot.
83p. Első kiadás.
Táncsics Mihály (1799–1884) műve 1844-ben jelent meg először Lipcsében, a szervek megtévesztésére Párizst tüntették fel a címlapon. A második kiadás – a szerző tudta nélküli – Hamburgban jelent meg London, Paternoster Row megjelöléssel 1846-ban.
„A röpirat nagy zajt ütött – kivált azon részekben, hol nem szeretik a szabadot." Táncsicsot végül egy másik műve miatt fogták perbe, de a kortársak sajtófogolynak tekintették annak ellenére, hogy nem volt sajtótörvény, tehát sajtóvétség miatt elítélt rab sem lehetett volna. Nem is szó szerint kell érteni a mű címét, hanem Táncsics szavaival: „Míg és ahol cenzúra van, addig s ott teljes szabadság nem létezik. Aki pedig hiszi, hogy van, fogalma sincs a szabadságról." Tehát Táncsics szerint cenzúra az, amely fogva tartja az országot és benne az embereket. Kis kötete 14 rövid fejezetre tagolódik. A könyv fejezeteinek címei: „Előszó", „Bevezetés", „A cenzúra története", „Az embernek természetében van közlekedni", „Az embernek tökéletesülnie kell", „A cenzúra legnagyobb bűn", „Szózatok a sajtószabadság mellett s a cenzúra ellen", „Lehet-e mégis eset, ahol a cenzúra üdvös?", „Mit mond a józan ész a sajtóról?", „Hivatalbéliek, tisztviselők falun úgymint városban", „A szabad sajtó minden általa történt hibát maga meg is orvosol", „A szabad sajtó nem is véthet", „Sajtótörvénynek a józan ész szerint nem lehet helye", „Végszó". A munka nyomtatott példányait ezekért a gondolatokért erősen üldözték a hatóságok és a legtöbb példányt elkobozták, éppen ezért igazi ritkaságnak tekinthető.
Kiadói papírban.

220 000.-

190. [TORKOS JÓZSEF]

Uj zengedező mennyei kar, Az-az: Régi és újonnan szereztetett, válogatott, Isteni Ditséreteket, és lelki énekeket magában foglaló, szép rendbe vétetett Graduál, Melly Az Istennek ditséretire, az Híveknek serkentésekre, és vígasztalásokra, egynéhány Imádságokkal együtt ki-botsáttatott.
Frankofurtumban, 1770. Ny. n.
1014 + [24]p., (Áhitatos imádságok, reggel) 28p.
Hozzákötve: Szenczi Mólnár Albert: Szent Dávid királynak, és prófétának száz ötven 'sóltári, A' Francziai Nóták 's Versek szerént Magyar Versekre fordíttattak 's rendeltettek – által. Frankofurtában, 1772. [4] + 409 + [7]p., (A' mi Urunk Jésus Kristus' Kin-szenvedésének Historiája) 48p.
A XVIII. században a magyar nyelvű evangélikusok körében rendkívül népszerű volt a „Zengedező mennyei kar", majd kibővített változata, az „Új zengedező mennyei kar". Az 1711 és 1771 közötti időszakból 19 azonosított kiadásuk ismert, és jellemzően hamis helynevet tüntetnek fel (sőt néha az évszám sem valós). Ács Mihály alapműve első alkalommal 1696-ban jelent meg Lőcsén. Torkos József soproni lelkész bővítéseivel először 1743-ban látott napvilágot, szintén frankfurti megjelenési hellyel. Ritka példány.
Korabeli kötéstábláján préselt díszítéssel, bordázott gerincű egészbőr-kötésben, a csatok hiányoznak.

100 000.-

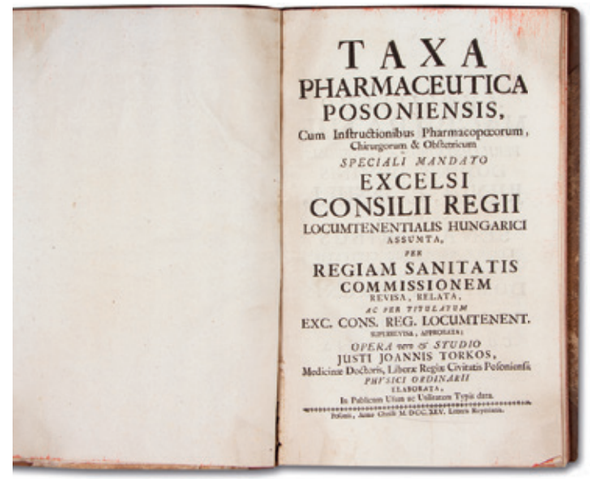

191. [TORKOS JUSTUS JÁNOS] JUSTUS JOANNUS TORKOS

Taxa pharmaceutica Posoniensis, cum Instructionibus Pharmacopoeorum, Chirurgorum et Obstetricum
Pozsony, 1745. Royer.
[6] + 50 + [2] lev.
A magyar gyógyszerészet múltjának meghatározó dokumentuma, az első magyar gyógyszerészeti árszabás, Torkos Justus János (1699-1770) munkája.
A kötet elején Torkos latin kísérőlevelét olvashatjuk, illetve Móricz András titkár kiadást engedélyező válaszát. Ezt követi a négy nyelvű index (latin, magyar, német és szlovák), ami segíti a kötetben való tájékozódást, mivel a tételek nem betűrendben követik egymást, csupán részekre és cikkelyekre vannak osztva. A kiadvány Pozsonyban, 1745-ben a Royer nyomda gondozásában, 52 levél terjedelemben jelent meg.
Az igény egy ilyen taxa összeállítására már korábban felmerült. A Monarchiában a bécsi gyógyszerkönyvek, dispensatoriumok használatát írták elő. 1729-ben, Mária Terézia uralkodása alatt az orvosi kamara közreműködésével kiadott Dispensatorium Pharmaceuticum Austriaco-Provincialist alkalmazták. A magyar önállóságra való törekvések első lépéseként adták ki 1732-ben Kassán az Antidotariumot, bár ekkor még használták a bécsi gyűjteményt is. Ezen törekvések fényében nyújtotta be 1742-ben a pozsonyi magisztrátus egészségügyi tervezetét a Helytartótanács egészségügyi bizottságának, az orvosok és más egészségügyi dolgozók munkadíjának, illetve a gyógyszerészi gyakorlat rendezésének igényével. A gyűjtemény összeállításával Torkos Justus Jánost, Pozsony város tisztiorvosát bízták meg.
Az első táblán korabeli papírcímke.
Töredezett gerincű félbőr-kötésben, ázásnyomokkal. A borító belső oldalán, illetve az első lapon piros festékszórás.

160 000.-

192. TRENCK [FRIGYES]

Mérő-Serpenyő, mellyel a fejedelem és a papság hatalmát öszvemérte – Ezer-hét-száz kilentzvenedik esztendőben Julius Havában.
h. n., 1790. ny. n. 52p.
A kalandos életű szerző többször megfordult Magyarországon. Antiklerikális és a bécsi udvar érdekeit képviselő írásaival aktívan részt vett az itteni politikai életben. Ez a röpirat a fő műve, amelyben a katolikus egyház ellen irányuló nézeteit foglalja össze. Németül és latinul is megjelent. Szaitz Leó válaszolt rá "A Trenck mérő serpenyőjének öszvetörése" című munkával, erre reagálva Trenck két pótfüzetet adott ki (ezek csak németül láttak napvilágot).
A címoldal és néhány további oldal tintától foltos.
Korabeli papírkötésben.
Ballagi: 669-672. old.

50 000.-

193. VÉRTES MARCELL

Rajzok a magyar pokolból
Wien, 1921. Halmi József. 51p.
A Tanácsköztársaság bukása után Bécsbe menekült Vértes Marcell (1895-1961) 1920-ban megnyert plakátversenyének kiadott albuma, amely a fehérterror véres cselekményeit mutatja be.
Négy nyelvű, számozott példány (15.), a szerző autográf aláírásával. Sérült kiadói papírborítóban. A borító és a 25-32. oldalak leváltak a könyvtestről.

80 000.-

Ponyvairodalom

194. [ILOSVAI SELYMES PÉTER] ILLOSVAI PETFR [SIC!]
Az hires neves Tholdi Miklosnak jeles cselekedeteiröl Es bajnokságáról való historia. Irattatott – által.
Buda, 1749. Nottensteiné Veronika özvegy ny.
16p.
A címlapon fametszetű vignettával. Egyik leghíresebb széphistóriánk 1574-ben született és feltehetően még ebben az évben nyomtatásban is napvilágot látott. Széles körben népszerűvé vált, ezt jelzi számos ponyvakiadása is. Ezek, a kiadványok természetéből fakadóan, rendkívül ritkák. E kiadásnak tudomásunk szerint hazai közgyűjteményekben három példányát őrzik.
Korabeli papírborítóban.
Szüry: 1953.

180 000.-

195. KÉT SZÉP ISTENES ÉNEKEK, MELLYEKBEN AZ UTOLSÓ ITÉLET LE-IRATTATIK. ELSŐ: IGAZ BÍRÓ KRISTUS JÉSUS 'S A' T. MÁSODIK: OH TE RETTENETES EL-KERÜLHETETLEN 'S A' T.
[H. n., é. n.]. "Nyomtattatott a' múlt Őszkor."
3 számozatlan lev. 15,8 cm. Ponyva-kiadás!
Az OSzK azonos tartalmú példánya 1793-as nyomtatású.
Fűzve, újabb papírborítóban, kartonra húzott egészvászon-tékában.

30 000.-

196. NÉGY SZÉP ÚJ ÉNEKEK, ELSŐ. ÜDVÖZ LÉGY KRISTUSNAK, DRÁGA SZ.T ESTE, ÁLDOTT LÉGY JÉSUSNAK, &C. MÁSODIK. JERTEK KERESZTÉNY HIVEK, ÖREGEK &C. HARMADIK. ÉN ISTENEM MINDEN KÉNCSEM SZERELMEM EGYEDÜL VAGY, &C. NEGYEDIK. MINT AZ NOÉ BÁRKÁJÁBUL, KI KÜLDÖT GALAMBANAK &C.
Sopron, [é. n.]. „Nyomtat. Soproban ebben az Esztendőben".
4 számozatlan lev. 15,7 cm. Ponyva-kiadás!
Tipográfiája alapján a XVIII. század végén készülhetett. Petrik egy budai kiadását ismeri.
Újabb papírborítóba fűzve, enyhén körülvágva, kartonra húzott egészvászon-tékában.

30 000.-

197. A SÜMÖGHI TSUDALATOS. BOLDOG ASZSZONYRÓL. ÁJTATOS ÉNEKEK. MONDATIK EZEN NÓTÁRA. OH ÁLDOTT SZŰZ ANYA!
Sopron, 1780. [Siess v. Streibig].
4 számozatlan lev. (első oldalán fametszet). 15,6 cm. Ponyva-kiadás!
Ének a sümegi csodatévő Mária-szoborhoz, mely számtalan gyógyulást segített és tűzvészben és villámláskor is sértetlen maradt.
Fűzve, egyszerű papírborítóban, kartonra húzott egészvászon védőborítóval.

30 000.-

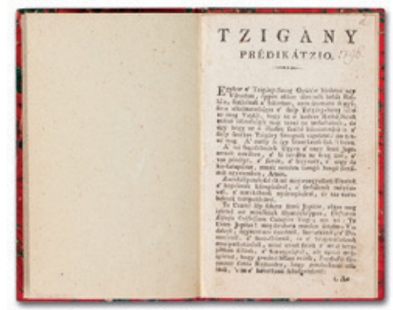

198. TZIGÁNY PRÉDIKÁTZIO
H.n., é.n., ny.n.
[4]p. 165 mm. Ponyva-kiadás!
Korai roma-kötődésű aprónyomtatvány. A leírás szerint egy cigány-gyűlésen elhunyt Rajkó búcsúztatására kérik fel az öreg Vajdát, aki a népét érintő kérdéseket is beleveszi beszédébe.
Poss.: „Dr. Nagy Péter könyvtárából" bélyegző. A példány első oldalán régi tintával az 1796-os évszám olvasható.
Feliratos gerincű, új kartonra húzott papírkötésben.
Antiquarium Hungaricum 22/296.

60 000.-

Könyvkötések

199. HORAE INTEMERATAE MARIAE VIRGINIS SECUNDUM VERUM USUM ROMANUM

Paris, 1557. Thielman Kerver.
[392]p. Példányunkból hiányzik az első 15 levél (címlap és kalendárium).
Diszes, aranyozott reneszánsz párizsi kötés 1560 körül.
A kötés „à décor de grands motifs centraux et écoinçons azurés sur semé" típusú, amely kötéstípus 1560 körül jelent meg és 1590-ig virágzott. A táblákon középütt benyomott nagyméretű könyvkötő bélyegző, mely indafonatok révén alakít ki geometriai motívumot. A sarkokon indafonatból kialakított építőkövek. A központi motívumok és az építőkövek háttere szintén vízszintes vonalkázással aranyozott. A heraldikában az a kék szín jelölésére szolgál, innen a francia elnevezés: „azuré". Az egymásba fonódó indadíszek eredeti viaszfestés borítása mára erősen megkopott. A geometriai motívumok közötti mező kis bélyegzővel sűrűn pontozva (semé). A táblákon körben hármas aranyozott lénia. A lapszélek aranyozottak, cizelláltak. A kötés gerince sajnos pótolt. Példányunkkal majdnem teljesen megegyező kötés szerepel Sourget 10. katalógusában. A kötetben öt, Yoland Bonhomme, egy sikeres női nyomdász és könyvkereskedő, Thielman Kerver özvegye által megjelentetett devocionális munka.
1.) Horae B.M.V. - (Horae in laudem beatissimae Virginis Marie ad usum Romanum). Paris, Yolande Bonhomme, 1557. Nagyméretű fametszetű illuszrációkkal, a végén a Kerver nyomda jelvényével. (368)p hiány 13levél: címlap és a kalendárium rész.
Latin nyelvű gótikus párizsi nyomtatvány.
Bohatta, Heures 1255 , Lacombe 0, USTC 0
2.) [LE PICART (François)] Propositions, dictz et sentences contenans les graces, fruictz, proffitz, utilitez et louanges du tres sacre et digne sacrement de l'autel Paris, pour Yolande Bonhomme, 1556 8° [96]p. A-M8 komplett.
Francia nyelven, gótikus karakterekkel nyomtatva. A címlapon Thielman Kerver nagyméretű metszett, unikornisos nyomdászjelvénye. A szerzőség kérdését Guy Bechtel (1476-1560) tisztázta Catalogue des gothiques français című, mindössze 150 példányban megjelent munkájában. Picart (elhunyt 1560-ban) a Párizsi Egyetem teológus doktora volt, népszerű magánáhitati munkáját a Kerver műhely először 1551-ben adta ki, ez a második kiadás.
USTC No. 14435, Bechtel, P-150
Lacombe 453.
3.) Les quinze oraisons s. Brigide [Paris, Thielman Kerver, 1561]
[48]p A-C8 USTC No. 41915 Lacombe 453. Francia nyelvű gótikus nyomtatvány.
4.) Le mirouer de la passion nostre seigneur. Paris, Kerver, [1561] Három nagyméretű fametszettel.
USTC No. 41900
5.) Ensuyt une devote contemplation de la divinite....16p
[Paris, Kerver, 1561] Az első levélen nagyméretű fametszettel, az utolsó oldalon új típusú unikornisos nyomdászjelvény.
USTC.0
Prov.: A nemes Simiane család de la Coste ágához tartozó Balthazar Simiane (1485-1559) és felesége Anne de Simiane (1492-1567) egyik gyermekének feljegyzései szüleiről és testvéreiről.

450 000.-

200. HE KAINE DIATHEKE TOU KYRIOU KAI SOTEROS HEMON IESOU CHRISTOU. DIGLOTTOS TOU ESI TO THEION ARCHETYPON KAI HE AUTO METAPHRASIS EIS KOINEN DIALEKTON META PASES EPIMELEIAS DIORTHOTHENTA KAI NEOSI METATYPOTHENTA. EN HALA TES SAXONIAS

Halle, 1710. En to Typographeio tou Orphanotropheiou.
1t. (rézmetszet címkép) + [68] + 1. mell. + 1106p.
He kaine diatheke tou Kyriou kai Soteros hemon Iesou Christou. Diglottos tou esi to theion archetypon kai he auto metaphrasis eis koinen dialekton meta pases epimeleias diorthothenta kai neosi metatypothenta. En Hala tes Saxonias.
Dúsan aranyozott és festett hártya kötésben, a négy részre osztott táblákon festett virágdíszítés, középen feszület.
Rozsondai Marianne így ír a kötésről:
„A debreceni kötések száz éves divatja alatt egyéb alapformák is megjelennek: például, van ahol a kereszt az uralkodó forma, mely négy mezőre osztja a kötéstáblát. Ezek bizonyára német és szlovák evangélikusok számára készültek, némelyikből cirill betűs szláv, vagy német nyelvű bibliamagyarázatot tartalmazó jegyzetlapok kerültek elő. Hét ilyen kötéssel találkoztam (...), és nem lehet véletlen, hogy ezek közül csak egy van Debrecenben. Ha ezeket Debrecenben kötötték, akkor valami megrendelés lehetett. E mellett szól, hogy mindegyikben ugyanaz az 1710-ben Hallében görögül nyomtatott Újszövetség van. Szinte biztos, hogy a könyvkötő egyben könyvkereskedő is lehetett."

200 000.-

201. DECCARD, JOHANN CHRISTOPH

Bibliotheca Hungarica seu rebus Hungaricis scriptores quosque possidet Joannes Christophorus Deccardus. , S. l. [Kézirat]
A Deccard-könyvtár kitűnő állapotban fennmaradt, fekvő alakú (13,5×9 cm), többszáz lapos könyvjegyzéke legyeződíszes kötésében a nagy múltú soproni könyvkötő céh remeke. A sértetlen, történeti tárgyú könyvjegyzék kéziratának aranyozott lapszéleit poncolt (vert mintás) díszítéssel látták el a könyvkötők. A címlapot megelőző oldalakon a koronás magyar kiscímer színezett fametszetes képével, illetve jelenetes (a távolban Budát ábrázoló) rézmetszettel. A kiscímeres folio hátoldalán Szokoly Miklós (1555–1599) kisvárdai nemes, humanista egy nyomtatásban is megjelent versének utolsó két sora, amelyet a magyar követség tagjaként III. Zsigmond lengyel királyhoz írt: „Tolle decus regni, Regum fortissime, sceptrum, / Et prosterne hostis colla superba trucis.”, vagyis (Szentmártoni Szabó Géza fordításában): „Vedd fel jogarod, országok dísze, királyok legerősebbike, / És törjed meg a vad ellenség gőgös nyakát. A „Bibliotheca Hungarica seu de Rebus Hungaricis scriptores” („Magyar könyvtár avagy a magyarok történetének írói”) cím a jegyzék gazdag tartalmára utal. A címlap szerint a tulajdonos – „quosque possidet” – Johannes Christophorus Deccardus, a soproni evangélikus líceum rektora (1686–1764). A történeti-természettudományos könyvgyűjtemény következő tulajdonosa Deccard rektor orvosdoktor fia, Wilhelmus Deccard (1722–1788). Az orvos halála után esetleg testvére, az apával azonos keresztnevű Deccard evangélikus lelkész örökölte a könyvtárat. A család a XVIII. században kihalt. A könyvtáralapító Deccard érdeklődését diákkorában jénai professzora, H. Heucher irányította a botanika felé. A jénai professzorok a latinul író Deccardot magyar Ciceronak nevezték. A „szeretett tudomány” művelésének eredménye „Flora Semproniensis” című, 1740 táján írt híres kézirata lett. A kéziratot fia, Vilmos csaknem a kétszeresére, 1000 oldalra bővítette. Johannes Christophorus Deccard 1712-től a soproni líceum rektora. 1718-tól állandó kapcsolatban állt Bél Mátyással, a „Notitia Hungariae novae” történeti-földrajzi mű szerzőjével. Az idősebb Deccard fiával, Vilmossal együtt társszerzője a kéziratban maradt „Sopron megye leírását”-nak. Mindkét fiával, a későbbi orvossal és a pappal együtt részt vett a „De re rustica” kidolgozásában is. Mindhárom említett kézirat a jegyzék szerint könyvtárukban is megtalálható volt. Deccard János Kristófot Bél Mátyás javaslatára 1738-ban a Jénai Latin Társaság tagjává választották. Ekkor a magyarországi tanítóság sanyarú helyzetéről írt egy kritikus hangú értekezést, az elöljárói ezért 1740-ben büntetésből idő előtt nyugdíjazták. Ezután csak a botanikának és a történetírásnak élt. Fia, Deccard Vilmos jénai tanulmányai megkezdése előtt, 1743-ban lemásolta a közös munkájukat, a Sopron megye leírását. A történeti leírás a történész Deccardok munkája. A család „BIBLIOTHECA HUNGARICA” könyvtárkatalógusa alapján arra következtetünk, hogy Deccard Vilmos apjával egy nagyobb történeti munkához gyűjtötte a magyar történelmi műveket, arcképeket és numizmatikai értékeket. Ezt a kézikönyvtárat forgathatta az idősebb Deccard veje és egyben a líceum rektori posztján utóda, Haynóczi Dániel (1690–1747) is. A könyvjegyzékben felsorolt történeti könyvek, az arckép- és numizmatikai gyűjtemények több tudós nemzedék történeti érdeklődésének, kutatásának a bizonyítékai. A gazdag könyvtár a lelkész Johann Christoph Deccard halála után szétszóródott. A jegyzék további sorsa is ismert, a bejegyzések alapján Koppi Károly (1744–1801) piarista író még váci tartózkodása alatt szerezte meg, majd halálakor a nagykárolyi piarista rendkönyvtár tulajdonába került. Kötetünk korábban szerepelt a Honterus 68. árverésén (217. tétel), illetve az MTA digitális archívumtárába is felkerült.
Összesen 172 számozatlan, tintával beírt levél és 2 beragasztott rézmetszet az elejénél.
Dúsan aranyozott, legyezőmotívumos korabeli egészbőr-kötésben, körül aranymetszéssel és poncolt madár- és virágmintás díszítéssel.

450 000.-

202. VETSEI P[ATAKI] ISTVÁN

— magyar geografiaja. Az-Az: ez egesz vilag’ negy reszeinek... rendes és rövid leirása...
Nagy Karolyban, 1757. Pap István – Biró Mihály.
[2] + 435 [recte 434] + [2]p.
Egykoron a könyvet kiadó Károlyi család könyvtárába tartozó, kivételesen becses példány!
Az előzéklapon Éble Gábort, a Károlyiak udvari történészének autográf bejegyzésével a könyv kiadástörténetéről.
A könyvtestet a XIX. század végén Gottermayer Nándor könyvkötőmester egyedi, reneszánsz stílusú, historizáló domborított bőrkötéssel látta el. A tükör közepén a mecénás Károlyi család aranyozott címerével.
A gróf Károlyi Ferenc által alapított nyomda egyik első kiadványa. Három variánsa ismert. Az „A” változat impresszumában Szathmárnémeti Pap István és Bíró Mihály neve is fel van tüntetve, és a teljes könyv a többi nagykárolyi nyomtatványéval egyező, Lőcséről származó betűvel készült. A címlapon feltüntették, hogy Zanathi Józsefnek, a vármegye preceptorának és a tipográfia egyik cenzorának jegyzeteivel bővíttetett. A „B” variáns címlapján Zanathi József neve nem olvasható, az impresszumban csak Bíró Mihály szerepel. Nyomdászattörténeti érdekessége, hogy a címlapot, valamint a 374. laptól kezdve végig az egész kötetet Misztótfalusi Kis Miklós által metszett betűvel nyomtatták. A „C” változaton a nyomdásztársak közül csak Szathmárnémeti neve jegyzi a kiadványt, egyetlen ív kivételével (amely Misztótfalusi betűitől és az alaptípustól is eltérő betűvel készült) az „A” variánssal egyezik meg. A változatok keletkezésének okát és körülményeit a szakirodalom ma nem ismeri, annyi tudható, hogy Bíró Mihály 1757-ben visszalépett a társas viszonytól és alkalmazottként dolgozott tovább, így a korábbi gyakorlattól eltérően csak Szathmárnémeti neve szerepel a későbbi nagykárolyi kiadványokon. Kérdéses az is, hogy miként kerültek Misztótfalusi-típusok Nagykárolyba. A betűk csupán ebben a nagykárolyi nyomtatványban fordulnak elő, Bíró Mihály nevével összekapcsolódva. Elképzelhető, hogy Bíró Debrecenből hozta magával a készletet, ott azonban csak eltérő anyaggal keveredve bukkannak fel ezek a betűk. Példányunk az „A” változat egy darabja. Ahogy Éble Gábor az előzéklapon leírja, Károlyi Ferenc 700 példányt rendelt a maga költségére. E köteteket a gróf szegény diákok között osztotta szét. Megkülönböztetendő ezeket az eladásra szánt könyvektől, a címlap hátoldalára rányomtatta családi címerét is. A viszonylag nagy példányszám ellenére ilyen darab szinte fellelhetetlen, Éble így ír erről 1889-ben: „ma ily példány ritkább a fehér hollónál”. Kötetünk e ritka változat egyik fennmaradt példánya.
Restaurált gerincű, XIX. század végi historizáló bőrkötésben. (Gottermayer). Márványozott előzéklapokkal.

120 000.-

203. KÁROLYI FERENCZ G[RÓF]

A’ Szent Bibliában Levő Historiak, Tanúlásának igen könyü Modja, ... mellyet – – Bizonyos Franczia Könyvecskéből... forditot, ’s... maga kölcségével ki-is Nyomtattatott.
Nagy Károlyban, 1758. Sz. Némethi Pap István.
[10] + 333 + [9]p.
A címlap verzóján a Károlyi család metszett címerével.
Poss.: „Ex libris Merkly Belus József”
Prov. ÁKV XXI. árv. 237.
XIX. századi, dúsan aranyozott bőrkötésben, az első kötéstábla közepén a Károlyi-címerrel, a lapszéleken aranymetszéssel.

300 000.-

204. FESTETT ÉS ARANYOZOTT DEBRECENI PERGAMENKÖTÉS (1777)

A kötés elő- és háttáblája azonos. A kötés mérete: 118×78 mm. A tábla szélén csipkekeret, majd dupla aranyozott léniákból kialakított keretben virág alakú könyvkötővasakkal formált keretdísz, majd üresen hagyott keskeny keret következik. A középmezőt natúrszínű, egymást többször keresztező szalagfonat osztja geometriai mezőkre. A középső négykarély idomot zöldre festette a könyvkötő mester, benne vázából kihajló stilizált gránátalmavirág látható. Az aranyozott virágindákkal díszítetett sarokidomok lilára festettek, a köztes mező rózsaszínre festett és aranyozott, a központi mezőhöz csatlakozó lándzsafej és félkör alakú mezők kékre festettek és szintén aranyozással díszítettek. A bordázott gerinc középső rekesze kékre festett, alatta-fölötte zöld rekeszek, a két szélső rekesz rózsaszínre festett. A rekeszeken középen virágmotívum, a sarkokon indadíszítés. A három középső rekesz aranyozott, az alsó-felső rekeszen a vaknyomás csak festett. A táblák belső felén a pergamen fehér alapján piros és zöld színekkel kialakított csíkozás. A könyvnek nagyon szép poncolt, mértékkel díszített aranymetszése van, kézzel festett előzéklapokkal.

Az első tábla belső oldalán nagyréthi Darvas Ferenc (1740–1810.) - magyar királyi udvari helytartósági tanácsos és Pest vármegye országgyűlési követe, költő - beragasztott címeres ex librisével. Darvas Ferenc az 1790-es országgyűlésen magyarul szólalt fel, egy írása megjelent az árverésünkön is kalapács alá kerülő Orpheus magazinban is, később szerepelt a Martinovics-összeesküvés vádlottjai között, de felmentették. A hordozókötet címlapján korabeli szabadkőműves szimbólumokat tartalmazó gumibélyegző lenyomatával.

A kötet utolsó oldalán szintén F. D. monogramú bélyegző. Az utolsó szennylapon egy bejegyzés található 1827-ből, amely szerint ez a könyv valóban Darvas Ferencé volt, a szöveg említi Budán, 1810-ben bekövetkezett, három napig tartó betegeskedés utáni halálát és fontosabb tisztségeit. A bejegyzést Ongán, a Darvas család birtokán írták, az író monogramja: K. E. feltehetően Darvas Ferenc második házasságából származó fiának, Antalnak a feleségét, Karpé Erzsébetet jelöli. Festett, vaknyomással kialakított, csikozással díszített, eredeti bőrtokban.

Könyvünk a debreceni könyvkötőművészet pazar és figyelemreméltóan jó állapotban megmaradt darabja. Tartalma:

1. Közönséges isteni tiszteletre rendeltetett énekes könyv. Melly A' Régi Impressumból 's más kegyes Könyvekből ki-válogatott Lelki Énekeket, és a' Sz. Dávid CL. 'Soltárit, foglalja magában. Mostan E' rendbe szedetvén, közönséges haszonra ki-botsáttatott Leg-Elöször. 1777 Kolo'svaratt. a Réf. Coll. Betűivel [8] + 305+ [9]p.
2. [Biblia] Szent Dávid Királynak...száz ötven soltári,... 1777 Kolo'svaratt. a Réf. Coll. Betűivel. [6] + 413 + [13]p.

Kiadói kolligátum. A kis kötetet vélhetőleg a bibliofil tulajdonos külön megrendelésére nyomtatatták kék luxuspapírra.

1 500 000.-

205. RÉZVERETES BŐR ÍRÓMAPPA
Nagyméretű bőr írómappa, réz sarokveretekkel, a középmezőben üres címerpajzsot magában foglaló díszes fém rátéttel. Kulcsra zárható, benne bársony borítású papírtartó mappával és íróeszközökkel (tollszár tollszemmel, ceruza előrajzoláshoz, vonalzó, stb.). Gerincén kisebb sérülésekkel.

80 000.-

206. XIX. SZÁZADI RÉZVERETES BŐR MAPPA
Díszes, nagyméretű XIX. századi bőr mappa, a széleken három aranyozott keret fut körbe, a sarokban díszes rézveretekkel, a középmezőben gyönggyel díszített, az osztrák császári címert ábrázoló réz rátét. Foltos, néhol kopásnyomokkal.

80 000.-

207. XIX. SZÁZADI EMLÉKALBUM BÉCS LÁTKÉPÉVEL
Díszes bőrkötésű emlékalbum, az elülső táblán biedermeier stílusú áttört fa berakásos keret, a középmezőben Bécs kézzel festett látképével („Aussicht von Galizin-Berg nach Wien"), üvegezett fém keretben. A sarkokon és a kapocsnál tűzzománc rátétekkel. Különféle, több nyelven írt bejegyzéssel, idézettel. A kötet a bejegyzések tanúsága szerint Orczy Terézia (1790–1875) bárónő, Wenckheim Béla politikus, belügyminiszter édesanyja tulajdonában volt.

160 000.-

208. ZÖLD EMLÉKALBUM
Díszes zöld bőrkötésű emlékkönyv, gerincén kis kopással. Az elülső kötéstábla középmezejében díszes „ALBUM" felirat, a széleken díszes, neoreneszánsz hatású aranyozott indafonat fut körbe, az egész kompozíciót dupla keretléc övezi. Az albumban lepréselt levelek nyomaival, számos érdekes német nyelvű bejegyzéssel a XIX. század második feléből.

75 000.-

209. TŰZZOMÁNC BERAKÁSOS, RÉZVERETES BŐR MAPPA
Nagyméretű piros bőr mappa, rézveretes, tűzzománc berakásos sarokdíszekkel, az elülső tábla középmezejében tűzzománc berakásos réz rátéttel, felirata: „A pozsonyi ágost. hitv. evang. egyházközség emlékül az 1903. október hó 4. napján", a mappában Fürst János (1841–1905) pozsonyi evangélikus esperes részére szóló emléklap és levél, huszonöt éves jubileuma alkalmából.

80 000.-

210. BEÖTHY ZSOLT
Ráskai Lea. Költői beszély. Vágó Pál rajzaival.
Budapest, 1887. Ráskai Lea.
XIV +94p.
Ajándékozási bejegyzés a szennylapon: „Emlékűl! Olgának 929 Karácsony Kronyrák Béla"
Dúsan aranyozott velúr díszkötésben, körül aranyozott élmetszéssel. Védő papírborítóban és párnázott védődobozban.

30 000.-

211. FRAKNÓI VILMOS
A magyar nemzet története. IV. kötet. A Hunyadiak és a Jagellók kora.
Budapest, 1896. Athenaeum.
[2]p. + 1t. + 694 + [1]p. Több kihajtható melléklettel.
Bordázott gerincű maroquin kötésben (szignálatlan), az elülső táblán koronás Habsburg főhercegi monogrammal (koronás „F"), a táblák belső felén széles aranyozott csipke keretdísz, selyem moiré előzéklapokkal, aranyozott lapélekkel, a gerincen aranyozott címfelirat, kötetszám és a kiadás éve, a gerinc alja sérült.

200 000.-

212. SZABADSÁG. PETŐFI SÁNDOR VERSEIBŐL.
[Budapest], [1921]. [Biró Miklós ny.].
160p.
Díszes címlappal, keretezett lapokkal és számos egészoldalas rajzzal illusztrálva. Jaschik Álmos tervezte és illusztrálta szecessziós bibliofil kötetecske egyedi meggypiros fébőr-kötésben. A gerinc bordázott, finoman aranyozott, két vignettával. A táblák is aranyozottak. Számára készült, festett papírral borított tokban. Jelezve alul a gerincen: „H.O."

36 000,-

213. VARGA NÁNDOR LAJOS
A rézkarc. Könyv a rézmaratásról, a rézkarc történetének rövid összegezésével.
Budapest, 1935. [Szerző].
VII + 209 + [1]p. + 13t. (eredeti rézkarcok, előttük egy-egy címlevéllel) Lapszámozáson belül 30 egészoldalas táblával.
Készült összesen 150 példányban.
Bem József tintás possessori bejegyzésével 1932-ből. Az első táblán figurális ex librisek.
Egyedi art-deco stílusú, aranyozott meggypiros félbőr-kötésben. A kötés jelzett: Bem József. A könyvtest kissé megviselt állapotban.

30 000.-

214. VÁSÁRHELYI Z. EMIL
Erdélyi művészek.
Kolozsvár, 1937. Erdélyi Szépmíves Céh.
[4] + 227p.
Az Erdélyi Szépmíves Céh 10 éves jubileumára kiadott díszkiadás, „25 számozott amatőr-példány" egyike.
Egyedi díszes bőrkötésben, bordázott gerinccel. Az első tábla elején az Erdélyi Szépmíves Céh aranyozott és színezett címere, hátulján a sorozat logója. Dombornyomott és fém védőgombokkal. Ritka, szép állapotban lévő, becses példány. Antikvár forgalomban ezideig nem találkoztunk hasonlóan kötött Erdélyi Szépmíves Céh kiadvánnyal.
Dedikált példány: „Kováts Lacinak, a bábának, aki elvész a sok gyerek között. Kolozsvár. 1937. V. 28. Vásárhelyi Z. Emil."

120 000.-

215. TITOKDOBOZ ITALOS KÉSZLETTEL
XIX. századi könyvekből kialakított elegáns titokdoboz a XX. század elejéről, benne két régi 4-5 decis palackkal és tíz modern csiszolt, metszett kupicás pohárral (de csak nyolc pohárhellyel). Méretek: 20,5×18,5×26 cm

120 000.-

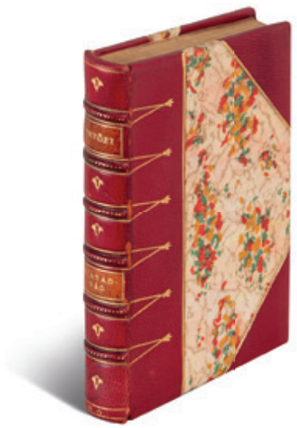

Metszetek, térképek

216. SCHEDEL, HARTMANN
Buda fametszetű látképe
Nürnberg, 1493.
60 × 43 cm
Buda fametszetű látképe Hartmann Schedel: Liber Chronicarum (Nürnberg, 1493) című munkájának első kiadásából. Buda első ismert ábrázolása.
Szép példány, korabeli színezéssel, hátoldalán latin szöveggel és szintén korabeli színezésű illusztrációkkal.
Rózsa 118. (86.)

500 000.-

217. ZÜNDT, MATTHIAS
Hungariae totius uti ex compluribus aliorum geographicis chartis
Matthias Zündt rajza után metszették a Deutecum fivérek. Megjelent Gerard de Jode: Speculum OrbisTerrarum... (Antwerpen, 1578) atlasz 14. lapjaként. Mérete: 282x482 mm, M.: 1:1 300 000.
Hajtásnál papírcsíkkal megerősítve, versején latin szöveggel. Színezett példány, nagyon ritka.
Szántai, Jode 2a. Szathmáry 84/A. Koeman II, Jod. 37. Glaser 521. Ulbrich 1277

360 000.-

218. VISCHER, N.
Vera delineatio accurataq(ue) Tabula totius Regni Ungarici Regionumquae...
Magyarország színezett, rézmetszetű térképe. A németalföldi Jan Van Deutechum által készített lap először 1596-ban jelent meg. Később Nicolaus Visscher többször kiadta, ez azok közül a második (Amsterdam 1634).
Ritka lap, példányunk különlegességét növeli a páratlanul szép színezés is. Mérete: 360 x 545 mm.
Szántai: Deutechum 1e. Ulbrich: 1273

360 000.-

219. CARTE DE HAUTE ET BASSE HONGRIE TRANSILVANIE SCLAVONIE, CROATIE, ET DALMATIE DESSIGNEEE SUR LES LIEUX PAR UN GENTILHOME HONGROIS . . .
Paris, 1663. N. Langlois.
Méret: 363x257mm (1: 600 000).
Önálló, gazdagon színezett réznyomat.
Szántai: Berey 1b.

300 000.-

220. ROSSI, GIACOMO GIOVANNI
Ungaria Occidentale [...] és Ungaria Orientale [...]. Két önálló, színezezett, rézmetszetű lap, Magyarország nyugati és keleti felének térképe, készült 1683-ban, és 1684-ben.
Megjelent Giacomo Giovanni Rossi: Mercurio geografico overo... (Róma, 1685) című művében.
Méretük: 539x409 és 540x411 mm. M.: 1:800 000.
Két külön lapon, színezett példány, a hajtásnál papírcsíkkal megerősítve, a nyugati és keleti rész egy térképpé állítható össze. Szép, tiszta példány.
Szántai, Rossi 2-3. Phillips 515, 516. Ulbrich 1260.

380 000.-

221.BUDA ÉS PEST ALAPRAJZA EGYES ÉPÜLETEK MADÁRTÁVLATI LÁTKÉPÉVEL AZ 1686. ÉVI OSTROMMAL KAPCSOLATBAN.
Bécs, 1686. Leopold Voigt.
Először röplapon jelent meg.
Rézmetszet, a képmező mérete: 28×36,5 cm.
A nyomtatott magyarázat hiányzik, a lap bal harmada papírral megerősítve.
Rózsa I. 101.

80 000.-

222. BUDA 1686-OS OSTROMA, RÉZMETSZET - „DAS BLUTHIG-BELAGERTE HERTZHAFFT BESTÜRMTE UND MIT FEÜR UND BLUTH EROBERTE OFEN DEN 23 AUG. 2. SEPT. AO 1686."
Megjelent: Happelius, Everhardus Guernerus: Thesaurus Exoticorum... (Hamburg, 1688.).
Képméret: 33×40,5 cm. Lapméret: 35,5×42,8 cm.
Rózsa II. 36.

80 000.-

223. BUDA 1684. ÉVI OSTROMÁNAK TÉRKÉPE
A budai vár 1684. évi ostromának térképe, rajta felülnézetből a budai vár és tágabb környezete, a Duna, valamint a pesti oldal. Feltehetőleg megjelent a frankfurti vásárokra félévente kiadott vásári kiadvány, a Relationis historicae semestralis continuatio 1685. tavaszi kötetében, a térkép jelmagyarázata ugyanis a rézmetszetű térképre való utalással együtt szerepel a műben (az általunk ismert példányokból a térkép ugyanakkor hiányzik).
A térkép Rózsa Györgynél nem szerepel.
Rézmetszet, papír, jelzett („J. T. G. Sonneman delineavit et fecit"), körülvágott, hajtott, 52,8×42,5 cm.

250 000.-

224. HAPPELIUS, EVERHADUS
Thesaurus Exoticorum... Ein genaue Beschreibung der Ungarische Königreichs. (Hamburg, 1688). c. munkájában megjelent, magyar várakat ábrázoló metszetlapok.
Hamburg, 1688.
Rézmetszet. Az ábrázolt helységek magyar nevükkel.
1. lap: Bécs, Pozsony, Kőszeg, Kassa, Nyitra, Komárom, Győr, Lipótvár, Érsekújvár, Esztergom, Visegrád, Vác, Fülek, Zrínyi-Újvár, Sisek, Petrinia, Léva.
2. lap: Buda és Pest, Nagyvárad, Tata, Pápa, Pannonhalma, Veszprém, Siklós, Munkács, Tokaj, Nagykálló, Nagykanizsa, Simontornya, Verewitiza, Székesfehérvár, Pécs, Wihits, Szigetvár.
Képméret: 31,8×124,2 cm. Lapméret: 34,5×127 cm.
Szalai: III. 158p.

300 000.-

225. SEUTTER, MATTHAEUS

Atlas minor praecipua orbis terrarum imperia: regna et provincias, Germaniae potissimum, tabellis 66. exacte delineatis sistens usui militae ducum ac peregrinantium maxime accomodatus opera –
Augusta Vindelicorum, é. n. Seutter.
1t. (rézmetszetű színezett címlap) + 60 korabeli színezésű térkép.
Seutter (1685–1757) német térképész és rézmetsző. 1697-től a nürnbergi Johann Baptist Homannál tanulta a térképészetet, majd 1707-ben Augsburgban alapította meg saját térképkiadó és globuskészítő műhelyét. 1726-ban megkapta a „császári geográfus" címet. A Grosser Atlas (1734) mellett az Atlas minor a másik nagyszabású kiadványa, amely 1740-ben jelent meg. Összesen 80 lap készült el, amelyeket azután az igények szerint válogatva kötöttek egybe és hoztak forgalomba. Ennek megfelelően a címlapon a térképek számának helyét üresen hagyták, és azt utólag kézzel írták be.
Gyönyörű, allegorikus alakokkal ékesített címlapjával és a díszes kartussal, tájképekkel és jelenetekkel gazdagított térképlapjaival már korában is keresett, megbecsült darabnak számított.
Kopottas félvászon-kötésben.

1 200 000.-

226. A PÉCSI PÜSPÖKVÁR ALAPRAJZA

„Fünfkirchen (Burch), delineatio geometrica arcis et residentiae illustrissimi episcopi, anno Domini 1746." A pécsi püspökvár kéziratos alaprajza, számozással (No. 173/d), Stein W. J. után („nach Stein W. J."). A cím alatt dzsámi és minaret – feltehetőleg a Gázi Kászim pasa dzsámi – díszes virágmintás kartusba foglalt rajzával.
Prov..: Walter Gyula (1855–1929) esztergomi kanonok, könyvtáros bélyegzője, az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár duplumbélyegzője.
Papír, tollrajz, kicsit foltos, hajtásnyomokkal. Hozzá Szepessy Géza, a Magyar Vendéglátóipari Múzeum munkatársának ajándékozó soraival, illetve elismervényével.

30 000,-

227. LOTTER, TOBIAS CONRAD

Atlas Geographicus portatilis XXXIX mappis orbis habitabilis regna exhibens...
Augsburg, 1760 k.
[2]t. (címkép és díszcímlap) + 39t. (színezett térképek) + [2]p. (kézzel írott index). A 10. és 11. tábla egy másik példányból lett hozzákötve. Ezt a finoman és részletesen színezett, hordozható atlaszt két kartográfus, a XVIII. századi Augsburgban együttműködő Tobias Lobeck metsző, akiről sajnos nem sok információ maradt fenn, és Tobias Conrad Lotter (1717-1777), korának egyik legjelentősebb német térképkiadója készítette. A kiadás első táblája kétféltekés világtérképpel kezdődik, a másodikon csillagtérkép. Habár az atlasz Európára összpontosít, megtalálható benne Ázsia, Afrika és Amerika is. A rokokó címlap a híres illusztrátor, ifjabb Gottfried Eichler (1715-1770) rajza, amely a Parnasszus hegyet ábrázolja Apollóval és templomával, a kilenc múzsával körülvéve. A hegy lábánál földrajzi méréseket végző tudósok, a háttérben pedig egy gnómonként funkcionáló obeliszk, amely a mérések csillagászati pontosságát szimbolizálja.
Korabeli, aranyozott egészbőr-kötésben, dombornyomott táblákkal. Az utolsó tábla belsejére egy feltehetően nemesi címer van ragasztva.
Phillips 630

400 000,-

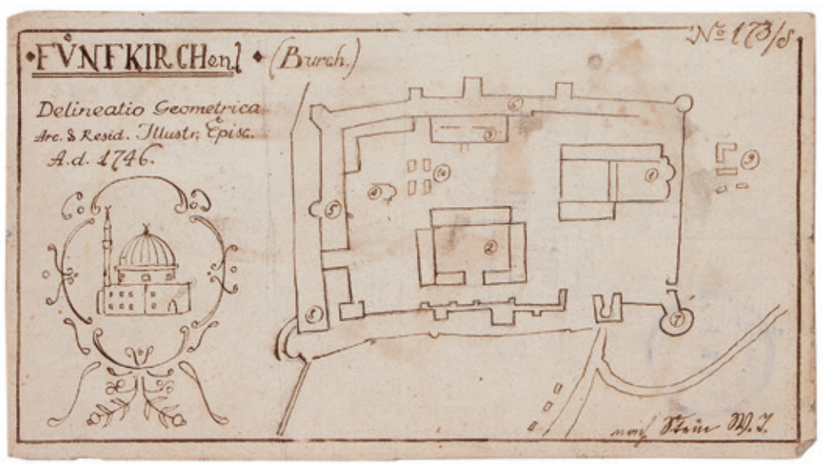

228. LOTTER, TOBIAS CONRAD

Carte geographique du Theatre de la Guerre en General representant le Royaume de Hongarie la Principaute de Transylvanie, et les Royaumes de Croacie, de Dalmacie, de Esclavonie de Bosnie, de Servie, les Principautes de Moldavie, de Valachie, les Provinces de Bessarabie, de Bulgarie, et de Romanie, avec une grande Partiede l' Etat de Pologne. Par Tobie Conrad Lotter, Geogr. á Augsbourg.
Augsburg, 1771. T. C. Lotter.
A térkép P. Mortier 4 lapos térképének újrametszett változata.
Szépen színezett réznyomat 32 szelvényen, erős levonat vászonra vonva, kifogástalan állapotban. Gyönyörű példány. 93x118,5 cm. Korabeli bőrtokban, rajta aranyozott, címfeliratos vignetta.
Szántai: Lotter 3.

500 000,-

229. PEST-PILIS-SOLT VÁRMEGYE, A JÁSZSÁG ÉS A KUNSÁG TÉRKÉPE (1793)

Mappa Specialissima Regionibus coeli juxta recentissima observ: Astronomicas accomodata I. Regni Hungariae Comitatum Pest Pilis et Solth articulariter unitorum: item Jazygiae Cumaniae Majoris et Minoris. Studio et Opera Antonii Balla Praelibatorum I: J: Cottuum Ordin. Geomet ; Hyeronimus Benedicti Sculpsit Viennae.
A térképet Balla Antal (földmérő és vízépítő mérnök, 1739-1815) tervezte. Balla 1777 és 1812 között Pest vármegye mérnöke volt, 1792-ben készítette el a megye rendkívül pontos és dekoratív rajzát. A térkép kiadásának költségeit feltehetően gróf Festetics György (1755-1819), a keszthelyi Georgikon alapítója állta, az igen szép metszés kivitelezését pedig a bécsi Hieronymus Benedicti (1756 körül -1809) rézmetszőre bízták. A térkép végül 1793-ban jelent meg. A térkép melletti latin szöveg a korabeli magyarországi geodéziai mérések rövid leírását, a díszes címkeret a Sándor Lipót főherceg nádornak szóló ajánlást is tartalmazza.
Balla a korszak több nagyszabású munkájában is részt vett. Így készített egy, a Dunát a Tiszával (Pest és Szolnok között) összekötő csatornatervet, egy hajózási térképet a pesti Duna-szakaszról, de dolgozott a Berettyó völgyében is. 1781-ben javaslatot tett a Tisza átvágásokkal történő szabályozására, 1785-től pedig a Hajózási Igazgatóság külső munkatársaként vett részt a vízi utak előzetes felméréseiben.
Két rézmetszetes térképlap, jó állapotban, gyönyörűen kifestve (92 x 61 cm).

360 000,-

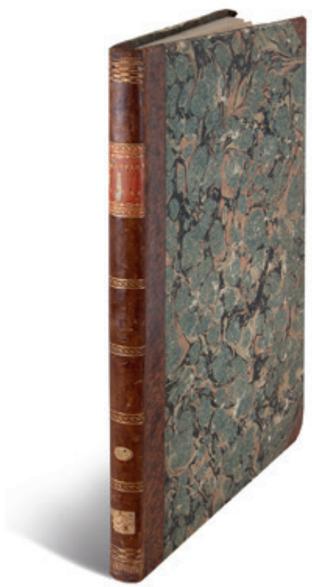

230. GÖRÖG [DEMETER]
Magyar Átlás az az Magyar, Horvát, és Tót országok Vármegyéji, ,s Szabad Kerületei és a' határ-örző Katonaság Vidékinek közönséges és különös tábláji - Atlas Hungaricus...
Viennae, 1802-1811. Görög Demeter.
[2t.] + 60 színes térk. + [36]p. Első kiadás.
Görög Demeter 1795-ben kezdett el a megyei térképek szerkesztésével foglalkozni. Kerekes Sámuellel együtt szervezték meg az egyes megyéket rajzoló mérnökök munkáját, így egységes szempontok alapján készített, a kor igényeinek megfelelő atlaszt sikerült összeállítaniuk. A munkát később Kerekes egyedül folytatta, majd Márton József fejezte be. Jelentőségét és korszerűségét mutatja, hogy számos kiadást megért, és a Gönczy-féle atlasz megjelenéséig használható volt. A megyei lapokon kívül továbbá egy Karacs által metszett Magyarország-térképet is tartamaz.
Prov.: A borító versején nemesi címer vignettája. A címlapon intézményi bélyegző. A gerincen J. Cs. possessori monogrammal.
Korabeli félbőr-kötésben, aranyozott gerinccel.
Fodor: 161-168. old.

650 000.-

231.KORABINSZKY, [JÁNOS MÁTYÁS] JOH[ANNES] MATTH[IAS]
Atlas Regni Hungariae portatilis...
[Wien, 1805. Schaumburg].
LX t. (Berken János és Czetter Sámuel rézmetszetei, 56 térkép)
Atlas Regni Hungariae portatilis. Neue und vollständige Darstellung des Königreichs Ungarn auf LX Tafeln im Taschenformat. Ein geographisches Noth- und Hülfsbüchlein fürs gemeine Leben von –.
Korabinszky (1740-1811) nagyszerű munkája a Magyar Királyság első kisméretű atlasza, mely az ország térképén kívül az 56 megye gravírozott, rézlemez lenyomatú térképét tartalmazza. A lapokon a megyék címerei is megtalálhatók. Mértéke mérföld alapú. Minden térképlapon fel vannak tüntetve a szabad királyi városok, az egyházmegyék, a falvak, a piacok, a várak, várromok, a birtokok, a posták és a templomok (római katolikus, görög katolikus, protestáns és református).
Félpergamen-kötésben, az első kötéstáblára az eredeti index ragasztva.

200 000.-

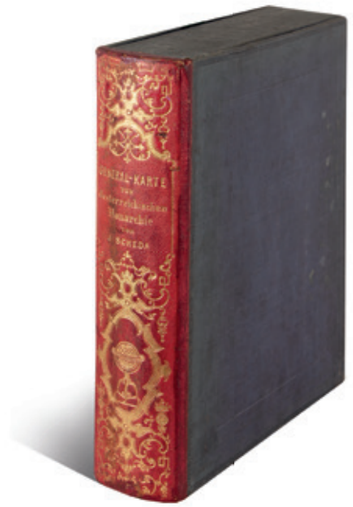

232. SCHEDA, JOSEPH
General-Karte des Oesterreichischen Kaiserstaates mit einem grossen Theile der angrenzenden Länder.
[Wien], 1856. K.k. Militärisch-geografischen Institut.
20 díszesen keretelt térképlap (49,5×56 cm) 120 szelvényre vágva (a térkép teljes mérete: 198x280 cm), vászonra kasírozva, hajtogatva + áttekintő lap (22,6×28 cm) vászonra kasírozva, hajtva. A lapokon hátul az ábrázolt területet mutató címkével. Méretarány: 1: 576000. A térkép kifogástalan állapotban. Korabeli aranyozott gerincű, vörös félbőr-tokban.

200 000,-

233. LANFRANCONI [GRAZIOSO] ENEA
Rettung Ungarns von Überschwemmungen. Mit 2 Karten.
Budapest, 1882. Comissions-Verlag. (Ráth Mór – Lehmann & Wentzel.).
84 + [1]p. + 2 térk.: A Duna és mellékfolyóinak ártere Alsó-Magyarországon, II. A Duna hossz-szelvénye Magyarországban. Méretük: 2x920x1540 mm.
Dedikált példány: a német nyelvű ajánlás egy nagytiszteletű „Johan Fürst"-nek szól.
A rendkívül becses és ritka térképészeti szakmunka Hrenkó Pál könyvtárából származik.
Prov.: „Az áll. Erzsébet Nőiskola földrajzi szertárából" bélyegző.
A szöveg a gerincénél papírcsíkkal megerősítve, a 2 térkép szép állapotban, apró kopottsággal a hajtásoknál, a kötés kiadói, kopottas mappa.
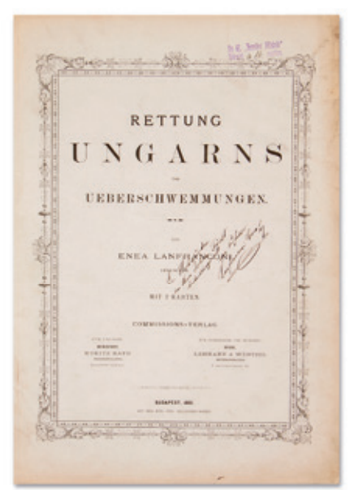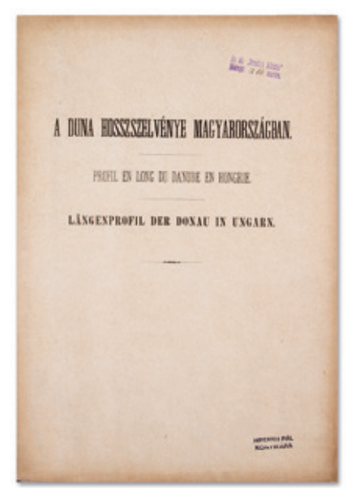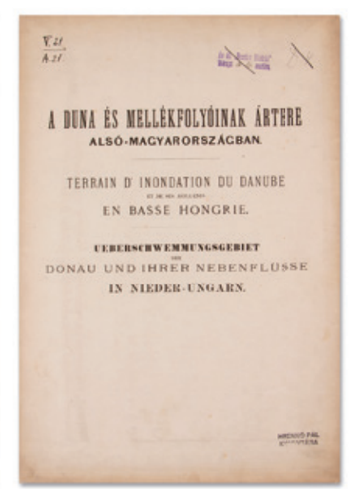
250 000.-